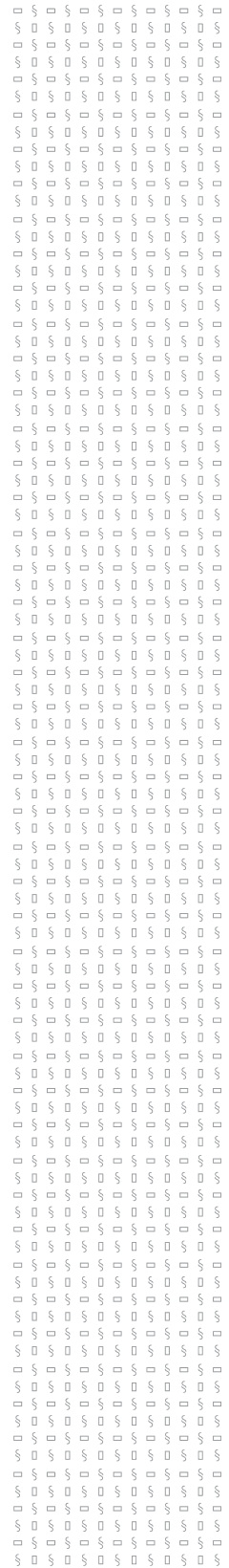

SPISY PRÁVNICKÉ FAKULTY
MASARYKOVY UNIVERZITY

(řada teoretická, Edice S)

č. 443

VLIV LEGIS ARBITRI NA UZNÁNÍ A VÝKON CIZÍHO ROZHODČÍHO NÁLEZU

Klára Drličková

Masarykova univerzita
Brno, 2013

Katalogizace v knize – Národní knihovna ČR

Drličková, Klára

Vliv legis arbitri na uznání a výkon cizího rozhodčího nálezu / Klára Drličková. – Brno: Masarykova univerzita, 2013. - 204 s.
(Edice S, řada teoretická Právnické fakulty MU ; č. 443)

ISBN 978-80- 210-6419-5 (brož.)

341* 339.5* 341.63* 347.918*

- mezinárodní právo
- mezinárodní obchod
- mezinárodní obchodní arbitráž
- rozhodčí řízení
- monografie

341 – Mezinárodní právo [16]

Tato publikace vznikla a byla financována z prostředků specifického výzkumu Masarykovy univerzity č. MUNI/A/0807/2012 "Publikace vědeckých monografií".

Recenzoval: doc. JUDr. Miroslav Slašťan, Ph.D.

Obsah

1. ÚVOD.....	9
2. MEZINÁRODNÍ ROZHODČÍ ŘÍZENÍ	13
2.1 Rozhodčí řízení	13
2.2 Mezinárodní rozhodčí řízení.....	14
2.2.1 Kritérium spočívající v objektu (předmětu)	14
2.2.2 Kritérium spočívající v subjektech	16
2.2.3 Kombinace kritérií spočívajících v objektu a v subjektech.....	17
2.2.4 Jednotná úprava pro mezinárodní a vnitrostátní rozhodčí řízení	18
2.2.5 Mezinárodní rozhodčí řízení podle ZRŘ.....	18
2.2.6 Mezinárodní povaha rozhodčího řízení daná pouze vůlí stran	19
2.3 Domácí a cizí rozhodčí řízení.....	23
3. DOKTRÍNY ROZHODČÍHO ŘÍZENÍ	25
3.1 Jurisdikční doktrína.....	26
3.2 Smluvní doktrína	28
3.3 Smíšená doktrína.....	29
3.4 Autonomní doktrína.....	29
3.5 Shrnutí.....	30
4. LEX ARBITRI	31
4.1 Lex arbitri – pozitivní vymezení	32
4.1.1 Pojem a obsah <i>lex arbitri</i>	32
4.1.2 Určení <i>lex arbitri</i> pro konkrétní rozhodčí řízení.....	33
4.1.3 Pojem místa konání rozhodčího řízení.....	38
4.1.4 Určení sídla rozhodčího řízení.....	40
4.1.5 Delokalizace rozhodčího řízení	42
4.1.6 Výhody a nevýhody kritéria sídla rozhodčího řízení pro určení <i>lex arbitri</i>	44
4.2 Aplikace <i>lex loci arbitri</i>	46
4.2.1 Náležitosti rozhodčí smlouvy.....	47
4.2.2 Základní procesní zásady.....	54
4.2.3 Procesní pravidla upravující průběh řízení	58
4.2.4 Ustanovení týkající se rozhodců a složení rozhodčího tribunálu.....	62
4.2.5 Náležitosti rozhodčího nálezu.....	63
4.2.6 Veřejný pořádek	65

4.2.7	Ustanovení o kontrolních funkcích obecných soudů	71
4.2.8	Shrnutí.....	71
4.3	<i>Dílčí závěr I.</i>	72
5.	Vliv <i>LEX LOCI ARBITRI</i> NA UZNÁNÍ A VÝKON ROZHODČÍHO NÁLEZU	74
5.1	<i>Uznání, vykonatelnost a výkon rozhodčího nálezu</i>	74
5.2	<i>Pravomoc a příslušnost soudů k uznání a výkonu rozhodčího nálezu</i>	77
5.3	<i>Stručně k historii Newyorské úmluvy</i>	79
5.4	<i>Výklad Newyorské úmluvy</i>	80
5.5	<i>Působnost Newyorské úmluvy</i>	80
5.5.1	Rozhodčí nález	80
5.5.2	Cizí rozhodčí nález	88
5.5.3	Nestátní rozhodčí nález	95
5.5.4	„Obchodní“ výhrada.....	97
5.6	<i>Vztahy Newyorské úmluvy k jiným úpravám uznání a výkonu rozhodčích nálezu – význam článku VII</i>	97
5.7	<i>Důvody pro odepření uznání a výkonu podle Newyorské úmluvy</i>	100
5.7.1	Nezpůsobilost stran uzavřít rozhodčí smlouvu (článek V odst. 1 pís. a))	102
5.7.2	Neplatnost rozhodčí smlouvy (článek V odst. 1 pís. a)).....	103
5.7.3	Vady řízení – porušení zásady spravedlivého procesu (článek V odst. 1 pís. b))	110
5.7.4	Překročení pravomoci rozhodce (článek V odst. 1 pís. c))	120
5.7.5	Vady složení rozhodčího senátu nebo průběhu rozhodčího řízení (článek V odst. 1 pís. d))	126
5.7.6	Rozhodčí nález se nestal závazným (článek V odst. 1 pís. e)).....	132
5.7.7	Rozhodčí nález byl zrušen nebo jeho výkon byl odložen (článek V odst. 1 pís. e)).....	138
5.7.8	Rozpor s veřejným pořádkem (článek V odst. 2 pís. b))	155
5.7.9	Nearbitrabilita sporu (článek V odst. 2 pís. a)).....	166
5.8	<i>Dílčí závěr II.</i>	173
6.	ZÁVĚR.....	177
7.	RESUMÉ	183
8.	LITERATURA A DALŠÍ POUŽITÉ ZDROJE	187

Seznam zkratek

AA	Arbitration Act 1996
ECOSOC	Hospodářská a sociální rada OSN
ESLP	Evropský soud pro lidská práva
EÚLP	Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod, Řím, 1950
Evropská úmluva	Evropská úmluva o mezinárodní obchodní arbitráži, Ženeva, 21.4.1961
FAA	Federal Arbitration Act
ICSID	Mezinárodní středisko pro řešení investičních sporů
IPRG	Bundesgesetz über das Internationale Privatrecht
MOK	Mezinárodní obchodní komora
Rozhodčí soud MOK	Mezinárodní rozhodčí soud Mezinárodní obchodní komory
Nářízení Brusel I	Nářízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech
Nářízení Řím I	Nářízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17.6.2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I)
Nářízení Řím II	Nářízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 ze dne 11.7.2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy (Řím II)
NCPC	Le Nouveau Code de Procedure Civile
Newyorská úmluva	Úmluva o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů, New York, 10. června 1958
OSŘ	Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

Římská úmluva	Úmluva o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy
SDEU	Soudní dvůr jako součást Soudního dvora EU
SFEU	Smlouva o fungování Evropské unie
Vzorový zákon	Vzorový zákon UNCITRAL o mezinárodní obchodní arbitráži, přijatý v roce 1985, doplněný v roce 2006
Washingtonská úmluva	Úmluva o řešení sporů z investic mezi státy a občany druhých států
ZPO	Zivilprozessordnung
ZRŘ	Zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů
Ženevský protokol	Ženevský protokol o doložkách o rozsudím
Ženevská úmluva	Ženevská úmluva o vykonatelnosti cizích rozhodčích výroků

1. Úvod

Mezinárodní rozhodčí řízení si v průběhu vývoje získalo pozici uznávaného způsobu řešení sporů, který existuje vedle řízení soudního a alternativních způsobů řešení sporů. I přesto, že je vůle stran důležitým prvkem rozhodčího řízení, rozhodčí řízení neexistuje v právním vakuu.¹

Existence, průběh a jednotlivé instituty mezinárodního rozhodčího řízení jsou tak určovány především dvěma prvky. Za prvé jde o právní úpravu rozhodčího řízení a jeho jednotlivých aspektů, která je projevem zákonodárné moci státu. A za druhé se jedná o vůli stran, resp. i rozhodců. Co je však určujícím prvkem mezinárodního rozhodčího řízení? Právní řád státu nebo vůle stran? A pokud je to právní řád, právní řád kterého státu je rozhodující?

V teoretické rovině se pokoušejí dát odpovědi na otázky týkající se vztahu státní moci (právního řádu) a vůle stran jednotlivé doktríny rozhodčího řízení. Pro zastánce jurisdikční a smíšené doktríny je to právní řád určitého státu, který je pro rozhodčí řízení určující. Zastánci smluvní koncepce naopak spatřují určující prvek ve vůli stran.

Realita mezinárodního rozhodčího řízení je však ovládána především existujícími národními právními úpravami rozhodčího řízení. V těchto právních úpravách se vždy odrážejí zájmy konkrétního státu, právní úprava tak nikdy nebude čistým odrazem některé z doktrín. Pod vlivem Vzorového zákona UNCITRAL o mezinárodním rozhodčím řízení² vstoupil do mezinárodního rozhodčího řízení pojem „*seat of arbitration*“, který se stal klíčovým pro právní realitu mezinárodního rozhodčího řízení. Koncepce „*seat of arbitration*“ vychází z klíčové role právní úpravy rozhodčího řízení, nicméně přiznává široké pole působnosti autonomii vůle stran a rozhodců.

I přesto, že je autonomie vůle stran zásadním faktorem ovlivňujícím mezinárodní rozhodčí řízení, musí existovat právní řád, který vymezuje jeho právní rámeček.³ Určení tohoto právního řádu je pro průběh rozhodčího řízení klíčové, protože je to právě tento právní řád, který stanoví mantinely, ve kterých se rozhodci i strany pohybují. Tento právní řád se označuje jako právo rozhodné pro rozhodčí řízení neboli *lex*

1 MOSES, M.L. *The Principles and Practice of International Commercial Arbitration*. New York: Cambridge University Press, 2008, s. 55.

2 Přijatý dne 21.6.1985, doplněný 7.7.2006. Dostupný z: http://www.uncitral.org/uncitral/en/uncitral_texts/arbitration/1985Model_arbitration.html.

3 LEW, J.D.M.; MISTELIS, L.A.; KRÖLL, S.M. *Comparative International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 2003. s. 17.

arbitri.⁴ Jednotlivé právní řády, právní úpravy rozhodčího řízení se navzájem liší. Míra autonomie, kterou přiznávají stranám a rozhodcům, je různá. Průběh rozhodčího řízení tak bude zásadně ovlivněn tím, který právní řád je pro rozhodčí řízení rozhodný.

Proti fázi průběhu rozhodčího řízení stojí fáze nuceného výkonu rozhodčího nálezu. Výkon rozhodčího nálezu je poslední, nikoli však nutnou fází rozhodčího řízení. Role rozhodců tady končí a nastupují národní soudy. Bez asistence státní moci nelze rozhodčí nález vykonat. V mezinárodním rozhodčím řízení dochází často k výkonu rozhodčího nálezu v jiném státě, než kde se rozhodčí řízení konalo. Výkonu rozhodčího nálezu tak musí předcházet jeho uznání. Uznání a výkon cizích rozhodčích nálezů je oblast, která vykazuje vysoký stupeň unifikace právní úpravy. Důvod je prostý: Úmluva o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů (Newyorská úmluva). Newyorská úmluva má v současné době 148 smluvních států a ve většině z nich dochází při uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů k postupu právě podle úmluvy. Řada smluvních států vůbec nedisponuje vlastní vnitrostátní úpravou uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů.

Fáze průběhu mezinárodního rozhodčího řízení je ovládána určitou národní úpravou rozhodčího řízení a od ní se odvíjející autonomií vůle stran a rozhodců. Naopak, fáze uznání a výkonu rozhodčího nálezu, tedy realizace výsledku rozhodčího řízení, je převážně regulována unifikovanou právní úpravou v podobě Newyorské úmluvy. Ovlivňuje národní úprava regulující průběh rozhodčího řízení i fázi uznání a výkonu rozhodčího nálezu? Respektuje Newyorská úmluva tuto národní úpravu? A pokud ano, jak?

Tato publikace sleduje dva cíle, z nichž dosažení prvního podmiňuje naplnění druhého. Prvním cílem je vymezení pojmu *lex arbitri*, kritéria určení *lex arbitri* v případě mezinárodního rozhodčího řízení a jeho role ve fázi průběhu rozhodčího řízení. Druhým cílem této publikace je zhodnocení působení *lex arbitri* ve fázi uznání a výkonu rozhodčího nálezu v jiném státě.

Struktura práce sleduje její cíle. Nejprve bude vymezen pojem mezinárodního rozhodčího řízení, který prostupuje celou práci. První část práce je věnována vymezení *lex arbitri*. Na začátku budou nastíněny jednotlivé doktríny rozhodčího řízení, protože právě zastávaná doktrína má na vymezení *lex arbitri* svůj podíl. V dalších dílčích částech bude věnována pozornost vymezení *lex arbitri*. Následovat bude vymezení místa konání rozhodčího řízení a vztahu místa konání rozhodčího řízení a *lex arbitri*.

V této části práce autorka vychází především z domácích a zahraničních publikací týkajících se dané problematiky a z vybraných úprav rozhodčího řízení. Pro tuto práci byly zvoleny následující právní úpravy. Za prvé Vzorový zákon, jehož výběr se přímo

4 Autorka si je vědoma toho, že pojem *lex arbitri* by měl být v českém textu rovněž skloňován. Nicméně pro zjednodušení bude v celém textu uveden v první pádě a zvýrazněn kurzívou.

nabízí. Tento počín ovlivnil právní úpravu rozhodčího řízení v řadě států a přinesl koncepci „*seat of arbitration*“, která je pro tuto práci zásadní.

S výběrem Vzorového zákona souvisí výběr německé úpravy, která byla přijata právě pod vlivem Vzorového zákona. Na rozdíl od Vzorového zákona má však Německo jednotnou právní úpravu pro vnitrostátní i mezinárodní rozhodčí řízení. Německá úprava je obsažena v Knize 10 *Zivilprozessordnung* (dále jen ZPO).⁵

Švýcarská úprava rozhodčího řízení je obsažena v *Budengesetz über das Internationale Privatrecht*,⁶ v Kapitole 12 (dále jen IPRG).⁷ Kapitola 12 obsahuje úpravu mezinárodního rozhodčího řízení. Švýcarskou úpravu reprezentuje příklad právní úpravy státu, který je tradičně atraktivním sudištěm v oblasti mezinárodního rozhodčího řízení.

Ve Francii nalezneme úpravu rozhodčího řízení v *Le Nouveau Code de Procedure Civil* (dále jen NCPC), Knize IV.⁸ Kniha IV obsahuje úpravu mezinárodního rozhodčího řízení. Francouzská úprava reprezentuje úpravu rozhodčího řízení, která přiznává velmi širokou autonomii vůle stranám a rozhodcům.

Anglickou úpravu nalezneme v *Arbitration Act 1996*⁹ (dále jen AA). Anglická úprava byla zvolena jako představitelka anglosaského systému. Navíc, úprava anglická je z pohledu zkoumaného problému poměrně detailní.

V neposlední řadě je použita česká úprava obsažená v Zákoně o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů (dále jen ZRR).¹⁰ Zohlednění úpravy české je samozřejmostí.

Druhá velká část práce bude věnována vlivu *lex arbitri* ve fázi uznání a výkonu rozhodčích nálezů. V úvodu této části budou osvětleny pojmy uznání, vykonatelnost a výkon. Tato práce se bude věnovat pouze úpravě uznání a výkonu v Newyorské

5 Účinný od 1.1.1998. Dostupný např. z: <<http://www.gesetze-im-internet.de/zpo>> (originální verze), <http://www.gesetze-im-internet.de/englisch_zpo/index.html> (anglická verze).

6 Originální názvy *Budengesetz über das Internationale Privatrecht* (IPRG), dostupný z: <<http://www.admin.ch/ch/d/sr/c291.html>>; *Loi Fédérale sur le droit international privé* (LDIP), dostupný z: <<http://www.admin.ch/ch/f/rs/c291.html>>; *Legge federale sul diritto internazionale privato* (LDIP), dostupný z: <<http://www.admin.ch/ch/i/rs/c291.html>>; anglická verze dostupná z: <www.umbrecht.com/pdf/SwissPIL.pdf>.

7 Účinný od 1.1.1989.

8 Dostupný z: <<http://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do?cidTexte=LEGI-TEXT000006070716>>, anglický překlad dostupný např. z: <http://www.iaiparis.com/pdf/FRENCH_LAW_ON_ARBITRATION.pdf>. Stávající úprava je účinná od 1.1.2011.

9 Účinný od 31.1.1997. Dostupný z: <http://www.opsi.gov.uk/Acts/acts1996/ukpga_19960023_en_1>.

10 Zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů.

úmluvě, a to vzhledem k jejímu významu v této oblasti. Pokud jde o Newyorskou úmluvu, bude na prvním místě nezbytné se zabývat její působností, tedy pojmy rozhodčí nález a cizí rozhodčí nález, kde bude zhodnocen vliv *lex arbitri*. Poté se bude analyzován vliv *lex arbitri* na jednotlivé důvody pro odepření uznání a výkonu.

V této části autorka vychází z odborných českých a zahraničních publikací a samozřejmě z Newyorské úmluvy. Velký důraz bude kladen na rozhodnutí národních soudů aplikujících Newyorskou úmluvu.¹¹ Pro zachování souladu s první částí práce budou použita především rozhodnutí německá, švýcarská, francouzská a anglická.

11 Pokud není uvedeno jinak, pochází rozhodnutí z databáze Kluwer Arbitration. Dostupné z: <http://www.kluwerarbitration.com/NYC.aspx>.

2. Mezinárodní rozhodčí řízení

Nejčastěji používanými pojmy v této práci jsou pojmy rozhodčí řízení a mezinárodní rozhodčí řízení. Zatímco pojmu samotného rozhodčího řízení bude věnována pouze krátká pozornost s ohledem na celou řadu exsitujících povolanějších statí na toto téma, pojem mezinárodní rozhodčí řízení bude rozebrán detailněji. Tato kapitola si klade za cíl vymezit hranici mezi vnitrostátním rozhodčím řízením a rozhodčím řízením mezinárodním a rovněž mezi domácím a cizím rozhodčím řízením. Rozlišení vnitrostátního a mezinárodního rozhodčího řízení má význam pro fázi průběhu rozhodčího řízení, protože některé státy disponují odlišnými právními úpravami těchto druhů rozhodčího řízení. Odlišení domácího a cizího rozhodčího řízení je stěžejní pro proces uznání a výkonu rozhodčích nálezů, kdy tento se týká rozhodčích nálezů cizích.

2.1 Rozhodčí řízení

Přestože pojem rozhodčí řízení je naprosto klíčový pro právní úpravy tohoto institutu, právní úpravy málokdy obsahují jeho definici.¹² Naopak odborná literatura tomuto problému věnuje značnou pozornost. Definice rozhodčího řízení se však liší. Přes odlišnosti můžeme vymezit základní znaky rozhodčího řízení, o které se všechny definice opírají. Jsou to existence rozhodčí smlouvy, existence sporu, svěření rozhodování sporu třetí osobě a vydání rozhodčího nálezu.¹³ Na tomto místě uvedme například definici, kterou ve svém díle používají *Poudret a Besson*. „*Rozhodčí řízení je způsob řešení sporů vykonávaný soukromými osobami jmenovanými přímo nebo nepřímo stranami sporu a vybavenými pravomocí rozhodnout spor namísto obecných soudů vydáním rozhodnutí, které má analogické účinky jako rozsudek obecného soudu.*“¹⁴

12 Vzorový zákon, IPRG, NCPC, AA ani ZPO neobsahují žádnou definici rozhodčího řízení. § 1 ZRŘ vymezuje rozhodčí řízení jako rozhodování majetkových sporů nezávislými a nestrannými rozhodci.

13 TWEEDDALE, A.; TWEEDDALE, K. *Arbitration of Commercial Disputes: International and English Law and Practice*. Oxford: Oxford University Press, 2005. s. 33–39.

14 POUURET, J.F.; BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd edition. London: Sweet & Maxwell, 2007. s. 3.

2.2 Mezinárodní rozhodčí řízení

Teorie rozlišuje v zásadě tři kritéria, která do rozhodčího řízení přinášejí prvek mezinárodnosti. Všechna tato kritéria našla svůj odraz v právních úpravách rozhodčího řízení. V praxi má rozlišování vnitrostátního a mezinárodního rozhodčího řízení skutečný význam pouze tam, kde pro ně existují samostatné úpravy, eventuálně jsou mezinárodnímu rozhodčímu řízení věnována některá speciální ustanovení. Trend právních úprav rozhodčího řízení však směřuje k jednotnosti právní úpravy vnitrostátního a mezinárodního rozhodčího řízení.¹⁵ Existují tři kritéria pro odlišení mezinárodního rozhodčího řízení od rozhodčího řízení vnitrostátního. Jedná se o kritérium založené na předmětu (objektu), kritérium založené na subjektech nebo jejich kombinace.¹⁶

2.2.1 Kritérium spočívající v objektu (předmětu)

Kritérium založené na objektu se soustředí výlučně na předmět sporu v rozhodčím řízení a jeho povahu. Je-li v předmětném sporu mezinárodní prvek nebo dotýká-li se spor mezinárodního obchodu, pak je rozhodčí řízení mezinárodní.

Čistě na tomto kritériu je založena francouzská úprava. Francie je příkladem země, která disponuje zvláštní právní úpravou mezinárodního rozhodčího řízení. Článek 1504 NCPC stanoví, že rozhodčí řízení je mezinárodní, pokud se týká zájmů mezinárodního obchodu. Jinými slovy, jestliže je předmětem rozhodčího řízení spor, který vznikl z provádění mezinárodního obchodu, pak je rozhodčí řízení z pohledu francouzského práva mezinárodní. Článek 1504 (původně článek 1492) se stal součástí NCPC až v roce 1981, nicméně kritérium zájmů mezinárodního obchodu bylo rozpracováno francouzskou judikaturou mnohem dříve. Poprvé bylo použito francouzským *Cour de cassation* už v roce 1927.¹⁷ Toto kritérium se soustředí pouze na transakci, která je předmětem rozhodčího řízení, nikoli na rozhodčí řízení samotné. Z pohledu francouzské úpravy tak bude mezinárodní takové rozhodčí řízení, které se týká sporu mezi dvěma francouzskými společnostmi, jestliže předmět jejich smlouvy

15 LEW, J.D.M.; MISTELIS, L.A.; KRÖLL, S.M. *Comparative International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 2003. s. 63; POUDRET, J.F.; BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd edition. London: Sweet & Maxwell, 2007. s. 24.

16 LEW, J.D.M.; MISTELIS, L.A.; KRÖLL, S.M. *Comparative International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 2003. s. 58; POUDRET, J.F.; BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd edition. London: Sweet & Maxwell, 2007. s. 31–37; REDFERN, A. *Law and Practice of International Commercial Arbitration*. London: Sweet & Maxwell, 2004. bod 1-24.

17 POUDRET, J.F.; BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd edition. London: Sweet & Maxwell, 2007. s. 31.

se realizuje v zahraniční. Naopak rozhodčí řízení ve Francii mezi dvěma zahraničními společnostmi, které se týká transakce realizované čistě na území daného státu, není z pohledu francouzského práva mezinárodní.¹⁸ Detailnější obsah kritéria můžeme dovodit z judikatury francouzských soudů, které vždy hledají prvek pohybu přes hranice. Jako příklad si uvedme rozhodnutí *Cour d'appel Paris* ve věci *Ministerstvo veřejných prací v Sociétés Bec Frères*.¹⁹ Podle závěrů soudu je rozhodčí řízení mezinárodní, pokud se týká zájmů mezinárodního obchodu. „*Vnitrostátní nebo mezinárodní povaha rozhodčího řízení nezávisí na použitelném právu pro meritum sporu ani rozhodných procesních pravidlech či vůli stran, ale pouze na povaze ekonomické transakce, která tvoří základ rozhodčího řízení. Aby bylo rozhodčí řízení mezinárodní, stačí, když ekonomická transakce zahrnuje přeshraniční pohyb zboží, služeb nebo kapitálu.*“

Francouzská judikatura rozšířila vymezení mezinárodního rozhodčího řízení ve dvou směrech. Za prvé, pro mezinárodnost rozhodčího řízení postačí, pokud strany předvíдалy přeshraniční pohyb, i když k němu reálně nedošlo. A za druhé, spor nemusí být nutně obchodní, aby se týkal zájmů mezinárodního obchodu a spadal tak pod článek 1504 NCPC.²⁰

18 Tamtéž, s. 32.

19 Rozhodnutí *Cour d'appel Paris*, Francie ze dne 24.2.1994, Ministerství veřejných prací v *Sociétés Bec Frères*. Případ se týkal sporu mezi tuniským Ministerstvem veřejných prací s francouzskou společností *Sociétés Bec Frères*. *Sociétés Bec Frères* získala veřejnou zakázku na stavbu dvou úseků silnic. Smlouva obsahovala rozhodčí doložku, dle které měly být spory posuzovány v souladu s tuniskou úpravou a subsidiárně francouzskou úpravou veřejných prací. Každá ze stran byla oprávněna jmenovat jednoho rozhodce. Rozhodčí řízení bylo později skutečně zahájeno z důvodu sporu ohledně ukončení smlouvy ze strany Ministerstva. *Sociétés Bec Frères* jmenovala 12.1.1987 rozhodcem pana D., Ministerstvo odmítlo. *Sociétés Bec Frères* se proto obrátila na předsedu soudu prvního stupně v Tunisu, který jmenoval 17.10.1987 rozhodcem pana A. 15.10.1988 Ministerstvo rozhodce informovalo o námítce nepravomoci rozhodců a o tom, že zahájilo řízení před soudem prvního stupně s cílem zrušit rozhodčí doložku a odvolat pana A. Rozhodci námítku zamítli. Dne 18.11.1988 soud prvního stupně žádost Ministerstva zamítl. 18.2.1989 však v odvolacím řízení vyhověl žádosti ohledně rozhodce a namísto pana A. jmenoval pana G. 17.5.1989 prohlásil soud prvního stupně rozhodčí doložku za neplatnou. Ale 17.8.1989 rozhodci informovali strany, že podle tuniské právní úpravy musí být počet rozhodců lichý, a proto jmenovali třetím rozhodcem pana R. 19.12.1989 zahájilo Ministerstvo řízení s účelem odvolat všechny tři rozhodce. 8.2.1990 rozhodci vydali rozhodčí nález ve prospěch *Sociétés Bec Frères*. Výkon rozhodčího nálezu byl v Tunisu odmítnut. Soud prvního stupně v Paříži rozhodl o prohlášení vykonatelnosti rozhodčího nálezu. Ministerstvo se obrátilo na *Cour d'appel* v Paříži, který odvolání zamítl a potvrdil rozhodnutí soudu prvního stupně.

20 POUDRET, J.F.; BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd edition. London: Sweet & Maxwell, 2007. s. 32–33.

2.2.2 Kritérium spočívající v subjektech

Kritérium založené na subjektech zaměřuje svoji pozornost na strany rozhodčí smlouvy a jejich různou příslušnost, bydliště, sídlo či místo podnikání.

Toto kritérium je obsaženo v úpravě švýcarské, která je rovněž případem právní úpravy, která rozlišuje mezi rozhodčím řízením vnitrostátním a mezinárodním. Mezinárodní rozhodčí řízení je upraveno v IPRG. Z článku 176 IPRG vyplývá, že rozhodčí řízení je mezinárodní, pokud alespoň jedna ze stran rozhodčí smlouvy má v době uzavření smlouvy bydliště nebo obvyklý pobyt mimo Švýcarsko. Co se rozumí bydlištěm a obvyklým pobytem fyzické osoby vyplývá z článku 20 IPRG.²¹ Pokud jde o společnost, bydlištěm se rozumí sídlo. Za sídlo se považuje místo uvedené v zakládací smlouvě společnosti nebo stanovách. Chybí-li tento údaj, je sídlem místo, odkud je společnost skutečně spravována. Místo podnikání společnosti je ve státě, kde je její sídlo nebo pobočka.²² V případě právnických osob hovoří článek 176 pouze o bydlišti (tedy sídle), nikoli místu podnikání. Článek 192 však vylučuje možnost vzdát se přezkumu rozhodčího nálezu v případě, kdy alespoň jedna ze stran má bydliště, obvyklý pobyt nebo místo podnikání ve Švýcarsku. Z tohoto rozdílu je možné dovodit, že i když má zahraniční společnost, která je stranou rozhodčí smlouvy, pobočku ve Švýcarsku, rozhodčí řízení zůstává mezinárodní ve smyslu článku 176, ale možnost vzdát se přezkumu rozhodčího nálezu je vyloučena.²³ Rozhodujícím okamžikem pro posouzení bydliště či obvyklého pobytu je okamžik uzavření rozhodčí smlouvy. Následné změny nemají vliv na posouzení mezinárodnosti rozhodčího řízení.

Kritérium spočívající v subjektech je jednoduché, někdy mu ale bývá vyčítáno, že omezuje rozsah vymezení mezinárodního rozhodčího řízení.²⁴ Použijme na tomto místě podobné příklady jako u francouzské úpravy. Rozhodčí řízení mezi dvěma společnostmi se sídlem ve Švýcarsku, předmět jejichž smlouvy se realizuje v zahraničí, je z pohledu švýcarské úpravy vnitrostátní.²⁵ Naopak rozhodčí řízení ve Švýcarsku

21 Článek 20. Bydliště, obvyklý pobyt a místo podnikání fyzické osoby (1) Pro účely tohoto zákona má fyzická osoba: (a) bydliště ve státě, kde se zdržuje s úmyslem zde trvale zůstat, (b) obvyklý pobyt ve státě, kde žije po delší dobu, i když je tato doba od začátku omezená, (c) místo podnikání ve státě, kde jsou soustředěny její podnikatelské aktivity. (2) Nikdo nemůže mít současně více než jeden domicil. Nemá-li osoba domicil, je rozhodující obvyklé bydliště. Ustanovení Občanského zákoníku o domicilu a bydlišti se nepoužijí.

22 Článek 21 IPRG.

23 POUURET, J.E.; BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd edition. London: Sweet & Maxwell, 2007. s. 33–34.

24 LEW, J.D.M.; MISTELIS, L.A.; KRÖLL, S.M. *Comparative International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 2003. s. 60.

25 Podle francouzské úpravy by stejná situace s francouzskými společnostmi byla považována za mezinárodní.

mezi dvěma zahraničními společnostmi ze stejného státu, jejichž transakce se rovněž realizuje na území tohoto státu, je z pohledu Švýcarské úpravy mezinárodní.²⁶

2.2.3 Kombinace kritérií spočívajících v objektu a v subjektech

Vzorový zákon obě kritéria spojil a pokusil o maximálně široké vymezení mezinárodního rozhodčího řízení. Podle článku 1 odst. 3 pís. a) je rozhodčí řízení mezinárodní, mají-li strany v okamžiku uzavření rozhodčí smlouvy místa podnikání v různých státech. Vzorový zákon tak na prvním místě uvádí kritérium založené na subjektech. Jde však dále a vymezuje, za jakých okolností je rozhodčí řízení mezinárodní, i když mají strany v době uzavření rozhodčí smlouvy místa podnikání v jednom státě. Jedná se o situaci, kdy se místo konání rozhodčího řízení určené v rozhodčí smlouvě nachází v jiném státě nebo se v jiném státě nachází místo, kde má být plněna podstatná část závazku²⁷ či místo, které je nejužší spojeno s předmětem sporu (článek 1 odst. 3 pís. b)). Podle Vzorového zákon je rozhodčí řízení mezinárodní i tehdy, pokud se strany s místy podnikání ve stejném státě výslovně dohodly, že předmět rozhodčí smlouvy se dotýká více než jednoho státu (článek 1 odst. 3 pís. c)). Tato poslední možnost je nahlížena kriticky, protože umožňuje stranám rozhodčí smlouvy internacionalizovat vztah, který nemá reálný přeshraniční prvek.²⁸ Toto kritérium bylo proto v řadě států, které přijaly Vzorový zákon, vpuštěno.

Ještě před přijetím Vzorového zákona zakotvila kombinované kritérium Evropská úmluva o mezinárodní obchodní arbitráži (dále jen Evropská úmluva).²⁹ V článku 1 odst. 1 Evropská úmluva vymezuje svoji působnost, a tím i to, co je mezinárodní rozhodčí řízení. Evropská úmluva se vztahuje na rozhodčí smlouvy uzavřené za účelem urovnání sporů, které vzešly nebo vzejdou z provádění mezinárodního obchodu mezi fyzickými a právníckými osobami, které při uzavírání smlouvy měly svůj obvyklý pobyt nebo své sídlo v různých smluvních státech. Evropská úmluva tak zakotvuje kritérium spočívající v objektu (spory vzniklé z provádění mezinárodního obchodu) podobné jako ve francouzské úpravě a kritérium založené na subjektech. Pro účely Evropské úmluvy musí být naplněna obě kritéria kumulativně, abychom mohli hovořit o mezinárodním rozhodčím řízení pro účely této úmluvy. Naopak pro účely Vzorového zákona stačí splnění kteréhokoli z kritérií, aby bylo rozhodčí řízení mezinárodní.

26 Z pohledu francouzské úpravy toto rozhodčí řízení mezinárodní není.

27 Viz např. TWEEDDALE, A.; TWEEDDALE, K. *Arbitration of Commercial Disputes: International and English Law and Practice*. Oxford: Oxford University Press, 2005. s. 50.

28 LEW, J.D.M.; MISTELIS, L.A.; KRÖLL, S.M. *Comparative International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 2003. s. 61; POUDRET, J.F.; BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd edition. London: Sweet & Maxwell, 2007. s. 36.

29 Podepsána 21.4.1961 v Ženevě, v ČR publikována pod číslem 176/1964 Sb.

2.2.4 Jednotná úprava pro mezinárodní a vnitrostátní rozhodčí řízení

Pro řadu právních úprav jsou kritéria mezinárodnosti rozhodčího řízení irelevantní, protože tyto úpravy nerozlišují vnitrostátní a mezinárodní rozhodčí řízení. Obě podléhají stejné právní úpravě.

Německá úprava rozhodčího řízení byla přijata pod vlivem Vzorového zákona, kritérium odlišení mezinárodního a vnitrostátního rozhodčího řízení bychom v ní ale hledali marně. Německá úprava patří k úpravám, které disponují jednotnou úpravou rozhodčího řízení. Pro její použití je podstatné pouze to, zda se rozhodčí řízení koná v Německu.³⁰

Jednotnou úpravu vnitrostátního a mezinárodního rozhodčího řízení má i anglický AA. I když původně byla součástí jeho textu některá speciální ustanovení pro vnitrostátní rozhodčí smlouvy (§§85–87), tato se nestala účinnými. Na základě §109 AA stanoví příslušný ministr zákonným předpisem den, kdy zákon vstoupí v účinnost. §88 dává ministrowi rovněž pravomoc zrušit nebo změnit ustanovení §§85–87. Dne 16.12.1996 bylo vydáno rozhodnutí č. 3146 v podobě zákonného předpisu,³¹ dle kterého se AA stal účinným od 31.1.1997 s výjimkou §§ 85–87. Kritériem rozlišení mezi vnitrostátním a mezinárodním rozhodčím řízením, které § 85 používal, bylo kritérium spočívající v subjektech.

2.2.5 Mezinárodní rozhodčí řízení podle ZRŘ

Český ZRŘ nemá speciální úpravu pro mezinárodní rozhodčí řízení, nicméně některá ustanovení ZRŘ jsou určena pouze pro rozhodčí řízení mezinárodní. Jedná se o §§36–40, přesněji pouze §§36 a 37, protože zbývající ustanovení upravují uznání a výkon cizích rozhodčích nálezů. Samotný zákon nevymezuje, jaké kritérium rozhoduje o mezinárodnosti rozhodčího řízení. Mezinárodní je zcela jistě takové rozhodčí řízení, které obsahuje mezinárodní prvek. Pojem mezinárodní prvek české právo nedefinuje, můžeme se však opřít o jeho vymezení vyplývající z teorie českého mezinárodního práva soukromého.³² Rozhodčí řízení je mezinárodní, mají-li strany rozhodčí smlouvy rozdílnou státní příslušnost nebo bydliště, sídlo, pobyt či místo podnikání v různých státech. I v případě, že strany náležejí k jednomu státu, může být mezinárodní prvek dán jinými okolnostmi jejich právního vztahu (místo uzavření smlouvy, místo plnění, poloha nepřímého předmětu apod.)

30 §1025 odst. 1 ZPO.

31 The Arbitration Act 1996 (Commencement No. 1) Order 1996. Dostupný z: http://www.opsi.gov.uk/si/si1996/Uksi_19963146_en_1.htm

32 ROZEHNALOVÁ, N. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. 2. vyd. Praha: Aspi Wolters Kluwer, 2008. s. 48; BĚLOHLÁVEK, A. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů*. Praha: C.H.Beck, 2004. s. 134; KUČERA, Z. *Mezinárodní právo soukromé*. 7.vyd. Brno – Plzeň: Doplněk a Aleš Čeněk, s.r.o., 2009. s. 18.

2.2.6 Mezinárodní povaha rozhodčího řízení daná pouze vůlí stran

U vymezení mezinárodního rozhodčího řízení nevyvolá diskusi situace, kdy rozhodčí smlouva nebo vztah, ke kterému se vztahuje, obsahuje objektivní mezinárodní prvek.³³ Tak je tomu v případě obou výše uvedených kritérií. Problematická může být situace, kdy je mezinárodní prvek dán pouze vůlí stran. Může jít o případ, kdy strany rozhodčí smlouvy náležejí k jednomu státu, ve vztahu, ke kterému se rozhodčí smlouva váže, není žádný mezinárodní prvek a strany si pro řešení sporů zvolí stálý rozhodčí soud v zahraničí. Ještě o krok dále jde možnost, se kterou počítá článek 1 odst. 3 pís. c) Vzorového zákona, z něhož vyplývá, že pro vytvoření mezinárodního prvku ve vztahu mezi stranami stačí jejich výslovná dohoda v tomto ohledu. Ponechme tuto druhou možnost stranou, protože se jedná o řešení skutečně problematické, které bylo předmětem kritiky. Jeho problematičnost se odrazila i v tom, že státy při přijímání svých národních úprav pod vlivem Vzorového zákona toto ustanovení vesměs vynechaly.³⁴

Situace, kdy si strany ryze vnitrostátního vztahu zvolí rozhodčí soud ve státě jiném, je pravděpodobnější a její zhodnocení stojí za zmínku. Otázka mezinárodnosti takového rozhodčího řízení může být ve fázi průběhu rozhodčího řízení vnímána z pohledu jednotlivých právních řádů různě. Zajímavé v tomto ohledu může být stanovisko právního řádu státu, k němuž má předmětný vztah rozhodující vazbu, otázkou je však reálné uplatnění jeho pravomocí. Vezměme si jako příklad hypotetickou situaci dvou českých společností, které do smlouvy, v níž není obsažen jiný mezinárodní prvek, zahrnuly rozhodčí doložku a jako místo konání rozhodčího řízení zvolily „cizí stát.“

Z pohledu Vzorového zákona je takové rozhodčí řízení mezinárodní, což výslovně vyplývá z článku 1 odst. 3 pís. b). Jestliže by tedy takové rozhodčí řízení probíhalo na území státu, kde zákon v této podobě platí, jednalo by se o mezinárodní rozhodčí řízení a dopadala by na něj úprava obsažená v zákoně včetně pomocných a kontrolních funkcí soudu. Pro uplatnění pomocných a kontrolních funkcí nestanoví Vzorový zákon v tomto ohledu žádná omezení.

Pokud jde o úpravu německou a anglickou, o jejich aplikaci, včetně uplatnění pomocných a kontrolních funkcí soudu, rozhoduje zásadně jenom místo konání rozhodčího řízení bez ohledu na to, zda je v daném řízení obsažen nějaký mezinárodní prvek. Pro realizaci kontrolní funkce zrušení rozhodčího nálezu je podstatné, že byl rozhodčí nález vydán v Německu, resp. Anglii.

33 ROZEHNALOVÁ, N. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. 2. vyd. Praha: Aspi Wolters Kluwer, 2008. s. 44.

34 Viz LEW, J.D.M.; MISTELIS, L.A.; KRÖLL, S.M. *Comparative International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 2003. s. 61; POUDRET, J.F.; BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd edition. London: Sweet & Maxwell, 2007. s. 36; BORN, G.B. *International Commercial Arbitration*. Volume I. Austin: Wolters Kluwer, 2009. s. 289.

Švýcarská úprava považuje za mezinárodní rozhodčí řízení takové řízení, kdy alespoň jedna ze stran rozhodčí smlouvy měla v době jejího uzavření bydliště či obvyklý pobyt mimo Švýcarsko. Tím spíše bude rozhodčí řízení mezinárodní, mají-li obě strany bydliště mimo Švýcarsko. O uplatnění pomocných a kontrolních funkcí soudů rovněž rozhoduje místo konání rozhodčího řízení ve Švýcarsku. Úprava francouzská by však tuto situaci nepovažovala za mezinárodní rozhodčí řízení, protože předmětný vztah se nedotýká zájmů mezinárodního obchodu.³⁵

Co na to však právo české, ke kterému má předmětný vztah nejužší vazbu? Pokud by strany neuzavřely rozhodčí doložku, byla by zcela bezpochyby dána pravomoc českých soudů. Dává však česká úprava skutečné možnosti, jak stranám zabránit, aby se dohodly na rozhodčím řízení s místem konání v zahraničí?

V tomto ohledu lze vymezit následující situace, kde by mohl nastat problém: jedna ze stran podá žalobu u českého soudu a druhá namítá existenci rozhodčí smlouvy, uplatnění pomocných funkcí českých soudů, uplatnění kontrolních funkcí českých soudů a uznání rozhodčího nálezu v ČR. Jestliže jedna ze stran podá ve věci, ohledně níž byla uzavřena rozhodčí smlouva, žalobu u českého obecného soudu a druhá strana včas namítne existenci rozhodčí smlouvy s místem konání v zahraničí, obecný soud má až na stanovené výjimky povinnost řízení zastavit. Tato povinnost vyplývá z článku II odst. 3 Úmluvy, česká úprava vnitrostátního původu je obsažena v §106 OSŘ. Stanovenými výjimkami, kdy soud může případ projednat, jsou situace neplatnosti, neúčinnosti či nezpůsobilosti k použití rozhodčí smlouvy. To znamená, pokud je předmětný spor arbitrabilní a není dán jiný důvod neplatnosti rozhodčí smlouvy, soud řízení zastaví a odkáže strany na jednání před rozhodci. Pouhá volba místa konání rozhodčího řízení v zahraničí v ryzí vnitrostátním vztahu není důvodem neplatnosti rozhodčí smlouvy.

Pokud jde o výkon pomocných funkcí českých soudů ve vztahu k rozhodčímu řízení, které se koná v zahraničí, samotný ZRR nevynechává teritoriální rozsah své působnosti, tudíž ani teritoriální rozsah pomocných funkcí obecných soudů, které upravuje.³⁶ Pokud však zákon sám nestanoví něco jiného, musí být základní úvahou, že je použitelný pouze na území ČR, tedy pouze na rozhodčí řízení, která se tu konají.³⁷ Zajímavou je v této souvislosti otázka nařízení předběžného opatření

35 K tomuto viz POUURET, J.F.; BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd edition. London: Sweet & Maxwell, 2007. s. 32 – autoři se domnívají, že v tomto případě by měla být použita úprava vnitrostátního rozhodčího řízení (články 1442 a násl. NCPC).

36 Jedná se zejména o §9 odst. 1 ZRR (jmenování rozhodce), §12 odst. 2 (vyloučení rozhodce), §20 odst. 2 (provedení důkazů), § 22 (vydání předběžného opatření).

37 ROZEHNALOVÁ, N. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. 2. vyd. Praha: Aspi Wolters Kluwer, 2008. s. 292.

soudem v případě, kdy se rozhodčí řízení koná v zahraničí. *Bělohlávek*³⁸ tuto možnost výslovně připouští, příslušný soud ale určuje na základně §74 odst. 3 OSŘ, nikoli §§41 a 43 ZRŘ.³⁹ Tím potvrzuje teritoriální omezenost ZRŘ, ale nebrání českým soudům nařít takové předběžné opatření. Najít v případě sporu, který má všechny vazby v ČR, věcně a místně příslušný soud, nebude problém. Nicméně stejným způsobem by mohl český soud nařít předběžné opatření i v případě, kdy pouze jednou stranou rozhodčí smlouvy je český subjekt. §74 odst. 3 OSŘ určuje věcnou a místní příslušnost, v případě místa konání rozhodčího řízení v zahraničí bude ale nutné zvážit i mezinárodní pravomoc českých soudů k vydání předběžného opatření. Pravomoc českých soudů k řešení hlavního sporu dána není, protože strany uzavřely rozhodčí smlouvu. Při určování pravomoci k vydání předběžného opatření je nutné počítat s článkem 31 Nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (dále je Nařízení Brusel I). Z rozhodnutí SDEU ve věci *Van Uden*⁴⁰ vyplývá, že článek 31 se vztahuje i na situace, kdy je v jednom členském státě podána žádost o vydání předběžného opatření ve vztahu k rozhodčímu řízení, které se koná v jiném členském státě.⁴¹

Uplatnění kontrolních funkcí českých soudů, tedy zrušení rozhodčího nálezu, závisí na teritoriálním hledisku. Zrušit lze pouze takový rozhodčí nález, který byl vydán v tuzemsku, ať už ve vnitrostátním nebo mezinárodním rozhodčím řízení.⁴² Rozhodčí nález vydaný v jiném státě zrušovací pravomoci českých soudů nepodléhá. Cizí rozhodčí nález může být na území ČR pouze uznán a vykonán, resp. jeho uznání může být odepřeno, je-li k tomu dán důvod. Uznání a výkon cizích rozhodčích nálezů v ČR bude nejčastěji probíhat na základě Newyorské úmluvy. Důvody pro odepření uznání podle Newyorské úmluvy jsou převážně návrhové, z úřední povinnosti soud zkoumá pouze otázku arbitrability sporu a rozpor s veřejným pořádkem. Vzhledem k tomu, že veřejný pořádek je v této souvislosti vykládán úzce, vyvstává otázka, zda to, že dva české subjekty zvolily místo konání rozhodčího řízení v zahraničí, je v rozporu

38 BĚLOHLÁVEK, A. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů*. Praha: C.H.Beck, 2004. s. 175.

39 Výsledek by byl ale stejný.

40 Rozsudek Soudního dvora ze dne 17.11.1998, C-391/95, *Van Uden Maritime BV v Kommanditgesellschaft in Firma Deco Line*.

41 K tomuto rozhodnutí a ke vztahu rozhodčího řízení a nařízení Brusel I viz např. SVO-BODOVÁ, K. Arbitration Exception in the Regulation Brussels I. In *Dny práva – 2008 – Days of Law*. Brno: Masarykova univerzita, 2008, [cit. 04-02-2013]. Dostupné z: <http://www.law.muni.cz/sborniky/dp08/files/3mezinaro.html>.

42 ROZEHNALOVÁ, N. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. 2. vyd. Praha: Aspi Wolters Kluwer, 2008. s. 297; BĚLOHLÁVEK, A. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů*. Praha: C.H.Beck, 2004. s. 233.

s českým veřejným pořádkem. Bude zde záležet na důvodu, který je k tomuto kroku vedl. Pokud se strany chtěly vyhnout některým zásadním ustanovením českého právního řádu, lze o využití institutu veřejného pořádku uvažovat.⁴³

Při zvažování opačné situace, tedy kdy se dva zahraniční subjekty dohodnou na místě konání rozhodčího řízení v ČR, je zajímavá především otázka uplatnění pomocných funkcí českých soudů vůči tomuto rozhodčímu řízení. Problematické by mohlo být především nařízení předběžného opatření, protože daný spor nemá vazbu k tuzemsku a český soud tak nemůže garantovat výkon předběžného opatření.⁴⁴ V této situaci také hrozí potenciaální konflikt pravomocí obecných soudů při uplatnění pomocných funkcí, protože některé zahraniční úpravy umožňují jejich výkon i v případě, kdy se rozhodčí řízení koná v jiném státě.⁴⁵

Vytvoření mezinárodního prvku v rozhodčím řízení pouhou vůlí stran není jednoznačně hodnoceno. Například *Rozehnalová* se k této možnosti staví velmi kriticky.⁴⁶ Zajímavé v této souvislosti může být zacházení s podobnými situacemi v kolizních předpisech či předpisech procesních. Římská úmluva,⁴⁷ nařízení Řím I⁴⁸ a nařízení Řím II⁴⁹ sice v těchto situacích připouští volbu práva, tzn. umožňují vytvoření mezinárodního prvku vůlí stran, ale zakazují tímto způsobem obejít kogentní ustanovení práva státu, ke kterému má daný vztah rozhodující vazbu. Rozlišují tak mezinárodní prvek daný objektivně a prvek daný pouze vůlí stran. Článek 23 nařízení Brusel I upravuje prorogační smlouvy, ale pouze takové, které obsahují mezinárodní prvek. Za tyto však nejsou považovány prorogační dohody stran, které volí soud určitého státu, ačkoli jejich vztah má ve všech aspektech vazbu na jeden jiný stát.⁵⁰ Nařízení Brusel I tak mezinárodní prvek vytvořený vůlí stran

43 Viz rovněž BORN, G.B. *International Commercial Arbitration*. Volume I. Austin: Wolters Kluwer, 2009. s. 288–289.

44 BĚLOHLÁVEK, A. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů*. Praha: C.H.Beck, 2004. s. 177.

45 Viz např. §1025 odst. 2 ZPO, §2 odst. 3 AA.

46 ROZEHNALOVÁ, N. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. 2. vyd. Praha: Aspi Wolters Kluwer, 2008. s. 47.

47 Úmluva o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy, v ČR publikována pod č. 64/2006 Sb.m.s.

48 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17.6.2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I), Úřední věstník EU, L 177/6, 4.7.2008.

49 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 ze dne 11.7.2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy (Řím II), Úřední věstník EU, L 199/40, 31.7.2007.

50 Blíže viz např. SVOBODOVÁ, K. Úprava prorogace v nařízení Brusel I. In *Milníky práva v stredoerópskom priestore 2008*. Bratislava: Vydavateľské oddelenie PraF UK, 2008,

neuznává. Podobné kritické úvahy mají svůj význam i v rozhodčím řízení. Bude vždy záležet na konkrétním stanovisku práva státu, kde se rozhodčí řízení koná, a státu, ke kterému má předmětný vztah všechny vazby, i na stanovisku zastávané doktríny rozhodčího řízení.

2.3 Domácí a cizí rozhodčí řízení

Vedle rozlišování rozhodčího řízení na mezinárodní a vnitrostátní lze rozlišovat mezi rozhodčím řízením domácím a cizím. Toto rozlišování má zásadní význam především pro uplatnění kontrolních funkcí obecných soudů a zacházení s rozhodčím nálezem. Moderní právní úpravy rozhodčího řízení se shodují na tom, že pouze domácí rozhodčí nález lze zrušit nebo přímo vykonat. Cizí rozhodčí nález musí být nejprve uznán, aby byl způsobilý k výkonu.

Základním kritériem pro rozlišení mezi domácím a cizím rozhodčím řízením je místo konání rozhodčího řízení. Toto kritérium nalezneme v úpravě Vzorového zákona⁵¹ a tedy i v úpravě německé,⁵² v úpravě anglické,⁵³ švýcarské⁵⁴ i české.⁵⁵ Z tohoto kritéria vychází i Newyorská úmluva, která v článku I považuje za cizí ty rozhodčí nálezy, které byly vydány na území jiného státu než toho, kde je žádáno o jejich uznání a výkon.

Druhým možným kritériem odlišení domácího a cizího rozhodčího řízení je právo rozhodné pro rozhodčí řízení.⁵⁶ Existence tohoto kritéria je patrná z Newyorské úmluvy, která se podle článku I vztahuje i na rozhodčí nálezy považované v zemi vydání za cizí, protože byly vydány v rozhodčím řízení, jež podléhalo právu jiného státu.⁵⁷ O tomto kritériu bude podrobně pojednáno v dalších částech práce.

Specifická v tomto ohledu je francouzská úprava. Nepopírá zcela kritérium místa konání rozhodčího řízení pro rozlišení domácího a cizího rozhodčího řízení. Článek 1518 NCPC umožňuje zrušit pouze rozhodčí nález vydaný ve Francii (v mezinárodním

s. 136–143; CHLEBCOVÁ, R. Prorogace dle čl. 23 Bruselského nařízení a jeho aplikace na třetí státy. In *Mílniky práva v stredoeurópskom priestore 2008*. Bratislava: Vydavateľské oddelenie PraF UK, 2008, s. 129–135.

51 Články 1 odst. 1, 35 a 36 Vzorového zákona.

52 §1025 odst. 1 ZPO, §1025 odst. 3 ve spojení s §1061.

53 §2 odst. 1 AA, §2 odst. 2 ve spojení s §66 AA.

54 Článek 176 odst. 1 IPRG, článek 194 IPRG.

55 §31 ZRŘ, §38 ZRŘ.

56 TWEEDDALE, A.; TWEEDDALE, K. *Arbitration of Commercial Disputes: International and English Law and Practice*. Oxford: Oxford University Press, 2005. s. 49; ROZEHNALOVÁ, N. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. 2. vyd. Praha: Aspi Wolters Kluwer, 2008. s. 50.

57 Viz rovněž článek V odst. 1 pís. e) Úmluvy.

rozhodčím řízení). Nicméně NCPC obsahuje jednotnou úpravu (uznání) a výkonu rozhodčích nálezů vydaných ve Francii a v jiném státě a navíc důvody pro odmítnutí uznání a pro zrušení rozhodčího nálezu jsou identické. Francouzská úprava nevymezuje teritoriální rozsah své působnosti, rozlišování na domácí a cizí rozhodčí řízení pro ni nemá zásadní význam.⁵⁸

58 FOUCHARD, P. *Fouchard, Gaillard, Goldman on International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 1999. s. 49.

3. Doktríny rozhodčího řízení

V současných státech náleží právo rozhodovat spory zásadně samotnému státu, který je vykonává prostřednictvím soudů. Stát však může za určitých okolností připustit, aby toto právo vykonávaly i jiné subjekty.⁵⁹ Těmito subjekty mohou být i rozhodci.

Jestliže tedy rozhodci mohou rozhodovat spory podobně jako obecné soudy, vzniká otázka, jaké je postavení rozhodčího řízení v rámci systému ochrany práv v určitém státě. Jaká je právní povaha rozhodčího řízení? Jinými slovy, jaký je vztah státu a rozhodčího řízení? Jaké místo zaujímá rozhodčí řízení v rámci právního pořádku určitého státu? Jedná se o soukromý nestátní způsob řešení sporů, který je regulován právem, nebo jde čistě o produkt svobodné vůle stran podléhající pouze této vůli?⁶⁰

Odpovědi na tyto otázky se pokoušejí dát čtyři základní doktríny rozhodčího řízení, které se postupně objevily. Jedná se o jurisdikční, smluvní, smíšenou a autonomní teorii. Tyto teorie nedávají pouze odpověď na otázku vztahu státu a rozhodčího řízení, ale promítají se i do hodnocení jednotlivých aspektů rozhodčího řízení – povahy rozhodčí smlouvy, postavení rozhodců, odpovědnosti rozhodců, vztahu mezi stranami rozhodčí smlouvy a rozhodci, rozhodného práva či povahy rozhodčího nálezu.⁶¹

Doktríny rozhodčího řízení přinášejí hodnocení rozhodčího řízení v teoretické rovině. Praktická realita rozhodčího řízení je však ovládána především právními úpravami rozhodčího řízení. V těch se odrážejí především zájmy konkrétního státu. Žádná z právních úprav nebude čistým odrazem některé doktríny, můžeme v nich však odhalit prvky jednotlivých teorií rozhodčího řízení.⁶² V jedné právní úpravě je možné nalézt prvky více doktrín. Doktrinální kategorizace rozhodčího řízení se může zdát zavádějící. Přesto musíme vnímat i teoretickou rovinu, abychom lépe pochopili existující právní úpravy rozhodčího řízení. V novější zahraniční literatuře není však doktrínám rozhodčího řízení už věnována taková pozornost. Nahradilo je zkoumání

59 RŮŽIČKA, K. K otázce právní povahy rozhodčího řízení. *Bulletin advokacie*. 2003, č. 5, s. 33.

60 LEW, J.D.M.; MISTELIS, L.A.; KRÖLL, S.M. *Comparative International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 2003. s. 71.

61 ROZEHNALOVÁ, N. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. 2. vyd. Praha: Aspi Wolters Kluwer, 2008. s. 52–53.

62 Viz např. CHLEBCOVÁ, R. Odraz doktrín rozhodčího řízení v národní legislativě. In *Dny práva – 2009 – Days of Law*. Brno: Masarykova univerzita, 2009 [cit. 04-02-2013]. Dostupné z: http://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2009/files/rozhodci_rizeni.html.

pojmu „*seat of arbitration*“ a jeho dopadu na rozhodčí řízení. Tento přístup přijal za svou skutečnost, že rozhodčí řízení vždy podléhá právu státu, kde se koná.⁶³

3.1 Jurisdikční doktrína

Základem jurisdikční doktríny je předpoklad, že rozhodování sporů je funkcí, kterou normálně vykonávají národní soudy zřízené státem k tomuto účelu. Jurisdikční pravomoc je jednou ze základních pravomocí státu a atributů státní moci.⁶⁴ Pouze stát může na svém území připustit jiný způsob rozhodování sporů a má právo jej regulovat a kontrolovat. Strany sporu pak mohou jiný způsob řešení sporů využít v té míře, v jaké to připouští právní řád.⁶⁵

Podle jurisdikční teorie rozhodčí řízení, a tedy i mezinárodní rozhodčí řízení odvozuje svoji zákonnost od určitého právního řádu. Rozhodujícím prvkem pro rozhodčí řízení je právo určitého státu.⁶⁶ Rozhodčí řízení je pak řízením sporným, kdy rozhodci vykonávají skutečnou rozhodovací pravomoc, která je na ně delegována státem.⁶⁷

Rozhodující pro realizaci rozhodčího řízení je přípustnost konat toto řízení vyplývající z určitého právního řádu. Jurisdikční teorie však připouští, že možnost realizace rozhodčího řízení pro konkrétní případ se odvíjí od dohody stran, tedy rozhodčí smlouvy.⁶⁸ To vyplývá z faktu, že stát připouští delegaci své jurisdikční pravomoci a připouští ji právě prostřednictvím dohody stran. Samotná dohoda stran by však dostačující nebyla.⁶⁹

Klíčovým prvkem rozhodčího řízení je podle jurisdikční doktríny právní řád určitého státu. Ten rozhoduje o přípustnosti konání rozhodčího řízení, účincích rozhodčí smlouvy, pravomoci rozhodců, vykonatelnosti rozhodčího nálezu. Pro možnost konat rozhodčí řízení je zásadní stanovisko právního řádu. I když jurisdikční

63 Viz např. CHLEBCOVÁ, R. Odraz doktrín rozhodčího řízení v národní legislativě. In *Dny práva – 2009 – Days of Law*. Brno: Masarykova univerzita, 2009 [cit. 04-02-2013]. Dostupné z: <http://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2009/files/rozhodci_rizeni.html>.

64 BĚLOHLÁVEK, A.; PEZL, T. Postavení rozhodčího řízení v systému ochrany práv a ústavního pořádku České republiky a dalších zemí. *Právní rozhledy*. 2004, č. 7, s. 258.

65 LEW, J.D.M.; MISTELIS, L.A.; KRÖLL, S.M. *Comparative International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 2003. s. 74–75.

66 ROZEHNALOVÁ, N. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. 2. vyd. Praha: Aspi Wolters Kluwer, 2008. s. 53.

67 BĚLOHLÁVEK, A.; PEZL, T. Postavení rozhodčího řízení v systému ochrany práv a ústavního pořádku České republiky a dalších zemí. *Právní rozhledy*. 2004, č. 7, s. 258.

68 ROZEHNALOVÁ, N. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. 2. vyd. Praha: Aspi Wolters Kluwer, 2008. s. 54.

69 BĚLOHLÁVEK, A.; PEZL, T. Postavení rozhodčího řízení v systému ochrany práv a ústavního pořádku České republiky a dalších zemí. *Právní rozhledy*. 2004, č. 7, s. 258.

doktrína uznává, že možnost realizace rozhodčího řízení pro konkrétní spor se odvíjí od dohody stran, bez kladného stanoviska právního řádu by konání rozhodčího řízení nebylo možné.⁷⁰

Zásadní role právního řádu se odráží v hodnocení jednotlivých aspektů rozhodčího řízení. Jednotlivé instituty rozhodčího řízení jsou hodnoceny jako procesní. To platí především pro rozhodčí smlouvu, která je považována nikoli za smlouvu hmotněprávní, ale čistě procesní institut. V případě mezinárodního rozhodčího řízení to znamená, že rozhodčí smlouva se posuzuje podle práva státu konání rozhodčího řízení. Rozhodci jsou podle jurisdikční doktríny v obdobném postavení jako soudci, svoji autoritu odvozují od státu. Na rozdíl od soudce je však nominace rozhodců záležitostí stran. V mezinárodním rozhodčím řízení se jurisdikční doktrína odráží v otázce určení práva rozhodného. Rozhodci v zásadě postupují stejně jako soudy. Jsou povinni aplikovat procesní normy fóra. Pokud jde o právo rozhodné pro meritum sporu, nemají větší volnost než soudci. Podle jurisdikční doktríny mají rozhodci fórum stejně jako soudci. Rozhodčí nález má pak podle jurisdikční doktríny stejné účinky jako rozhodnutí soudu.⁷¹

Představitel jurisdikční doktríny *F.A.Mann* uvádí: „Každé právo či moc soukromé osoby je bezvýhradně odvozeno od systému národního práva, který by mohl být klidně a s ohledem na tradici označen jako „*lex fori*“, přesto je přesnější hovořit o „*lex arbitri*“.“⁷²

Bělohávek uvádí, že rozhodčí řízení je jiným druhem výkonu spravedlnosti, a to prostřednictvím soukromého subjektu.⁷³ Je-li soudní moc atributem moci státní, je to pouze stát, který může připustit, aby tuto moc vykonávaly i jiné subjekty. Rozhodci vykonávají rozhodovací pravomoc. I když je pro konkrétní rozhodčí řízení nutná existence rozhodčí smlouvy, tato sama o sobě k realizaci rozhodčího řízení nemůže

70 ROZEHNALOVÁ, N. Hlavní doktríny ovládající rozhodčí řízení. In *Dny práva – 2009 – Days of Law*. Brno: Masarykova univerzita, 2009 [cit. 04-02-2013]. Dostupné z: <http://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2009/files/rozhodci_rizeni.html>

71 ROZEHNALOVÁ, N. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. 2. vyd. Praha: Aspi Wolters Kluwer, 2008. s. 4; ROZEHNALOVÁ, N. Hlavní doktríny ovládající rozhodčí řízení. In *Dny práva – 2009 – Days of Law*. Brno: Masarykova univerzita, 2009 [cit. 04-02-2013]. Dostupné z: <http://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2009/files/rozhodci_rizeni.html> .

72 MANN, F.A. *Lex Facit Arbitrum in International Arbitration*. Liber Amicorum for Martin Domke, 1967 citováno podle PARK, W.W. *The Lex Loci Arbitri and International Commercial Arbitration*. *International and Comparative Law Quarterly*, 1983, č. 32 [cit. 04-02-2013], s. 23. Dostupné z: HeinOnline: <<http://heinonline.org/HOL/PDF?handle=hein.journals/incolq32&collection=journals§ion=9&id=37&print=section§ioncount=1&ext=.pdf>>.

73 BĚLOHLÁVEK, A.J. *Rozhodčí řízení, ordre public a trestní právo*. Komentář I. díl. Praha: C.H. Beck, 2008. s. 191.

stačit. Rozhodci odvíjejí svoji rozhodovací pravomoc od státu. Samotná rozhodčí smlouva nemůže vyloučit právo na rozhodnutí sporu před státním soudem.⁷⁴

3.2 Smluvní doktrína

Smluvní doktrína popírá základní atribut doktríny jurisdikční, tedy rozhodující vliv právního řádu státu. Základem rozhodčího řízení je podle jejich představitelů pouze vůle stran vyjádřená v rozhodčí smlouvě. Podle klasické smluvní teorie vystupuje rozhodce jako zástupce stran a jeho funkcí je zjistit obsah smlouvy hlavní. Smlouvou je i samotný rozhodčí nález.⁷⁵ Moderní smluvní teorie zastává názor, že rozhodci nejsou zástupci stran a rozhodčí nález není smlouvou. Nicméně rozhodčí řízení je institutem práva smluvního, nenáleží tedy k civilnímu procesu.⁷⁶

V každém případě rozhodující vliv na průběh rozhodčího řízení mají samotné strany, role národního práva je minimální.⁷⁷ Rozhodci nemají fórum, volnost stran a rozhodců je v podstatě neomezená, národní právo si nemůže přisvojovat žádné kontrolní funkce vůči rozhodčímu řízení. Stát má pouze minimální vliv na rozhodčí smlouvu a rozhodčí řízení. Právní úprava rozhodčího řízení může vyplnit pouze mezery v rozhodčí smlouvě či může mít vliv na otázku uplatnění veřejného pořádku či arbitrability sporu.⁷⁸

Smluvní doktrína zdůrazňuje smluvní povahu rozhodčího řízení. To se odráží v hodnocení povahy rozhodčí smlouvy. Rozhodci jsou soukromé osoby sloužící k uspokojování potřeb jednotlivců, kteří se pohybují na bázi hmotného práva.⁷⁹ V oblasti mezinárodní rozhodčího řízení se smluvní doktrína projevuje volností stran a rozhodců při stanovení procesních norem i práva rozhodného pro meritum sporu.

Podle smluvní doktríny rozhodčí řízení odvíjí svoje právní postavení od existující rozhodčí smlouvy, nikoli od práva určitého státu, tím méně práva státu, kde se koná rozhodčí řízení.

74 BĚLOHLÁVEK, A.J. *Rozhodčí řízení, ordre public a trestní právo*. Komentář I. díl. Praha: C.H. Beck, 2008. s. 191.

75 RŮŽIČKA, K. K otázce právní povahy rozhodčího řízení. *Bulletin advokacie*. 2003, č. 5, s. 36; BĚLOHLÁVEK, A.; PEZL, T. Postavení rozhodčího řízení v systému ochrany práv a ústavního pořádku České republiky a dalších zemí. *Právní rozhledy*. 2004, č. 7, s. 257; BORN, G.B. *International Commercial Arbitration*. Volume I. Austin: Wolters Kluwer, 2009. s. 185.

76 RŮŽIČKA, K. K otázce právní povahy rozhodčího řízení. *Bulletin advokacie*. 2003, č. 5, s. 36.

77 ROZEHNALOVÁ, N. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. 2. vyd. Praha: Aspi Wolters Kluwer, 2008. s. 55

78 ROZEHNALOVÁ, N. Hlavní doktríny ovládající rozhodčí řízení. In *Dny práva – 2009 – Days of Law*. Brno: Masarykova univerzita, 2009 [cit. 11-02-2013]. Dostupné z: <http://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2009/files/rozhodci_rizeni.html>.

79 RABAN, P. *Alternativní řešení sporů, arbitráž a rozhodci v České a Slovenské republice a v zahraničí*. Praha: C.H. Beck, 2004. s. 43.

3.3 Smíšená doktrína

Ze snahy překlenout propast mezi jurisdikční a smluvní doktrínou se vyvinula doktrína smíšená. Jejím autorem je profesor *Sausser-Hall*, který v roce 1952 připravil zprávu pro Institut mezinárodního práva.⁸⁰ Podstatou smíšené doktríny je premisa, že rozhodčí řízení nemůže stát zcela mimo právní řád určitého státu. Musí existovat právo, které rozhoduje o platnosti přenesení pravomoci na rozhodce a vykonatelnosti rozhodčího nálezu. Zároveň nelze popřít, že rozhodčí řízení má svůj původ v dohodě stran a průběh rozhodčího řízení je primárně v rukou stran.⁸¹ Smíšená doktrína vychází z vazby místa konání rozhodčího řízení a právního řádu státu, kde se místo nachází. Nicméně, na rozdíl od jurisdikční doktríny, není tato vazba nepřekonatelná.

Smíšená doktrína vyžaduje pro existenci rozhodčího řízení spolupůsobení dvou prvků – vůle stran řešit spor před rozhodci a vůle státu propůjčit rozhodnutí rozhodců stejné účinky jako má rozhodnutí soudu. Rozhodčí řízení má svůj původ v rozhodčí smlouvě. Výběr rozhodčího řízení jako způsobu řešení sporů, výběr rozhodců a vliv na průběh řízení jsou v rukou stran. Jejich volnost je limitována, pohybuje se v mezích norem práva místa konání rozhodčího řízení.⁸²

Smíšené doktríně je vytýkáno, že pouze popisuje problém rozhodčího řízení. Skutečně však neřeší jeho podstatu, tedy co je základem rozhodčího řízení.⁸³ Nicméně je to bezpochyby smíšený přístup, který stojí v pozadí koncepce sídla rozhodčího řízení. Ten ovládá současnou realitu rozhodčího řízení.

3.4 Autonomní doktrína

Nejmladší z doktrín rozhodčího řízení je doktrína autonomní, která vnímá rozhodčí řízení jako svébytný institut a vychází z jeho průběhu a účelu. Rozhodčí řízení nelze podle této doktríny chápat čistě jurisdikčně, smluvně a dokonce ani smíšeně. Rozhodčí řízení může fungovat mimo působení národního práva. Důvodem vzniku rozhodčího řízení byla touha stran najít flexibilní nestátní systém řešení obchodních sporů. Úprava v národních právních řádech má v oblasti mezinárodního obchodu

80 Institut de droit international [online] [cit. 11-02-2013]. Dostupné z: <<http://www.idi-iiil.org/>>.

81 LEW, J.D.M.; MISTELIS, L.A.; KRÖLL, S.M. *Comparative International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 2003. s. 79–80.

82 ROZEHNALOVÁ, N. Hlavní doktríny ovládající rozhodčí řízení. In *Dny práva – 2009 – Days of Law*. Brno: Masarykova univerzita, 2009 [cit. 11-02-2013]. Dostupné z: <http://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2009/files/rozhodci_rizeni.html>.

83 RABAN, P. *Alternativní řešení sporů, arbitráž a rozhodci v České a Slovenské republice a v zahraničí*. Praha: C.H. Beck, 2004. s. 43; BORN, G.B. *International Commercial Arbitration*. Volume I. Austin: Wolters Kluwer, 2009. s. 186.

malý význam. Rozhodující úpravu rozhodčího řízení tak nelze hledat v určitém právním řádu, ale především v praxi rozhodčího řízení. Hlavní roli tak hrají účastníci rozhodčího řízení a rozhodci.⁸⁴ V případě autonomní doktríny není zcela jisté, jaké teoretické či praktické důsledky z ní vyplývají.⁸⁵

3.5 Shrnutí

V současných právních úpravách rozhodčího řízení se žádná z doktrín neodráží v čisté podobě. Právní úpravy obsahují prvky jurisdikční i smluvní teorie. Navíc od přijetí Vzorového zákona ovládá realitu mezinárodního rozhodčího řízení koncept „*seat of arbitration*“, kterým se budeme dále zabývat. Doktríny rozhodčího řízení v novějších zahraničních publikacích ustupují do pozadí. O *lex arbitri* neboli právu rozhodném pro rozhodčí řízení můžeme uvažovat pouze v kontextu doktrín, které uznávají vliv státu a národního právního řádu pro rozhodčí řízení. Jedná se tedy o doktríny jurisdikční a smíšenou. Naopak doktrína smluvní a autonomní roli národního právního řádu částečně či zcela popírají.

84 LEW, J.D.M.; MISTELIS, L.A.; KRÖLL, S.M. *Comparative International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 2003. s. 81; ROZEHNALOVÁ, N. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. 2. vyd. Praha: Aspi Wolters Kluwer, 2008. s. 57–58.

85 BORN, G.B. *International Commercial Arbitration*. Volume I. Austin: Wolters Kluwer, 2009. s. 187.

4. Lex arbitri

Současné mezinárodní rozhodčí řízení neexistuje v právním vakuu.⁸⁶ Naopak. Mezinárodní rozhodčí řízení je zcela bezpochyby ovlivněno právním řádem, a to ne jedním. V mezinárodním rozhodčím řízení je možné vysledovat vliv hned několika právních řádů.

Redfern a Hunter uvádějí, že lze rozlišit minimálně pět různých právních řádů. Jedná se o právo rozhodné pro způsobilost stran uzavřít rozhodčí smlouvu, právo rozhodné pro rozhodčí smlouvu, právo rozhodné pro existenci rozhodčího řízení – *lex arbitri*, právo rozhodné pro meritum sporu a právo rozhodné pro uznání a výkon rozhodčího nálezu.⁸⁷

Pauknerová uvádí, že pojem rozhodného práva vystupuje v rozhodčím řízení ve třech aspektech: právo rozhodné pro rozhodčí smlouvu, kam řadí i problematiku rozhodného práva pro způsobilost stran, právo, kterým se řídí rozhodčí řízení (procesní normy) a právo rozhodné pro meritum sporu.⁸⁸

Tweeddale a Tweeddale vycházejí z tohoto členění – právo rozhodné pro rozhodčí smlouvu, právo rozhodné pro arbitrabilitu sporu, *lex arbitri*, rozhodné procesní právo a samozřejmě právo rozhodné pro meritum sporu.⁸⁹ Rovněž *Poudret a Besson* rozlišují *lex arbitri*, právo rozhodné pro rozhodčí smlouvu, procesní právo a právo rozhodné pro meritum sporu.⁹⁰ *Born* hovoří o právu rozhodném pro meritum sporu, právu rozhodném pro rozhodčí smlouvu a *lex arbitri*.⁹¹

Tato kapitola směřuje k vymezení pojmu právo rozhodné pro rozhodčí řízení neboli *lex arbitri*, jeho identifikace pro případ konkrétního rozhodčího řízení a jeho role ve fázi průběhu rozhodčího řízení.

86 REDFERN, A. *Law and Practice of International Commercial Arbitration*. London: Sweet & Maxwell, 2004. body 2-01 – 2-03.

87 Tamtéž, bod 2-04.

88 PAUKNEROVÁ, M. Rozhodčí řízení ve vztahu k zahraniční – otázky rozhodného práva. *Právní rozhledy*, 2003, č. 12, s. 587–594.

89 TWEEDDALE, A.; TWEEDDALE, K. *Arbitration of Commercial Disputes: International and English Law and Practice*. Oxford: Oxford University Press, 2005. s. 215–253.

90 POUURET, J.F.; BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd edition. London: Sweet & Maxwell, 2007. s. 84.

91 BORN, G.B. *International Commercial Arbitration*. Volume I. Austin: Wolters Kluwer, 2009. s. 181.

4.1 Lex arbitri - pozitivní vymezení

4.1.1 Pojem a obsah *lex arbitri*

Výchozím bodem pro vymezení pojmu právo rozhodné pro rozhodčí řízení (*lex arbitri*) je přijetí skutečnosti, že musí existovat právní řád, od kterého rozhodčí řízení odvozuje svoje právní postavení.⁹² Jak uvádí *Park*, musí existovat právní řád, který legitimizuje pravomoc rozhodců.⁹³

Obecně a zjednodušeně můžeme vymežit *lex arbitri* následovně. *Lex arbitri* je část, určitý výsek, právního řádu konkrétního státu. Je to ta část právního řádu, která upravuje otázky rozhodčího řízení. Neznamená to však, že tato regulace musí být obsažena pouze v právním předpise označeném jako zákon o rozhodčím řízení. Jednotlivé součásti *lex arbitri* se mohou nacházet i v několika právních předpisech. *Lex arbitri* je právní řád, který dává rozhodčímu řízení právní účinky.⁹⁴

Dle *Poudreta a Bessona* *lex arbitri* zahrnuje všechna ustanovení regulující rozhodčí řízení v daném státě, především ta, která upravují formální platnost rozhodčí smlouvy, arbitrabilitu sporu, složení rozhodčího tribunálu, základní procesní záruky či pomocnou a kontrolní funkci soudů.⁹⁵ *Redfern* uvádí, že *lex arbitri* je souhrn pravidel, která představují standard průběhu rozhodčího řízení stojící mimo rozhodčí smlouvu a vůli stran.⁹⁶ *Petrochilos* chápe *lex arbitri* jako právní řád, jehož standardy je posuzována platnost rozhodčího řízení a rozhodčího nálezu.⁹⁷ *Bělohávek* uvádí, že *lex arbitri* je obvykle definována jako právo, kterému podléhá nejen způsob vedení sporu a otázky řízení, nýbrž i otázky předběžných opatření, právo, podle něhož obecný soud vykonává svůj dohled nad rozhodčím řízením, resp. pomoc rozhodčímu řízení.⁹⁸ *Kaufmann-Kohlerová* vymezuje *lex arbitri* jako národní právo, které přiznává

92 POUDRET, J.E.; BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd edition. London: Sweet & Maxwell, 2007. s. 83.

93 PARK, W.W. The Lex Loci Arbitri and International Commercial Arbitration. *International and Comparative Law Quarterly*. 1983, č. 32 [cit. 11-02-2013], s. 21. Dostupné z: Hein Online: < <http://heinonline.org/HOL/PDF?handle=hein.journals/incolq32&collection=journals§ion=9&id=37&print=section§ioncount=1&ext=.pdf>>.

94 PETROCHILOS, G. *Procedural Law in International Arbitration*. Oxford: Oxford University Press, 2004. s. 19.

95 POUDRET, J.E.; BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd edition. London: Sweet & Maxwell, 2007. s. 83.

96 REDFERN, A. *Law and Practice of International Commercial Arbitration*. London: Sweet & Maxwell, 2004. body 2-08 a 2-10.

97 PETROCHILOS, G. *Procedural Law in International Arbitration*. Oxford: Oxford University Press, 2004. s. 20.

98 BĚLOHLÁVEK, A. Procesní předpisy a rozhodčí řízení. *Právní fórum*. 2007, č. 12, s. 432.

stranám nebo rozhodcům oprávnění stanovit si pravidla, ale zároveň jim ukládá určitá omezení. *Lex arbitri* kontroluje využití těchto oprávnění a jejich zneužití sankcionuje zrušením rozhodčího nálezu.⁹⁹

Z výše uvedených definic je zřejmé, že *lex arbitri* je vždy právní řád, právo určitého státu. Úkolem *lex arbitri* je vytvořit právní rámec rozhodčího řízení probíhajícího v uvedeném státě včetně vymezení role obecných soudů ve vztahu k rozhodčímu řízení.

Obsah jednotlivých *leges arbitri* se samozřejmě liší. Obvykle neupravují všechny aspekty rozhodčího řízení.¹⁰⁰ Obsah se může lišit v závislosti na tom, zda se jedná o úpravu rozhodčího řízení vnitrostátního nebo mezinárodního.¹⁰¹ Některé úpravy rozhodčího řízení jsou velmi stručné, jiné jsou relativně detailní.¹⁰² Moderní úpravy rozhodčího řízení však v zásadě sledují velmi podobnou strukturu – působnost, forma rozhodčí smlouvy, jmenování a odvolání rozhodců, role obecných soudů, základní pravidla pro průběh rozhodčího řízení, obsah a účinky rozhodčího nálezu, kontrolní funkce soudů, uznání a výkon rozhodčích nálezů.¹⁰³ V jednotlivých úpravách se rovněž liší vymezení toho, která ustanovení jsou považována za kogentní. Toto vymezení je stěžejní pro průběh rozhodčího řízení, protože právě kogentní normy *lex arbitri* limitují autonomii vůle stran a rozhodců a jejich porušení je obvykle důvodem pro zrušení rozhodčího nálezu v daném státě.

4.1.2 Určení *lex arbitri* pro konkrétní rozhodčí řízení

Zásadní otázkou v souvislosti s *lex arbitri* je zjištění, která *lex arbitri* je rozhodná, pro konkrétní rozhodčí řízení, tzn. jak ji určit. S vymezením *lex arbitri* nedílně souvisí i určení toho, které soudy vykonávají vůči rozhodčímu řízení pomocné a kontrolní funkce. Kritéria přichází v úvahu teoreticky dvě – vůle stran a místo konání rozhodčího řízení.¹⁰⁴

99 KAUFMANN-KOHLER, G.: Identifying and Applying the Law Governing the Arbitration Procedure – The Role of the Law of the Place of Arbitration. In *Berg, A.J. Improving the Efficiency of Arbitration Agreements and Awards: 40 Years of Application of the New York Convention, ICCA Congress Series, No. 9 (1998)*. The Hague: Kluwer Law International, 1999, s. 337.

100 POUURET, J.F.; BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd edition. London: Sweet & Maxwell, 2007. s. 84.

101 Viz např. úprava francouzská.

102 Příkladem podrobné úpravy může být anglický AA, příkladem velmi stručné úpravy pak francouzská úprava mezinárodního rozhodčího řízení v NCPC.

103 POUURET, J.F.; BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd edition. London: Sweet & Maxwell, 2007. s. 85; k obvyklému obsahu *leges arbitri* viz rovněž REDFERN, A. *Law and Practice of International Commercial Arbitration*. London: Sweet & Maxwell, 2004. bod 2-10.

104 KAUFMANN-KOHLER, G.: Identifying and Applying the Law Governing the Ar-

1) *Vůle stran*

V případě prvního kritéria si strany volí, které právo bude rozhodné pro jejich rozhodčí řízení, a to bez ohledu na místo konání rozhodčího řízení. Toto kritérium jednoznačně odráží smluvní povahu rozhodčího řízení. V současných právních úpravách rozhodčího řízení však toto kritérium ustupuje kritériu místa konání rozhodčího řízení. Pokud jde o právní úpravy reflektované v této práci, připouští tuto možnost ještě částečně úprava francouzská. Francouzské soudy mohou vykonávat pomocné funkce i v případech, kdy si strany rozhodčího řízení, které se koná v zahraničí, zvolí francouzské procesní právo nebo se výslovně dohodnou na pravomoci francouzských soudů v tomto ohledu.¹⁰⁵ Kontrolní funkce francouzských soudů se však odvíjí pouze od místa konání rozhodčího řízení,¹⁰⁶ příklon k teritoriálnímu přístupu je tak patrný. Z tohoto kritéria vycházela i předchozí německá úprava (tzv. „*Verfahrenstheorie*“). Strany si mohly zvolit jako *lex arbitri* jiné než německé právo. Rozhodčí nález vydaný v takovém řízení však nebyl považován za německý. Nová úprava rozhodčího řízení přijatá podle Vzorového zákona toto kritérium opustila.¹⁰⁷

Tuto možnost stále najdeme i v Newyorské úmluvě. Toto je patrné z článku I odst. 1 a článku V odst. 1 písm. e). Newyorská úmluva počítá s možností, že se rozhodčí řízení řídí jiným právním řádem než právem státu, kde se rozhodčí řízení koná. To za prvé vyplývá z druhého (tzv. funkčního) kritéria pro určení cizího rozhodčího nálezu, kterým se rozumí nález, jenž není ve státě výkonu pokládán za domácí. Newyorská úmluva však neuvádí nic bližšího o tom, jaký rozhodčí nález má být považován za cizí. Určení, zda se jedná o cizí rozhodčí nález, je tak ponecháno státu, kde je žádáno o uznání a výkon. Pro účely Newyorské úmluvy však v zásadě panuje shoda o tom, co se rozumí cizím rozhodčím nálezem v tomto případě. Jedná se o situaci, kdy se rozhodčí řízení řídí jiným právem, resp. rozhodčí nález byl vydán podle jiného práva, než práva státu, kde se koná rozhodčí řízení.¹⁰⁸

bitration Procedure – The Role of the Law of the Place of Arbitration. In *Berg, A.J. Improving the Efficiency of Arbitration Agreements and Awards: 40 Years of Application of the New York Convention, ICCA Congress Series, No. 9 (1998)*. The Hague: Kluwer Law International, 1999, s. 337.

105 Článek 1505 NCPC.

106 Článek 1518 NCPC.

107 K původní německé a francouzské úpravě viz blíže PETROCHILOS, G. *Procedural Law in International Arbitration*. Oxford: Oxford University Press, 2004. s. 51–55; KAUFMANN-KOHLER, G.: Identifying and Applying the Law Governing the Arbitration Procedure – The Role of the Law of the Place of Arbitration. In *Berg, A.J. Improving the Efficiency of Arbitration Agreements and Awards: 40 Years of Application of the New York Convention, ICCA Congress Series, No. 9 (1998)*. The Hague: Kluwer Law International, 1999, s. 340.

108 DIPIETRO, D.; PLATTE, M. *Enforcement of International Arbitration Awards – The*

Ve stejném smyslu je konstruován i článek V odst. 1 pís. e), který umožňuje odmítnutí uznání rozhodčího nálezu v případě, že se nestal závazným, byl zrušen nebo jeho výkon byl odložen orgánem země, podle jejíhož práva byl vydán. I tady je patrné, že Newyorská úmluva počítá s tím, že rozhodčí řízení se může řídit jiným právem, než právem státu, kde se koná. Soudy státu, jehož právo je rozhodné, pak mají pravomoc ke zrušení rozhodčího nálezu.

Jestliže Newyorská úmluva připouští, že se rozhodčí řízení může řídit jiným právem než právem státu, kde se koná, pak rovněž připouští možnost stran si toto právo zvolit. S ohledem na ostatní ustanovení Newyorské úmluvy je to jediná možnost, jak podrobit rozhodčí řízení jinému právu než právu místa konání rozhodčího řízení. Druhé kritérium aplikace Newyorské úmluvy a s ním související ustanovení v článku V odst. 1 pís. e) se do úmluvy dostalo na základě návrhu Francie a Německa. Původní návrh Newyorské úmluvy byl založen pouze na principu, že rozhodčí nález se řídí právem země, kde byl vydán. Francie a Německo však namítaly, že ve svých právních řádech připouštějí možnost stran zvolit si právo, kterým se bude řídit rozhodčí nález, odlišné od práva místa konání rozhodčího řízení. Jejich návrh byl úspěšný a do Newyorské úmluvy bylo zařazeno i druhé kritérium. V mezidobí však jak německá, tak francouzská úprava zaznamenaly zjevný posun k teritoriálnímu přístupu. Vyvstává tak otázka o praktické využitelnosti tohoto kritéria v současné době. Berg ve svém komentáři k Newyorské úmluvě označil již v roce 1981 tato ustanovení jako „*dead letter*“.¹⁰⁹

2) Místo konání rozhodčího řízení

V současné době je dominujícím kritériem při určení *lex arbitri* místo konání rozhodčího řízení.¹¹⁰ Určení *lex arbitri* je tak ovládáno přístupem teritoriálním,

New York Convention. London: Cameron May, 2001. s. 29; BERG, A.J. *The New York Arbitration Convention of 1958*. The Hague: T.M.C. Asser Institute, 1981. s. 23; LEW, J.D.M.; MISTELIS, L.A.; KRÖLL, S.M. *Comparative International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 2003. s. 701.

109 BERG, A.J. *The New York Arbitration Convention of 1958*. The Hague: T.M.C. Asser Institute, 1981. s. 22–28.

110 KAUFMANN-KOHLER, G.: Identifying and Applying the Law Governing the Arbitration Procedure – The Role of the Law of the Place of Arbitration. In Berg, A.J. *Improving the Efficiency of Arbitration Agreements and Awards: 40 Years of Application of the New York Convention, ICCA Congress Series, No. 9 (1998)*. The Hague: Kluwer Law International, 1999, s. 338–343. Dostupné z: Kluwer Arbitration; REDFERN, A. *Law and Practice of International Commercial Arbitration*. London: Sweet & Maxwell, 2004. bod 2-14; POUDRET, J.F.; BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd edition. London: Sweet & Maxwell, 2007. s. 86–90; GOODE, R. The Role of the Lex Loci Arbitri in International Commercial Arbitration. *Arbitration International*. 2001, č. 1 [cit. 11-02-2013], s. 29–38. Dostupné z Kluwer Law Online: <<http://www.kluweronline.com>>

mluvíme rovněž o lokalizaci rozhodčího řízení. Místo konání rozhodčího řízení je základním kritériem aplikace všech námi zkoumaných úprav rozhodčího řízení. *Lex arbitri* tak můžeme označit jako *lex loci arbitri*.

Vzorový zákon volí kritérium místa konání rozhodčího řízení v článku 1 odst. 2. Vzorový zákon se tedy použije pouze tehdy, je-li místo konání rozhodčího řízení ve státě, kde platí. Podle článku 1 odst. 2 se některá ustanovení zákona použijí i tehdy, nacházeli se místo konání rozhodčího řízení v jiném státě.¹¹¹ Žádné z těchto ustanovení však kritérium místa konání rozhodčího řízení nepopírá, ani nezavádí kritérium vůle stran. Co je podstatné, mezi výčtem těchto ustanovení nenajdeme článek 34, který upravuje zrušení rozhodčího nálezu. Zrušit lze tedy pouze ty rozhodčí nálezy, které byly vydány na území státu, kde zákon platí.

Německá úprava, kterou najdeme v §1025 ZPO, samozřejmě v zásadě kopíruje Vzorový zákon. I v případě německé úpravy se některá ustanovení mohou použít i v situaci, kdy se místo konání rozhodčího řízení nachází v jiném státě,¹¹² ustanovení o zrušení rozhodčího nálezu mezi nimi nenajdeme.

Teritoriální spojení je rozhodující i pro švýcarskou úpravu. Článek 176 odst. 1 IPRG stanoví, že Kapitola 12 upravující mezinárodní rozhodčí řízení se použije tehdy, nachází-li se místo konání rozhodčího řízení ve Švýcarsku. Švýcarské soudy mají pravomoc ke zrušení pouze těch rozhodčích nálezů, které byly vydány na území Švýcarska. Možnost stran, z nichž ani jedna z nich nemá domicil, obvyklé bydliště či místo podnikání ve Švýcarsku, vyloučit možnost zrušení rozhodčího nálezu¹¹³ nemá vliv na rozhodující roli místa konání rozhodčího řízení.

Místo konání rozhodčího řízení je stěžejní i pro anglický AA. §2 odst. 1 uvádí, že tento zákon se použije tehdy, nachází-li se místo konání rozhodčího řízení v Anglii, Walesu nebo Severním Irsku. I v případě anglické úpravy se některá ustanovení použijí i tehdy, nachází-li se místo konání rozhodčího řízení v jiném státě.¹¹⁴ Pravomoci anglických soudů ke zrušení rozhodčího nálezu se to však v žádném případě nedotýká. *Kaufman-Kohlerová* uvádí, že kritérium místa konání rozhodčího řízení bylo zvoleno v řadě dalších úprav – přijatých na základě Vzorového zákona (např. Bulharsko, Kypr, Finsko, Maďarsko, Malta, Mexiko, Nový Zéland, některé státy v USA atd.) i těch, které nebyly přijaty pod jeho vlivem (např. Nizozemsko, Itálie, Portugalsko, Rakousko).¹¹⁵

kluwerlawonline.com/document.php?id=316050&type=toc&num=2&>.

111 Články 8, 9, 17H, 17I, 17J, 35 a 36 Vzorového zákona.

112 Viz §1025 odst. 2–4 ZPO.

113 Článek 192 IPRG.

114 §2 odst. 2–5 AA.

115 KAUFMANN-KOHLER, G.: Identifying and Applying the Law Governing the Arbitration Procedure – The Role of the Law of the Place of Arbitration. In *Berg, A.J.*

Pokud jde o úpravu českou, ZRR sám nevymezuje svoji teritoriální působnost. Bělohlávek zastává názor, že ZRR se použije tehdy, je-li místo konání rozhodčího řízení v ČR.¹¹⁶ Vzhledem k celkové koncepci ZRR a převažujícím názorům na doktrínu rozhodčího řízení si lze jen stěží představit, že by ZRR umožňoval, aby si ho strany zvolily jako *lex arbitri* v případě, kdy se rozhodčí řízení koná v jiném státě. Z pohledu výkonu kontrolních funkcí českých soudů se za domácí považuje pouze rozhodčí nález vydaný v ČR. Rovněž opačná varianta, tedy, že by si strany rozhodčího řízení s místem konání v ČR volily jako *lex arbitri* právo cizího státu, není myslitelná, a to z důvodu uplatnění kontrolních funkcí vůči všem nálezům vydaným na území ČR.

Zdánlivě „nejkontroverznější“ je v tomto ohledu úprava francouzská. Ve srovnání s úpravou švýcarskou, anglickou či německou jí chybí ustanovení o rozsahu její aplikace. Článek 1518 NCPC dává francouzským soudům pravomoc pouze ke zrušení rozhodčích nálezů vydaných ve Francii. Podle judikatury je místem vydání rozhodčího nálezu zásadně místo konání rozhodčího řízení.¹¹⁷ Na druhé straně si francouzská úprava nárokuje svoji aplikaci ve všech případech, kdy se jedná o mezinárodní rozhodčí řízení, bez ohledu na to, zda existuje konkrétní spojení mezi rozhodčím řízením a Francií. Její teritoriální působnost se tak zdá neomezená.¹¹⁸ Nicméně, jak uvádí *Fouchard* a jak vyplývá i z prosté logiky věci, tato úprava bude relevantní pouze tehdy, bude-li mezi rozhodčím řízením a Francií nějaká souvislost (např. řízení se koná ve Francii, ve Francii se žádá o uznání a výkon).¹¹⁹ Francouzská úprava ale zřetelně rozlišuje mezi rozhodčími nálezů vydanými ve Francii a vydanými v jiném státě. Pouze rozhodčí nález vydaný ve Francii mohou být zrušeny francouzskými soudy, cizí rozhodčí nález podléhá režimu uznání a výkonu. Pokud jde o pomocné funkce, ty mohou soudy vykonávat i v případě, kdy se rozhodčí řízení v jiném státě řídí francouzským právem. Nicméně, ani francouzská úprava nepopírá důležitost místa konání rozhodčího řízení, protože toto výlučně rozhoduje o uplatnění kontrolních funkcí francouzských soudů. Roli místa konání rozhodčího řízení ale bohužel neuznává v případě rozhodčích nálezů vydaných v jiném státě, což dokládá praxe francouzských soudů v uznávání rozhodčích nálezů zrušených ve státě svého původu.

Klíčovou roli místa konání rozhodčího řízení potvrzuje Newyorská úmluva, a to již samotným vymezením její aplikace. Vztahuje se totiž na rozhodčí nález

Improving the Efficiency of Arbitration Agreements and Awards: 40 Years of Application of the New York Convention, ICCA Congress Series, No. 9 (1998). The Hague: Kluwer Law International, 1999, s. 340.

- 116 BĚLOHLÁVEK, A. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů*. Praha: C.H.Beck, 2004. s. 268 a s. 273.
- 117 POUURET, J.F.; BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd edition. London: Sweet & Maxwell, 2007. s. 87.
- 118 FOUCHARD, P. *Fouchard, Gaillard, Goldman on International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 1999. s. 66.
- 119 Tamtéž, s. 66.

vydané na území jiného státu. Hlavním rozlišujícím kritériem mezi domácím a cizím rozhodčím nálezem je místo konání rozhodčího řízení.

4.1.3 Pojem místa konání rozhodčího řízení

Místo konání rozhodčího řízení je pro mezinárodní rozhodčí řízení pojmem zcela klíčovým. Jeho vymezení nemusí být jednoduché, zvláště s ohledem na fakt, kdy v průběhu rozhodčího řízení mohou rozhodci jednat a činit úkony ve více státech.

V mezinárodním rozhodčím řízení se rozlišuje místo konání rozhodčího řízení v právním smyslu a ve smyslu geografickém.¹²⁰ Místo konání rozhodčího řízení ve smyslu právním lze chápat jako spojení rozhodčího řízení s právem konkrétního státu. Místo konání ve smyslu geografickém je pak možné jednoduše charakterizovat jako místo skutečného konání jednotlivých jednání či zasedání rozhodců.

Místo konání rozhodčího řízení v právním smyslu je v zahraniční literatuře označováno jako „*seat of arbitration*“ nebo „*siège*,“ tedy sídlo rozhodčího řízení. I když by se s ohledem na českou terminologii pojem místo konání rozhodčího řízení jevil vhodnějším, budeme nadále používat pojmy sídlo rozhodčího řízení (místo konání rozhodčího řízení v právním smyslu) a místo konání rozhodčího řízení (v geografickém smyslu).

Sídlo rozhodčího řízení má představovat jakýsi ústřední bod rozhodčího řízení, což ovšem neznamená, že celé rozhodčí řízení se bude od začátku do konce odehrávat zde.¹²¹ V mezinárodním rozhodčím řízení není samozřejmě vyloučeno, aby se sídlo rozhodčího řízení a místo konání rozhodčího řízení shodovaly. Je však více než pravděpodobné, že především z praktických či ekonomických důvodů bude vhodné, eventuálně nutné, provést některé úkony v rámci rozhodčího řízení, typicky provedení důkazů, v jiném státě nebo dokonce státech. Moderní úpravy rozhodčího řízení s touto možností počítají, když umožňují konat zasedání rozhodců, jednání či provádění důkazů v místě jiném, než kde se nachází sídlo rozhodčího řízení.

Článek 20 Vzorového zákona nazvaný místo konání rozhodčího řízení jednoznačně rozlišuje mezi sídlem rozhodčího řízení a místem případných jednotlivých jednání rozhodců. Sídlo rozhodčího řízení s sebou nese především právní důsledky, protože

120 ROZEHNALOVÁ, N. Určení fóra a jeho význam pro spory s mezinárodním prvkem – II. část. *Bulletin advokacie*. 2005, č. 5, s. 15; KAUFMANN-KOHLER, G.: Identifying and Applying the Law Governing the Arbitration Procedure – The Role of the Law of the Place of Arbitration. In *Berg, A.J. Improving the Efficiency of Arbitration Agreements and Awards: 40 Years of Application of the New York Convention, ICCA Congress Series, No. 9 (1998)*. The Hague: Kluwer Law International, 1999, s. 343–346. POUURET, J.F.; BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd edition. London: Sweet & Maxwell, 2007. s. 101–104.

121 REDFERN, A. *Law and Practice of International Commercial Arbitration*. London: Sweet & Maxwell, 2004. bod 2-16.

rozhoduje o samotné aplikaci Vzorového zákona.¹²² Na druhou stranu, znění článku 20 odst. 2 umožňuje, aby všechny úkony v rámci rozhodčího řízení proběhly mimo sídlo rozhodčího řízení, které pak zůstává pouze fikcí.¹²³ Na tomto místě však lze konstatovat, že Vzorový zákon rozlišuje mezi sídlem rozhodčího řízení a místem konání rozhodčího řízení, přičemž sídlo představuje jednotící bod rozhodčího řízení, který ho spojuje s konkrétní právní úpravou.

V německé úpravě je otázka místa konání rozhodčího řízení řešena v §1043 ZPO, který až na detaily kopíruje ustanovení článku 20 Vzorového zákona. Pro nás je podstatné, že i německá úprava rozlišuje sídlo rozhodčího řízení a místo konání rozhodčího řízení. I zde sídlo rozhodčího řízení rozhoduje o aplikaci německé úpravy rozhodčího řízení.

Švýcarský IPRG výslovně neupravuje rozdíl mezi sídlem a místem konání rozhodčího řízení. V článku 176 hovoří pouze o místě konání rozhodčího řízení jako o rozhodujícím kritériu aplikace Kapitoly 12 IPRG. Umožňuje stranám, potažmo rozhodcům toto místo určit. I z tohoto lze dovodit, že je tu místo konání rozhodčího řízení chápáno jako sídlo rozhodčího řízení. Na podporu tohoto tvrzení můžeme uvést rozhodnutí švýcarského *Tribunal Fédéral*, který dospěl k následujícímu závěru. „*Volbou Švýcarska jako místa konání rozhodčího řízení strany prokazatelně projevíly zájem podržít svůj spor švýcarské úpravě rozhodčího řízení, ale neprojevíly zájem, aby se veškerá jednání rozhodců konala výlučně v tomto místě. Určení místa konání rozhodčího řízení způsobuje, že se předpokládá vydání rozhodčího nálezu v tomto místě.*“¹²⁴ I Švýcarsko rozlišuje mezi sídlem a místem konání rozhodčího řízení. Sídlo rozhoduje o aplikaci švýcarské úpravy mezinárodního rozhodčího řízení.

Francouzská úprava mezinárodního rozhodčího řízení je oproti ostatním zde zmiňovaným specifická, protože se v ní nejvíce projevují autonomní tendence. Pokud jde o místo konání rozhodčího řízení, samotná právní úprava v NCPC nám příliš nepomůže. Článek 1518 NCPC uvádí, že zrušit lze pouze rozhodčí nález vydaný ve Francii. Podle judikatury se za místo vydání rozhodčího nálezu považuje místo

122 Článek 1.

123 KAUFMANN-KOHLER, G.: Identifying and Applying the Law Governing the Arbitration Procedure – The Role of the Law of the Place of Arbitration. In *Berg, A.J. Improving the Efficiency of Arbitration Agreements and Awards: 40 Years of Application of the New York Convention, ICCA Congress Series, No. 9 (1998)*. The Hague: Kluwer Law International, 1999, s. 343–344.

124 Rozhodnutí Tribunal Fédéral, Švýcarsko ze dne 24.3.1997, citováno podle KAUFMANN-KOHLER, G.: Identifying and Applying the Law Governing the Arbitration Procedure – The Role of the Law of the Place of Arbitration. In *Berg, A.J. Improving the Efficiency of Arbitration Agreements and Awards: 40 Years of Application of the New York Convention, ICCA Congress Series, No. 9 (1998)*. The Hague: Kluwer Law International, 1999, s. 345.

konání rozhodčího řízení, které je chápáno v čistě právním smyslu, tedy jako sídlo rozhodčího řízení.¹²⁵ O aplikaci francouzské úpravy bylo pojednáno výše.

Anglický AA jako jeden z mála předpisů poskytuje určitou definici sídla rozhodčího řízení. Podle §3 AA se sídlem rozhodčího řízení rozumí místo konání rozhodčího řízení v právním smyslu. I anglická úprava respektuje rozdíl mezi sídlem a místem konání rozhodčího řízení. Toto je možné dovodit například z §2 odst. 3 pí. a) a § 43 AA, které umožňují soudu zajistit předvolání svědka, jestliže je přítomen ve Velké Británii a tady se také koná jednání. Sídlo rozhodčího řízení se však může nacházet v jiném státě. Za zmínku stojí i rozhodnutí *Court of Appeal* ve věci *Naviera Amazonina Peruana SA v Compania Internacional de Seguros del Peru*.¹²⁶ Soudce Kerr tady zdůrazňuje rozdíl mezi právní lokalizací rozhodčího řízení a vhodným místem pro jednotlivá jednání v rámci rozhodčího řízení.

Pokud jde o českou úpravu místa konání rozhodčího řízení, najdeme ji v §17 ZRŘ. Znění není nepodobné ustanovení článku 20 odst. 1 Vzorového zákona. Místo konání rozhodčího řízení je rovněž chápáno zásadně jako sídlo rozhodčího řízení a je možné od něj odlišit například geografické místo provedení jednotlivých důkazů. Sídlo rozhodčího řízení by mělo být sjednocujícím prvkem celého řízení.¹²⁷

Všechny zkoumané úpravy rozlišují mezi sídlem rozhodčího řízení a místem konání rozhodčího řízení. Sídlo rozhodčího řízení představuje ústřední jednotící bod celého rozhodčího řízení, který ale nevylučuje, aby se jednotlivá jednání rozhodců či provádění důkazů konala na místech jiných. Liberální úprava v tomto smyslu s sebou samozřejmě nese riziko, že se sídlo stane pouhou fikcí, a přestože bude rozhodčí řízení podléhat *lex arbitri* daného státu, nebude s ním mít jinak nic společného. K tomuto problému se ještě vrátím níže.

4.1.4 Určení sídla rozhodčího řízení

Určení sídla rozhodčího řízení je primárně věcí stran. Na tomto místě se nebudu věnovat otázce, jaké konkrétní faktory mohou ovlivnit strany při volbě toho kterého sudiště. Jedním z faktorů je však zcela bez pochyby právní úprava rozhodčího řízení

125 POUDRET, J.F.; BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd edition. London: Sweet & Maxwell, 2007. s. 87.

126 Rozhodnutí Court of Appeal, Velká Británie ze dne 10.11.1987, *Naviera Amazonina Peruana SA v Compania Internacional de Seguros del Peru*, citováno podle KAUFMANN-KOHLER, G.: Identifying and Applying the Law Governing the Arbitration Procedure – The Role of the Law of the Place of Arbitration. In *Berg, A.J. Improving the Efficiency of Arbitration Agreements and Awards: 40 Years of Application of the New York Convention, ICCA Congress Series, No. 9 (1998)*. The Hague: Kluwer Law International, 1999, s. 345.

127 BĚLOHLÁVEK, A. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů*. Praha: C.H.Beck, 2004. s. 136–139; BĚLOHLÁVEK, A. Místo konání rozhodčího řízení. *Právní zpravodaj*. 2004, č. 3, s. 14–15.

v daném státě.¹²⁸ Zaměřím se na to, jakým způsobem právní řády upravují určení sídla rozhodčího řízení.

Všechny zde zkoumané právní řády umožňují stranám určit sídlo rozhodčího řízení.¹²⁹ Žádná z dotčených úprav už neřeší, jak má dohoda stran ohledně sídla rozhodčího řízení vypadat. Ideální je samozřejmě výslovná dohoda stran, která může a také nejčastěji bude součástí rozhodčí smlouvy. *Bělohávek* uvádí, že strany by se měly na sídle dohodnout nejpozději do doby, než o této otázce rozhodnou rozhodci, což znamená obvykle do nařízení prvního ústního jednání ve věci.¹³⁰ Pokud se v dohodě objeví název konkrétního místa, je nutné předpokládat, že strany mají na mysli sídlo a nikoli místo jednotlivých jednání rozhodců.¹³¹

Strany mohou sídlo rozhodčího řízení určit i nepřímo, mlčky. Tato dohoda však musí být dostatečně určitá.¹³² Lze si především představit volbu konkrétní stálé rozhodčí instituce, ze které pak bude možné dovodit, že sídlem rozhodčího řízení je místo sídla této instituce. K volbě sídla rozhodčího řízení s největší pravděpodobností postačí i odkaz na pravidla konkrétní rozhodčí instituce, která budou obvykle obsahovat mechanismus pro určení sídla rozhodčího řízení. V mezinárodním obchodním styku se často objevují rozhodčí doložky odkazující na „Pravidla Mezinárodní obchodní komory“ s tím, že je zvoleno nějaké místo (např. Ženeva). Tady lze usoudit, že sídlem rozhodčího řízení bude Švýcarsko a rozhodci budou postupovat podle pravidel MOK.¹³³

Určení sídla rozhodčího řízení lze dovodit i z volby *lex arbitri*.¹³⁴ Tato možnost ale selhává v případech, kdy konkrétní *lex arbitri* umožňuje svoji aplikaci i v případě, kdy se rozhodčí řízení koná na území jiného státu. Tak je tomu například u francouzské

128 ROZEHNALOVÁ, N. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. 2. vyd. Praha: Aspi Wolters Kluwer, 2008. s. 207–208; GOODE, R. The Role of the Lex Loci Arbitri in International Commercial Arbitration. *Arbitration International*. 2001, č. 1 [cit. 11-02-2013], s. 32. Dostupné z Kluwer Law Online: <http://www.kluwerlawonline.com/document.php?id=316050&type=toc&num=2&>>.

129 Článek 20 odst. 1 Vzorového zákona, §1043 ZPO, §3 AA, článek 176 odst. 3 IPRG, §17 ZRR. Francouzská úprava toto výslovně neřeší, lze si však jen stěží představit, že by tuto možnost nepřipouštěla.

130 BĚLOHLÁVEK, A. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů*. Praha: C.H.Beck, 2004. s. 135.

131 POUURET, J.F.; BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd edition. London: Sweet & Maxwell, 2007. s. 112.

132 BĚLOHLÁVEK, A. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů*. Praha: C.H.Beck, 2004. s. 135.

133 POUURET, J.F.; BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd edition. London: Sweet & Maxwell, 2007. s. 112.

134 Např. rozhodčí řízení bude probíhat podle anglického Arbitration Act z roku 1996.

úpravy.¹³⁵ Volba procesní úpravy určitého státu automaticky neznamená, že strany volí tento stát jako sídlo rozhodčího řízení.¹³⁶ Problematické ale může být rozeznat, zda strany měly na mysli volbu *lex arbitri* či procesních pravidel.

Bělohávek uvádí, že sídlo může být dohodou stran vymezeno i negativně. Toto sice nevede k určení konkrétního sídla, ale může být významným vodítkem pro rozhodce při určování sídla rozhodčího řízení.¹³⁷

V případě, že strany neurčí sídlo rozhodčího řízení, ať už přímo či nepřímo, je tento úkol pravidelně svěřen rozhodcům.¹³⁸ Rozhodci jsou podle jednotlivých úprav povinni zohlednit okolnosti daného případu a zájmy stran rozhodčího řízení.¹³⁹ Specifickou úpravu v tomto ohledu obsahuje anglický AA. Z §3 vyplývá, že pokud strany sídlo rozhodčího řízení neurčí, může tak učinit jakákoli rozhodčí instituce či osoba pověřená stranami nebo rozhodci, pokud je k tomu strany zmocní. V ostatních případech bude sídlo rozhodčího řízení stanoveno s ohledem na dohodu stran a okolnosti případu. Anglická úprava tak umožňuje rozhodcům určit sídlo rozhodčího řízení jen tehdy, pokud je k tomu strany zmocní.

4.1.5 Delokalizace rozhodčího řízení

Jestliže rozhodčí řízení podléhá právu sídla rozhodčího řízení, mluvíme o lokalizovaném rozhodčím řízením. Rozhodčí řízení odpoutané od tohoto právního řádu označujeme jako delokalizované. Delokalizaci lze rozdělit na geografickou a právní.¹⁴⁰

O geografické delokalizaci hovoříme tehdy, mohou-li strany podrobit rozhodčí řízení jinému *lex arbitri* než *lex arbitri* sídla rozhodčího řízení. O tomto jevu bylo pojednáno výše.

Delokalizace právní směřuje k vyjmutí rozhodčího řízení z dosahu všech národních právních řádů. V této souvislosti je možné se setkat s řadou pojmů označujících takovéto rozhodčí řízení, např. denacionalizované, nenárodní, samostatné, nadnárodní, transnacionální, plovoucí rozhodčí řízení či rozhodčí řízení bez příslušnosti. V rámci delokalizačního proudu můžeme vidět několik variant tohoto přístupu k rozhodčímu

135 Viz článek 1493 HCPC.

136 POUURET, J.F.; BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd edition. London: Sweet & Maxwell, 2007. s. 112.

137 BĚLOHLÁVEK, A. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů*. Praha: C.H.Beck, 2004. s. 136.

138 Viz článek 20 odst. 1 Vzorového zákona, §1043 ZPO, článek 176 odst. 3 PILS, §17 ZRŘ.

139 Článek 20 odst. 1 Vzorového zákona a §1043 odst. 1 ZPO hovoří o okolnostech případu a vhodnosti pro strany. §17 ZRŘ používá termín oprávněný zájem stran.

140 Členění převzato z POUURET, J.F.; BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd edition. London: Sweet & Maxwell, 2007. s. 91.

řízení. První z nich vychází z myšlenky, že rozhodčí řízení by mělo podléhat pouze vůli stran, tedy žádné právní úpravě.¹⁴¹ Tato varianta je „nejextrémnějším“ stupněm delokalizace. Základní argument směřující proti tomuto přístupu je založen na premise, že smlouva není právo. Rozhodčí nález nemůže být závazný pouze na základě dohody stran. Jen právo může přiznat smlouvě její účinky.¹⁴² Současný stav právní úpravy rozhodčího řízení dokládá, že státy nejsou ochotny ponechat rozhodčí řízení zcela v rukou stran a zachovávají si určitý stupeň kontroly rozhodčího řízení prostřednictvím institutu zrušení rozhodčího nálezu.

Druhá varianta delokalizace podřizuje rozhodčí řízení pouze *lex mercatoria*. Zatímco s aplikací *lex mercatoria* na meritum sporu se lze v rozhodčím řízení setkat, součástí *lex mercatoria* nejsou pravidla, která by komplexně upravovala celý průběh rozhodčího řízení.¹⁴³

Podřízení rozhodčího řízení mezinárodnímu právu veřejnému je třetí formou delokalizace. Tady lze mluvit jen o jakési kvazidelokalizaci, protože rozhodčí řízení zůstává podřízeno určitému právnímu systému, i když se nejedná o právo národní. Tato úvaha se týká především investičních sporů mezi státem a investorem. Nicméně, i v těchto případech podléhá rozhodčí řízení národnímu právu.¹⁴⁴

Čtvrtá, nejmírnější forma delokalizace vylučuje kontrolu rozhodčího nálezu ve státě jeho vydání.¹⁴⁵ Rozhodčí nález tak podléhá kontrole pouze ve státě svého výkonu. Ani tady nelze hovořit o delokalizaci v pravém slova smyslu, protože není popřena role národního práva obecně, ale pouze práva sídla rozhodčího řízení. Tuto formu delokalizace připouštěla například dřívější belgická úprava.

V současné době se objevují názory, že za novou formu delokalizace je možné považovat rozhodčí řízení online. Tato oblast vyvolává řadu otázek, mimo jiné týkajících se určení sídla rozhodčího řízení v těchto případech. Podrobná analýza tohoto způsobu vedení rozhodčího řízení jde však nad rámce této publikace.¹⁴⁶

141 POUDRET, J.F.; BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd edition. London: Sweet & Maxwell, 2007. s. 95–96; REDFERN, A. *Law and Practice of International Commercial Arbitration*. London: Sweet & Maxwell, 2004. bod 2–26.

142 GOODE, R. The Role of the Lex Loci Arbitri in International Commercial Arbitration. *Arbitration International*. 2001, č. 1 [cit. 11.02.2013], s. 29. Dostupné z Kluwer Law Online: <http://www.kluwerlawonline.com/document.php?id=316050&type=toc&num=2&>>.

143 PETROCHILOS, G. *Procedural Law in International Arbitration*. Oxford: Oxford University Press, 2004. s. 36; POUDRET, J.F.; BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd edition. London: Sweet & Maxwell, 2007. s. 98.

144 POUDRET, J.F.; BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd edition. London: Sweet & Maxwell, 2007. s. 97.

145 Tamtéž, s. 98.

146 K tomuto tématu viz např. POUDRET, J.F.; BESSON, S. *Comparative Law of Inter-*

4.1.6 Výhody a nevýhody kritéria sídla rozhodčího řízení pro určení *lex arbitri*

Rozhodující role sídla rozhodčího řízení pro určení *lex arbitri* v žádném případě neznamená popření autonomie vůle stran. Strany naopak mohou vědomě ovlivnit výběr *lex arbitri*, a to volbou sídla rozhodčího řízení. Výhodou kritéria sídla rozhodčího řízení je jeho v zásadě snadná identifikace a z toho plynoucí předvídatelnost určení *lex arbitri*. Sídlo rozhodčího řízení jako rozhodující kritérium pro určení *lex arbitri* rovněž přispívá k jasnemu vymezení pravomoci národních soudů k výkonu pomocných a zejména kontrolních funkcí. Nedochází tak ke konfliktu pravomocí soudu více států. Pro kritérium sídla hovoří především jeho účinnost a praktičnost.¹⁴⁷

Výhoda kritéria sídla rozhodčího řízení by mohla být oslabena v případě, kdy strany sídlo neurčily. Zejména v počáteční fázi rozhodčího řízení se může objevit problém s ustanovením rozhodců, ale jen stěží se dá určit, které soudy mají pravomoc k výkonu pomocných funkcí.¹⁴⁸ Tento závěr je relativizován v případě, kdy strany zvolily některý stálý rozhodčí soud nebo alespoň postup podle pravidel rozhodčího soudu. V tomto případě lze předpokládat, že existuje minimálně náhradní mechanismus určení rozhodců. Na tuto problematickou situaci však pamatují i některé právní řády, a to stanovením náhradních kritérií pro založení pomocných funkcí soudu v případě, kdy sídlo rozhodčího řízení není určeno v rozhodčí smlouvě a nastane problém s ustanovením rozhodců. Jako příklad uveďme §1025 odst. 3 ZPO, kdy pravomoc německých soudů související s ustanovením rozhodců je dána tehdy, má-li některá ze stran místo podnikání nebo obvyklé bydliště v Německu. Šířeji je koncipováno ustanovení §2 odst. 4 AA, které dává anglickým soudům pravomoc k výkonu všech pomocných funkcí podle zákona v případě, kdy sídlo rozhodčího řízení nebylo určeno a existuje nějaké spojení s Anglií, Walesem či Severním Irskem.¹⁴⁹ Cílem těchto ustanovení je pomoci ustanovit rozhodce, kteří poté určí sídlo rozhodčího řízení a potažmo *lex arbitri*.

Druhou situací, kdy sídlo rozhodčího řízení nemusí být nejhodnější, je otázka pravomoci soudů k provedení důkazů či výkonu předběžných opatření. Řada úprav

national Arbitration. 2nd edition. London: Sweet & Maxwell, 2007. s. 99–100; KAUFMANN-KOHLER, G.: Identifying and Applying the Law Governing the Arbitration Procedure – The Role of the Law of the Place of Arbitration. In *Berg, A.J. Improving the Efficiency of Arbitration Agreements and Awards: 40 Years of Application of the New York Convention, ICCA Cogress Series, No. 9 (1998)*. The Hague: Kluwer Law International, 1999, s. 350–353; HERBOCZKOVÁ, J. Některé otázky týkající se rozhodčího řízení vedeného online. *Právní rozhledy*, 2009, č. 9, s. 317–323.

147 PETROCHILOS, G. *Procedural Law in International Arbitration*. Oxford: Oxford University Press, 2004. s. 26.

148 POUDRET, J.F.; BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd edition. London: Sweet & Maxwell, 2007. s. 104.

149 Tamtéž, s. 106.

rozhodčího řízení připouští možnost výkonu těchto pomocných funkcí i v případě, že se sídlo rozhodčího řízení nachází v cizím státě.¹⁵⁰ To ale nic nemění na skutečnosti, že jako celek dopadají na rozhodčí řízení konaná na území daného státu, pouze naprosto výjimečně jsou použitelná na rozhodčí řízení se sídlem v cizím státě.

Na tomto místě je nutné zmínit skutečnost, která je důsledkem koncepce sídla rozhodčího řízení. Vzhledem k tomu, že všechny zde dotčené právní úpravy rozlišují sídlo a místo konání rozhodčího řízení, může nastat situace, kdy veškerá jednání rozhodců, výsledky svědků, provedení ostatních důkazů proběhnou v jiném státě či dokonce státech, než kde se nachází sídlo rozhodčího řízení, které bylo určeno stranami v rozhodčí smlouvě. Sídlo rozhodčího řízení se pak stává pouhou právní fikcí.¹⁵¹ *Kaufmann-Kohlerová* v této souvislosti mluví o přiblížení se delokalizačním tendencím. Je-li sídlo rozhodčího řízení pouhou právní fikcí, není nic jiného než volbou *lex arbitri*. Samotné rozhodčí řízení je pak realizovatelné prakticky kdekoli.¹⁵²

Toto skutečně může být praktickým důsledkem koncepce sídla rozhodčího řízení. O delokalizaci ve smyslu právním však lze hovořit jen s těží. Cílem koncepce sídla rozhodčího řízení je podřídít rozhodčí řízení právnímu řádu určitého státu. Rozhodčí řízení nemůže existovat bez právního rámce. Autonomie vůle stran a rozhodců je pouze odvozeným „produktem.“ Pouze právní řád stanoví její šíři. Pouze právní řád sám umožní, že jednotlivá jednání v rámci rozhodčího řízení mohou probíhat mimo stát sídla rozhodčího řízení. Koncepce sídla představuje kritérium, které spolehlivě určí právní rámec rozhodčího řízení a vyloučí potencionální konflikty pravomocí soudů k výkonu pomocných a kontrolních funkcí. Pojem sídla rozhodčího řízení je v současné době téměř univerzálně respektován.¹⁵³

150 Podrobně viz tamtéž, s. 108–111.

151 Samostatné oblasti v této souvislosti představují online rozhodčí řízení a sportovní arbitráž, viz blíže KAUFMANN-KOHLER, G.: Identifying and Applying the Law Governing the Arbitration Procedure – The Role of the Law of the Place of Arbitration. In *Berg, A.J. Improving the Efficiency of Arbitration Agreements and Awards: 40 Years of Application of the New York Convention, ICCA Congress Series, No. 9 (1998)*. The Hague: Kluwer Law International, 1999, s. 347–353; POUDRET, J.F.; BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd edition. London: Sweet & Maxwell, 2007. s. 99–100.

152 KAUFMANN-KOHLER, G.: Identifying and Applying the Law Governing the Arbitration Procedure – The Role of the Law of the Place of Arbitration. In *Berg, A.J. Improving the Efficiency of Arbitration Agreements and Awards: 40 Years of Application of the New York Convention, ICCA Congress Series, No. 9 (1998)*. The Hague: Kluwer Law International, 1999, s. 353–354.

153 BORN, G.B. *International Commercial Arbitration*. Volume I. Austin: Wolters Kluwer, 2009. s. 1249.

4.2 Aplikace *lex loci arbitri*

Lex loci arbitri upravuje otázky týkající se samotného průběhu rozhodčího řízení i otázky funkcí obecných soudů. Je třeba si především zodpovědět otázku, do jaké míry jsou strany a rozhodci povinni normy *lex loci arbitri* aplikovat, resp. do jaké míry se od nich mohou odchýlit. Podle převažujícího názoru je to samotná *lex loci arbitri*, která určuje šíři autonomie vůle stran a rozhodců. Ta se pohybuje uvnitř *lex loci arbitri*.¹⁵⁴

Nelze však zapomínat, že strany rozhodčí smlouvy mohou ovlivnit volbu *lex arbitri* jako celku, a to volbou sídla rozhodčího řízení. Pokud si strany zvolí sídlo rozhodčího řízení, a tím i *lex arbitri*, musí ho poté respektovat, přesněji respektovat kogentní normy *lex arbitri*.¹⁵⁵ Autonomie vůle stran se tedy pohybuje v mezích kogentních norem *lex arbitri*. Výslovně to potvrzuje například §4 AA, který uvádí, že seznam kogentních ustanovení je uveden v Příloze 1. Od těchto ustanovení se strany nemohou odchýlit vzájemnou dohodou. Tato ustanovení budou použita vždy, i kdyby z ujednání stran vyplývalo něco jiného.

Rovněž rozhodci jsou vázáni kogentními normami *lex arbitri*. K tomuto závěru vedou jak teoretické, tak praktické důvody. Hlavním argumentem je vydání vykonatelného rozhodčího nálezu. Pokud by došlo k porušení kogentních norem *lex arbitri*, hrozí reálná možnost zrušení rozhodčího nálezu. Zrušený rozhodčí nález nebude vykonán ve státě vydání a je značně limitována možnost jeho výkonu ve státě jiném.¹⁵⁶ Rozhodci jsou však vázáni i dohodou stran. Problém pak může nastat v případě, kdy dohoda stran je v rozporu s kogentním ustanovením *lex arbitri*. Jsou rozhodci povinni respektovat kogentní normu nebo dohodu stran?

Klíčovou se v této souvislosti stává otázka, které normy *lex arbitri* mají být považovány za kogentní. Národní úpravy rozhodčího řízení zřídka podávají výslovný výčet kogentních norem. Za kogentní je však nutné zcela jistě považovat ty normy, jejichž porušení by mohlo být důvodem pro zrušení rozhodčího nálezu. Vymezení kogentních norem *lex arbitri* nedílně souvisí s uplatněním kontrolní funkce národních soudů vůči rozhodčímu řízení. Institut zrušení rozhodčího nálezu je institutem národního práva, který je realizován státními soudy.¹⁵⁷ V současné době neexistuje žádná úprava, která by sjednotila právní regulaci této otázky. Je to tedy národní právo, které dává odpověď na dvě zásadní otázky související s tímto institutem.

154 BORN, G.B. *International Commercial Arbitration*. Volume I. Austin: Wolters Kluwer, 2009, s. 1295–1296.

155 POUURET, J.F.; BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd edition. London: Sweet & Maxwell, 2007. s. 88.

156 Tamtéž, s. 114–115.

157 ROZEHNALOVÁ, N. Institutu zrušení rozhodčího nálezu. *Časopis pro právní vědu a praxi*. 1999, č. 4, s. 350.

Za prvé je to otázka, které soudy mají pravomoc ke zrušení rozhodčího nálezu nebo jinými slovy, které rozhodčí nálezy mohou soudy konkrétního státu zrušit. Druhým problémem je pak otázka rozsahu soudní kontroly, tedy důvody, pro které je možné rozhodčí nález zrušit.¹⁵⁸ Určitý stupeň harmonizace v tomto ohledu přinesl Vzorový zákon, nicméně i přesto se národní úpravy liší. Z toho vyplývá, že se liší i okruh kogentních norem v rámci jednotlivých *leges arbitri*. Srovnáním jednotlivých úprav lze dojít k závěru, že určité otázky jsou strany a rozhodci povinni respektovat vždy bez ohledu na to, v kterém státě se koná rozhodčí řízení.

Vymezení okruhu kogentních norem v námi zkoumaných právních řádech odráží vliv článku V Newyorské úmluvy, resp. článku 34 Vzorového zákona. Dále budou uvedeny otázky, od jejichž úpravy se v jednotlivých *leges arbitri* zásadně nelze odchýlit, protože v opačném případě by mohlo dojít ke zrušení rozhodčího nálezu.

4.2.1 Náležitosti rozhodčí smlouvy

Problematika právního režimu rozhodčí smlouvy je silně ovlivněna specifickou povahou rozhodčí smlouvy, která se pohybuje mezi procesním institutem na straně jedné a klasickým smluvním závazkem na straně druhé. Určení práva rozhodného pro rozhodčí smlouvu je otázkou, která dosud není v mezinárodním rozhodčím řízení zcela jasně vyřešena.¹⁵⁹

Rozhodčí smlouvu lze vnímat jako smlouvu v klasickém slova smyslu, na jejímž základě vzniká závazkový vztah mezi stranami. Rozhodčí smlouva je dohoda stran zakládající jejich vzájemná práva a povinnosti.¹⁶⁰ Toto chápání rozhodčí smlouvy odpovídá smluvnímu pojetí rozhodčího řízení.¹⁶¹ Účinek rozhodčí smlouvy naopak hovoří pro procesní pojetí rozhodčí smlouvy. Účinkem rozhodčí smlouvy je vyloučení pravomoci obecných soudů a založení pravomoci rozhodců. Působení rozhodčí smlouvy se projevuje v oblasti práva procesního.¹⁶²

158 GHARAVI, H.G. *The International Effectiveness of the Annulment of an Arbitral Award*. The Hague: Kluwer Law International, 2002. s. 11.

159 DIPIETRO, D.; PLATTE, M. *Enforcement of International Arbitration Awards – The New York Convention*. London: Cameron May, 2001. s. 144.

160 LEW, J.D.M. The Law Applicable to the Form and Substance of the Arbitration Clause. In Berg, A.J. *Improving the Efficiency of Arbitration Agreements and Awards: 40 Years of Application of the New York Convention, ICCA Congress Series, No. 9 (1998)*. The Hague: Kluwer Law International, 1999. s. 118; ROZEHNALOVÁ, N. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. 2. vyd. Praha: Aspi Wolters Kluwer, 2008. s. 105–107.

161 K hmotněprávnímu pojetí rozhodčí smlouvy viz RABAN, P. *Alternativní řešení sporů, arbitráž a rozhodci v České a Slovenské republice a v zahraničí*. Praha: C.H. Beck, 2004. s. 51.

162 Tamtéž, s. 52.

Bělohávek chápe rozhodčí smlouvu jako smlouvu procesní. Procesní smlouva je smlouva, jejíž účinek se nachází v procesní oblasti.¹⁶³ Většina právních úprav však institut procesních smluv nezná. I zastánci procesního chápání rozhodčí smlouvy se shodují na tom, že je nezbytné, aby se právní poměry této smlouvy řídily právem hmotným.¹⁶⁴ I přes vnímání rozhodčí smlouvy jako institutu procesního musíme připustit, že se stále jedná o institut se smluvním základem. *Raban* o rozhodčí smlouvě hovoří jako o hmotněprávní smlouvě o procesních vztazích či procesněprávní smlouvě řídící se normami hmotného práva.¹⁶⁵ *Rozehnalová* považuje rozhodčí smlouvu za institut se smluvním základem, který se pohybuje v prostředí procesního práva.¹⁶⁶

V mezinárodním rozhodčím řízení se povaha rozhodčí smlouvy odrazí v přístupu k určení právního režimu této smlouvy. Pokud bychom hodnotili rozhodčí smlouvu výlučně jako institut procesní, musela by se řídit právem státu, kde se koná rozhodčí řízení. Smluvní povaha naopak naznačuje použití pravidel pro určení rozhodného práva pro smluvní závazkové vztahy. Bez ohledu na jednoznačné vymezení povahy rozhodčí smlouvy bývá v praxi právní režim rozhodčí smlouvy hodnocen samostatně, odděleně od práva rozhodného pro hlavní vztah.

Jednou ze základních a dnes již obecně uznávaných zásad rozhodčího řízení je zásada autonomie rozhodčí smlouvy. Zásada autonomie rozhodčí smlouvy zahrnuje dva aspekty. Za prvé se jedná o nezávislé posuzování platnosti rozhodčí smlouvy. Neplatnost smlouvy hlavní tak automaticky neznamená neplatnost rozhodčí smlouvy, která ji v ní obsažena (rozhodčí doložka). Druhým aspektem je pak skutečnost, že rozhodčí smlouva a smlouva hlavní se mohou řídit různými právními řády.¹⁶⁷

163 BĚLOHLÁVEK, A.J. *Rozhodčí řízení, ordre public a trestní právo*. Komentář I. díl. Praha: C.H. Beck, 2008. s. 81.

164 RABAN, P. *Alternativní řešení sporů, arbitráž a rozhodci v České a Slovenské republice a v zahraničí*. Praha: C.H. Beck, 2004. s. 53; BĚLOHLÁVEK, A.J. *Rozhodčí řízení, ordre public a trestní právo*. Komentář I. díl. Praha: C.H. Beck, 2008. s. 91.

165 RABAN, P. *Alternativní řešení sporů, arbitráž a rozhodci v České a Slovenské republice a v zahraničí*. Praha: C.H. Beck, 2004. s. 54.

166 ROZEHNALOVÁ, N. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. 2. vyd. Praha: Aspi Wolters Kluwer, 2008. s. 64.

167 K této zásadě viz blíže: ROZEHNALOVÁ, N. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. 2. vyd. Praha: Aspi Wolters Kluwer, 2008. s. 107–112; ROZEHNALOVÁ, N. Zásada autonomie a zásada rozhodování rozhodců o své pravomoci – dvě stránky jednoho problému. *Časopis pro právní vědu a praxi*. 2008, č. 2, s. 112–121; POUURET, J.F.; BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd edition. London: Sweet & Maxwell, 2007. s. 132–147; LEW, J.D.M.; MISTELIS, L.A.; KRÖLL, S.M. *Comparative International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 2003. s. 101–107; FOUCHARD, P. *Fouchard, Gaillard, Goldman on International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 1999, s. 197–240; TWEEDDALE, A.; TWEEDDALE, K. *Arbitration of Commercial Dispu-*

V mezinárodním rozhodčím řízení se projevuje smíšený charakter rozhodčí smlouvy. Dochází k rozlišování několika aspektů rozhodčí smlouvy. Existence a platnost rozhodčí smlouvy je tak ovlivněna několika faktory, které se mohou řídit různými právy. Jedná se především o arbitrabilitu, formu rozhodčí smlouvy, materiální platnost a způsobilost stran uzavřít rozhodčí smlouvu.¹⁶⁸ U těchto aspektů se liší míra vlivu *lex arbitri* a pouze u některých z nich není v zásadě možné se od úpravy stanovené v *lex arbitri* odchýlit.

1) *Arbitrabilita*

Vymezení arbitrability je v jednotlivých právních řádech klíčové, protože vymezuje oblast, ve které je možné rozhodovat spory v rozhodčím řízení. I když se objevila i jiná řešení,¹⁶⁹ podle převládajících názorů je ve fázi průběhu rozhodčího řízení právem rozhodným pro arbitrabilitu *lex loci arbitri*.¹⁷⁰ Strany a rozhodci musí respektovat vymezení arbitrability ve státě, kde se koná rozhodčí řízení. V případě, že bude uzavřena rozhodčí smlouva a proběhne rozhodčí řízení o věci, která není arbitrabilní, hrozí zrušení rozhodčího nálezu. V dotčených právních řádech se můžeme setkat s arbitrabilitou jako samostatným důvodem pro zrušení rozhodčího nálezu, s podřazením arbitrability pod důvod neplatnosti rozhodčí smlouvy nebo pod důvod nedostatku pravomoci rozhodců.

Článek 34 Vzorového zákon, a tedy i §1059 ZPO, které jsou vytvořeny po vzoru článku V Newyorské úmluvy, uvádějí nearbitrabilitu výslovně jako důvod pro zrušení rozhodčího nálezu. Totéž platí pro náš ZRŘ.¹⁷¹ Podle AA je nearbitrabilita důvodem pro napadení rozhodčího nálezu podle §67, který sankcionuje situaci, kdy rozhodci nemají „hmotnou pravomoc.“ Co spadá pod hmotnou pravomoc vymezuje §30 AA.¹⁷² V úpravě švýcarské spadá arbitrabilita pod důvod uvedený v článku 190 odst. 1 pís. b) IPRG, který hovoří o pravomoci rozhodců. V úpravě francouzské pak pod důvod uvedený v článku 1520 bod 1 NCPC, který stanoví, že rozhodčí nález může být zrušen, pokud rozhodci nesprávně potvrdili či odmítli svoji pravomoc.¹⁷³ V některých

tes: International and English Law and Practice. Oxford: Oxford University Press, 2005. s. 122–127; BORN, G.B. *International Commercial Arbitration*. Volume I. Austin: Wolters Kluwer, 2009. s. 312–407.

168 BORN, G.B. *International Commercial Arbitration*. Volume I. Austin: Wolters Kluwer, 2009. s. 410.

169 LEW, J.D.M.; MISTELIS, L.A.; KRÖLL, S.M. *Comparative International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 2003. s. 196.

170 MISTELIS, L.A. Arbitrability – International and Comparative Perspectives. In *Mistelis, L.A., Brekoulakis, S.L. Arbitrability International & Comparative Perspective*. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2009, s. 13.

171 §31 pís. a) ZRŘ.

172 Existence platné rozhodčí smlouvy, řádnost ustanovení rozhodců, soulad předložených otázek s rozhodčí smlouvou.

173 POUDRET, J.F.; BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd editi-

právních řádech¹⁷⁴ existuje možnost uplatnění kontrolní funkce v tomto ohledu již v průběhu rozhodčího řízení, tedy před vydáním nálezu ve věci samé, jinde je možné napadnout až konečný rozhodčí nález.¹⁷⁵

Národní soudy při uplatnění kontrolní funkce budou arbitrabilitu hodnotit podle svého práva.¹⁷⁶ Není-li spor podle právního řádu arbitrabilní, rozhodci neměli pravomoc a rozhodčí nález může být zrušen. Má-li být cílem rozhodců vydání vykonatelného rozhodčího nálezu, je nezbytné, aby ustanovení *lex loci arbitri* týkající se arbitrability sporu bylo dodržováno.

2) *Forma rozhodčí smlouvy*

Kromě francouzského NCPC¹⁷⁷ mají všechny zde dotčené právní řády výslovnou úpravu formálních náležitostí rozhodčí smlouvy.¹⁷⁸ Bude však důvodem pro zrušení rozhodčího nálezu, pokud rozhodčí smlouva tyto podmínky nesplní a rozhodci přesto přijmou svoji pravomoc? Článek 34 Vzorového zákona a §1059 ZPO umožňují zrušit rozhodčí nález, je-li rozhodčí smlouva neplatná. Neplatnost rozhodčí smlouvy posoudí soudy podle práva, které si strany zvolily, jinak podle *lex loci arbitri*. Vzorový zákon i ZPO chápou formální požadavky jako podmínku platnosti rozhodčí smlouvy.¹⁷⁹ Pokud si strany zvolily právo rozhodné pro rozhodčí smlouvu a rozhodčí smlouva je podle tohoto právního řádu formálně platná, není důvod ke zrušení rozhodčího nálezu. Rozhodci i soudy by měli volbu stran respektovat. Pokud si však strany právo nezvolí, dopadají na formu rozhodčí smlouvy požadavky *lex arbitri*. Z toho vyplývá, že strany se svojí volbou mohou od ustanovení *lex loci arbitri* odchýlit. Pokud strany však jiné právo nezvolí, může být nedodržení formálních požadavků stanovených *lex*

on. London: Sweet & Maxwell, 2007. s. 720.

174 ZPO (§1040 odst. 3), AA (§32 a §67), IPRG (článek 186 odst. 3 ve spojení s článkem 190).

175 POUURET, J.F.; BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd edition. London: Sweet & Maxwell, 2007. s. 729.

176 Národní právní řády mohou obsahovat pouze hmotněprávní úpravu arbitrability, která dopadá na rozhodčí řízení a související soudní řízení konaná na území daného státu. Soudy daného rozhodující o zrušení rozhodčího nálezu budou tuto úpravu aplikovat (viz např. článek 177 IPRG nebo článek 1030 ZPO). Právní řád může rovněž obsahovat kolizní normu, které soud při posuzování arbitrability vede k použití jeho úpravy (viz např. §36 odst. 1 ZRŘ).

177 Článek 1443 NCPC stanoví nutnost písemné formy rozhodčí smlouvy. Toto ustanovení však dopadá pouze na vnitrostátní rozhodčí řízení. Článek 1507 výslovně stanoví, že v mezinárodním rozhodčím řízení rozhodčí smlouva nepodléhá žádným formálním požadavkům.

178 Článek 7 varianta 1 Vzorového zákona, §1031 ZPO, §5AA, článek 178 odst. 1 IPRG, §3 ZRŘ.

179 POUURET, J.F.; BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd edition. London: Sweet & Maxwell, 2007. s. 148.

arbitri sankcionováno zrušením rozhodčího nálezu. Je však třeba dodat, že formální požadavky, které jsou stanoveny článkem 7 varianta 1 Vzorového zákona, jsou natolik široké, že je málo pravděpodobné, že je rozhodčí smlouvy nesplní.

Stejný závěr lze učinit i pro anglickou úpravu. Podle §67 v souvislosti s §30 AA je možné napadnout rozhodčí nález, je-li rozhodčí smlouva neplatná. §5 odst. 1 AA stanoví, že AA je možné použít *pouze* (zvýraznění přidáno K.D.) tehdy, je-li rozhodčí smlouva písemná. Vymezení písemné formy najdeme v dalších částech AA. Na druhou stranu §4 ve spojení s Přílohou I podává výčet kogentních norem AA, od kterých se strany nemohou dohodou odchýlit. §5 mezi nimi není. Strany se od dispozitivních norem mohou odchýlit výslovnou dohodou, odkazem na pravidla některé rozhodčí instituce či volbou právního řádu.¹⁸⁰ Na druhou stranu §5 rovněž uvádí, že jakákoli dohoda stran pro účely AA musí být písemná, aby byla účinná. Můžeme z toho tedy usuzovat, že i dohoda ve smyslu §4. Navíc mezi výčtem kogentních norem nefigurují ani ustanovení §§1-3 AA, lze se však stěží domnívat, že zákonodárce měl v úmyslu možnost vyloučení těchto norem. Dle názoru autorky tak rozhodčí smlouva musí splňovat požadavky §5 AA. S ohledem na velmi široké vymezení písemné formy v §5 je velmi nepravděpodobné, že rozhodčí smlouva nesplní formální požadavky anglické úpravy.

I ve švýcarské úpravě je forma podmínkou platnosti rozhodčí smlouvy.¹⁸¹ V případě neplatnosti rozhodčí smlouvy je možné uplatnit důvod pro zrušení rozhodčího nálezu podle článku 190 odst. 2 pís. b). Forma rozhodčí smlouvy je v IPRG upravena hmotněprávně v článku 178 odst. 1. Švýcarské soudy v řízení o zrušení rozhodčího nálezu budou s ohledem na článek 176 odst. 1 IPRG hodnotit formu rozhodčí smlouvy právě podle článku 178 odst. 1.

Francouzská úprava sice umožňuje zrušení rozhodčího nálezu z důvodu neplatnosti rozhodčí smlouvy, nicméně dle článku 1507 NCPC nejsou na formu rozhodčí smlouvy v mezinárodním rozhodčím řízení kladeny žádné formální požadavky.

Podle §31 pís. b) ZRŘ je možné rozhodčí nález rovněž zrušit v případě, že rozhodčí smlouva je neplatná z jiných důvodů než je nearbitrabilita sporu. Formu rozhodčí smlouvy budou české soudy na základě §36 odst. 2 ZRŘ posuzovat podle českého práva, tedy §3 ZRŘ, stačí však, odpovídá-li forma rozhodčí smlouvy právnímu řádu místa, kde došlo k projevu vůle. Navíc, podle §36 odst. 2 se forma řídí stejným právním řádem jako ostatní náležitosti rozhodčí smlouvy,¹⁸² pro které je možné zvolit právo.¹⁸³ Forma rozhodčí smlouvy se tak může řídit právem, které si strany zvolí.

180 §4 AA.

181 POUURET, J.F.; BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd edition. London: Sweet & Maxwell, 2007. s. 148.

182 Ostatní náležitosti rozhodčí smlouvy se řídí českým právem, má-li být rozhodčí nález vydán v ČR.

183 BĚLOHLÁVEK, A. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů*. Praha:

3) Materiální platnost rozhodčí smlouvy

Jak již bylo uvedeno v předchozí části týkající se formy rozhodčí smlouvy, neplatnost rozhodčí smlouvy je ve všech zde zkoumaných úpravách důvodem pro zrušení rozhodčího nálezu. Pokud jde o materiální platnost rozhodčí smlouvy, tato otázka se nutně nemusí řídit *lex loci arbitri*. Právní úpravy zřídka obsahují zvláštní ustanovení týkající se platnosti rozhodčí smlouvy jako takové. Obvykle bude nutně použít obecná ustanovení o právních úkonech.¹⁸⁴ V případě mezinárodní rozhodčí smlouvy rozhodci i národní soudy nejčastěji uplatňují kolizní přístup. Pro posouzení toho, zda musí být rozhodčí smlouva platná dle *lex loci arbitri*, je rozhodující, podle jakého práva budou rozhodčí smlouvu posuzovat soudy ve fázi zrušení rozhodčího nálezu.

Vzorový zákon a ZPO po vzoru článku V odst. 1 pís. a) Newyorské úmluvy uvádějí, že platnost rozhodčí smlouvy se řídí právem, které si strany zvolily, jinak *lex loci arbitri*. Pokud si tedy strany nezvolí právo rozhodné pro rozhodčí smlouvu, jsou rozhodci vázáni ustanoveními *lex loci arbitri*. V opačném případě hrozí možnost zrušení rozhodčího nálezu. Stejný závěr je možné dovodit i pro úpravu českou.¹⁸⁵ Obdobný přístup je zastáván i anglickou úpravou.¹⁸⁶

Zmíněné úpravy připouští jak výslovnou, tak implicitní volbu práva. Vzhledem k tomu, že rozhodčí smlouva má nejčastěji podobu rozhodčí doložky, situace, kdy si strany výslovně volí právo pro rozhodčí smlouvu, je málo pravděpodobná. Otázka, z čeho vyvozovat implicitní volbu práva pro rozhodčí doložku, není zcela zřejmá. Existují dva rozhodující faktory – volba práva pro smlouvu hlavní a volba sídla rozhodčího řízení. Oba přístupy mají své zastánce v teorii i praxi.¹⁸⁷

C.H.Beck, 2004. s. 268.

184 MOSES, M. L. *The Principles and Practice of International Commercial Arbitration*. New York: Cambridge University Press, 2008. s. 65.

185 BĚLOHLÁVEK, A. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů*. Praha: C.H.Beck, 2004. s. 268–271.

186 Poměrně detailní analýzu podává nedávné rozhodnutí Court of Appeal, Velká Británie ze dne 16.5.2012, *Sulamerica CIA Nacional de Seguros SA & Ors v Enesa Engenharia SA & Ors*.

187 DIPIETRO, D.; PLATTE, M. *Enforcement of International Arbitration Awards – The New York Convention*. London: Cameron May, 2001. s. 144; TWEEDDALE, A.; TWEEDDALE, K. *Arbitration of Commercial Disputes: International and English Law and Practice*. Oxford: Oxford University Press, 2005. s. 222; BORN, G.B. *International Commercial Arbitration*. Volume I. Austin: Wolters Kluwer, 2009. s. 445–447; LEW, J.D.M. The Law Applicable to the Form and Substance of the Arbitration Clause. In Berg, A.J. *Improving the Efficiency of Arbitration Agreements and Awards: 40 Years of Application of the New York Convention, ICCA Congress Series, No. 9 (1998)*. The Hague: Kluwer Law International, 1999. s. 143; POUURET, J.F.; BESSON, S. *Comparative Law of*

Specifické jsou v tomto ohledu úpravy švýcarská a francouzská. Podle článku 178 odst. 2 IPRG je rozhodčí smlouva platná, pokud splňuje podmínky buď práva zvoleného stranami nebo práva rozhodného pro předmět sporu nebo švýcarského práva (místa konání rozhodčího řízení). Švýcarská úprava připouští volbu práva pro rozhodčí smlouvu, ale ani v případech její absence nepodřizuje platnost rozhodčí smlouvy automaticky *lex loci arbitri*. Francouzská úprava pak vychází z přístupu, který zcela vylučuje aplikaci určitého právního řádu, tedy i *lex arbitri*.¹⁸⁸ Podle francouzského přístupu podléhá platnost rozhodčí smlouvy pouze francouzskému chápání mezinárodního veřejného pořádku. *Foucharđ* uvádí, že smyslem tohoto přístupu není zbavit rozhodčí smlouvu veškeré kontroly, pouze tuto kontrolu omezit na soulad rozhodčí smlouvy se zásadními požadavky spravedlnosti v mezinárodním obchodu.¹⁸⁹

4) *Způsobilost stran uzavřít rozhodčí smlouvu*

Neplatnost rozhodčí smlouvy může být zapříčiněna i nezpůsobilostí strany uzavřít rozhodčí smlouvu. Způsobilost stran uzavřít rozhodčí smlouvu nebývá upravena speciálně, obvykle bývá hodnocena jako způsobilost k uzavření smlouvy (k právnímu úkonu) obecně. Otázka způsobilosti stran je oblastí, kde v mezinárodním rozhodčím řízení stále dominuje kolizní přístup.¹⁹⁰ Obecné soudy v rámci řízení o zrušení rozhodčího nálezu budou tuto otázku pravidelně posuzovat podle právního řádu určeného na základě svých kolizních norem. Obecné soudy tak použijí své kolizní normy pro určení osobního statutu fyzických nebo právnických osob.¹⁹¹ To do velké míry vytváří tlak i na rozhodce, aby při posuzování této otázky a stanovení jejího právního režimu použili kolizní normy, které jsou součástí práva státu, kde se nachází sídlo rozhodčího řízení.

International Arbitration. 2nd edition. London: Sweet & Maxwell, 2007. s. 261; BERG, A.J. *The New York Arbitration Convention of 1958*. The Hague: T.M.C. Asser Institute, 1981. s. 293; FOUCHARD, P. *Foucharđ, Gaillard, Goldman on International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 1999. s. 222; BORN, G.B. *International Commercial Arbitration*. Volume I. Austin: Wolters Kluwer, 2009. s. 447.

188 FOUCHARD, P. *Foucharđ, Gaillard, Goldman on International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 1999. s. 214–218, 228–236.

189 FOUCHARD, P. *Foucharđ, Gaillard, Goldman on International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 1999. s. 233.

190 FOUCHARD, P. *Foucharđ, Gaillard, Goldman on International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 1999. s. 242.

191 FOUCHARD, P. *Foucharđ, Gaillard, Goldman on International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 1999. s. 242; POUURET, J.F.; BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd edition. London: Sweet & Maxwell, 2007. s. 233; BERG, A.J. *The New York Arbitration Convention of 1958*. The Hague: T.M.C. Asser Institute, 1981. s. 276.

Zvláštní oblast zde představuje otázka oprávnění státu a jiných veřejnoprávních subjektů uzavírat rozhodčí smlouvy. V současném mezinárodním rozhodčím řízení je široce respektováno pravidlo, že se státy a veřejnoprávní subjekty nemohou dovolávat omezujících ustanovení svého práva, aby tak popíraly platnost rozhodčí smlouvy, kterou dobrovolně uzavřely. O tom svědčí mezinárodní smlouvy, národní úpravy, rozhodnutí soudů i rozhodců¹⁹² či právně nezávazné dokumenty. Toto pravidlo má svůj původ v rozhodnutí francouzského *Cour de cassation* ve věci *Galakis*.¹⁹³ Za mezinárodní smlouvy uveďme článek II odst. 1 Evropské úmluvy, za vnitrostátní úpravy pak článek 177 odst. 2 IPRG. V roce 1989 vydal Institut mezinárodního práva rezoluci, podle které se stát, státní podnik či státní organizace nemohou dovolávat nezpůsobilosti uzavřít rozhodčí smlouvu, aby se tak vyhnuli rozhodčímu řízení, se kterým souhlasili.¹⁹⁴

4.2.2 Základní procesní zásady

Základní procesní zásady jsou obsaženy ve všech zde dotčených právních úpravách. Použitá terminologie se různí, pro zjednodušení je možné hovořit o zakotvení práva na spravedlivý proces.¹⁹⁵ Tyto zásady jsou rozhodci povinni dodržet, protože jejich porušení je sankcionováno zrušením rozhodčího nálezů.

Podle článku 18 Vzorového zákona a §1042 ZPO mají strany v rozhodčím řízení rovné postavení a musí jim být dána plná příležitost k uplatnění jejich práv. Dodržení článku 18 je kontrolováno článkem 34 odst. 2 pís. a) bod ii, který pokrývá právo

192 Viz podrobně FOUCHARD, P. *Fouchard, Gaillard, Goldman on International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 1999. s. 325–329; HANOTIAU, B. The Law Applicable to Arbitrability. In Berg, A.J. *Improving the Efficiency of Arbitration Agreements and Awards: 40 Years of Application of the New York Convention, ICCA Congress Series, No. 9 (1998)*. The Hague: Kluwer Law International, 1999. s. 151–152.

193 Rozhodnutí *Cour de cassation*, Francie ze dne 2.5.1966, *Trésor public Galakis*, citováno podle FOUCHARD, P. *Fouchard, Gaillard, Goldman on International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 1999. s. 319 a HANOTIAU, B. The Law Applicable to Arbitrability. In Berg, A.J. *Improving the Efficiency of Arbitration Agreements and Awards: 40 Years of Application of the New York Convention, ICCA Congress Series, No. 9 (1998)*. The Hague: Kluwer Law International, 1999. s. 149.

194 FOUCHARD, P. *Fouchard, Gaillard, Goldman on International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 1999. s. 329.

195 KAUFMANN-KOHLER, G.: Identifying and Applying the Law Governing the Arbitration Procedure – The Role of the Law of the Place of Arbitration. In Berg, A.J. *Improving the Efficiency of Arbitration Agreements and Awards: 40 Years of Application of the New York Convention, ICCA Congress Series, No. 9 (1998)*. The Hague: Kluwer Law International, 1999, s. 356.

být slyšen v širokém smyslu. Za prvé se jedná o situaci, kdy strana nebyla slyšena při jmenování rozhodců, což vedlo k nesprávnému složení rozhodčího tribunálu. Za druhé sem spadá situace, kdy se strana nemohla účastnit rozhodčího řízení. A za třetí situace, kdy strana nemohla během řízení uplatnit své nároky. Totéž platí pro §1059 odst. 2 bod 1 pís. b) ZPO.¹⁹⁶

V úpravě švýcarské jsou důvodem pro zrušení rozhodčího nálezu zásady obsažené v článku 182 odst. 3 IPRG.¹⁹⁷ Podle tohoto ustanovení mají strany rovné postavení a musí být respektováno jejich právo být slyšen v kontradiktorním řízení. Právo být slyšen v kontradiktorním řízení zahrnuje dva aspekty. Za prvé právo být slyšen jako takové, které dává straně možnost předložit faktickou i právní stránku případu včetně důkazů. Zahrnuje rovněž právo účastnit se na jednání a dát se před rozhodci zastoupit. Zásada kontradiktorního řízení garantuje straně právo se vyjádřit ke stanoviskům a důkazům druhé strany.¹⁹⁸

Francouzská úprava uvádí jako důvod pro zrušení rozhodčího nálezu pouze porušení zásady kontradiktorního řízení.¹⁹⁹ Tato zásada je francouzskými soudy vykládána velmi široce. Zahrnuje jednak právo být slyšen a jednak povinnost stran označit rozhodné skutkové okolnosti a důkazy na podporu svých tvrzení. Rozhodci nesmí brát v potaz argumenty nebo dokumenty, které nebyly projednány v kontradiktorním řízení. Důvod podle článku 1502 bod 4 NCPC tak pokrývá řadu procesních nedostatků. Uvedme například porušení rovného postavení stran, právo být slyšen v pravém slova smyslu či použití dokumentů, které byly předloženy rozhodcům, ale ne druhé straně.²⁰⁰

§68 AA umožňuje zrušení rozhodčího nálezu z důvodu vážného nedostatku týkajícího se rozhodců, nálezu nebo řízení. §68 vyjmenovává, co se rozumí vážným nedostatkem. Tyto nedostatky mohou způsobit zrušení nálezu pouze tehdy, pokud znamenají podstatnou nespravedlnost.²⁰¹ Prvním uvedeným nedostatkem je porušení základních zásad uvedených v §33 AA. Podle tohoto ustanovení jsou rozhodci povinni jednat spravedlivě a nestranně a dát každé straně rozumnou možnost předložit své nároky a vyjádřit se k nárokům druhé strany. I anglická úprava zakotvuje základní zásady spravedlivého procesu, které je nutné respektovat.

Český ZRŘ obsahuje základní procesní garance v §18, který zakotvuje zásadu

196 POUURET, J.F.; BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd edition. London: Sweet & Maxwell, 2007. s. 736.

197 Viz článek 190 odst. 2 pís. d) IPRG.

198 POUURET, J.F.; BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd edition. London: Sweet & Maxwell, 2007. s. 736–737.

199 Článek 1502 bod 4 NCPC.

200 POUURET, J.F.; BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd edition. London: Sweet & Maxwell, 2007. s. 738–739.

201 Tamtéž, s. 746–752.

rovného zacházení se stranami a zásadu poskytnutí plné příležitosti k uplatnění práv stran.²⁰² Porušení těchto zásad může být ve fázi zrušení rozhodčího nálezu sankcionováno podle §31 pís. e). Tento důvod je možné uplatnit tehdy, jedná-li se o zcela zásadní porušení procesních zásad.²⁰³ Vždy je nutné zohlednit specifika rozhodčího řízení, především neformálnost a rychlost.²⁰⁴ Důvodem pro zrušení rozhodčího nálezu by tak mohlo být nedoručení, resp. nezaslání žaloby či jiné důležité písemnosti, neposkytnutí přiměřené možnosti k vyjádření se nebo situace, kdy by se rozhodci odmítli zcela zabývat navrhovaným důkazem.²⁰⁵

Nejvyšší soud ČR se několikrát §31 pís. e) ZRŘ zabýval. Za všechny uvedme rozsudek ze dne 11.6.2008 č. 32 Cdo 1201/2007.²⁰⁶ V tomto případě soud prvního stupně i odvolací soud zamítly návrh na zrušení rozhodčího nálezu vydaného Rozhodčím soudem při HK ČR a AK ČR. Žalobkyně (v rozhodčím řízení žalovaná) se domáhala zrušení nálezu na základě důvodu uvedeného v §31 pís. e), protože ji nebyla dána možnost věc před rozhodci projednat. V dovolání uvedla, že byla hrubě porušena zásada rovného postavení ve smyslu §18 ZRŘ a bylo jí odepřeno právo na spravedlivý proces. Nejvyšší soud dovolání připustil. Nejvyšší soud zkoumal, zda v daném případě byla účastníkům rozhodčího řízení poskytnuta možnost věc před rozhodci projednat, zejména z pohledu toho, zda byla účastníkům poskytnuta rovná možnost k uplatnění jejich procesních práv ve smyslu §18 ZRŘ za přiměřeného použití

202 BĚLOHLÁVEK, A. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů*. Praha: C.H.Beck, 2004. s. 143–145.

203 Tamtéž, s. 238.

204 ROZEHNALOVÁ, N. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. 2. vyd. Praha: Aspi Wolters Kluwer, 2008. s. 304–305.

205 Blíže viz BĚLOHLÁVEK, A. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů*. Praha: C.H.Beck, 2004. s. 238–242; KLEIN, B.; DOLEČEK, M. *Rozhodčí řízení*. Praha: Aspi, a.s., 2007, s. 136–138.

206 Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11.6.2008, sp. zn. 32 Cdo 1201/2007. Žalobkyně (v soudním řízení žalovaná) se v rozhodčím řízení domáhala zaplacení peněžité částky z titulu bezdůvodného obohacení a náhrady škody s odkazem na neplatně uzavřenou mandátní smlouvu. Na ústním jednání provedli rozhodci důkaz výslechem znalce k podanému znaleckému posudku a na základě shodného stanoviska stran prohlásili dokazování za skončené. Právní zástupci stran pak pověřili rozhodce, aby nadále postupovali a rozhodli pouze na základě písemností. Žalobkyně předložila písemný závěrečný návrh a změnu žaloby, kterou rozšířila původní částku. Rozhodci usnesením změnu připustili a poskytli protistraně lhůtu k podání závěrečného návrhu. Žalovaná namítala, že postup, kdy dojde ke změně žaloby až po skončení dokazování, je neobvyklý a je v rozporu s duchem procesních předpisů. Zároveň namítala, že pokud rozhodci znovu neotevřou dokazování, nelze nově uplatněné nároky považovat za prokázané. Podle rozhodců nebylo nutné znovu otevřít dokazování, protože ve smyslu §95 odst. 2 OSŘ mohou být výsledky dokazování podkladem pro rozhodnutí o změněném návrhu.

OSŘ. Nejvyšší soud nejprve s odkazem na dřívější rozhodnutí vymezil vztah ZRŘ a OSŘ. „Vztah obou právních norem je upraven ustanovením §30 ZRŘ, podle kterého se užití v řízení před rozhodci přiměřeně ustanovení OSŘ. Z použití termínu „přiměřeně“ vyplývá, že rozhodčí řízení nepodléhá OSŘ přímo a jeho jednotlivá ustanovení nelze použít v rozhodčím řízení mechanicky. Výraz „přiměřeně“ vyžaduje především zohlednění obecných zásad, na nichž stojí české rozhodčí řízení, to znamená použití norem OSŘ pod obecným rámcem zásad českého rozhodčího řízení.“

Podle Nejvyššího soudu ZRŘ zásadu rovnosti stran nikterak nerozvádí stanovením konkrétních práv a povinností účastníků rozhodčího řízení a k jejímu naplnění je nutno podle §30 ZRŘ použít přiměřeně příslušná ustanovení občanského soudního řádu. Nejvyšší soud dále uvádí, že: „Za nejtýpčtější případ odepření možnosti věc před rozhodci projednat je považována nemožnost dostatečného uplatnění argumentace stran a nemožnost jejich vyjádření se ke všem relevantním skutečnostem. Obvykle bude nezbytné, aby stranám byla poskytnuta možnost vyjádřit se k tvrzením druhé strany, a to i písemně, tedy v případě žalovaného právo podat žalobní odpověď, v případě žalobce vyjádřit se k protižalobě, případně k protiargumentům uplatněným v žalobní odpovědi. V rámci jednotlivých uvedených úkonů lze považovat za důvodné, aby stranám byla poskytována nejen možnost tyto úkony učinit, ale i to, aby byla poskytnutá možnost s ohledem na všechny relevantní souvislosti dostatečná. Dalším nezbytným požadavkem pak je, aby stranám byla poskytnuta nejen možnost navrhnout důkazy k prokázání jejich tvrzení, ale tyto důkazy i provést (za předpokladu, že nejsou pro dané řízení zcela zjevně nepodstatné). Pokud důkazní návrh některé ze stran nebyl přijat, je třeba, aby rozhodci důkazní návrh uvážili a dostatečně zdůvodnili, proč navržený důkaz nebyl proveden.“

Nevyšší soud na základě těchto úvah dospěl k následujícímu závěru. „Jestliže v daném případě byla žalobkyni (v rozhodčím řízení žalované) v případě rozšíření žaloby po prohlášení ústního projednávání sporu za skončené poskytnuta pouze možnost k podání závěrečného návrhu, pak nelze takovou možnost k uplatnění jejich práv považovat za dostatečnou. Na tom nic nemění ani skutečnost, že se strany sporu postupem podle §27 ŘRS dohodly, aby rozhodčí senát rozhodl spor bez ústního jednání pouze na základě písemností. Takový postup znamená, že se strany zřekly pouze ústního jednání, to však nemůže znamenat, že by strany mohly omezit svá procesní práva ve smyslu nemožnosti navrhnout další důkazy, případně požadavky na jejich provedení, neboť opačný postup by byl porušením práva na spravedlivý proces ve smyslu čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod.“

Nevyšší soud se rovněž odvolává na náleží Ústavního soudu ze dne 13.11.2003, sp. zn. III. ÚS 202/03, kde Ústavní soud formuloval a odůvodnil závěr, že „jedním ze základních principů, jimiž je soudní řízení ovládáno, je princip rovnosti účastníků, který vyjadřuje skutečnost, že účastníci řízení (strany) musí stát před soudem v rovném postavení, aniž by byla jedna nebo druhá strana jakkoli procesně zvýhodněna či znevýhodněna. K provedení tohoto principu se ukládá soudu povinnost, aby oběma stranám sporu zajistil stejné možnosti k uplatnění jejich práv. Obdobně chápe princip rovnosti stran Evropský

soud pro lidská práva, který používá v této souvislosti pojem „rovnost zbraní.“ Podle konstantní judikatury tohoto soudu princip rovnosti zbraní, jako jeden z prvků širšího pojetí spravedlivého procesu, vyžaduje, aby každé procesní straně byla dána přiměřená možnost přednést svou záležitost za podmínek, jež ji nestaví do podstatně nevýhodnější situace, než ve které je její protistrana.“

Podle Nejvyššího soudu lze uvedené závěry vztáhnout i na rozhodčí řízení. „Pokud tedy v daném případě žalovaná (v rozhodčím řízení žalobkyně) po skončení dokazování rozšířila žalobu, přičemž žalobkyně (v rozhodčím řízení žalovaná) se mohla vyjádřit pouze v podobě závěrečného návrhu, je zřejmé, že účastníci rozhodčího řízení neměli stejnou možnost k uplatnění jejich práv v rozhodčím řízení. Rozhodčí soud měl poskytnout žalované (v řízení před soudem žalobkyni) všechny zákonem poskytnuté procesní prostředky k ochraně jejich oprávněných zájmů a měl jí umožnit, aby se proti nárokům vzneseným až po skončení dokazování mohla dostatečným způsobem bránit tak, aby rovné postavení stran rozhodčího řízení nebylo dotčeno. Rozhodčí senát považoval závěrečný návrh žalobkyně za návrh na otevření dokazování, nicméně se s tímto návrhem vůbec nevyřadil, neboť dokazování nepřipustil, aniž by toto procesní rozhodnutí konkrétně zdůvodnil.(...) Při posuzování otázky, zda v daném případě byla straně v rozhodčím řízení poskytnuta možnost věc před rozhodci projednat, musí soud zkoumat, zda v konkrétním rozhodčím řízení s přihlédnutím ke všem okolnostem případu, byla straně rozhodčího řízení poskytnuta dostatečná možnost k uplatnění jejich procesních práv a rovněž zda se procesním postupem rozhodčího soudu jedna ze stran nedostala do nerovného postavení vůči druhé straně.(...)“²⁰⁷

4.2.3 Procesní pravidla upravující průběh řízení

Na úvod je vhodné poznamenat, že pojem procesních pravidel nelze ztotožňovat s pojmem *lex arbitri*, zejména s ohledem na autonomii vůle stran. Oblast procesních pravidel je oblastí rozhodčího řízení, ve které v moderních úpravách arbitráže panuje značná volnost stran. To však neplatí pro určení *lex arbitri*. *Lex arbitri* má širší působnost, protože se dotýká rozhodčího řízení jako celku. Týká se mimo jiné platnosti rozhodčí smlouvy, arbitrability sporu či pomocné a kontrolní funkce obecných soudů. *Lex arbitri* rovněž obsahuje pravidla upravující průběh řízení, obvykle se však omezuje na základní procesní zásady nebo dispozitivní normy použitelné pouze v případě absence dohody stran. *Lex arbitri* však neupravuje průběh rozhodčího řízení vyčerpávajícím způsobem.²⁰⁸

207 Z dalších rozhodnutí Nejvyššího soudu, která se zabývají §31 e) uveďme například: usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11.9.2004, sp. zn. Odo 366/2006; usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25.4.2007, sp. zn. 32 Odo 1528/2005; usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18.11.2009, sp. zn. 4997/2008; rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28.5.2009, sp. zn. 2570/2007.

208 POUDRET, J.F.; BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd editi-

Bělohlávek pod procesními pravidly rozumí pravidla pro postup v řízení.²⁰⁹ Podobně *Tweeddale a Tweeddale* uvádějí, že procesní právo je právo, které upravuje vedení rozhodčího řízení.²¹⁰ *Lew, Mistelis a Kröll* definují procesní otázky jako technické věci týkající se organizace a vedení rozhodčího řízení.²¹¹ Národní úpravy rozhodčího řízení zřídka definují, co se rozumí procesními otázkami, obvykle se omezují na připuštění autonomie vůle stran a rozhodců v této oblasti.²¹² Zdaleka nejpodrobnější v tomto ohledu je anglický AA. §34 stanoví, že je na rozhodcích, aby určili procesní pravidla s tím, že přednost má dohoda stran v tomto ohledu. Odstavec 2 tohoto ustanovení pak vypočítává, co se rozumí procesními věcmi.²¹³

Na základě výše uvedeného lze dospět k závěru, že procesní otázky zahrnují takové věci, které se týkají organizace a průběhu vlastního řízení. Patří sem například rozvržení průběhu rozhodčího řízení, zda bude řízení ústní, písemné či kombinované, otázka písemných podání stran, místo jednání či provádění důkazů, jazyk jednání, lhůty pro jednotlivé úkony apod.

Moderní úpravy rozhodčího řízení připouštějí, aby si strany procesní otázky upravily samy.²¹⁴ Mohou tak učinit přímo, tedy vytvořením specifických procesních pravidel, či volbou již existujících rozhodčích pravidel. V případě institucionálního rozhodčího řízení budou zásadně aplikována pravidla obsažená v řádu příslušného rozhodčího soudu. Ani ta však neupravují všechny procesní detaily. Zde je tak opět dán prostor pro dohodu stran.²¹⁵

on. London: Sweet & Maxwell, 2007. s. 458.

- 209 BĚLOHLÁVEK, A. Procesní předpisy a rozhodčí řízení. *Právní fórum*. 2007, č. 12, s. 433.
- 210 TWEEDDALE, A.; TWEEDDALE, K. *Arbitration of Commercial Disputes: International and English Law and Practice*. Oxford: Oxford University Press, 2005. s. 241.
- 211 LEW, J.D.M.; MISTELIS, L.A.; KRÖLL, S.M. *Comparative International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 2003. s. 522.
- 212 Viz např. článek 182 IPRG, článek 1509 NCPC, § 1042 ZPO, §19 ZRŘ.
- 213 Jedná se o tyto otázky: *kdy a kde se budou konat jednotlivé části řízení, v jakém jazyce se bude řízení konat a zda je potřeba překlád nějakých dokumentů, zda a jaká forma písemných vyjádření žalobce a žalovaného se použije, kdy mají být tyto předloženy a zda je možné je později měnit, zda a jaké dokumenty mají být stranami předloženy a v jaké fázi rozhodčího řízení, zda a jaké otázky budou stranám položeny a kdy a v jaké formě se tak stane, zda budou aplikována určitá pravidla ohledně připutnosti, relevance nebo váhy materiálů (písemných, ústních či jiných) a doba, způsob a forma, v jaké mají být materiály předloženy, zda a v jaké míře by měli rozhodci z vlastní iniciativy zjišťovat fakta a právo a zda a v jakém rozsahu by měly být uplatněny ústní či písemné důkazy a podání.*
- 214 Viz článek 1509 NCPC, §1042 odst. 3 ZPO, článek 182 odst. 1 IPRG, článek 19 odst. 1 Vzorového zákona, §34 odst. 1 AA, §19 odst. 1 ZRŘ.
- 215 LEW, J.D.M.; MISTELIS, L.A.; KRÖLL, S.M. *Comparative International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 2003. s. 524.

Strany mohou rovněž odkázat na národní právní řád, ať už procesní právo či úpravu rozhodčího řízení. Druhý případ není však příliš užitečný, protože národní úpravy rozhodčího řízení neobsahují podrobnou úpravu průběhu rozhodčího řízení.²¹⁶ Volba procesního práva použitelného před národními soudy není optimální, protože národní procesní právo není vhodné pro řízení před rozhodci.²¹⁷ Některé národní úpravy s touto možností ale výslovně počítají.²¹⁸ Rozhodci poté budou dohodou stran vázáni, zároveň však musí respektovat povahu, účel a zásady rozhodčího řízení.²¹⁹

Dohoda o procesních otázkách může být obsažena v rozhodčí smlouvě, ale i v jiné dohodě uzavřené před i po zahájení rozhodčího řízení.²²⁰ Autonomie vůle stran v oblasti procesní je potvrzena i úpravou v mezinárodních smlouvách, což dokládá článek IV odst. 1 pís. b) bod iii) Evropské úmluvy či článek V odst. 1 pís. d) Newyorské úmluvy.

Úpravy rozhodčího řízení obvykle neobsahují podrobná procesní pravidla upravující průběh rozhodčího řízení. Přesto obsahují procesní normy týkající se například jazyka řízení, ústního jednání, písemností v řízení, dokazování apod. Nejpodrobnější je v tomto ohledu zřejmě AA, naopak úprava švýcarská je velmi stručná. Tato ustanovení jsou však v zásadě dispozitivní, strany se tak mohou od těchto procesních norem odchýlit. Jejich dohoda je v zásadě limitována pouze ustanoveními, která zakotvují základní procesní zásady. O těch bylo pojednáno v předchozím oddílu.

Zajímavější je však otázka, v jaké pozici se ocitají rozhodci, a to především ve dvou případech. Za prvé jde o případ, kdy se strany na procesním postupu v řízení nedohodnou, a za druhé, je-li dohoda stran v rozporu s některou kogentní normou *lex loci arbitri*.

U první otázky začněme s anglickou úpravou, která tuto situaci výslovně řeší. Podle §5 AA se strany dohodou mohou odchýlit od dispozitivních norem zákona. V případě neexistence dohody stran však tato ustanovení budou aplikována rozhodci.²²¹ Jinými slovy, dělení na kogentní a dispozitivní normy má význam především pro strany, rozhodci zásadně postupují podle norem AA, pokud neexistuje dohoda stran. Zrušením

216 POUURET, J.F.; BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd edition. London: Sweet & Maxwell, 2007. s. 460

217 BĚLOHLÁVEK, A. Procesní předpisy a rozhodčí řízení. *Právní fórum*. 2007, č. 12, s. 431; viz rovněž REDFERN, A. *Law and Practice of International Commercial Arbitration*. London: Sweet & Maxwell, 2004. body 2-20–2-21.

218 Článek 182 IPRG, článek 1509 NCPC.

219 BĚLOHLÁVEK, A. Právo použitelné na řízení před rozhodci. *Právo a podnikání*. 2005, č. 11, s. 2; BĚLOHLÁVEK, A. Procesní předpisy a rozhodčí řízení. *Právní fórum*. 2007, č. 12, s. 439.

220 BĚLOHLÁVEK, A. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů*. Praha: C.H.Beck, 2004. s. 148.

221 §5 odst. 2 AA.

rozhodčího nálezu je sankcionována situace, kdy rozhodci nedodrží dohodu stran. Není však sankcionován případ, kdy rozhodci nedodrží některé procesní ustanovení obsažené v AA.²²² V každém případě je však důvodem pro zrušení rozhodčího nálezu porušení základních zásad spravedlivého procesu obsažených v §33 AA. Z toho lze usuzovat, že pokud by dohoda stran byla v rozporu s těmito zásadami, rozhodci by ji neměli dodržovat.

V případě Vzorového zákona jsou rozhodci povinni aplikovat procesní normy tohoto zákona,²²³ pokud si strany nesjednaly něco jiného. Tyto normy byly vytvořeny s cílem naplnit zásady spravedlivého procesu.²²⁴ Na základě článku 34 odst. 2 pís. a) bod iv je možné zrušit rozhodčí nález, pokud průběh rozhodčího řízení nebyl v souladu s dohodou stran. To však neplatí, byla-li dohoda stran v rozporu s kogentní normou Vzorového zákona. V tomto případě se jedná v zásadě pouze o článek 18, který zakotvuje základní procesní garance. Neexistuje-li dohoda stran, hrozí zrušení rozhodčího nálezu i v případě, že rozhodci nedodrželi procesní postup podle Vzorového zákona. Totéž platí v případě německého ZPO.²²⁵

Švýcarská úprava sankcionuje pouze porušení zásad spravedlivého procesu obsažených v článku 182 odst. 3. Ostatní procesní ustanovení tak nejsou kogentní, mohou se od nich odchýlit jak strany, tak rozhodci. Ve Švýcarsku není důvodem pro zrušení rozhodčího nálezu ani skutečnost, že rozhodci nerespektovali dohodu stran.²²⁶ Pokud jde o francouzskou úpravu, lze vyslovit podobný závěr, ale s tím rozdílem, že podle článku 1520 bod 3 je možné zrušit rozhodčí nález v případě, že průběh rozhodčího řízení byl v rozporu s dohodou stran. V souvislosti s tímto důvodem se hovoří o tzv. misi rozhodců.²²⁷

V případě českého rozhodčího řízení je důvodem pro zrušení rozhodčího nálezu rovněž pouze porušení základních procesních zásad obsažených v §18 ZRŘ. Pokud rozhodci nedodrží dohodu stran o postupu v řízení ve smyslu §19 odst. 1 ZRŘ, ale jsou zachovány zásady spravedlivého procesu, není podle české úpravy dán důvod pro zrušení rozhodčího nálezu.

222 Viz např. §34.

223 Např. články 23, 24, 25, 26.

224 KAUFMANN-KOHLER, G.: Identifying and Applying the Law Governing the Arbitration Procedure – The Role of the Law of the Place of Arbitration. In *Berg, A.J. Improving the Efficiency of Arbitration Agreements and Awards: 40 Years of Application of the New York Convention, ICCA Congress Series, No. 9 (1998)*. The Hague: Kluwer Law International, 1999, s. 357.

225 POUURET, J.F.; BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd edition. London: Sweet & Maxwell, 2007. s. 734.

226 Tamtéž, s. 735.

227 Tamtéž, s. 741–743.

4.2.4 Ustanovení týkající se rozhodců a složení rozhodčího tribunálu

Dotčené právní řády vychází z pravidla, že je primárně věcí stran, aby určily počet a osoby rozhodců či způsob jejich jmenování. Obsahují však i pravidla pro případ, že k dohodě o této otázce nedojde, a rovněž pravidla, která bude nutné respektovat za všech okolností. Tato se týkají především způsobilosti rozhodce, nezávislosti a nestrannosti rozhodců. Nejedná se pouze o počáteční ustanovení rozhodců, ale o „správnost“ složení rozhodčího tribunálu v průběhu celého rozhodčího řízení.²²⁸

Vzorový zákon,²²⁹ ZPO,²³⁰ IPRG,²³¹ NCPC²³² i AA²³³ umožňují zrušit rozhodčí náleze v případě, že rozhodčí tribunál byl nesprávně ustanoven nebo složen. Tímto způsobem je samozřejmě možné sankcionovat porušení dohody stran o této otázce, ale i například situaci, kdy ve věci rozhodoval nezpůsobilý či podjatý rozhodce. Ustanovení týkající se způsobilosti, nezávislosti a nestrannosti rozhodců jsou tak kogentní.

V případě českého ZRŘ by bylo možné uplatnit důvod podle §31 pís. c). *Bělohávek* ve svém komentáři v tomto bodě odkazuje na §§4–12 ZRŘ.²³⁴ Tento důvod pro zrušení rozhodčího nálezu bude možné uplatnit v případě, že rozhodce rozhodující ve věci nesplnil požadavky způsobilosti.²³⁵ Základní podmínky pro způsobilost rozhodce najdeme v §4 ZRŘ, který je kogentní.²³⁶ Za kogentní musíme považovat i §5 ZRŘ. Bez písemného přijetí se osoba nestane rozhodcem. Pokud by ve věci rozhodovala osoba, která funkci rozhodce nepřijala, jedná se o osobu, která nebyla povolána k rozhodování.²³⁷ §6 ZRŘ zakotvující povinnost mlčenlivost rovněž chápeme jako kogentní, byť případně porušení této povinnosti není sankcionováno zrušením rozhodčího nálezu. Může však rozhodci přinést jiné negativní následky.

Na základě §31 pís. c) bude možné sankcionovat i situaci, kdy věc rozhodoval rozhodce, jehož účast v řízení nebyla v souladu s dohodou stran.²³⁸ Zrušit rozhodčí

228 POUDRET, J.F.; BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd edition. London: Sweet & Maxwell, 2007, s. 728.

229 Článek 34 odst. 2 pís. a) bod iv Vzorového zákona.

230 §1059 odst. 2 pís. d) ZPO.

231 Článek 190 odst. 2 pís. a) IPRG.

232 Článek 1520 bod 2 NCPC.

233 §67 ve spojení s §30 AA.

234 BĚLOHLÁVEK, A. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů*. Praha: C.H.Beck, 2004. s. 237.

235 KLEIN, B.; DOLEČEK, M. *Rozhodčí řízení*. Praha: Aspi, a.s., 2007, s. 36.

236 Rovněž je nutné respektovat ustanovení zvláštních zákonů o neslučitelnosti funkce rozhodce s funkcí soudce, ústavního soudce a státního zástupce.

237 K §5 ZRŘ viz BĚLOHLÁVEK, A. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů*. Praha: C.H.Beck, 2004. s. 60–67.

238 Viz §7 odst. 1, §9 ZRŘ.

nález lze i tehdy, pokud v řízení vystupoval rozhodce, který vzbuzuje oprávněné pochybnosti o své nepodjatosti.²³⁹ Nezávislost a nestrannost rozhodce jsou základní požadavky, které zákon na rozhodce klade. To ostatně vyplývá už z §1 ZRŘ. Zákon zároveň zakotvuje mechanismy pro všechny fáze rozhodčího řízení, jejichž cílem je zajistit dodržení tohoto základního požadavku. Jedná se především o §8 ZRŘ postihující fázi před určením rozhodce a o §11 týkající se období po určení rozhodce. §8 ukládá osobě, která má být určena rozhodcem, povinnost oznámit všechny okolnosti, které by mohly vzbudit oprávněné pochybnosti o nepodjatosti rozhodce. Vydjou-li takové okolnosti najevo až poté, co rozhodce přijal svoji funkci, je z projednávání věci vyloučen.²⁴⁰ Vyloučení nastává okamžikem, kdy důvod k pochybnosti vznikne.²⁴¹ Takovýto rozhodce je povinen se své funkce vzdát. Nevzdá-li se funkce, mohou ho strany vyloučit.²⁴² To však mohou učinit pouze tehdy, pokud se o podjatosti rozhodce dozví. Ustanovení §8, §11 a §12 ZRŘ lze považovat za kogentní. Jejich nedodržení může vést k situaci, kdy bude ve věci rozhodovat podjatý rozhodce. Tato skutečnost je důvodem pro zrušení rozhodčího nálezu.²⁴³

4.2.5 Náležitosti rozhodčího nálezu

Právní úpravy rozhodčího řízení obvykle předepisují obsahové a formální náležitosti rozhodčího nálezu. V souvislosti s obsahem rozhodčího nálezu je zajímavá otázka odůvodnění. Otázkou zůstává, zda všechna tato ustanovení lze považovat za kogentní a zda jejich nedodržení může založit důvod pro zrušení rozhodčího nálezu.

Vzorový zákon upravuje formu a obsah rozhodčího nálezu v článku 31. Ze samotného ustanovení nevyplývá, že by bylo možné se od něj odchýlit, nicméně podle článku 34 nedodržení těchto náležitostí není důvodem pro zrušení rozhodčího nálezu. Na druhou stranu lze na tuto otázku nahlížet tak, že stanoví-li právní předpis náležitosti rozhodčího nálezu, aniž výslovně připouští odchýlnou úpravu, pouze dokument obsahující tyto náležitosti je rozhodčím nálezem. Pokud jde o odůvodnění, rozhodčí nález ho má podle Vzorového zákona obsahovat, ledaže se strany dohodly o opaku. Chybějící odůvodnění rozhodčího nálezu ale není důvodem pro jeho zrušení. Stejný závěr je možné vyslovit i pro německou úpravu.

Švýcarská úprava umožňuje, aby se strany dohodly na tom, v jaké formě bude

239 K podjatosti rozhodce viz blíže KLEIN, B.; DOLEČEK, M. *Rozhodčí řízení*. Praha: Aspi, a.s., 2007, s. 38–40; BĚLOHLÁVEK, A. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů*. Praha: C.H.Beck, 2004. s. 80–86.

240 §11 ZRŘ.

241 KLEIN, B.; DOLEČEK, M. *Rozhodčí řízení*. Praha: Aspi, a.s., 2007, s. 41.

242 §12 ZRŘ.

243 K výkladu §31 pís. c) viz např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28.1.2009, sp. zn. 23 Cdo 1175/2008.

rozhodčí nález vydán. V případě absence takové dohody mají rozhodci respektovat požadavky stanovené v článku 189 odst. 2 IPRG. Nedodržení formálních požadavků rozhodčího nálezu však nezakládá důvod k jeho zrušení podle článku 190. Totéž platí v případě, že nález neobsahuje odůvodnění.²⁴⁴

Francouzský NCPC upravuje náležitosti rozhodčího nálezu především v člancích 1481, 1482 a 1513. Tato ustanovení jsou pro rozhodce závazná, pokud se strany nedohodnou jinak.²⁴⁵ Porušení těchto ustanovení ze strany rozhodců, pokud není žádná dohoda stran, může být sankcionováno na základě důvodu podle článku 1520 bod 3. Rozhodčí nález má obsahovat odůvodnění, pokud se strany nedohodnou o opaku. Chybějící odůvodnění zásadně nezakládá důvod pro zrušení rozhodčího nálezu.²⁴⁶

Anglickou úpravu náležitostí rozhodčího nálezu lze najít v §52 a násl. AA. I tady se strany mohou dohodnout na jiné úpravě. V případě, že tak neučiní, jsou rozhodci vázáni úpravou v zákoně. Nedodržení formálních náležitostí rozhodčího nálezu zakládá důvod k jeho zrušení podle §68 odst. 2 pís. h). To však pouze tehdy, došlo-li ke způsobení podstatné nespravedlnosti tomu, kdo žádá o zrušení nálezu. Tyto závěry platí i pro odůvodnění rozhodčího nálezu.

Úpravu náležitostí rozhodčího nálezu v české úpravě najdeme v §25 odst. 1, 2 ZRŘ. Na rozdíl od výše uvedených zahraničních úprav zákon nehovoří o tom, zda si strany mohou sjednat odlišnou úpravu. S ohledem na možnost stran dohodnout se pouze na postupu v řízení ve smyslu §19 odst. 1, lze mít za to, že náležitosti rozhodčího nálezu nepatří mezi otázky postupu v řízení. Jediný požadavek, jehož nedodržení může být postiženo zrušením rozhodčího nálezu, je požadavek usnesení nálezu většinou rozhodců.²⁴⁷

K výše uvedenému je na místě poznamenat, že v dotčených právních řádech se rozhodčí nález stává exekučním titulem, v některých úpravách výslovně nabývá účinky soudního rozhodnutí.²⁴⁸ Není-li na základě rozhodčího nálezu plněno dobrovolně, je možné se plnění domoci za asistence soudů či jiných veřejných orgánů. Právní řády pravidelně kladou na exekuční tituly formální požadavky. S ohledem na zajištění vykonatelnosti rozhodčího nálezu bude proto více než obezřetně respektovat nejen

244 POUURET, J.F.; BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd edition. London: Sweet & Maxwell, 2007. s. 753 a 755.

245 Článek 1506 NCPC.

246 POUURET, J.F.; BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd edition. London: Sweet & Maxwell, 2007. s. 753–754.

247 Blíže viz BĚLOHLÁVEK, A. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů*. Praha: C.H.Beck, 2004. s. 198–206; ROZEHNALOVÁ, N. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. 2. vyd. Praha: Aspi Wolters Kluwer, 2008. s. 304.

248 Viz např. §1055 ZPO, §28 ZRŘ.

požadavky stanovené speciálně pro rozhodčí nálezy, ale i požadavky stanovené pro exekuční tituly obecně. Pouze za těchto okolností bude rozhodčí náleze skutečným nálezem, tedy vykonatelným exekučním titulem.²⁴⁹ V mezinárodním rozhodčím řízení je třeba mít na zřeteli i to, že k výkonu rozhodčího nálezů může dojít v jiném státě.

4.2.6 Veřejný pořádek

Právní řády často obsahují rozpor s veřejným pořádkem jako důvod pro zrušení rozhodčího nálezů. Rovněž všechny zkoumané právní řády znají tento důvod, i když úprava česká omezuje použití tohoto důvodu na rozhodčí nálezů vydané ve spotřebitelských sporech. Je-li tento důvod v právní úpravě obsažen, jsou strany a především rozhodci povinni respektovat zásady a pravidla tvořící součást veřejného pořádku daného státu. Jeho vymezení se může lišit.

Veřejný pořádek zahrnuje především procesní veřejný pořádek, tedy základní procesní zásady.²⁵⁰ Tady musíme poznamenat, že ochrana práva na spravedlivý proces je ve všech zde dotčených právních řádech stanovena jako samostatný důvod. Prostor pro uplatnění procesního veřejného pořádku se tak omezuje, protože právě právo na spravedlivý proces je základní procesní zásadou. Podle Vzorového zákona, a tedy i ZPO budou soudy zkoumat rozpor s veřejným pořádkem z úřední povinnosti. Porušení základních procesních zásad zde může vést ke zrušení rozhodčího nálezů, aniž je namítáno stranou žádající o zrušení rozhodčího nálezů.

Veřejný pořádek zahrnuje i hmotněprávní veřejný pořádek. Právní úpravy tak umožňují velmi omezenou kontrolu rozhodčího nálezů ve věci samé. Ta se omezuje na kontrolu zásadních hodnot právního systému, jejichž porušení není možné tolerovat. Skutečný rozsah této kontroly závisí na vymezení veřejného pořádku v konkrétním státě. V současné době převažuje přístup, který v této souvislosti chápe veřejný pořádek jako tzv. mezinárodní veřejný pořádek. Nejedná se o veřejný pořádek vyplývající z mezinárodního práva či veřejný pořádek společný všem státům. Jde o veřejný pořádek daného státu, který se uplatňuje vůči věcem s mezinárodním prvkem. To, co vede k porušení veřejného pořádku v případě čistě vnitrostátního řízení, nemusí vést k porušení veřejného pořádku v řízení s mezinárodním prvkem.²⁵¹

249 ROZEHNALOVÁ, N. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. 2. vyd. Praha: Aspi Wolters Kluwer, 2008. s. 304.

250 POUURET, J.F.; BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd edition. London: Sweet & Maxwell, 2007. s. 756.

251 Srovnej např. LEW, J.D.M.; MISTELIS, L.A.; KRÖLL, S.M. *Comparative International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 2003. s. 676; TWEEDDALE, A.; TWEEDDALE, K. *Arbitration of Commercial Disputes: International and English Law and Practice*. Oxford: Oxford University Press, 2005. s. 392; POU-

Výslovně je tento rozdíl patrný ve francouzské úpravě. Zatímco článek 1492 bod 5 NCPC dopadající na vnitrostátní rozhodčí řízení hovoří o rozporu s pravidlem veřejného pořádku, článek 1520 bod 5 NCPC používá pojem mezinárodní veřejný pořádek. V rámci veřejného pořádku není zkoumána otázka výběru práva a jeho správné aplikace. Soudy se zabývají pouze případným porušením pravidel, která tvoří součást jejich mezinárodního veřejného pořádku.²⁵²

V členských státech Evropské unie musíme uvažovat i o kontrole aplikace norem tvořící součást evropského veřejného pořádku. Evropský veřejný pořádek lze chápat jako souhrn hodnot či standardů, které jsou spjaty s právem EU.²⁵³ Názory na výčet hodnot tvořící evropský veřejný pořádek se různí. Ne všechny normy práva EU tvoří součást veřejného pořádku. Podle názorů řady autorů se jedná pouze o taková ustanovení, která jsou základní a zásadní pro fungování vnitřního trhu.²⁵⁴ Rozhodujícím kritériem je důležitost pravidel. Bezpochyby sem patří článek 101 SFEU (bývalý článek 81 SES), což potvrdil Soudní dvůr v rozhodnutí *Eco Swiss*.²⁵⁵ V případě ostatních pravidel už nejsou názory tak jednoznačné. Například podle *Schlossera* evropský veřejný pořádek zahrnuje články 101 a 102 SFEU (bývalé články 81 a 82 SES), základní svobody – volný pohyb zboží služeb, osob a kapitálu, všechna ustanovení SFEU týkající se diskriminace na základě státní příslušnosti a pohlaví, náhradu obchodního zástupce podle článku 19 směrnice 86/656/EHS o obchodních zástupcích.²⁵⁶

DRET, J.F.; BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd edition. London: Sweet & Maxwell, 2007. s. 772–773; LIEBSCHER, CH. European Public Policy. A Black Box? *Journal of International Arbitration*. 2000, roč. 17, č. 3, [cit. 11-02-2013], s. 73–74. Dostupné z Kluwer Law Online: <<http://www.kluwerlawonline.com/document.php?id=270825>>.

- 252 Širší přezkum právních otázek připouští anglická úprava v §69 AA. Strany však mohou tento přezkum vyloučit.
- 253 Další chápání pojmu evropský veřejný pořádek viz KAPITÁN, Z. Teorie veřejného pořádku a kritéria jeho použití. *Časopis pro právní vědu a praxi*. 2004, č. 3, s. 221.
- 254 LIEBSCHER, CH. European Public Policy. A Black Box? *Journal of International Arbitration*. 2000, roč. 17, č. 3, [cit. 11-02-2013], s. 78. Dostupné z Kluwer Law Online: <<http://www.kluwerlawonline.com/document.php?id=270825>>; BRULARD, Y.; QUINTIN, Y. European Community Law and Arbitration. National Versus Community Public Policy. *Journal of International Arbitration*. 2001, roč. 18, č. 5, [cit. 11-02-2013], s. 543. Dostupné z: Kluwer Law Online: <<http://www.kluwerlawonline.com/document.php?id=381924&type=toc&num=3&>>.
- 255 Rozhodnutí Soudního dvora ze dne 1.6.1999, C-126/97, *Eco Swiss China Time Ltd v Benetton*.
- 256 Citováno podle LIEBSCHER, CH. European Public Policy. A Black Box? *Journal of International Arbitration*. 2000, roč. 17, č. 3, [cit. 11-02-2013], s. 78. Dostupné z Kluwer Law Online: <<http://www.kluwerlawonline.com/document.php?id=270825>>. Toto vy-

Z pohledu mezinárodního rozhodčího řízení je klíčová především otázka aplikace evropských soutěžních pravidel. Nejprve je třeba si zodpovědět otázku, zda spory zahrnující aplikaci soutěžního práva EU jsou přípustné k řešení před rozhodci. Nearbitrabilní jsou spory spadající do pravomoci Komise a národních soutěžních orgánů, tedy spory o to, zda došlo k porušení evropských soutěžních pravidel a zda bude uložena veřejnoprávní sankce.²⁵⁷ Nicméně v oblasti soutěžního práva přichází v úvahu i jeho soukromoprávní vynucování, kde vedle národních soudů vzniká prostor i pro rozhodce. Mezi tyto soukromoprávní spory patří například žaloba na neplatnost smlouvy, která zakládá protisoutěžní jednání, či žaloba na náhradu škody způsobené protisoutěžním jednáním. Výše uvedené závěry dokládají, že z pohledu práva EU je v případě soukromoprávního vynucování soutěžních sporů přípustné jejich řešení před rozhodci. To však musí být přípustné i z pohledu národních právních řádů. Vymezení arbitrability v národních právních řádech obecně tenduje k rozšiřování, i když soutěžní otázky jsou oblastí, kde si státy stále zachovávají určitá omezení. Bude tedy záležet na stanovisku konkrétního právního řádu.

mezení u nás převzali KAPITÁN, Z. *Teorie veřejného pořádku a kritéria jeho použití. Časopis pro právní vědu a praxi*. 2004, č. 3, s. 221; ROZEHNALOVÁ, N.; TÝČ, V. *Evropský justiční prostor v civilních otázkách*. Brno: Masarykova univerzita, 2003. s. 129. Podobně viz BRULARD, Y.; QUINTIN, Y. *European Community Law and Arbitration. National Versus Community Public Policy. Journal of International Arbitration*. 2001, roč. 18, č. 5, [cit. 11-02-2013], s. 543. Dostupné z: <http://www.kluwerlawonline.com/document.php?id=381924&ctype=toc&num=3&>. K užšímu vymezení se přiklání LIEBSCHER, CH. *European Public Policy. A Black Box? Journal of International Arbitration*. 2000, roč. 17, č. 3, [cit. 11-02-2013], s. 85–88. Dostupné z Kluwer Law Online: <http://www.kluwerlawonline.com/document.php?id=270825>.

257 HERBOCZKOVÁ, J. *Aplikace evropského soutěžního práva v rozhodčím řízení*. In *Dny práva – 2009 – Days of Law: the Conference Proceedings*. Brno: Masarykova univerzita, 2009 [cit. 11-02-2013]. Dostupné z: http://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2009/files/rozhodci_rizeni.html.

Soudní dvůr v rozhodnutí *Eco Swiss*²⁵⁸ dospěl k závěru, že: „Článek 101 SFEU (dříve článek 81 SES) je zásadním ustanovením, které je nezbytné pro naplnění cílů EU a především pro fungování vnitřního trhu. Tam, kde národní právo zavazuje národní soud zrušit rozhodčí nález na základě rozporu s veřejným pořádkem, musí tak učinit i v případě, kdy dospěje k závěru, že došlo k porušení zákazu podle článku 101 SFEU. Ustanovení článku 101 SFEU musí být rovněž považováno za věc veřejného pořádku ve smyslu Newyorské úmluvy. Rozhodci nejsou oprávněni položit předběžnou otázku ohledně výkladu práva EU. Je zjevně v zájmu práva EU, aby každé ustanovení práva EU bylo vykládáno stejně bez ohledu na okolnosti, za nichž je aplikováno. Právo EU vyžaduje, aby otázka výkladu článku 101 SFEU zůstala otevřena přezkumu před národními soudy, pokud je před nimi řešena otázka platnosti rozhodčího nálezu.“

Soudní dvůr v tomto rozhodnutí nezodpověděl otázku, zda jsou rozhodci povinni aplikovat článek 101 SFEU *ex officio*. K této otázce se vyjádřil ve svém posudku

258 Benetton, společnost se sídlem v Amsterdamu, sjednala v roce 1986 na osm let licenční smlouvu se společnostmi Eco Swiss z Hong Kongu a Bulova z New Yorku. Smlouva obsahovala rozhodčí doložku. Společnost Benetton smlouvu předčasně vypověděla a bylo zahájeno rozhodčí řízení v Nizozemí týkající se tohoto předčasného ukončení smlouvy. Rozhodci vydali dva rozhodčí nálezy. První z nich přiznával společností Eco Swiss a Bulova nárok na náhradu škodu. Protože se strany na výši škody nedohodly, vydali rozhodci druhý nález určující výši náhrady. Druhý rozhodčí nález byl nizozemským soudem prohlášen za vykonatelný. Společnost Benetton podala u nizozemského soudu návrh na zrušení obou nálezů pro rozpor s veřejným pořádkem vzhledem k tomu, že licenční smlouva byla neplatná na základě článku 85 SES (později článek 81, dnes 101 SFEU). Během rozhodčího řízení žádá ze stran ani rozhodci tento problém nevznegli. Soud prvního stupně návrh zamítl. Benetton podala rovněž žádost o zastavení výkonu rozhodčího nálezu nebo poskytnutí jistoty. Soud prvního stupně vyhověl pouze druhému návrhu. Benetton se odvolala. Odvolací soud dospěl k názoru, že článek 85 je ustanovením veřejného pořádku, jehož porušení může vést ke zrušení rozhodčího nálezu. Podle odvolacího soudu byl druhý nález v rozporu s veřejným pořádkem a soud vyhověl žádosti o zastavení výkonu. Eco Swiss podala opravný prostředek k nizozemskému Nejvyššímu soudu (Hoge Raad). Hoge Raad dospěl k závěru, že rozhodčí nález je v rozporu s veřejným pořádkem pouze tehdy, jsou-li jeho ustanovení nebo výkon v rozporu s kogentní normou tak zásadní, že žádná opatření procesního charakteru nemohou vyloučit její aplikaci. Podle nizozemského práva pouhá neaplikace zákazu soutěžního práva nezakládá rozpor s veřejným pořádkem. Hoge Raad se odvolával na rozhodnutí ESD C-430/93 a 431/93 Van Schijndel a Van Veen, ze kterých usuzoval, že článek 85 není zásadní kogentní normou. Otázka neplatnosti licenční smlouvy nebyla před rozhodci vznesena, rozhodci by tak podle Hoge Raad překročili svoji pravomoc, kdyby o této otázce rozhodli. Hoge Raad položil ESD několik otázek: jestli je možné použít závěry rozhodnutí ve věci Van Schijndel i na řízení před rozhodci, zda je národní soud povinen zrušit rozhodčí nález, pokud je v rozporu s článkem 85, zda má tuto povinnost i v případě, kdy otázka aplikace článku 85 zůstala mimo rozsah sporu před rozhodci.

Generální advokát, podle kterého „právo EU nestanoví povinnost, aby rozhodci automaticky zvažovali, zda byly dodrženy normy práva EU. Je věcí členských států, aby stanovily vhodná pravidla k ochraně práv vyplývajících z unijního práva.“²⁵⁹ Generální advokát byl toho názoru, že závěry Soudního dvora z rozhodnutí *Van Schijndel*²⁶⁰ platí i pro rozhodčí řízení. „V civilním řízení soud musí nebo může vznést určitou otázku *ex officio* pouze za podmínky, že nepřekročí vymezený předmět sporu a své rozhodnutí založí na skutečnostech předložených stranami. (...)“ Rozhodci jsou přáním stran vázáni ještě více než soudci, proto by nebylo rozumné po nich vyžadovat, aby zvažovali otázky ležící mimo předmět sporu vymezený stranami.²⁶¹

Názory na povinnou aplikaci článku 101 SFEU před rozhodci se různí.²⁶² Jediným jasným důvodem, který nutí rozhodce článek 101 aplikovat, je, že jeho porušení zakládá rozpor s veřejným pořádkem jak ve fázi zrušení, tak ve fázi uznání a výkonu rozhodčího nálezu. Národní soudy jsou v těchto fázích navíc povinny rozpor s článkem 101 zkoumat *ex officio*.²⁶³ Tyto závěry platí v případě, kdy právem rozhodným pro meritum sporu je právo členského státu EU a rozhodčí řízení se koná na území EU. Soutěžní právo EU je zde součástí práva rozhodného a součástí veřejného pořádku.²⁶⁴ Bez ohledu na právo rozhodné pro meritum sporu by soutěžní právo EU mělo být aplikováno v případě, kdy se rozhodčí řízení koná v některém členském státě nebo zde bude uplatněn rozhodčí nález. Článek 101 SFEU je v členských státech EU součástí veřejného pořádku, který je důvodem pro zrušení či neuznání rozhodčího nálezu.²⁶⁵ V případě, kdy se rozhodčí řízení koná mimo EU a právem rozhodným

259 Stanovisko Generálního advokáta ze dne 25.2.1999, C-126/97, *Eco Swiss China Time Ltd v Benetton*, bod 21.

260 Rozhodnutí Soudního dvora ze dne 14.12.1995, C-430/93 a C-431/93, *Jeroen van Schijndel a Johannes Nicolaas Cornelis van Veen v Stichting Pensioenfonds voor Fysiotherapeuten*.

261 Stanovisko Generálního advokáta ze dne 25.2.1999, C-126/97, *Eco Swiss China Time Ltd v Benetton*, bod 21.

262 Bližší přehled viz HERBOCZKOVÁ, J. Aplikace evropského soutěžního práva v rozhodčím řízení. In *Dny práva – 2009 – Days of Law: the Conference Proceedings*. Brno: Masarykova univerzita, 2009 [cit. 11-02-2013]. Dostupné z: http://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2009/files/rozhodci_rizeni.html.

263 BRULARD, Y.; QUINTIN, Y. European Community Law and Arbitration. National Versus Community Public Policy. *Journal of International Arbitration*. 2001, roč. 18, č. 5, [cit. 11-02-2013], s. 545. Dostupné z: <http://www.kluwerlawonline.com/document.php?id=381924&type=toc&num=3&>.

264 Tamtéž, s. 536.

265 BRULARD, Y.; QUINTIN, Y. European Community Law and Arbitration. National Versus Community Public Policy. *Journal of International Arbitration*. 2001, roč. 18, č. 5, [cit. 11-02-2013], s. 547. Dostupné z: <http://www.kluwerlawonline.com/document.php?id=381924&type=toc&num=3&>; HERBOCZKOVÁ, J.

je právo členského státu, by rozhodci měli soutěžní právo EU aplikovat jako součást rozhodného práva.²⁶⁶ Nicméně soutěžní právo EU nebude v tomto státě s největší pravděpodobností tvořit součást veřejného pořádku a s ohledem na obecně uznávaný zákaz přezkumu rozhodčího nálezu ve věci samé, nebude neaplikace evropského soutěžního práva sankcionována zrušením rozhodčího nálezu.²⁶⁷ Koná-li se rozhodčí řízení mimo EU, rozhodčí nález nebude v EU uplatňován a právem rozhodným není právo členského státu, není na první pohled žádný důvod, proč aplikovat evropské soutěžní právo. Tady ale musíme pamatovat na to, že mnohokrát došlo k uznání tzv. extraterritoriálního obchodního efektu v EU.²⁶⁸

V souvislosti s rozhodčím řízením je významná i otázka nekalých rozhodčích doložek ve spotřebitelských smlouvách. Soudní dvůr se v souvislosti se směrnicí 93/13/EHS o nekalých ujednáních ve spotřebitelských smlouvách vyslovil obdobně jako v případě článku 101 SFEU v rozhodnutí *Eco Swiss*.²⁶⁹ Rozhodnutí Soudního dvora bylo vysloveno v kontextu vnitrostátního rozhodčího řízení, je však zřejmé, že tyto závěry jsou použitelné i v případě mezinárodního rozhodčího řízení.²⁷⁰ Problematika nekalých rozhodčích doložek ve spotřebitelských smlouvách bude častější ve vnitrostátním kontextu, proto dále pouze odkazujeme na relevantní zdroje.²⁷¹

Aplikace evropského soutěžního práva v rozhodčím řízení. In *Dny práva – 2009 – Days of Law: the Conference Proceedings*. Brno: Masarykova univerzita, 2009 [cit. 11-02-2013]. Dostupné z: http://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2009/files/rozhodci_rizeni.html.

- 266 BRULARD, Y.; QUINTIN, Y. European Community Law and Arbitration. National Versus Community Public Policy. *Journal of International Arbitration*. 2001, roč. 18, č. 5, [cit. 11-02-2013], s. 536. Dostupné z: Kluwer Law Online: <http://www.kluwerlawonline.com/document.php?id=381924&ctype=toc&num=3&c>.
- 267 Viz např. Švýcarsko – podrobně POUDRET, J.F.; BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd edition. London: Sweet & Maxwell, 2007. s. 765–769.
- 268 Podrobně viz HERBOCZKOVÁ, J. Aplikace evropského soutěžního práva v rozhodčím řízení. In *Dny práva – 2009 – Days of Law: the Conference Proceedings*. Brno: Masarykova univerzita, 2009 [cit. 11-02-2013]. Dostupné z: http://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2009/files/rozhodci_rizeni.html.
- 269 Rozhodnutí Soudního dvora EU ze dne 26.10.2006, C-168/05, Maria Mostaza Claro v Centro Movil Milenium SL.
- 270 NOVÝ, Z. Arbitration Clause as Unfair Contract Term: Some Observations on the ECJ's Claro Case. In *Cofola 2008*. Brno: Masarykova univerzita, 2008, [cit. 11-02-2013]. Dostupné z: http://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2009/files/rozhodci_rizeni.html.
- 271 Viz např. NOVÝ, Z. Arbitration Clause as Unfair Contract Term: Some Observations on the ECJ's Claro Case. In *Cofola 2008*. Brno: Masarykova univerzita, 2008. [cit. 11-02-2013]. Dostupné z: http://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2009/files/rozhodci_rizeni.html; NOVÝ, Z. Arbitration Clause as Unfair Contract Term from the

4.2.7 Ustanovení o kontrolních funkcích obecných soudů

Aby vše uvedené pod předchozími body mělo skutečný smysl, musíme za kogentní považovat především normy týkající se uplatnění kontrolních funkcí obecných soudů, typicky zrušení rozhodčího nálezu. Tyto normy jsou samozřejmě primárně určeny právě soudům, nikoli stranám a rozhodcům. Jsou to však právě ony, které vymezují mantinely autonomie vůle stran a rozhodců v rozhodčím řízení.

Tento závěr se neuplatní pouze výjimečně. Jedná se o případy, kdy *lex loci arbitri* umožňuje stranám vzdát se kontrolních funkcí obecných soudů. Příkladem takové úpravy je Švýcarsko. Podle článku 192 odst. 1 IPRG strany, z nichž ani jedna nemá domicil, obvyklé bydliště nebo místo podnikání ve Švýcarsku, mohou výslovnou písemnou dohodou vyloučit kontrolu rozhodčího nálezu ve smyslu článku 190 IPRG. Pokud však bude žádáno o výkon rozhodčího nálezu ve Švýcarsku, použije se analogicky Newyorská úmluva. To znamená, že ve fázi výkonu takového rozhodčího nálezu bude zajištěna adekvátní kontrola, kterou poskytuje článek 190 IPRG.²⁷²

4.2.8 Shrnutí

Na základě výše uvedeného lze učinit následující závěry. Kogentní jsou normy upravující arbitrabilitu, tedy přípustnost sporu k řešení před rozhodci. Jejich porušení může být vždy sankcionováno zrušením rozhodčího nálezu. Přestože většina zde zkoumaných úprav (kromě francouzské) osahuje výslovnou úpravu formy rozhodčí smlouvy, zároveň umožňuje se o ní odchýlit. Tato možnost je daná pouze stranám, a to pravidelně možností zvolit si právo rozhodné pro rozhodčí smlouvu. Pokud si strany však jiné právo nezvolí, rozhodci jsou zásadně povinni aplikovat ustanovení *lex loci arbitri*. Neplatnost rozhodčí smlouvy je důvodem pro zrušení rozhodčího nálezu a forma je pravidelně podmínkou její platnosti. Obdobný závěr lze vyslovit, pokud jde o materiální platnost rozhodčí smlouvy.

Ve všech zde zkoumaných právních řádech jsou kogentní ustanovení zakotvující základní procesní zásady, které musí být v rozhodčím řízení dodrženy. Porušení těchto zásad může ve všech právních úpravách vést ke zrušení rozhodčího nálezu.

Ostatní ustanovení obsahující procesní pravidla nejsou pravidelně závazná pro strany, které si mohou procesní postup dohodou upravit. Pokud tak neučiní, jsou procesní ustanovení v některých případech závazná pro rozhodce. Jejich porušení ale obvykle nevede ke zrušení rozhodčího nálezu. Důvodem ke zrušení je však často situace, kdy rozhodci nerespektují dohodu stran o postupu v řízení. Tu by rozhodci

Perspective of Czech and EC Law. *Global Jurist*. Berkeley: The Berkeley Electronic Press, roč. 9, č. 4, 2009; BĚLOHLÁVEK, A. Rozhodčí řízení v tzv. smluvních vztazích spotřebitelského typu. *Právní fórum*, 2010, roč. 7, č. 3, s. 89–99.

272 Příkladem další úpravy, která umožňuje stranám vzdát se kontroly rozhodčího nálezu v podobě institutu zrušení, je úprava belgická.

neměli respektovat pouze za situace, kdy bude v rozporu se základními procesními zásadami.

Všechny zde zkoumané právní úpravy umožňují zrušit rozhodčí nález v případě, kdy rozhodčí tribunál byl nesprávně ustanoven nebo složen. Tento důvod pokrývá samozřejmě porušení dohody stran, ale i situace, kdy rozhodoval nezpůsobilý či podjatý rozhodce. Ustanovení zakotvující úpravu způsobilosti rozhodce a týkající se nestrannosti a nezávislosti rozhodce jsou pravidelně kogentní.

Právní řády obvykle předepisují určité formální a obsahové náležitosti rozhodčího nálezu. Jejich nedodržení sice není pravidelně důvodem pro zrušení rozhodčího nálezu, nicméně na problém můžeme nahlížet i z jiné strany. Pokud právní řád předepisuje pro rozhodčí nález určité náležitosti, jenom dokument, který je splňuje, je rozhodčím nálezem. Navíc, rozhodčí nález je exekučním titulem a právní řády vyžadují splnění určitých náležitostí, aby mohl být exekuční titul skutečně vykonán. Z tohoto pohledu je možné i na tato ustanovení nahlížet jako na kogentní.

V neposlední řadě jsou pro strany a rozhodce závazná ta ustanovení, která tvoří součást veřejného pořádku státu, kde se nachází místo konání rozhodčího řízení. Veřejný pořádek je chápán jako procesní i hmotněprávní. V zemích EU nesmíme zapomínat na aplikaci evropského veřejného pořádku, tedy hodnot vyplývajících z unijního práva. Kogentní jsou ustanovení upravující uplatnění kontrolních funkcí soudů, protože právě ta vymezují mantinely autonomie vůle stran a rozhodců.

4.3 Dílčí závěr I.

Prvním cílem této práce bylo vymezení pojmu právo rozhodné pro rozhodčí řízení neboli *lex arbitri* a jeho identifikace pro případ konkrétního rozhodčího řízení. Zároveň byla hodnocena role *lex arbitri* ve fázi průběhu rozhodčího řízení.

Na základě analýzy odborné literatury, právních úprav, rozhodčích nálezů a judikatury autorka dospěla k závěru, že *lex arbitri* je právní řád určitého státu. Jedná se o část právního řádu, která dopadá na rozhodčí řízení. Tato úprava nemusí být nutně obsažena v právním předpise určeném speciálně pro rozhodčí řízení, ale lze ji najít i na jiných místech právního řádu. Tento právní řád je tím, od čeho rozhodčí řízení odvozuje svoji závaznost. Tímto závěrem byl potvrzen příklon k teorii rozhodčího řízení vycházející z primární role státní moci.

Především na základě analýzy vybraných právních úprav autorka dospěla k závěru, že dominujícím kritériem při určování *lex arbitri* pro konkrétní rozhodčí řízení je v současné době místo konání rozhodčího řízení. Nejedná se však o místo konání v geografickém smyslu, ale ve smyslu právním. Pravidelně se označuje jako sídlo rozhodčího řízení. Všechny zde zkoumané úpravy vychází z tohoto kritéria. Sídlo rozhodčího řízení funguje jako ústřední jednotící bod rozhodčího řízení. Určení sídla rozhodčího řízení je primárně věcí stran. Vzhledem k tomu, že všechny zde

dotčené právní úpravy rozlišují sídlo a místo konání rozhodčího řízení, může nastat situace, kdy veškerá jednání rozhodců, výsledky svědků či provedení ostatních důkazů proběhnou v jiném státě či dokonce státech, než kde se nachází sídlo rozhodčího řízení, které bylo určeno stranami v rozhodčí smlouvě. Sídlo rozhodčího řízení se pak stává pouhou právní fikcí.

Cílem koncepce sídla rozhodčího řízení je podříditi rozhodčí řízení právnímu řádu určitého státu. Rozhodčí řízení nemůže existovat bez právního základu. Autonomie vůle stran a rozhodců je pouze odvozeným „produktem.“ Pouze právní řád stanoví její šíři. Pouze právní řád sám umožní, že jednotlivá jednání v rámci rozhodčího řízení mohou probíhat mimo stát sídla rozhodčího řízení. Koncepce sídla představuje kritérium, které spolehlivě určí právní rámec rozhodčího řízení a vyloučí potenciaální konflikty pravomoci soudů k výkonu pomocných a kontrolních funkcí. Pojem sídla rozhodčího řízení je v současné době téměř univerzálně respektován. Právo rozhodné pro rozhodčí řízení lze označit jako *lex loci arbitri*.

Lex loci arbitri určuje meze, ve kterých se strany a rozhodci mohou pohybovat, a rozsah intervence státu do rozhodčího řízení. Strany a rozhodci jsou povinni dodržovat kogentní normy *lex loci arbitri*. Právní řády výjimečně výslovně označují některé normy za kogentní. Kogentní jsou pravidelně ty normy *lex loci arbitri*, jejichž porušení může být důvodem pro zrušení rozhodčího nálezu. Jedná se především o úpravu arbitrability, formy rozhodčí smlouvy, základní procesní zásady, požadavky kladené na rozhodce, náležitosti rozhodčího nálezu a normy tvořící součást veřejného pořádku. V členských státech EU jsou součástí veřejného pořádku některé normy vyplývající z práva EU. Role *lex loci arbitri* ve fázi konání rozhodčího řízení spočívá ve stanovení mantinelů autonomie vůle stran a rozhodců v rozhodčím řízení, kdy tyto mantinely jsou dány kogentními normami *lex loci arbitri*. *Lex loci arbitri* také stanoví rozsah intervence státních orgánů do rozhodčího řízení. *Lex loci arbitri* představuje právní rámec rozhodčího řízení.

5. Vliv *lex loci arbitri* na uznání a výkon rozhodčího nálezu

Druhá část práce se bude zabývat vlivem *lex loci arbitri* na fázi uznání a výkonu rozhodčího nálezu. Tato část bude analyzovat situaci vlivu *lex loci arbitri* v případě, že je žádáno o uznání a výkon rozhodčího nálezu v jiném státě, než kde se nacházelo sídlo rozhodčího řízení. Soustředí se pouze na uznání a výkon rozhodčích nálezů v režimu Newyorské úmluvy. Důvody pro použití pouze Newyorské úmluvy jsou následující. Newyorská úmluva má v současné době 148 smluvních států a ve většině z nich dochází při uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů k postupu právě podle úmluvy. Řada smluvních států vůbec nedisponuje vlastní vnitrostátní úpravou uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů.²⁷³ Newyorská úmluva výrazně přispěla k zjednodušení uznání a výkonu rozhodčích nálezů v mezinárodním prostředí a zvýšila tak atraktivnost rozhodčího řízení jako způsobu řešení sporů.

Tato část publikace se bude nejprve stručně zabývat vysvětlením pojmů uznání, vykonatelnost a výkon rozhodčího nálezu. Pozornost bude věnována působnosti Newyorské úmluvy a jejímu vztahu k ostatním úpravám uznání a výkonu rozhodčích nálezů. Vliv *lex loci arbitri* budeme hodnotit na těchto aspektech: pojem rozhodčího nálezu pro účely Newyorské úmluvy, pojem cizího rozhodčího nálezu pro účely Newyorské úmluvy a jednotlivé důvody obsažené v článku V Newyorské úmluvy.

5.1 Uznání, vykonatelnost a výkon rozhodčího nálezu

V první části této práce autorka dospěla k závěru, že právní postavení a účinky rozhodčího řízení se odvíjejí od *lex loci arbitri*. Je to tedy právní řád konkrétního státu, který přiznává příslušné účinky rozhodčímu nálezu. Účinky rozhodčího nálezu jsou pravidelně postaveny naroveň účinkům soudního rozhodnutí.

Pokud se účinky rozhodčího nálezu odvíjejí od právního řádu určitého státu, jsou teritoriálně omezeny. Chceme-li s rozhodčím nálezem nakládat v jiném státě, nejčastěji dosáhnout jeho nuceného výkonu, musí rozhodčí nález před samotným nařízením výkonu projít ještě jiným procesem.²⁷⁴ Výsledkem takového procesu je způsobilost rozhodčího nálezu vyvolávat účinky i v tomto státě.

273 Např. Švýcarsko.

274 ROZEHNALOVÁ, N. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. 2. vyd. Praha: Aspi Wolters Kluwer, 2008. s. 321–322.

Uznání rozhodčího nálezu a výkon rozhodčího nálezu nejsou stejnými pojmy. Rozhodčí nález může být uznán, aniž je vykonán. Pokud je rozhodčí nález vykonán, musí být uznán.²⁷⁵ Smyslem uznání rozhodčího nálezu je uznání jeho právní závaznosti a účinků.²⁷⁶ Uznání rozhodčího nálezu bez jeho výkonu může mít význam v případě, kdy strana má zájem na tom, aby rozhodčí nález vyvolával účinky v rámci daného právního řádu, aniž by muselo dojít k jeho výkonu. Samostatné uznání rozhodčího nálezu se může rovněž objevit jako předběžná otázka v soudním řízení.²⁷⁷ Uznání má sloužit spíše jako ochrana. Má zabránit vedení nového řízení o otázce, o které již bylo rozhodnuto.²⁷⁸ Uznávací řízení může mít podobu zvláštního řízení, jehož výsledkem je rozhodnutí o uznání nebo rozhodnutí o prohlášení vykonatelnosti (*exequatur*).²⁷⁹

V některých právních řádech se setkáme s řízením o prohlášení vykonatelnosti rozhodčího nálezu, které musí předcházet nařízení samotného výkonu. Cílem tohoto řízení je osvědčit, že rozhodčí nález splňuje určité požadavky a může být v daném státě skutečně uplatněn jako exekuční titul. Řízení o prohlášení vykonatelnosti může existovat jako samostatné řízení nebo je součástí řízení o nařízení výkonu rozhodnutí.²⁸⁰

Výkon rozhodčího nálezu pak slouží k tomu, aby došlo ke splnění povinnosti vyplývající z rozhodčího nálezu prostřednictvím specifických donucovacích prostředků, kterými právní řád disponuje²⁸¹ (např. prodej věci, přikázání pohledávky z účtu apod.)

275 REDFERN, A. *Law and Practice of International Commercial Arbitration*. London: Sweet & Maxwell, 2004. bod 10-10.

276 REDFERN, A. *Law and Practice of International Commercial Arbitration*. London: Sweet & Maxwell, 2004. bod 10-12; RUBINO-SAMMARTANO, M. *International Arbitration Law and Practice*. 2nd Edition. The Hague: Kluwer Law International, 2001. s. 918; BORN, G.B. *International Commercial Arbitration*. Volume II. Austin: Wolters Kluwer, 2009. s. 2335.

277 FOUCHARD, P. *Fouchard, Gaillard, Goldman on International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 1999. s. 890.

278 REDFERN, A. *Law and Practice of International Commercial Arbitration*. London: Sweet & Maxwell, 2004. bod 10-13; RUBINO-SAMMARTANO, M. *International Arbitration Law and Practice*. 2nd Edition. The Hague: Kluwer Law International, 2001. s. 918.

279 ROZEHNALOVÁ, N. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. 2. vyd. Praha: Aspi Wolters Kluwer, 2008. s. 322; LEW, J.D.M.; MISTELIS, L.A.; KRÖLL, S.M. *Comparative International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 2003. s. 690.

280 ROZEHNALOVÁ, N. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. 2. vyd. Praha: Aspi Wolters Kluwer, 2008. s. 322.

281 REDFERN, A. *Law and Practice of International Commercial Arbitration*. London: Sweet & Maxwell, 2004. bod 10-12; BORN, G.B. *International Commercial Arbitration*. Volume II. Austin: Wolters Kluwer, 2009. s. 2335–2336.

Výkon rozhodčího nálezu slouží jako zbraň. Nutí povinnou stranu, aby splnila svoji povinnost vyplývající z rozhodčího nálezu.²⁸²

Samotný proces uznání a výkonu, eventuálně prohlášení vykonatelnosti je záležitostí právního řádu každého státu. Každý stát si upraví, jaká konkrétní řízení mají proběhnout a jaký je mezi nimi vztah. Podle české úpravy neprobíhá žádné zvláštní řízení o uznání rozhodčího nálezu ani o prohlášení jeho vykonatelnosti. Uznání rozhodčího nálezu probíhá pouze tak, že se k němu při splnění stanovených podmínek přihlédne při nařízení výkonu rozhodnutí či usnesení o nařízení exekuce.²⁸³

Newyorská úmluva neupravuje samotný proces uznání a výkonu rozhodčího nálezu.²⁸⁴ V článku III zavazuje smluvní státy uznávat rozhodčí nálezy za závazné, pokud budou splněny podmínky stanovené úmluvou. Článek III rovněž stanoví, že pro uznání a výkon rozhodčích nálezů, na něž se úmluva vztahuje, nebudou stanoveny podstatně tíživější podmínky nebo vyšší soudní poplatky, než jsou stanoveny pro uznání a výkon domácích rozhodčích nálezů. Článek III Newyorské úmluvy stanoví smluvním státům povinnost nálezy uznat, pokud jsou splněny podmínky dané úmluvou.²⁸⁵

Procesní úprava samotného výkonu rozhodčího nálezu je ponechána právu státu výkonu. Newyorská úmluva v článku III pouze stanoví, že výkon cizích rozhodčích nálezů nesmí být podstatně těžší než výkon domácích nálezů. Podmínky výkonu jsou stanoveny Newyorskou úmluvou, a to v člancích IV–VI. Národní právo obsahuje vlastní procesní pravidla, např. formu a náležitosti návrhu, příslušnost soudů apod.²⁸⁶

Newyorská úmluva hovoří o uznání vždy v souvislosti s výkonem rozhodčího nálezu. Z článku III vyplývá základní povinnost smluvních států ohledně uznání. Smluvní státy jsou povinny uznat rozhodčí nálezy za závazné. Ve většině případů bude oprávněná strana žádat o výkon rozhodčího nálezu. V případě, že bude výjimečně žádáno pouze o uznání rozhodčího nálezu, podmínky uznání podle Newyorské úmluvy jsou stejné jako podmínky výkonu.²⁸⁷

282 REDFERN, A. *Law and Practice of International Commercial Arbitration*. London: Sweet & Maxwell, 2004. bod 10-13.

283 BĚLOHLÁVEK, A. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů*. Praha: C.H.Beck, 2004. s. 297.

284 ROZEHNALOVÁ, N. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. Praha: ASPI, Wolters Kluwer, 2008. s. 325; BORN, G.B. *International Commercial Arbitration*. Volume II. Austin: Wolters Kluwer, 2009. s. 2708.

285 BORN, G.B. *International Commercial Arbitration*. Volume II. Austin: Wolters Kluwer, 2009. s. 2717.

286 BERG, A.J. *The New York Arbitration Convention of 1958*. The Hague: T.M.C. Asser Institute, 1981. s. 236–239; BORN, G.B. *International Commercial Arbitration*. Volume II. Austin: Wolters Kluwer, 2009. s. 2708–2710.

287 BERG, A.J. *The New York Arbitration Convention of 1958*. The Hague: T.M.C. Asser

Podmínky uznání a výkonu jsou obsaženy výhradně v Newyorské úmluvě. Úmluva upravuje důkazní břemeno, důvody pro odepření uznání a dokumenty, které je nutné předložit.²⁸⁸ Strana, která žádá o uznání, je povinna pouze předložit dokumenty v souladu s článkem IV. Prokázání existence některého důvodu pro odepření uznání pak v zásadě leží na straně, proti níž uznání směřuje.

5.2 Pravomoc a příslušnost soudů k uznání a výkonu rozhodčího nálezu

Newyorská úmluva samotná neupravuje pravomoc ani příslušnost soudů k uznání a výkonu rozhodčích nálezů.²⁸⁹ Tato otázka bude řešena národními právními předpisy. V mezinárodním rozhodčím řízení často dochází k tomu, že o uznání a výkon rozhodčího nálezu je žádáno v jiném státě, než kde se konalo rozhodčí řízení. O výkon rozhodčího nálezu bude oprávněná strana žádat ve státě, kde má povinná strana majetek. Pokud má povinná strana majetek ve více státech, nabízí se oprávněné straně možnost výběru. Můžeme se tak setkat s jevem *forum shopping*. Newyorská úmluva nijak neomezuje výběr místa, kde bude žádáno o uznání a výkon.²⁹⁰ O výběru místa výkonu rozhodčího nálezu rozhoduje řada faktorů, např. přístup soudů k cizím rozhodčím nálezům a rozhodčímu řízení vůbec, vázanost státu Newyorskou úmluvou či jinou mezinárodní smlouvou, širší chápání veřejného pořádku, průběh vykonávacího řízení a možnost jeho zastavení apod.²⁹¹

Národní soudy mohou žádost o výkon rozhodčího nálezu odmítnou v případě, kdy nebude dána příslušnost podle právního řádu daného státu. U výkonu rozhodnutí může tato situace nastat tehdy, kdy dlužník nemá s daným státem žádný vztah, typicky na jeho území nemá žádný majetek.²⁹² Některé soudy v USA odmítly žádost o výkon cizího rozhodčího nálezu na základě doktríny *forum non conveniens*. Mezi nejznámější případy patří rozhodnutí *Court of Appeals for the Second Circuit* ve věci *Monde Re*

Institute, 1981. s. 243–244.

288 FOUCHARD, P. *Fouchard, Gaillard, Goldman on International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 1999. s. 968.

289 FOUCHARD, P. *Fouchard, Gaillard, Goldman on International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 1999. s. 967; BORN, G.B. *International Commercial Arbitration*. Volume II. Austin: Wolters Kluwer, 2009. s. 2345.

290 BORN, G.B. *International Commercial Arbitration*. Volume II. Austin: Wolters Kluwer, 2009. s. 2398.

291 REDFERN, A. *Law and Practice of International Commercial Arbitration*. London: Sweet & Maxwell, 2004. body 10-14–10-16; RUBINO-SAMMARTANO, M. *International Arbitration Law and Practice*. 2nd Edition. The Hague: Kluwer Law International, 2001. s. 922.

292 BORN, G.B. *International Commercial Arbitration*. Volume II. Austin: Wolters Kluwer, 2009. s. 2399–2400.

v *Naftogaz a Ukrajina*.²⁹³ Soud zde odmítl žádost o výkon rozhodnutí na základě doktríny *forum non conveniens*. Soud zamítl námitku žalobce, že doktrínu nelze aplikovat v případě postupu podle Newyorské úmluvy, protože doktrína nefiguruje mezi důvody uvedenými v článku V. Soud rozhodl, že „podle článku III Newyorské úmluvy se ve vykonávacím řízení postupuje podle procesních pravidel státu výkonu. Úmluva stanoví pouze jedno omezení, podle kterého pro výkon cizích rozhodčích nálezů nebudou stanoveny podstatně tíživější podmínky, než jsou stanoveny pro domácí nálezy. Podle soudu je doktrína *forum non conveniens* otázkou procesní, nikoli hmotněprávní a tato doktrína se použije v případě výkonu domácích nálezů v USA. Smluvní státy Newyorské úmluvy mohou aplikovat různá procesní pravidla za předpokladu, že nejsou tíživější než u domácích nálezů. Je-li tato podmínka splněna, jakákoli procesní pravidla jsou přijatelná. Doktrína *forum non conveniens* jako procesní pravidlo může být použita na domácí nálezy, a proto může být aplikována i v případě postupu podle Newyorské úmluvy.“ Stejnou argumentaci použily soudy USA i v dalších případech.²⁹⁴

Tento přístup je kritizován. Uplatnění doktríny *forum non conveniens* není v souladu s Newyorskou úmluvou. Doktrína nemůže být aplikována na základě článku III. Článek III se dotýká pouze aplikace procesních pravidel (poplatky, lhůty, náležitosti žádosti apod.). Doktrína *forum non conveniens* není čistě procesní otázkou, ale

293 Rozhodnutí Court of Appeals for the Second Circuit, USA ze dne 15.11.2002, *Monegasque de Reassurances s.a.m. (Monde Re) v NAK Naftogaz Ukrajina a Ukrajina*, citováno podle BERG, A.J. Why are some Awards not Enforceable. In *Berg, A.J. New Horizons in International Commercial Arbitration and Beyond*. The Hague: Kluwer Law International, 2005. s. 313–314. V roce 1998 společnost Gazprom (Rusko) uzavřela s ukrajinskou společností Ukragazprom smlouvu, podle které měla Ukragazprom zajistit přes Ukrajinu dodávky zemního plynu do řady destinací v Evropě s povolením stanovené výše vlastního odběru. Smlouva obsahovala rozhodčí doložku ve prospěch Mezinárodního obchodního rozhodčího soudu při Komoře obchodu a průmyslu Ruské federace v Moskvě. Následně se Ukragazprom sloučila s několika ukrajinskými společnostmi a vznikla společnost Naftogaz. Společnost Gazprom uzavřela pojistnou smlouvu se společností Sogaz kryjící rizika případného neoprávněného odběru ze strany Naftogaz. Sogaz uzavřela zajišťovací smlouvu s Monde Re. V roce 1999 vznikl spor ohledně neoprávněného odběru zemního plynu ze strany Naftogaz. Gazprom získala pojistné plnění od Sogaz a ta od Monde Re. Společnost Monde Re zahájila v Moskvě rozhodčí řízení v souladu s doložkou v původní smlouvě. Rozhodci vydali rozhodčí nález v její prospěch. Monde Re podala žádost o výkon rozhodčího nálezu proti Naftogaz a Ukrajině u District Court for the Southern District of New York. District Court žádost zamítl na základě doktríny *forum non conveniens*. Monde Re podala opravný prostředek.

294 Viz BORN, G.B. *International Commercial Arbitration*. Volume II. Austin: Wolters Kluwer, 2009. s. 2401.

zahrnuje hmotněprávní představy a soudní uvážení. Uznání a výkon nálezu je možné odmítnout pouze na základě důvodů uvedených v článku V, kde doktrína nefiguruje.²⁹⁵

5.3 Stručně k historii Newyorské úmluvy

Až do první světové války byla oblast mezinárodního rozhodčího řízení regulována výhradně národním právem. Po první světové válce přichází Mezinárodní obchodní komora v Paříži s návrhem mezinárodní smlouvy, která měla regulovat otázku vykonatelnosti rozhodčích smluv. Nerespektování rozhodčích smluv v té době působilo jako zásadní překážka rozvoje mezinárodního rozhodčího řízení. Pod záštitou Společnosti národů byl v roce 1923 přijat Ženevský protokol o doložkách o rozsudím.²⁹⁶ Ženevský protokol si kladl dva cíle. Za prvé zajistit vykonatelnost rozhodčích smluv a za druhé zajistit výkon rozhodčího nálezu na území státu, kde byl vydán. Výkon rozhodčích nálezů v jiném státě zůstal neřešen.²⁹⁷ Z tohoto důvodu byla v roce 1927 přijata Ženevská úmluva o vykonatelnosti cizích rozhodčích výroků, která zavazovala smluvní státy uznat rozhodčí nálezy za závazné při splnění stanovených podmínek.²⁹⁸

Ženevský protokol a Ženevská úmluva měly řady nedostatků,²⁹⁹ což vedlo MOK po druhé světové válce k vytvoření návrhu nové mezinárodní smlouvy. Návrh MOK byl předložen v roce 1953 a vycházel z koncepce rozhodčího řízení, které nepodléhá žádnému národnímu právu, a skutečně mezinárodního rozhodčího nálezu. Tato koncepce byla na tehdejší dobu příliš odvážná. Hospodářská a sociální rada OSN (ECOSOC), která převzala iniciativu, proto v roce 1955 předložila konzervativnější návrh, který namísto mezinárodního rozhodčího nálezu hovořil o cizím rozhodčím nálezu. V květnu a červnu 1958 proběhla v New Yorku konference, jejímž výsledkem bylo přijetí současné podoby Newyorské úmluvy.³⁰⁰ Úmluva vstoupila v platnost

295 Tamtéž, s. 2402.

296 BERG, A.J. *The New York Arbitration Convention of 1958*. The Hague: T.M.C. Asser Institute, 1981. s. 6.

297 REDFERN, A. *Law and Practice of International Commercial Arbitration*. London: Sweet & Maxwell, 2004. bod 10-21.

298 Tamtéž, bod 10-22.

299 Viz BORN, G.B. *International Commercial Arbitration*. Volume II. Austin: Wolters Kluwer, 2009. s. 2336–2338.

300 BERG, A.J. *The New York Arbitration Convention of 1958*. The Hague: T.M.C. Asser Institute, 1981. s. 7–8; SANDERS, P. *The History of the New York Convention*. In Berg, A.J. *Improving the Efficiency of Arbitration Agreements and Awards: 40 Years of Application of the New York Convention, ICCA Congress Series, No. 9 (1998)*. The Hague: Kluwer Law International, 1999, s. 11–12; HERMANN, G. *The 1958 New York Convention: Its Objectives and its Future*. In Berg, A.J. *Improving the Efficiency of Arbitration Agreements and Awards: 40 Years of Application of the New York Convention, ICCA Congress Series,*

7.6.1959. Pro státy, které úmluvu ratifikovaly po jejím vstupu v platnost, je úmluva účinná devadesátého dne po uložení ratifikační listiny.³⁰¹

5.4 Výklad Newyorské úmluvy

Newyorská úmluva je vykládána národním soudy. Neexistuje žádný orgán, který by poskytoval závaznou interpretaci úmluvy. Samotná úmluva neobsahuje žádné pravidlo pro svoji interpretaci, podléhá obecné úpravě výkladu mezinárodních smluv obsažené ve Vídeňské úmluvě o smluvním právu.

Výklad a následně aplikace Newyorské úmluvy by měly být jednotné. Jednotnosti výkladu je možné dosáhnout pouze tehdy, pokud soudy budou respektovat rozhodnutí soudů z jiných smluvních států úmluvy. Od roku 1976 vychází Ročenka mezinárodního rozhodčího řízení,³⁰² ve které jsou každoročně publikována rozhodnutí soudů z řady států. Jednotnému výkladu úmluvy napomáhají i rozhodnutí k Vzorovému zákonu dostupné z databáze CLOUT.³⁰³ V případě absence autority, která by poskytovala závazný výklad, je to jediná cesta, jak dosáhnout harmonizace výkladu Newyorské úmluvy.³⁰⁴

5.5 Působnost Newyorské úmluvy

Newyorská úmluva upravuje především dvě otázky – uznání a výkon cizích rozhodčích nálezů a vykonatelnost rozhodčích smluv. Její věcná působnost se tak odvíjí od vymezení pojmů rozhodčí nález a cizí rozhodčí nález a rozhodčí smlouva. Tato publikace se s ohledem na své zaměření omezuje pouze na vymezení působnosti s ohledem na rozhodčí nálezy.

5.5.1 Rozhodčí nález

1) *Obecně k vymezení rozhodčího nálezů*

V současné době neexistuje žádná mezinárodně uznávaná definice rozhodčího nálezů. Definici rozhodčího nálezů nenajdeme v mezinárodních smlouvách upravujících rozhodčí řízení, v národních úpravách rozhodčího řízení ani v pravidlech

No. 9 (1998). The Hague: Kluwer Law International, 1999, s. 16; PETROCHILOS, G. *Procedural Law in International Arbitration*. Oxford: Oxford University Press, 2004, s. 342–346.

301 Článek XII Úmluvy.

302 Yearbook of International Commercial Arbitration.

303 Dostupná z: <http://www.uncitral.org/uncitral/en/case_law.html>.

304 SANDERS, P. The History of the New York Convention. In Berg, A.J. *Improving the Efficiency of Arbitration Agreements and Awards: 40 Years of Application of the New York Convention, ICCA Congress Series, No. 9 (1998)*. The Hague: Kluwer Law International, 1999, s. 13–14.

rozhodčích institucí. Národní právní řády a pravidla se zpravidla omezují na vymezení formálních a obsahových náležitostí rozhodčího nálezu.³⁰⁵ Vymezení rozhodčího nálezu je pro rozhodčí řízení stěžejní, protože pouze s rozhodčím nálezem se pojí důsledky jako účinek *res iudicata*, možnost jeho zrušení či uznání a výkonu.³⁰⁶

Při přípravě Vzorového zákona byla navrhována následující definice rozhodčího nálezu. „Rozhodčím nálezem je konečný nález, který se vztahuje na všechny otázky předložené rozhodcům, a jakékoli jiné rozhodnutí rozhodců, které konečně rozhoduje o věci samé, pravomoci rozhodců nebo procesní otázky za předpokladu, že rozhodci toto rozhodnutí jako nález označí.“ Konsenzu však bylo dosaženo jen pro první část definice, proto od ní bylo nakonec zcela upuštěno. Problematické se ukázalo zejména chápání rozhodnutí rozhodců o pravomoci či procesních otázkách jako rozhodčího nálezu.³⁰⁷

Rozhodčí nález je takové rozhodnutí rozhodců, pro které právní řády vyžadují splnění určitých formálních náležitostí. Nedodržení těchto náležitostí může znamenat neplatnost rozhodčího nálezu, ale rovněž to, že rozhodnutí rozhodců není vůbec rozhodčím nálezem.³⁰⁸

Rozhodčí nález je nutné odlišit od procesních rozhodnutí rozhodců.³⁰⁹ Procesní rozhodnutí se týkají organizace řízení, čistě procesních otázek či otázek technických. Procesní rozhodnutí slouží k tomu, aby v rozhodčím řízení mohlo docházet k posunu. Procesní rozhodnutí nemohou být předmětem zrušení ani uznání a výkonu.³¹⁰ Rozhodující však není to, jak rozhodci své rozhodnutí označí ani jeho forma, ale

305 REDFERN, A. *Law and Practice of International Commercial Arbitration*. London: Sweet & Maxwell, 2004. bod 8-05; LEW, J.D.M.; MISTELIS, L.A.; KRÖLL, S.M. *Comparative International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 2003. s. 628; RŮŽIČKA, K. Mezitímní a částečný rozhodčí nález. *Právní fórum*, 2008, č. 4, s. 153–154.

306 BORN, G.B. *International Commercial Arbitration*. Volume II. Austin: Wolters Kluwer, 2009. s. 2347–2348.

307 FOUCHARD, P. *Fouchard, Gaillard, Goldman on International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 1999. s. 736; REDFERN, A. *Law and Practice of International Commercial Arbitration*. London: Sweet & Maxwell, 2004. bod 8-05; LEW, J.D.M.; MISTELIS, L.A.; KRÖLL, S.M. *Comparative International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 2003. s. 628.

308 BORN, G.B. *International Commercial Arbitration*. Volume II. Austin: Wolters Kluwer, 2009. s. 2353.

309 V dosahu české úpravy rozhodčího řízení se bude jednat o usnesení.

310 LEW, J.D.M.; MISTELIS, L.A.; KRÖLL, S.M. *Comparative International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 2003. s. 629; REDFERN, A. *Law and Practice of International Commercial Arbitration*. London: Sweet & Maxwell, 2004. bod 8-06; BORN, G.B. *International Commercial Arbitration*. Volume II. Austin: Wolters Kluwer, 2009. s. 2354.

obsah, účel a účinky tohoto rozhodnutí.³¹¹ Tohoto problému se dotýkají dvě známá rozhodnutí. První z nich je rozhodnutí *Cour d'appel Paris* ve věci *Brasoil*.³¹² Francouzský soud zde rozhodoval o zrušení rozhodnutí, které rozhodci označili jako procesní. Soud dospěl k závěru, že ve skutečnosti se jedná o rozhodčí nález, protože cílem rozhodnutí bylo vyřešit spor mezi stranami ve věci samé. K podobnému závěru dospěl *Court of Appeals for the Seventh Circuit* ve věci *True North*.³¹³ Ani forma ani označení použité rozhodci není rozhodující. Soud analyzoval účinky rozhodnutí a rozhodl, že se jedná o konečné rozhodnutí, protože řeší otázku předloženou rozhodcům.

Kromě odlišení rozhodčího nálezu od procesních rozhodnutí musíme rozlišovat i různé druhy rozhodčího nálezu. Rozhodci mohou v průběhu rozhodčího řízení vydat více než jeden rozhodčí nález. Potom vyvstává otázka, zda všechny rozhodčí nálezy mají stejné postavení a zda mohou být předmětem zrušení či uznání a výkonu.

311 BORN, G.B. *International Commercial Arbitration*. Volume II. Austin: Wolters Kluwer, 2009. s. 2355.

312 Rozhodnutí *Cour d'appel Paris*, Francie ze dne 1.7.1999, *Braspetro Oil Services Company* v *Správni a výkonný orgán projektu Great Man-Made River*, citováno podle LEW, J.D.M.; MISTELIS, L.A.; KRÖLL, S.M. *Comparative International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 2003. s. 629–630 a REDFERN, A. *Law and Practice of International Commercial Arbitration*. London: Sweet & Maxwell, 2004. bod 8-07. Rozhodčí řízení se týkalo sporu vzniklého ze smlouvy o dílo. Rozhodci nejprve vydali částečný nález ve věci samé proti *Brasoil*. Během rozhodování o výši škody *GMRA* předložil dokumenty, které byly podle *Brasoil* úmyslně zatajeny v první fázi řízení. *Brasoil* proto požádala o nové zvážení prvního nálezu na základě nových skutečností. *GMRA* považoval tuto žádost za nepřijatelnou, ale zaslal dlouhé vyjádření týkající se úmyslného zatajení dokumentů. Rozhodci nařídili jednání za účelem posouzení přípustnosti nového projednání prvního nálezu. *GMRA* vyjádřil své stanovisko, *Brasoil* namítala, že není dostatečně připravena projednat otázku úmyslného zatajení dokumentů. Rozhodci vydali rozhodnutí označené jako procesní, kterým zamítli žádost na nové projednání, protože *Brasoil* neprokázala úmysl.

313 Rozhodnutí *Court of Appeals for the Seventh Circuit*, USA ze dne 14.3.2000, *Publicis Communications and Publicit SA* v *True North Communications Inc.*, citováno podle LEW, J.D.M.; MISTELIS, L.A.; KRÖLL, S.M. *Comparative International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 2003. s. 631 a REDFERN, A. *Law and Practice of International Commercial Arbitration*. London: Sweet & Maxwell, 2004. bod 8-08. Reklamní společnost *True North* a společnost *Publicis Communications* vytvořili joint venture. Součástí smlouvy byla rozhodčí doložka, rozhodčí řízení se konalo v Londýně. Společnost *True North* žádala, aby *Publicis* předložila určité daňové záznamy. *Publicis* odmítla. Předseda rozhodčího senátu proto vydal rozhodnutí, kterým *Publicis* ukládal povinnost tyto dokumenty předložit. Rozhodnutí bylo podepsáno předsedou senátu jménem rozhodců. *Publicis* povinnost nesplnila a *True North* se obrátila soud v USA s žádostí o potvrzení nálezu. *Publicis* namítala, že pouze konečný nález může být předmětem potvrzení.

Možnost rozhodců vydávat více rozhodčích nálezů vyplývá buď přímo z národních úprav rozhodčího řízení³¹⁴ nebo z rozhodčích pravidel³¹⁵ či dohody stran.

Rozhodčí nález je možné obecně definovat jako konečné rozhodnutí rozhodců o celém sporu nebo o jeho části bez ohledu na to, zda se jedná o meritum sporu či o pravomoc.³¹⁶ Rozhodčí nález vykazuje tyto znaky. Je vydán skutečně rozhodci (nikoli například rozhodčím soudem), rozhoduje spor ohledně určité otázky předložené rozhodcům a je závazný pro strany.³¹⁷ V rozhodčím řízení se lze setkat s následujícími druhy rozhodčích nálezů: předběžný, mezitímní, částečný, konečný, doplňující, souhlasný apod.³¹⁸

Konečný je takový rozhodčí nález, který rozhoduje o všech nárocích předložených rozhodcům a jehož vydáním končí rozhodčí řízení. Vydáním konečného nálezů zaniká mandát rozhodců.³¹⁹ Konečný rozhodčí nález v tomto smyslu může být v rozhodčím řízení pouze jeden, proti němu stojí nálezy ostatní jako je částečný či mezitímní.³²⁰ Pokud konečný nález rozhoduje o všech nárocích, je nálezem celkovým.

Konečnost nálezů však lze chápat i v jiném smyslu. Konečným je každý nález vydaný v rozhodčím řízení, který s konečnou platností rozhoduje o určité otázce.³²¹ Rozhoduje-li o části uplatněného nároku nebo o jednom uplatněném nároku,³²² jedná se o částečný rozhodčí nález. V takovém případě nález stanoví povinnost některé strany a zpravidla lhůtu pro splnění této povinnosti. Takový nález může být exekucním titulem a v případě nesplnění stanovené povinnosti je možné se domáhat

314 Viz například §47 AA, článek 188 IPRG.

315 Přehled viz RUBINO-SAMMARTANO, M. *International Arbitration Law and Practice*. 2nd Edition. The Hague: Kluwer Law International, 2001. s. 732–734.

316 FOUCHARD, P. *Fouchard, Gaillard, Goldman on International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 1999. s. 737.

317 FOUCHARD, P. *Fouchard, Gaillard, Goldman on International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 1999. s. 738; LEW, J.D.M.; MISTELIS, L.A.; KRÖLL, S.M. *Comparative International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 2003. s. 631.

318 RŮŽIČKA, K. Mezitímní a částečný rozhodčí nález. *Právní fórum*, 2008, č. 4, s. 155.

319 Tamtéž, s. 157.

320 FOUCHARD, P. *Fouchard, Gaillard, Goldman on International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 1999. s. 740.

321 FOUCHARD, P. *Fouchard, Gaillard, Goldman on International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 1999. s. 741; LEW, J.D.M.; MISTELIS, L.A.; KRÖLL, S.M. *Comparative International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 2003. s. 632.

322 Například žalobce uplatnil nárok na slevu z kupní ceny a náhradu škody. Rozhodci vydají nález, který rozhoduje pouze o nároku na slevu z kupní ceny. Teprve vydáním nálezů o výši náhrady škody a o nákladech řízení (konečný nález) může dojít k ukončení rozhodčího řízení.

jejího nuceného výkonu. Vydáním částečného nálezu nezaniká rozhodcům jejich mandát ani nezaniká rozhodčí smlouva.³²³

V zahraniční literatuře se mezi částečné rozhodčí nálezy někdy řadí i nálezy týkající se otázky pravomoci rozhodců, rozhodného práva či stanovení odpovědnosti některé ze stran.³²⁴ Rozhodčí nález v posledně jmenovaném případě bychom v dosahu české úpravy rozhodčího řízení vnímali jako mezitímní rozhodčí nález, tedy takový, který rozhoduje pouze základu projednávané věci. Mezitímní nález se vydává v případě, kdy je pro rozhodce účelné vyřešit, zda je uplatněný nárok vůbec opodstatněný.³²⁵ Mezitímní nález nestanovuje žádnou povinnost, nemůže být exekucním titulem. Vydáním mezitímního nálezu nezaniká mandát rozhodců ani rozhodčí smlouva.³²⁶

Podle některých názorů je rozhodčím nálezem pouze takové rozhodnutí, které s konečnou platností rozhoduje o uplatněném nároku (zcela nebo zčásti). Rozhodnutí o pravomoci či rozhodném právu tak nejsou rozhodčími nálezy.³²⁷ Názory opačně uvádí, že takováto rozhodnutí s konečnou platností řeší důležité aspekty rozhodčího řízení a jsou oprávněny k soudnímu uznání i přezkumu jako ostatní nálezy.³²⁸

Některé právní úpravy či rozhodčí pravidla umožňují rozhodcům přijmout předběžné opatření.³²⁹ Předběžné opatření může být přijato i ve formě rozhodčího nálezu,³³⁰ který je závazný pro strany rozhodčího řízení. Tento nález může ukládat jedné nebo oběma stranám povinnost.³³¹ Pokud strana povinnost dobrovolně nesplní, výkon takového nálezu může nařídit jenom soud.³³²

Pokud strany v průběhu rozhodčího řízení uzavřou smír, rozhodci zastaví

323 RŮŽIČKA, K. Mezitímní a částečný rozhodčí nález. *Právní fórum*, 2008, č. 4, s. 156.

324 FOUCHARD, P. *Fouchard, Gaillard, Goldman on International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 1999. s. 743–744; LEW, J.D.M.; MISTELIS, L.A.; KRÖLL, S.M. *Comparative International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 2003. s. 633.

325 Žalobce uplatňuje nárok na náhradu škody. Rozhodci vydají rozhodčí nález, který konstatuje, že žalovaný je odpovědný za škodu.

326 RŮŽIČKA, K. K otázce právní povahy rozhodčího řízení. *Bulletin advokacie*. 2003, č. 5, s. 155–156.

327 BORN, G.B. *International Commercial Arbitration*. Volume II. Austin: Wolters Kluwer, 2009. s. 2360.

328 Tamtéž, s. 2360.

329 Viz např. §1041 ZPO, článek 183 IPRG, článek 28 Rozhodčích pravidel Mezinárodního rozhodčího soudu MOK z roku 2012

330 Viz např. článek 28 Rozhodčích pravidel Mezinárodního rozhodčího soudu MOK z roku 2012, článek 26 Pravidel UNICITRAL.

331 RŮŽIČKA, K. Mezitímní a částečný rozhodčí nález. *Právní fórum*, 2008, č. 4, s. 157.

332 K předběžným opatřením v rozhodčím řízení viz detailně YEŞILIRMAK, A. *Provisional Measures in International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 2005.

řízení. Právní řády³³³ však většinou umožňují, aby byl smír na žádost stran včleněn do rozhodčího nálezu. Rozhodčí řízení je poté ukončeno vydáním rozhodčího nálezu, který má podle převažujících názorů stejné účinky jako „klasický“ konečný nález.³³⁴

Doplňující rozhodčí nález se vydává v případě, kdy po vydání konečného nálezu vyjde najevo, že rozhodci nerozhodli o všech nárocích. Doplnující nález mohou rozhodci vydat v případě, že jim to umožňuje právní úprava rozhodčího řízení³³⁵ nebo rozhodčí pravidla.³³⁶ Doplnující rozhodčí nález je třeba odlišovat od výkladu rozhodčího nálezu a od opravení chyb v psaní nebo v počtech.³³⁷

2) Rozhodčí nález podle Newyorské úmluvy

Vymezení pojmu rozhodčí nález je pro Newyorskou úmluvu klíčové, protože pouze tento typ rozhodnutí rozhodců může těžit z režimu úmluvy. Samotná úmluva přináší pouze jakousi kvazi definici rozhodčího nálezu,³³⁸ podle které pojem rozhodčí nález zahrnuje nejen nálezy vydané rozhodci *ad hoc*, ale i rozhodčí nálezy vydané před stálými rozhodčími soudy.

Pokud tedy Newyorská úmluva definici neobsahuje, vyvstává otázka, podle jakého práva je třeba hodnotit, že dané rozhodnutí je rozhodčím nálezem. Podle práva státu výkonu nebo podle *lex loci arbitri*? Nebo existuje autonomní definice, kterou můžeme dovodit ze systému a účelu úmluvy?³³⁹ Názory na tuto otázku jsou bohužel nejednotné. Úmluva není úplnou úpravou rozhodčího řízení, upravuje pouze podmínky uznání a výkonu. Použití pojmů a definic obsažených v národních právních řádech je tak nevyhnutelné.³⁴⁰ *Berg* se přiklání k použití *lex loci arbitri*, které je rozhodující pro

333 Viz např. §1053 ZPO, §51 AA, §24 ZRŘ.

334 LEW, J.D.M.; MISTELIS, L.A.; KRÖLL, S.M. *Comparative International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 2003. s. 636; FOUCHARD, P. *Fouchard, Gaillard, Goldman on International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 1999. s. 744–746; REDFERN, A. *Law and Practice of International Commercial Arbitration*. London: Sweet & Maxwell, 2004. body 8-48–8-51; LÖRCHER, G. Enforceability of Agreed Awards in Foreign Jurisdictions. *Arbitration International*, 2001, roč. 17, č. 3, [cit. 11-02-2013], s. 275–285. Dostupné z Kluwer Law Online: <http://www.kluwerlawonline.com/document.php?id=355305&type=toc&num=4&>.

335 §57 AA, §1058 ZPO.

336 Článek 37 Pravidel UNCITRAL, článek 38 Řádu RS HK ČR a AK ČR.

337 RŮŽIČKA, K. Mezitímní a částečný rozhodčí nález. *Právní fórum*, 2008, č. 4, s. 157; FOUCHARD, P. *Fouchard, Gaillard, Goldman on International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 1999. s. 778–779.

338 Článek I odst. 2

339 POUURET, J.F.; BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd edition. London: Sweet & Maxwell, 2007. s. 811.

340 Tamtéž, s. 811.

zjištění, zda rozhodnutí rozhodců je nálezem ve smyslu Newyorské úmluvy.³⁴¹ Roli *lex loci arbitri* nepopírají ani *Poudret a Besson*.³⁴² *Fouchard a Born* se kloní spíše k autonomnímu výkladu.³⁴³ Judikatura národních soudů se otázkou rozhodného práva pro pojem rozhodčí nález více méně nezabývá. Výjimku představuje například rozhodnutí *Bayerisches Oberstes Landesgericht č. 4 Z Sch 13/02*,³⁴⁴ které odkazuje na *lex loci arbitri* při hodnocení, zda se jedná o rozhodčí nález pro účely Newyorské úmluvy. „*Předkládaný rozhodčí nález je vykonatelným nálezem ve smyslu Newyorské úmluvy od doby, kdy byl potvrzen kalifornským soudem. (...) Rozhodnutí, které má pouze účinky smlouvy, nikoli účinky rozsudku, není vykonatelné podle úmluvy. Ustanovení kalifornského občanského soudního řádu uvádí, že rozhodčí nález, který nebyl potvrzen, má stejné účinky jako písemná smlouva mezi stranami rozhodčího řízení. Přesto může být rozhodčí nález vykonán, protože podle kalifornského občanského soudního řádu má v důsledku potvrzení stejné účinky jako soudní rozhodnutí.*“

V průběhu existence Newyorské úmluvy teorie i praxe vymezila, která rozhodnutí rozhodců spadají do působnosti úmluvy a jsou pro její účely považována za rozhodčí nálezy. Toto vymezení v zásadě neodkazuje na *lex loci arbitri* nebo na právní řád státu výkonu, vychází především z obsahu a účelu rozhodnutí rozhodců. Vznikla tak více méně autonomní definice pojmu rozhodčí nález pro účely úmluvy.³⁴⁵

Poudret a Besson uvádějí tuto definici: „*Rozhodčím nálezem ve smyslu Newyorské úmluvy je rozhodnutí rozhodců, které s konečnou platností rozhoduje o všech nebo o některých uplatněných nárocích, o procesní otázce vedoucí k ukončení rozhodčího řízení nebo které obsahuje smír uzavřený mezi stranami. Jedná se o rozhodnutí vydané*

341 BERG, A.J. Why are some Awards not Enforceable. In *Berg, A.J. New Horizons in International Commercial Arbitration and Beyond*. The Hague: Kluwer Law International, 2005. s. 317.

342 POUDRET, J.F.; BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd edition. London: Sweet & Maxwell, 2007. s. 811.

343 FOUCHARD, P. *Fouchard, Gaillard, Goldman on International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 1999. s. 745; BORN, G.B. *International Commercial Arbitration*. Volume II. Austin: Wolters Kluwer, 2009. s. 2350.

344 Rozhodnutí Bayerisches Oberstes Landesgericht, Německo ze dne 22.11.2002, sp. zn. 4 Z Sch 13/02, Filmový distributor v Filmový producent. Filmový distributor získal v roce 2000 na základě licenční smlouvy od filmového producenta pro evropský trh právo na distribuci nedokončeného filmu za minimální poplatek a půjčku za účelem dokončení filmu. Smlouva obsahovala rozhodčí doložku. Rozhodčí řízení mělo proběhnout podle Mezinárodních rozhodčích pravidel Americké filmové marketingové asociace. Po vzniku sporu zahájil distributor rozhodčí řízení v Kalifornii a rozhodce vydal rozhodčí nález v jeho prospěch. Distributor požádal o potvrzení nálezu soud v Kalifornii a následně o jeho výkon v Německu.

345 BORN, G.B. *International Commercial Arbitration*. Volume II. Austin: Wolters Kluwer, 2009. s. 2350.

v rozhodčím řízení, které je spojeno s právním řádem určitého státu. Tímto právním řádem je především právu státu místa konání rozhodčího řízení.³⁴⁶ Druhá část definice reaguje na použití Newyorské úmluvy na tzv. nestátní rozhodčí nálezy. Této otázce bude věnována pozornost v následujícím oddílu práce.

Newyorská úmluva jistě dopadá na rozhodčí nálezy, které s konečnou platností rozhodují o uplatněných nárocích. Úmluva se použije na celkové i částečné rozhodčí nálezy.³⁴⁷ Tyto nálezy jsou exekučními tituly, mohou tedy být podle úmluvy uznány a vykonány. Úmluva rovněž dopadá na rozhodčí nálezy obsahující smír mezi stranami.³⁴⁸ Úmluva se použije i v případě mezitímního rozhodčího nálezu rozhodujícího pouze o základu nároku, i když v tomto případě je možné uvažovat pouze o uznání nálezu, nikoli výkonu.³⁴⁹

Newyorská úmluva nedopadá na procesní rozhodnutí rozhodců.³⁵⁰ Jak bylo uvedeno výše, rozhodnutí je vždy nutné hodnotit podle jejich obsahu a účelu. I když je rozhodnutí označeno jako procesní, může se jednat o rozhodčí nález.

Sporná je aplikace Newyorské úmluvy na předběžná opatření vydaná rozhodci. Základním znakem nálezu, který se pro účely úmluvy vyžaduje, je jeho konečnost. Rozhodnutí o předběžném opatření tento rys nevykazuje. Podle některých názorů

346 POUDRET, J.F.; BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd edition. London: Sweet & Maxwell, 2007. s. 819.

347 POUDRET, J.F.; BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd edition. London: Sweet & Maxwell, 2007. s. 818; BERG, A.J. Why are some Awards not Enforceable. In *Berg, A.J. New Horizons in International Commercial Arbitration and Beyond*. The Hague: Kluwer Law International, 2005. s. 317.

348 POUDRET, J.F.; BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd edition. London: Sweet & Maxwell, 2007. s. 818; FOUCHARD, P. *Fouchard, Gaillard, Goldman on International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 1999. s. 744–746; LÖRCHER, G. Enforceability of Agreed Awards in Foreign Jurisdictions. *Arbitration International*, 2001, roč. 17, č. 3, [cit. 11-02-2013], s. 279. Dostupné z Kluwer Law Online: <http://www.kluwerlawonline.com/document.php?id=355305&type=toc&num=4&>; LEW, J.D.M.; MISTELIS, L.A.; KRÖLL, S.M. *Comparative International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 2003. s. 636; TWEEDDALE, A.; TWEEDDALE, K. *Arbitration of Commercial Disputes: International and English Law and Practice*. Oxford: Oxford University Press, 2005. s. 335.

349 POUDRET, J.F.; BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd edition. London: Sweet & Maxwell, 2007. s. 818.

350 POUDRET, J.F.; BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd edition. London: Sweet & Maxwell, 2007. s. 811; LEW, J.D.M.; MISTELIS, L.A.; KRÖLL, S.M. *Comparative International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 2003. s. 699.

právě tato skutečnost způsobuje, že úmluva se na tato rozhodnutí nevztahuje.³⁵¹ Tento závěr podporuje i skutečnost, že při změně Vzorového zákona v roce 2006 byla do jeho textu včleněna nová ustanovení týkající se speciálně výkonu předběžných opatření.³⁵² Je možné se však setkat i s opačným názorem. *Berg* v tomto případě považuje za rozhodující stanovisko *lex loci arbitri*. Pokud je rozhodnutí o předběžném opatření vykonatelným nálezem ve smyslu *lex loci arbitri*, je možné ho uznat a vykonat podle úmluvy.³⁵³

Ne zcela jednoznačná je rovněž aplikace Newyorské úmluvy na rozhodčí nálezy rozhodující o pravomoci rozhodců. Tyto rozhodčí nálezy splňují znak konečnosti, protože s konečnou platností rozhodují o určité otázce. V řadě právních řádů však budou považovány pouze za procesní rozhodnutí. Pokud rozhodci dospějí k závěru, že nemají pravomoc, rozhodčí řízení bude ukončeno. V tomto případě by byla naplněna definice nálezu podle *Poudreta a Bessona* uvedená výše. K tomuto názoru se přiklání i *Born*, který uvádí, že rozhodnutí o pravomoci jsou nálezy a spadají do působnosti úmluvy.³⁵⁴ Podle úmluvy bude možné žádat pouze o jejich uznání.

Rozhodčí nález spadající do režimu Newyorské úmluvy musí být každopádně výsledkem řízení, které má jurisdikční povahu. Z dopadu úmluvy jsou tak vyloučeny výsledky řízení, která byt mohou být jako arbitráž označeny, mají odlišný smysl.³⁵⁵

5.5.2 Cizí rozhodčí nález

Pro vymezení cizího rozhodčího nálezu obsahuje Newyorská úmluva dvě kritéria: kritérium teritoriální a kritérium, které bývá označováno jako funkční.

351 POUDRET, J.F.; BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd edition. London: Sweet & Maxwell, 2007. s. 812; LEW, J.D.M.; MISTELIS, L.A.; KRÖLL, S.M. *Comparative International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 2003. s. 699–700.

352 BRANSON, C.O.D. The Enforcement of Interim Measures of Protection „Awards.“ In Berg, A.J. *International Commercial Arbitration Important Contemporary Questions, ICCA Congress Series, No. 11 (2002)*. The Hague: Kluwer Law International, 2003. s. 173.

353 BERG, A.J. The Application of the New York Convention by the Court. In Berg, A.J. *Improving the Efficiency of Arbitration Agreements and Awards: 40 Years of Application of the New York Convention, ICCA Congress Series, No. 9 (1998)*. The Hague: Kluwer Law International, 1999, s. 28–29.

354 BORN, G.B. *International Commercial Arbitration*. Volume II. Austin: Wolters Kluwer, 2009. s. 2359.

355 DIPIETRO, D.; PLATTE, M. *Enforcement of International Arbitration Awards – The New York Convention*. London: Cameron May, 2001. s. 31–57; LEW, J.D.M.; MISTELIS, L.A.; KRÖLL, S.M. *Comparative International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 2003. s. 699.

1) Teritoriální kritérium

Prvním a základním kritériem je teritoriální hledisko, přesněji místo vydání rozhodčího nálezu. Cizím rozhodčím nálezem je pro účely Newyorské úmluvy nález vydaný na území jiného státu než státu, kde se žádá o uznání a výkon tohoto rozhodčího nálezu.³⁵⁶ Žádná další podmínka není stanovena. Úmluva tady vychází z principu univerzality, to znamená, že s rozhodčími nálezy ze smluvních i nesmluvních států je zacházeno stejně.³⁵⁷

Protože princip univerzality nebyl v době přijímání Newyorské úmluvy obecně uznáván, byla smluvním státům dána možnost výhrady. Použitelnost úmluvy je tak možně omezit pouze na rozhodčí nálezy vydané na území jiného smluvního státu. Tato výhrada bývá označována jako výhrada vzájemnosti. Vzhledem k současnému počtu smluvních států je však význam této výhrady poněkud limitován.

Newyorská úmluva nevyžaduje existenci mezinárodního prvku v rozhodčím řízení, ze kterého vzešel rozhodčí nález.³⁵⁸ Teoreticky je tak úmluva použitelná na rozhodčí nález vydaný ve věci, která měla ve daném státě čistě vnitrostátní charakter. Z praktického hlediska však nebude příliš časté žádat o uznání a výkon rozhodčího nálezu vydaného v domácí věci v zahraničí. Použitelnost úmluvy nezávisí na státní příslušnosti, bydlišti či sídle stran.³⁵⁹ Úmluva dopadá i na nálezy, které byly vydány v rozhodčím řízení mezi stranami se stejnou příslušností.³⁶⁰ Úmluva by se tak použila i na rozhodčí nález vydaný v řízení mezi stranami se stejnou státní příslušností, které se však konalo v jiném státě než je stát společné státní příslušnosti stran.³⁶¹ Hodnocení

356 Článek I odst. 1.

357 BERG, A.J. *The New York Arbitration Convention of 1958*. The Hague: T.M.C. Asser Institute, 1981. s. 12.

358 LEW, J.D.M.; MISTELIS, L.A.; KRÖLL, S.M. *Comparative International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 2003. s. 700; BERG, A.J. *The New York Arbitration Convention of 1958*. The Hague: T.M.C. Asser Institute, 1981. s. 17; RUBINO-SAMMARTANO, M. *International Arbitration Law and Practice*. 2nd Edition. The Hague: Kluwer Law International, 2001. s. 546.

359 Viz např. rozhodnutí Cour de Justice Canton Genève, Švýcarsko ze dne 14.4.1983, Carbo-min S.A. v Ekton Corporation.

360 BERG, A.J. *The New York Arbitration Convention of 1958*. The Hague: T.M.C. Asser Institute, 1981. s. 17–18; FOUCHARD, P. *Fouchard, Gaillard, Goldman on International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 1999. s. 966; RUBINO-SAMMARTANO, M. *International Arbitration Law and Practice*. 2nd Edition. The Hague: Kluwer Law International, 2001. s. 546.

361 Soudy v USA v několika případech nepovažovaly takové nálezy za cizí ve smyslu Newyorské úmluvy, ale za domácí. Blíže viz BORN, G.B. *International Commercial Arbitration*. Volume II. Austin: Wolters Kluwer, 2009. s. 2374–2375; opačně viz např. rozhodnutí Corte di Appello Milano, Itálie ze dne 24.3.1998, Virgilio de Agostini a Loris a Enrico Germani v Milloil SpA, Pia a Gabriela Germani a Andrea de Agostini nebo rozhod-

těchto řízení, kdy jediným mezinárodním prvkem je místo konání řízení, je problematické.³⁶² Rozhodčí nález vydaný v takovém řízení je uznatelný a vykonatelný podle Newyorské úmluvy, jediným důvodem pro odepření uznání, o němž by tu bylo možné uvažovat,³⁶³ je rozpor s veřejným pořádkem.³⁶⁴ To však pouze v případě, že se o uznání žádá ve státě, se kterým daný případ vykazuje všechny vazby. Bude však záležet na tom, z jakého důvodu strany zvolily cestu konání rozhodčího řízení v jiném státě. Pokud bylo cílem obcházení některých důležitých kogentních ustanovení, mohlo by být uplatnění veřejného pořádku na místě.³⁶⁵

Teritoriální kritérium je kritériem základním, které se použije vždy. Je-li rozhodčí nález vydán v jiném státě, než kde je žádáno o uznání a výkon, použije se Newyorská úmluva.³⁶⁶ Podle převažujících názorů je rozhodčí nález vydán ve státě, kde se nachází sídlo rozhodčího řízení.³⁶⁷ V případě pochybností je na soudu státu výkonu, aby posoudil, kde by nález vydán.³⁶⁸ Aplikace teritoriálního kritéria nevyvolala v soudní

-
- nutí High Court Queen's Bench Division, Commercial Court, Velká Británie ze dne 27.4.2005, IPCO Nigeria Limited v Nigerian National Petroleum Corporation.
- 362 ROZEHNALOVÁ, N. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. 2. vyd. Praha: Aspi Wolters Kluwer, 2008. s. 47–48.
- 363 Pokud samozřejmě samotné rozhodčí řízení nebo rozhodčí nález nevykazují vady ve smyslu článku V Newyorské úmluvy.
- 364 Článek V odst. 2 pís. b).
- 365 BERG, A.J. *The New York Arbitration Convention of 1958*. The Hague: T.M.C. Asser Institute, 1981. s. 18.
- 366 BERG, A.J. Non-domestic Arbitral Awards under the 1958 New York Convention. *Arbitration International*, 1986, roč. 2, č. 3, [cit. 13-02-2013], s. 198. Dostupné z Kluwer Law Online: <<http://www.kluwerlawonline.com/document.php?id=ARBI1986024>>; PRYLES, M. Foreign Awards and the New York Convention. *Arbitration International*, 1993, roč. 9, č. 3, [cit. 13-02-2013], s. 268. Dostupné z Kluwer Law Online: <<http://www.kluwerlawonline.com/document.php?id=ARBI1993022>>; RUBINO-SAMMARTANO, M. *International Arbitration Law and Practice*. 2nd Edition. The Hague: Kluwer Law International, 2001. s. 945; BORN, G.B. *International Commercial Arbitration*. Volume II. Austin: Wolters Kluwer, 2009. s. 2367.
- 367 POUURET, J.F.; BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd edition. London: Sweet & Maxwell, 2007. s. 819; LEW, J.D.M.; MISTELIS, L.A.; KRÖLL, S.M. *Comparative International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 2003. s. 700; MANN, F.A. Where is an Award Made? *Arbitration International*, 1985, roč. 1, č. 1, [cit. 13-02-2013], s. 107–108. Dostupné z Kluwer Law Online: <<http://www.kluwerlawonline.com/document.php?id=ARBI1985007>>; BORN, G.B. *International Commercial Arbitration*. Volume II. Austin: Wolters Kluwer, 2009. s. 2368–2370; viz rovněž §1054 ZPO, §53 AA.
- 368 LEW, J.D.M.; MISTELIS, L.A.; KRÖLL, S.M. *Comparative International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 2003. s. 700.

praxi žádné zásadní potíže. Přesto se objevila rozhodnutí, která považovala rozhodčí nález vydaný v jiném státě za domácí, a nedošlo k aplikaci Newyorské úmluvy. Jedná se však o výjimky.³⁶⁹

2) Funkční kritérium

Kromě teritoriálního hlediska obsahuje Newyorská úmluva ještě jedno kritérium (označováno jako funkční) pro určení, zda se jedná o cizí nález. Cizím je i takový rozhodčí nález, který není v zemi, kde se žádá o uznání a výkon, považován za domácí. Původní návrh úmluvy předložený ECOSOC obsahoval pouze teritoriální kritérium. Na konferenci v New Yorku se však objevily námitky nedostatečnosti tohoto kritéria ze strany představitelů některých zemí.³⁷⁰ Především představitelé Německa a Francie namítali, že právní řády některých států umožňují, aby si strany jako právo rozhodné pro rozhodčí řízení zvolily jiný právní řád než právo místa konání rozhodčího řízení.³⁷¹ Výsledkem bylo kompromisní řešení, kdy do textu úmluvy bylo kromě teritoriálního kritéria vloženo ještě kritérium druhé. Z tohoto důvodu byl doplněn i text článků V odst. 1 pís a) a e).³⁷²

Funkční kritérium rozšiřuje aplikaci Newyorské úmluvy. Základním kritériem je kritérium teritoriální. Úmluva se použije vždy, pokud je nález vydán v jiném státě. Na základě funkčního kritéria se úmluva navíc může použít v případě rozhodčího nález vydaného ve státě výkonu, který není v tomto státě považován za domácí.³⁷³ Funkční kritérium je možné použít pouze v případě, kdy se jedná o rozhodčí nález

369 Blíže viz PRYLES, M. Foreign Awards and the New York Convention. *Arbitration International*, 1993, roč. 9, č. 3, [cit. 13-02-2013], s. 259–274. Dostupné z Kluwer Law Online: <<http://www.kluwerlawonline.com/document.php?id=ARBI1993022>>; DE-SHPANDE, V.S. Jurisdiction Over Foreign and Domestic Awards in the New York Convention, 1958. *Arbitration International*, 1991, roč. 7, č. 2, [cit. 13-02-2013], s. 123–136. Dostupné z Kluwer Law Online: <<http://www.kluwerlawonline.com/document.php?id=ARBI1991018>>; BORN, G.B. *International Commercial Arbitration*. Volume II. Austin: Wolters Kluwer, 2009. s. 2376.

370 Podrobně viz BERG, A.J. Non-domestic Arbitral Awards under the 1958 New York Convention. *Arbitration International*, 1986, roč. 2, č. 3, [cit. 13-02-2013], s. 195–197. Dostupné z Kluwer Law Online: <<http://www.kluwerlawonline.com/document.php?id=ARBI1986024>>.

371 BERG, A.J. *The New York Arbitration Convention of 1958*. The Hague: T.M.C. Asser Institute, 1981. s. 23.

372 Tamtéž, s. 23.

373 BERG, A.J. Non-domestic Arbitral Awards under the 1958 New York Convention. *Arbitration International*, 1986, roč. 2, č. 3, [cit. 13-02-2013], s. 198. Dostupné z Kluwer Law Online: <<http://www.kluwerlawonline.com/document.php?id=ARBI1986024>>; BERG, A.J. The New York Convention: Summary of Court Decisions. In *The New York Convention of 1958: A Collection of Reports and Materials Delivered at the ASA Conference held in Zürich on 2nd February 1996*. Zürich: ASA, 1996, s. 9.

vydaný na území státu, kde se žádá o jeho výkon. Použití tohoto kritéria je na uvážení soudu.³⁷⁴

Newyorská úmluva neuvádí nic bližšího o tom, jaký rozhodčí nález má být považován ve státě výkonu za cizí. Určení, zda se jedná o cizí rozhodčí nález, je tak ponecháno státu, kde je žádáno o uznání a výkon. Podle tradiční interpretace tohoto kritéria je rozhodčí nález považován za cizí v případě, kdy se rozhodčí řízení řídilo *lex arbitri* jiného státu.³⁷⁵ Úmluva tak na tomto místě potvrdila možnost stran zvolit si *lex arbitri* odlišné od práva sídla rozhodčího řízení. V první části této publikace autorka dospěla k závěru, že v současné době převažuje kritérium sídla rozhodčího řízení pro určení *lex arbitri*. Funkční kritérium v tradičním smyslu nebude mít příliš velké uplatnění.³⁷⁶

Soudy USA přišly s širší interpretací funkčního kritéria. Klíčové je v tomto ohledu rozhodnutí *Court of Appeals for the Second Circuit* ve věci *Bergesen v Müller*.³⁷⁷ V tomto

374 BERG, A.J. *The New York Arbitration Convention of 1958*. The Hague: T.M.C. Asser Institute, 1981. s. 24–27.

375 DIPIETRO, D.; PLATTE, M. *Enforcement of International Arbitration Awards – The New York Convention*. London: Cameron May, 2001. s. 29; BERG, A.J. *The New York Arbitration Convention of 1958*. The Hague: T.M.C. Asser Institute, 1981. s. 23; LEW, J.D.M.; MISTELIS, L.A.; KRÖLL, S.M. *Comparative International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 2003. s. 701; BERG, A.J. *Non-domestic Arbitral Awards under the 1958 New York Convention*. *Arbitration International*, 1986, roč. 2, č. 3, [cit. 13-02-2013], s. 200–201. Dostupné z Kluwer Law Online: <<http://www.kluwerlawonline.com/document.php?id=ARBI1986024>>; BERG, A.J. *The Application of the New York Convention by the Court*. In *Berg, A.J. Improving the Efficiency of Arbitration Agreements and Awards: 40 Years of Application of the New York Convention, ICCA Cogress Series, No. 9 (1998)*. The Hague: Kluwer Law International, 1999, s. 26.

376 Viz rovněž BORN, G.B. *International Commercial Arbitration*. Volume II. Austin: Wolters Kluwer, 2009. s. 2381.

377 Rozhodnutí *Court of Appeals for the Second Circuit*, USA ze dne 17.6.1983, *Signal Bergesen v Joseph Müller AG*, citováno podle BERG, A.J. *The Application of the New York Convention by the Courts*. In *Berg, A.J. Improving the Efficiency of Arbitration Agreements and Awards: 40 Years of Application of the New York Convention, ICCA Cogress Series, No. 9 (1998)*. The Hague: Kluwer Law International, 1999, s. 27; BERG, A.J. *Non-domestic Arbitral Awards under the 1958 New York Convention*. *Arbitration International*, 1986, roč. 2, č. 3, [cit. 13-02-2013], s. 191–194. Dostupné z Kluwer Law Online: <<http://www.kluwerlawonline.com/document.php?id=ARBI1986024>>; PRYLES, M. *Foreign Awards and the New York Convention*. *Arbitration International*, 1993, roč. 9, č. 3, [cit. 13-02-2013], s. 269–271. Dostupné z Kluwer Law Online: <<http://www.kluwerlawonline.com/document.php?id=ARBI1993022>>; POUDRET, J.F.; BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd edition. London: Sweet & Maxwell, 2007. s. 819; LEW, J.D.M.; MISTELIS, L.A.; KRÖLL, S.M. *Comparative International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 2003. s. 701–702.

případě se jednalo o rozhodčí nález vydaný ve státě New York v rozhodčím řízení mezi stranami, které pocházely z Norska a Švýcarska.³⁷⁸ Soud dospěl k závěru, že rozhodčí nález, který není považován za domácí, je nález vydaný v rámci právního řádu jiného státu, což znamená vydaný podle cizího práva nebo zahrnující strany mající bydliště či hlavní místo podnikání mimo stát výkonu.³⁷⁹ Podle tradiční interpretace funkčního kritéria by soud k tomuto závěru dospět nemohl, protože rozhodčí řízení se v tomto případě neřídilo *lex arbitri* jiného státu. Hlavní skutečností, která *Court of Appeals* vedla k uvedenému závěru, byla příslušnost stran. Příslušnost stran nehraje žádnou roli v případě teritoriálního kritéria, Newyorská úmluva však výslovně nebrání tomu, aby mohla hrát roli v případě uplatnění funkčního kritéria. Koneckonců úmluva nedefinuje, kdy nemá být nález považován na domácí.³⁸⁰

Court of Appeals dospěl ke svému závěru na základě právní úpravy, která v USA provádí Newyorskou úmluvu, tedy Kapitoly 2 *Federal Arbitration Act* (Federálního

378 Bergesen, majitel lodi z Norska, a švýcarská společnost Müller uzavřeli několik smluv o nájmu dopravního prostředku. Každá smlouva obsahovala rozhodčí doložku tohoto znění: „Rozhodčí řízení se bude konat ve státě New York podle práva tohoto státu. Rozhodčí nález přijatý většinou rozhodců může být vykonán u kteréhokoli soudu a bude konečný a závazný pro strany kdekoli na světě.“ Rozhodčí řízení bylo zahájeno poté, co mezi stranami došlo ke sporu ohledně některých smluv. Rozhodci vydali v New Yorku rozhodčí nález ve prospěch Bergesena. Bergesen požádal o výkon nálezu ve Švýcarsku na základě Newyorské úmluvy. Soud prvního stupně prohlásil nález za vykonatelný, rozhodnutí bylo potvrzeno odvolacím soudem. Společnost Müller se odvolala k Tribunal Fédéral s tím, že nález není závazný ve smyslu Newyorské úmluvy. Společnost Müller tady spoléhala na ustanovení práva státu New York, podle kterého musí soud na žádost strany potvrdit rozhodčí nález do jednoho roku po doručení nálezu. Pouze na základě tohoto potvrzení se nález stává závazným ve smyslu Newyorské úmluvy. Podle úmluvy takového potvrzení není třeba, Bergesen nicméně pro jistotu podal žádost o potvrzení nálezu k District Court of New York. Výše zmíněné ustanovení práva státu New York stanoví pro podání žádosti lhůtu jeden rok od doručení nálezu. Naproti tomu úprava implementující Newyorskou úmluvu stanoví lhůtu tři let. Bergesen tak svoji žádost opřel o úpravu provádějící úmluvu, protože jednoroční lhůtu nestihl. District Court tak řešil otázku, zda výkon nálezu spadá do působnosti úmluvy a provádějící úpravy. District Court dospěl k závěru, že nález spadá do působnosti úmluvy. Rozhodnutí potvrdil i Court of Appeals.

379 BERG, A.J. The Application of the New York Convention by the Court. In *Berg, A.J. Improving the Efficiency of Arbitration Agreements and Awards: 40 Years of Application of the New York Convention, ICCA Congress Series, No. 9 (1998)*. The Hague: Kluwer Law International, 1999, s. 27.

380 BERG, A.J. Non-domestic Arbitral Awards under the 1958 New York Convention. *Arbitration International*, 1986, roč. 2, č. 3, [cit. 13-02-2013], s. 202–204. Dostupné z Kluwer Law Online: <<http://www.kluwerlawonline.com/document.php?id=AR-BI1986024>>.

zákona o rozhodčím řízení) (FAA). §202 FAA uvádí, že rozhodčí nález vyplývající z obchodního vztahu mezi občany USA nespadá do působnosti úmluvy, ledaže tento vztah zahrnuje majetek v cizím státě, plnění v cizím státě nebo má jinou rozumnou vazbu k jednomu nebo více cizím státům.³⁸¹ Autoři této definice však nechtěli vymezit pojem rozhodčí nález, který není považován za domácí. Jejich cílem bylo rozdělení působnosti Kapitoly 1 a Kapitoly 2 FAA.³⁸²

Poudret a Besson uvádějí, že v tomto rozhodnutí došlo ke smíchání dělení rozhodčího řízení na vnitrostátní a mezinárodní na straně jedné a na domácí a cizí na straně druhé.³⁸³ Autorka se k tomuto názoru příklání. Smyslem §202 FAA zjevně mělo být rozlišení vnitrostátního a mezinárodního rozhodčího řízení. Funkční kritérium obsažené v článku I nelze vnímat izolovaně, je třeba zohlednit i ostatní ustanovení Newyorské úmluvy. Jedná se zejména o článek V odst. 1 pís. e), který hovoří o právu státu, kde byl nález vydán nebo o právu státu, podle něhož byl vydán. Konečné znění článku V odst. 1 pís. e) bylo přijato právě v důsledku včlenění funkčního kritéria do Newyorské úmluvy. Článek V odst. 1 pís. e) naznačuje, že cizím rozhodčím nálezem je nález vydaný podle cizího *lex arbitri*. V rozhodnutí *Bergesen* aplikoval soud USA na výkon nálezu vydaného v USA Newyorskou úmluvu. Stejně tak by úmluvu aplikoval soud kterékoli jiného státu, pokud by zde bylo žádáno o výkon tohoto nálezu. Z pohledu úmluvy by tak tento nález nikde nebyl domácím, což odporuje především znění článku V odst. 1 pís. e).³⁸⁴

381 LEW, J.D.M.; MISTELIS, L.A.; KRÖLL, S.M. *Comparative International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 2003. s. 702.

382 BERG, A.J. Non-domestic Arbitral Awards under the 1958 New York Convention. *Arbitration International*, 1986, roč. 2, č. 3, [cit. 13-02-2013], s. 204. Dostupné z Kluwer Law Online: <<http://www.kluwerlawonline.com/document.php?id=ARBI1986024>>.

383 POUURET, J.F.; BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd edition. London: Sweet & Maxwell, 2007. s. 819.

384 BERG, A.J. Non-domestic Arbitral Awards under the 1958 New York Convention. *Arbitration International*, 1986, roč. 2, č. 3, [cit. 13-02-2013], s. 206–211. Dostupné z Kluwer Law Online: <<http://www.kluwerlawonline.com/document.php?id=ARBI1986024>>. Berg se později přiklonil k opačnému názoru, nicméně v druhém případě se argumentace jeví méně přesvědčivá, viz BERG, A.J. The Application of the New York Convention by the Courts. In *Berg, A.J. Improving the Efficiency of Arbitration Agreements and Awards: 40 Years of Application of the New York Convention, ICCA Congress Series, No. 9 (1998)*. The Hague: Kluwer Law International, 1999, s. 27; podobně LEW, J.D.M.; MISTELIS, L.A.; KRÖLL, S.M. *Comparative International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 2003. s. 702.

5.5.3 Nestátní rozhodčí nález

Spornou je otázka dopadu Newyorské úmluvy na tzv. nestátní rozhodčí nálezy.³⁸⁵ Takovýto rozhodčí nález je výsledkem delokalizovaného rozhodčího řízení. Na tomto místě máme na mysli právní delokalizaci v nejvyšší možné míře, tedy situaci, kdy rozhodčí řízení podléhá pouze vůli stran. Názory na tuto otázku se různí. Nesouhlasné názory vychází z myšlenky, že Newyorská úmluva dopadá pouze na nálezy, které podléhají *lex arbitri* určitého státu. I když z článku I, který vymezuje působnost úmluvy, toto výslovně nevyplývá, ustanovení článku I musí být vnímáno v souvislosti s článkem V, především odst. 1 pís. e).³⁸⁶ Lze se však setkat i s názory opačnými.³⁸⁷

Pokud jde o mezinárodní rozhodčí řízení mezi soukromými osobami, jedná se v současné době spíše o teoretický problém. Podle převážujících názorů rozhodčí řízení každopádně podléhá minimálně kogentní normám *lex loci arbitri* a tento právní řád určuje rozsah autonomie vůle stran. Úplná právní delokalizace nepřichází v podstatě v úvahu. Na tom nic nemění ani fakt, že některé právní řády umožňují vzdát se kontrolních funkcí obecných soudů.³⁸⁸

V tomto ohledu je praktičtější otázka aplikace Newyorské úmluvy na rozhodčí řízení mezi státem na straně jedné a soukromou osobou na straně druhé, které se

385 Pro označení těchto nálezů se v mezinárodní literatuře používá několik termínů, např. a-national, supranational, transnational, expatriate nebo floating award.

386 BERG, A.J. *The New York Arbitration Convention of 1958*. The Hague: T.M.C. Asser Institute, 1981. s. 34–43; BERG, A.J. Non-domestic Arbitral Awards under the 1958 New York Convention. *Arbitration International*, 1986, roč. 2, č. 3, [cit. 13-02-2013], s. 211–214. Dostupné z Kluwer Law Online: <<http://www.kluwerlawonline.com/document.php?id=ARBI1986024>>; POUDRET, J.F.; BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd edition. London: Sweet & Maxwell, 2007. s. 815.

387 KAUFMANN-KOHLER, G.: Identifying and Applying the Law Governing the Arbitration Procedure – The Role of the Law of the Place of Arbitration. In Berg, A.J. *Improving the Efficiency of Arbitration Agreements and Awards: 40 Years of Application of the New York Convention, ICCA Congress Series, No. 9 (1998)*. The Hague: Kluwer Law International, 1999, s. 343; RENSMANN, T. Anational Arbitral Awards. Legal Phenomenon or Academic Phantom. *Journal of International Arbitration*, 1998, roč. 15, č. 2, [cit. 13-02-2013], s. 37–66. Dostupné z Kluwer Law Online: <<http://www.kluwerlawonline.com/document.php?id=JOIA1998011&type=toc&num=2&>>; PETROCHILLOS, G. *Procedural Law in International Arbitration*. Oxford: Oxford University Press, 2004. s. 373–378.

388 BERG, A.J. The Application of the New York Convention by the Court. In Berg, A.J. *Improving the Efficiency of Arbitration Agreements and Awards: 40 Years of Application of the New York Convention, ICCA Congress Series, No. 9 (1998)*. The Hague: Kluwer Law International, 1999, s. 27–28; POUDRET, J.F.; BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd edition. London: Sweet & Maxwell, 2007. s. 818.

nutně nemusí řídit národním právním řádem. Koneckonců byly to v zásadě pouze takovéto rozhodčí nálezy, u kterých národní soudy zvažovaly aplikaci úmluvy, i když se neřídily národním právem. První skupinu případů, dnes nepřilíš aktuálních, tvoří nálezy vydané „*Iran – US Claims Tribunal*.“ Tribunál byl zřízen v roce 1981 na základě tzv. Alžírské deklarace³⁸⁹ za účelem rozhodování o nárocích občanů USA proti Íránu, o nárocích občanů Íránu vůči USA a nárocích USA a Íránu navzájem. Tribunál byl tedy zřízen na základě mezinárodního práva, zřizovací dokument ale nedává právní základ pro výkon nálezů vydaných tímto tribunálem. Výkon nálezů tak připadá v úvahu pouze na základě Newyorské úmluvy nebo národního práva.³⁹⁰ Zatímco soudy USA dospěly k závěru o aplikaci úmluvy,³⁹¹ například anglický *High Court* aplikaci úmluvy zamítl.³⁹² Názory na aplikaci úmluvy na tyto nálezy se různí i v teorii. Pokud přijmeme skutečnost, že pro účely úmluvy musí nález podléhat národnímu právnímu řádu, úmluva nemůže na tyto nálezy dopadat. Opačný názor lze připustit v případě, že nálezy budou považovány za nálezy nizozemské.³⁹³

Druhou skupinu nálezů, která stojí za zmínku, představují nálezy vydané Mezinárodním střediskem pro řešení investičních sporů (ICSID). Tyto nálezy se neřídí právním řádem státu, ale Washingtonskou úmluvou.³⁹⁴ Washingtonská úmluva upravuje i uznání a výkon nálezů vydaných na jejím základě.³⁹⁵ Postup podle Newyorské úmluvy by tak mohl přicházet v úvahu tehdy, pokud bude o výkon žádáno ve státě, který není smluvním státem Washingtonské úmluvy.³⁹⁶ Samostatně lze vydělit anabázi případu *SEEE v Jugoslávie*.³⁹⁷

389 Deklarace vlády Demokratické a lidové republiky Alžírsko o řešení nároků vlády Spojených států amerických a vlády Islámské republiky Írán. Text dostupný z: <<http://www.iusct.org/index-english.html>>.

390 POUDRET, J.F.; BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd edition. London: Sweet & Maxwell, 2007. s. 816; BERG, A.J. The New York Convention: Summary of Court Decisions. In *The New York Convention of 1958: A Collection of Reports and Materials Delivered at the ASA Conference held in Zürich on 2nd February 1996*. Zürich: ASA, 1996, s. 14.

391 Např. rozhodnutí Court of Appeals for the Ninth Circuit, USA, ze dne 23.10.1989, Gould Marketing Inc. v Ministry of Defence of the Islamic Republic of Iran; rozhodnutí Court of Appeals for the Second Circuit, USA ze dne 24.11.1994, Iran Aircraft Industries and Iran Helicopter Support and Renewal Company v Avco Corporation.

392 POUDRET, J.F.; BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd edition. London: Sweet & Maxwell, 2007. s. 816–817.

393 Tamtéž, s. 817.

394 Úmluva o řešení sporů z investic mezi státy a občany druhých států, 1965.

395 BORN, G.B. *International Commercial Arbitration*. Volume II. Austin: Wolters Kluwer, 2009. s. 2340.

396 POUDRET, J.F.; BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd edition. London: Sweet & Maxwell, 2007. s. 816.

397 BERG, A.J. *The New York Arbitration Convention of 1958*. The Hague: T.M.C. Asser

Ve výše uvedených případech se rozhodčí řízení a rozhodčí nález opírají o mezinárodní právo (veřejné). Jedná se však o speciální režimy. I v některých dalších případech rozhodčího řízení mezi státem a soukromou osobou se objevila aplikace mezinárodního práva (jako *lex arbitri*) namísto národního právního řádu.³⁹⁸ V případě, kdy je mezinárodní právo *lex arbitri*, nedochází k úplné právní delokalizaci. Rozhodčí řízení se řídí jiným právním systémem než je národní právní řád. Aplikace Newyorské úmluvy by zde mohla být schůdnější, protože rozhodčí nález se řídí určitým právem. Přesto i zde se názory rozcházejí.³⁹⁹

5.5.4 „Obchodní“ výhrada

Působnost Newyorské úmluvy ovlivňuje i tzv. obchodní výhrada podle článku I odst. 3. Smluvní státy mohou prohlásit, že budou úmluvu používat jen na spory vzniklé z právních vztahů smluvních či mimosmluvních, jež jsou pokládány podle jejich vnitrostátního právního řádu za spory obchodní. Rozhodným právem pro posouzení otázky, zda se jedná o obchodní věc, je právo státu, kde se žádá o uznání a výkon. Sama Newyorská úmluva bližší vymezení pojmu obchodní neobsahuje. Chápání obchodních věcí se v jednotlivých státech liší, pro účely úmluvy je však tento pojem až výjimky vykládán široce.⁴⁰⁰

5.6 Vztahy Newyorské Úmluvy k jiným úpravám uznání a výkonu rozhodčích nálezů - význam článku VII

Newyorská úmluva upravuje svůj vztah k jiným mezinárodním smlouvám a vnitrostátním úpravám v článku VII. První odstavec tohoto ustanovení obsahuje

Institute, 1981. s. 41–43; POUDRET, J.F.; BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd edition. London: Sweet & Maxwell, 2007. s. 813–814; BERG, A.J. Recent Enforcement Problems under the New York and ICSID Conventions. *Arbitration International*, 1989, roč. 5, č. 1, [cit. 13-02-2013], s. 6–7. Dostupné z Kluwer Law Online: <<http://www.kluwerlawonline.com/document.php?id=ARBI1989001>>.

398 RENSMANN, T. Anational Arbitral Awards. Legal Phenomenon or Academic Phantom. *Journal of International Arbitration*, 1998, roč. 15, č. 2, [cit. 13-02-2013], s. 41–43 Dostupné z Kluwer Law Online: <<http://www.kluwerlawonline.com/document.php?id=JOIA1998011&type=toc&num=2&>>.

399 Tamtéž, s. 53–59.

400 DIPIETRO, D.; PLATTE, M. *Enforcement of International Arbitration Awards – The New York Convention*. London: Cameron May, 2001. s. 58–61; LEW, J.D.M.; MISTELIS, L.A.; KRÖLL, S.M. *Comparative International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 2003. s. 703; BERG, A.J. *The New York Arbitration Convention of 1958*. The Hague: T.M.C. Asser Institute, 1981. s. 51–54; REDFERN, A. *Law and Practice of International Commercial Arbitration*. London: Sweet & Maxwell, 2004. bod 10-28; BORN, G.B. *International Commercial Arbitration*. Volume I. Austin: Wolters Kluwer, 2009. s. 260–267.

dvě pravidla. Za prvé je to pravidlo nepříznivějšího zacení, které umožňuje straně žádat o uznání a výkon rozhodčího nálezu podle jiné mezinárodní smlouvy nebo vnitrostátního předpisu. Úmluva tak představuje maximální standard. Druhým pravidlem je pak doložka kompatibility, podle které se úmluva nedotýká platnosti jiných mezinárodních smluv. Zatímco vztah k vnitrostátním předpisům je ovlivněn pouze pravidlem nepříznivějšího zacházení, u vztahu k jiným mezinárodním smlouvám je nutné brát v potaz i doložku kompatibility.⁴⁰¹

Smyslem doložky nepříznivějšího zacházení je zajistit výkon rozhodčích nálezů v co nejvíce případech. I přesto, že článek VII používá pojem „žádná zúčastněná strana,“ což by mohlo vyvolávat dojem, že se tím míní jak strana, která žádá o uznání a výkon rozhodčího nálezu, tak strana, proti níž výkon směřuje, je jasné, že pouze strana, která o uznání žádá, může tohoto ustanovení využít.⁴⁰² V případě posuzování příznivosti zacházení musíme srovnávat Newyorskou úmluvu s jinou úpravou uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů (ne tedy například s celou úpravou rozhodčího řízení). Příznivost se může týkat důvodů pro odepření uznání či formy rozhodčí smlouvy.⁴⁰³

Spornou otázkou zůstává, pokud strana spoléhá na vnitrostátní předpis nebo jinou mezinárodní smlouvu, zda tím zcela vylučuje použití Newyorské úmluvy. Existuje názor, že článek VII umožňuje vybírat mezi režimy uznání a výkonu, ale neumožňuje jejich kombinaci.⁴⁰⁴ Setkat se ale lze i s názorem opačným, který připouští pomyslné vybírání třešniček z jednotlivých dortů, které představují jednotlivé úpravy uznání a výkonu.⁴⁰⁵

V německé judikatuře dochází na základě článku VII ke kombinaci vnitrostátní úpravy obsažené v ZPO a Newyorské úmluvy. Konkrétně se jedná o použití příznivější úpravy v §1064 ZPO namísto článku IV úmluvy. §1064 vyžaduje předložení pouze rozhodčího nálezu, nikoli rozhodčí smlouvy. Za všechny lze uvést

401 BERG, A.J. *The New York Arbitration Convention of 1958*. The Hague: T.M.C. Asser Institute, 1981. s. 81–82.

402 BERG, A.J. *The New York Arbitration Convention of 1958*. The Hague: T.M.C. Asser Institute, 1981. s. 84–85; POUURET, J.F.; BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd edition. London: Sweet & Maxwell, 2007. s. 825.

403 POUURET, J.F.; BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd edition. London: Sweet & Maxwell, 2007. s. 821–825.

404 BERG, A.J. *The New York Arbitration Convention of 1958*. The Hague: T.M.C. Asser Institute, 1981. s. 85–86.

405 DIPIETRO, D.; PLATTE, M. *Enforcement of International Arbitration Awards – The New York Convention*. London: Cameron May, 2001. s. 171–173; POUURET, J.F.; BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd edition. London: Sweet & Maxwell, 2007. s. 825–826.

rozhodnutí *Oberlandesgericht München* č. 34 Sch 019/05.⁴⁰⁶ Soud uvádí: „*Pokud jde o článek IV Newyorské úmluvy stanovící další požadavky ohledně dokumentů, které mají být předloženy, a jejich kvality, použije se zásada nepříznivějšího zacházení podle článku VII odst. 1. Národní právo v §1064 odst. 1 a 3 je příznivější pro uznání a má přednost.*“ Důvody pro neuznání soud posuzoval podle článku V úmluvy.⁴⁰⁷

Francouzské soudy na základě článku VII aplikují jako příznivější národní úpravu uznání a výkonu obsaženou v NCPC. Podle francouzské judikatury mají francouzské soudy povinnost, nikoli pouze právo, aplikovat článek VII odst. 1 Newyorské úmluvy a jeho prostřednictvím národní úpravu. Tento závěr vyslovil *Cour de cassation* už v rozhodnutí *Norsolor*.⁴⁰⁸ „*Protože článek VII Newyorské úmluvy nezbavuje žádnou zúčastněnou stranu práva použití rozhodčího nálezu způsobem a v rozsahu stanoveném zákonodárstvím nebo smlouvami země, v níž je nález uplatňován, soudce nemůže odmítnout výkon, pokud ho jeho národní právní systém umožňuje (...) a musí ex officio*

406 Rozhodnutí *Oberlandesgericht München*, Německo ze dne 28.11.2005, sp. zn. 34 Sch 019/05, Stavební společnost v Natěrači. Německá společnost provádějící natěračské služby uzavřela v roce 2003 smlouvu se společností s Velké Británie o omítnutí vnějších zdí několika budov ve Velké Británii. Mezi stranami následně došlo ke sporu a strany uzavřely rozhodčí smlouvu, podle které měl jejich spor projednat jeden rozhodce v Anglii. Rozhodce vydal nález ve prospěch žalobce (britské společnosti). Žalobce požádal o výkon nálezu v Německu. Žalovaný namítal rozpor s německým veřejným pořádkem, protože došlo k porušení jeho práva na spravedlivý proces (rozhodce si nebyl vědom emailu, který mu žalovaný zaslal, a nezohlednil jeho argument ohledně hodnocení provedených prací). *Oberlandesgericht* námitku zamítl a nařídil výkon rozhodčího nálezu

407 Stejně řada dalších rozhodnutí, např. rozhodnutí *Oberlandesgericht Dresden*, Německo ze dne 7.11.2005, sp. zn. 11 Sch 07/04, Strana neuvedena v Německá společnost; rozhodnutí *Oberlandesgericht Hamm*, Německo ze dne 27.9.2005, sp. zn. 29 Sch 1/05, Konzultant v Německá společnost; rozhodnutí *Oberlandesgericht Koblenz*, Německo ze dne 28.7.2005, sp. zn. 2 Sch 04/05, Strany neuvedeny a řada dalších.

408 Rozhodnutí *Cour de cassation*, Francie ze dne 9.10.1984, *Pabalk Ticaret Limited Sirketi v Norsolor S.A.* Rozhodčí nález se v tomto případě týkal sporu mezi francouzskou společností *Norsolor* a tureckou společností *Pabalk*, které v roce 1977 uzavřely smlouvu o obchodním zastoupení. Ve vztahu se však objevily problémy a *Norsolor* smlouvu vypověděla. Společnost *Pabalk* se v rozhodčím řízení domáhala zaplacení provize a náhrady škody. Rozhodčí nález byl vydán ve Vídni. Rozhodci rozhodli ve prospěch *Pabalk*, přičemž rozhodli pouze na základě *lex mercatoria*. *Norsolor* podala v Rakousku návrh na zrušení rozhodčího nálezu, který byl soudem prvního stupně zamítnut. *Pabalk* podala návrh na uznání a výkon rozhodčího nálezu u *Tribunal de grande instance* v Paříži, který rozhodl o jeho vykonatelnosti. *Norsolor* se odvolala jak proti rozhodnutí rakouského soudu, tak proti rozhodnutí soudu francouzského. *Cour d'appel Paris* na základě článku V odst. 1 píseň e) odmítl částečně uznání a výkon rozhodčího nálezu, protože ten byl v mezích částečně zrušen odvolacím soudem ve Vídni. *Pabalk* se proti tomuto rozhodnutí odvolala k *Cour de cassation*.

zkoumat, zda se jedná o takovou situaci.“ Stejný závěr lze najít v řadě dalších rozhodnutí francouzských soudů.⁴⁰⁹

Ne zcela jednoduchý je vztah Newyorské úmluvy k ostatním mezinárodním smlouvám. Článek VII odst. 1 zakotvuje jako obecné pravidlo doložku kompatibility, která je dále doplněna pravidlem nejpříznivějšího zacházení. Vztah úmluvy k jiným mezinárodním smlouvám může být rovněž ovlivněn ustanovením jiné mezinárodní smlouvy⁴¹⁰ a v neposlední řadě Vídeňskou úmluvou o smluvním právu. Vídeňská úmluva nenabízí v tomto případě vhodné řešení. Její článek 30 odst. 2 lze použít pouze ve vztahu ke smlouvám předcházejícím Newyorské úmluvě. Z mnohostranných smluv však stojí za zmínku pouze Ženevský protokol z roku 1923 a Ženevská úmluva z roku 1927, jejichž vztah k Newyorské úmluvě je výslovně řešen v článku VII odst. 2. Použití článku 30 odst. 2 Vídeňské úmluvy na smlouvy pozdější je vyloučeno samotným textem článku VII odst. 1.⁴¹¹ Vztah Newyorské úmluvy k jiným mezinárodním smlouvám tak bude ovlivněn především doložkou nejpříznivějšího zacházení, ledaže z jiné mezinárodní smlouvy bude vyplývat jiné pravidlo.

5.7 Důvody pro odepření uznání a výkonu podle Newyorské úmluvy

Důvody pro odepření uznání obsažené v Newyorské úmluvě lze charakterizovat následovně. Důvody se dělí na dvě skupiny. První skupinu tvoří důvody, kterými se soud bude zabývat pouze na námitku strany, proti níž uznání a výkon nálezu směřuje. Druhá skupina obsahuje důvody, které soud zkoumá z úřední povinnosti. Výčet důvodů je taxativní. Úmluva nepřipouští přezkum nálezu ve věci samé. Je na uvážení soudu, zda uznání a výkon odmítne, i když je prokázána existence některého z důvodů.⁴¹² Newyorská úmluva nestanoví povinnost odmítnout uznání a výkon rozhodčího nálezu. Úmluva pouze vyžaduje uznání a výkon rozhodčích nálezů, jsou-li splněny podmínky podle článku IV a za předpokladu, že proces uznání a výkonu

409 Za všechny lze uvést např. rozhodnutí Cour de cassation, Francie ze dne 10.3.1993, Polish Ocean Line v Jolasry; rozhodnutí Cour de cassation, Francie ze dne 23.3.1994, Hilmarton Ltd. v Omnium de traitement et de valorisation (OTV).

410 Viz např. článek IX odst. 2 Evropské úmluvy.

411 BERG, A.J. *The New York Arbitration Convention of 1958*. The Hague: T.M.C. Asser Institute, 1981. s. 90–92; o vztahu Newyorské úmluvy k jednotlivým smlouvám viz blíže BERG, A.J. *The New York Arbitration Convention of 1958*. The Hague: T.M.C. Asser Institute, 1981. s. 92–113.

412 BERG, A.J. *The New York Arbitration Convention of 1958*. The Hague: T.M.C. Asser Institute, 1981. s. 264–267; REDFERN, A. *Law and Practice of International Commercial Arbitration*. London: Sweet & Maxwell, 2004. bod 10-33; FOUCHARD, P. *Fouchard, Gaillard, Goldman on International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 1999. s. 967–971.

nebude tíživější než u domácích nálezů. Výjimku z povinnosti uznat tvoří pouze důvody obsažené v článku V. Tyto důvody však nezakládají povinnost soudu uznání odmítnout.⁴¹³ Tento závěr podporuje i jazykový výklad článku V. Článek V uvádí, že uznání a výkon nálezu *mohou* být odepřeny, pokud je dán některý z důvodů uvedených v tomto článku. Toto znění obsahují čtyři z pěti oficiálních jazykových verzí.⁴¹⁴ Jedinou výjimku tvoří verze francouzská, která vyznívá spíše v povinnost soudu uznání odepřít. Tento výklad francouzské verze není jednoznačně přijímán.⁴¹⁵

Fakultativní povahu článku V podporuje existence článku VII. Pokud by článek V zakotvoval povinnost odmítnout uznání nálezu, článek VII by nemohl být zahrnut do textu Newyorské úmluvy. Pokud by byl soud v případě existence některého z důvodů uvedených v článku V povinen odmítnout uznání, znamenalo by to, že tyto důvody jsou natolik závažné, že by úmluva nepřipustila uznání nálezu dotčeného takovouto vadou. A v žádném případě by tedy neumožnila oprávněné straně spoléhat na článek VII, a tím ignorovat požadavky článku V.⁴¹⁶ Pouze text francouzské verze nemůže zvrátit tento závěr. Mezinárodní smlouvy mající více oficiálních jazykových verzí je nutné vykládat s ohledem na předpoklad, že všechny jazykové verze mají mít stejný význam.⁴¹⁷

Berg uvádí, že uvážení soudu, zda odmítne či neodmítne uznání a výkon rozhodčího nálezu, může být ovlivněno zejména následujícími skutečnostmi. Za prvé existuje možnost, že povinný svým vlastním chováním ztratil možnost se dovolat určitého důvodu pro neuznání. Za druhé, namítaná vada je nepodstatná. A za třetí, i v případě, že by namítaná vada neexistovala, rozhodci by dospěli ke stejnému závěru.⁴¹⁸

413 BORN, G.B. *International Commercial Arbitration*. Volume II. Austin: Wolters Kluwer, 2009. s. 2722–2723; LASTENOUSE, P. Why Setting an Arbitral Award is not Enough to Remove it from the International Scene. *Journal of International Arbitration*. 1999, roč. 16, č. 2, [cit. 13-02-2013], s. 31–34. Dostupné z Kluwer Law Online: <<http://www.kluwerlawonline.com/document.php?id=JOIA1999009>>; STŘELEČEK, K. K možnosti uznání a výkonu zrušeného cizího rozhodčího nálezu. *Bulletin advokacie*. 2004, č. 3, s. 38–39.

414 Anglická, španělská, čínská, ruská.

415 PAULSSON, J. May or Must Under the New York Convention: An Exercise in Syntax and Linguistics. *Arbitration International*. 1998, roč. 14, č. 2, [cit. 14-02-2013], s. 227–230. Dostupné z Kluwer Law Online: <<http://www.kluwerlawonline.com/document.php?id=AR-BI1998016&type=toc&num=7&ct;>>; STŘELEČEK, K. K možnosti uznání a výkonu zrušeného cizího rozhodčího nálezu. *Bulletin advokacie*. 2004, č. 3, s. 38; BORN, G.B. *International Commercial Arbitration*. Volume II. Austin: Wolters Kluwer, 2009. s. 2733.

416 LASTENOUSE, P. Why Setting an Arbitral Award is not Enough to Remove it from the International Scene. *Journal of International Arbitration*. 1999, roč. 16, č. 2, [cit. 14-02-2013], s. 229. Dostupné z Kluwer Law Online: <<http://www.kluwerlawonline.com/document.php?id=JOIA1999009>>.

417 Tamtéž, s. 229–230.

418 BERG, A.J. The Application of the New York Convention by the Court. In *Berg, A.J.*

5.7.1 Nezpůsobilost stran uzavřít rozhodčí smlouvu (článek V odst. 1 pís. a))

Článek V odst. 1 pís. a) obsahuje dva důvody pro odepření uznání a výkonu rozhodčího nálezu – nezpůsobilost strany uzavřít rozhodčí smlouvu a neplatnost rozhodčí smlouvy. Zabýváme-li se způsobilostí osoby k uzavření rozhodčí smlouvy, je třeba ji hodnotit na základě určitého právního řádu. Článek V odst. 1 pís. a) uvádí, že způsobilost stran se posuzuje podle práva, které se na ně vztahuje. Toto ustanovení už neuvádí, jak toto právo určit, nicméně směřuje ke koliznímu přístupu. Soudy ve státech výkonu tak podle převažujícího názoru použijí své kolizní normy, na základě kterých určí osobní statut fyzické či právnické osoby.⁴¹⁹ Je-li ve fázi uznání a výkonu rozhodčího nálezu namítnuta nezpůsobilost některé strany uzavřít rozhodčí smlouvu, soud na základě svých kolizních norem⁴²⁰ určí osobní statut dotčené fyzické či právnické osoby a podle něj posoudí, zda osoba byla či nebyla způsobilá uzavřít rozhodčí smlouvu. Otázka způsobilosti uzavřít rozhodčí smlouvu nebývá upravena speciálně, použije se obecná úprava způsobilosti k právním úkonům.

Do rozsahu tohoto důvodu spadá i otázka způsobilosti státu a jiných veřejnoprávních subjektů uzavírat rozhodčí smlouvy.⁴²¹ Národní právní řády mohou obsahovat ustanovení, která omezují či zakazují rozhodčí řízení v případě, kdy stranou sporu je stát nebo jiný veřejnoprávní subjekt. Rozhodčí nález, jehož stranou je stát, není vyloučen z působnosti Newyorské úmluvy. Vyplývá to z textu článku I odst. 1, který hovoří o sporech mezi fyzickými a právnickými osobami. Stát je právnickou osobou.⁴²² Otázka způsobilosti státu uzavřít rozhodčí smlouvu byla podrobně rozebrána výše. V současné době v této otázce jednoznačně dominuje uplatnění hmotněprávního pravidla, podle kterého se státy nemohou dovolávat omezujících ustanovení svého práva, aby popřely platnost rozhodčí smlouvy, kterou dobrovolně uzavřely.

Improving the Efficiency of Arbitration Agreements and Awards: 40 Years of Application of the New York Convention, ICCA Congress Series, No. 9 (1998). The Hague: Kluwer Law International, 1999, s. 30.

419 BERG, A.J. *The New York Arbitration Convention of 1958*. The Hague: T.M.C. Asser Institute, 1981. s. 276–277; POUURET, J.F.; BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd edition. London: Sweet & Maxwell, 2007. s. 831; BORN, G.B. *International Commercial Arbitration*. Volume II. Austin: Wolters Kluwer, 2009. s. 2785.

420 České soudy by aplikovaly §3 ZMPS pro osoby fyzické a §22 ObZ pro osoby právnické.

421 POUURET, J.F.; BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd edition. London: Sweet & Maxwell, 2007. s. 831; LEW, J.D.M.; MISTELIS, L.A.; KRÖLL, S.M. *Comparative International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 2003. s. 708; REDFERN, A. *Law and Practice of International Commercial Arbitration*. London: Sweet & Maxwell, 2004. bod 10-38.

422 BERG, A.J. *The New York Arbitration Convention of 1958*. The Hague: T.M.C. Asser Institute, 1981. s. 279.

Pod důvod nezpůsobilosti ve smyslu článku V odst. 1 pís. a) lze zařadit i otázku oprávnění uzavřít rozhodčí smlouvu za jiného,⁴²³ obvykle na základě plné moci. Klíčovým zde bude tzv. vnější vztah z plné moci, tedy oprávnění zástupce zavazovat zastoupeného vůči třetím osobám. I tady musí soud na základě svých kolizních norem určit rozhodné právo, podle kterého tuto otázku posoudí.

V rámci článku V odst. 1 pís. a) bude možné zvažovat i otázky týkající se identity stran. Patří sem otázka, zda je možné vykonat rozhodčí nález proti jiné společnosti, která je úzce spjata se společností, proti které byl nález vydán. Rovněž otázku, zda je právní nástupce vázán rozhodčí smlouvou,⁴²⁴ kterou uzavřel jeho předchůdce, lze podřadit pod tento důvod. V neposlední řadě se jedná o situaci, kdy povinný tvrdí, že nebyl stranou smlouvy ani rozhodčí doložky. Tato situace může nastat ve dvou případech. Za prvé, povinným je stát, který tvrdí, že stranou smlouvy byla nezávislá entita (agentura, orgán). Za druhé, povinný tvrdí, že je pouze zástupcem.⁴²⁵ Při řešení těchto otázek soudy rovněž musí postupovat kolizně a problém vyřešit na základě práva rozhodného.⁴²⁶

Je-li povinnou stranou namítnuta nezpůsobilost z některého z výše uvedených důvodů, bude posuzována na základě práva rozhodného pro danou otázku určeného na základě kolizních norem fora (státu výkonu). *Lex loci arbitri* tak v tomto případě přímo nehraje roli.

5.7.2 Neplatnost rozhodčí smlouvy (článek V odst. 1 pís. a))

Na rozdíl od otázky způsobilosti, pro platnost rozhodčí smlouvy článek V odst. 1 pís. a) obsahuje přímo kolizní normy. Podle základního kolizního pravidla se otázka neplatnosti posoudí podle práva, které strany pro rozhodčí smlouvu zvolily. V případě, že taková volba práva neexistuje, posoudí se subsidiárně podle práva země, kde byl vydán rozhodčí nález.⁴²⁷

423 LEW, J.D.M.; MISTELIS, L.A.; KRÖLL, S.M. *Comparative International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 2003. s. 708; viz např. rozhodnutí Corte di Cassazione, Itálie ze dne 23.4.1997, č. 10229, Dalmine SpA v M & M Sheet Metal Forming Machinery A.G.; rozhodnutí Corte di Cassazione, Itálie ze dne 15.1.1992, č. 405, Privilegiata Fabbrica Maraschino Excelsior Girolamo Luxardo SpA v Agrarcommerz AG .

424 Viz např. rozhodnutí Oberlandesgericht Schleswig, Německo ze dne 24.6.1999, sp. zn. 16 SchH 01/99, Výrobce v Výhradní distributor.

425 BERG, A.J. The New York Convention: Summary of Court Decisions. In *The New York Convention of 1958: A Collection of Reports and Materials Delivered at the ASA Conference held in Zürich on 2nd February 1996*. Zürich: ASA, 1996, s. 10–11.

426 Tamtéž, s. 11.

427 BERG, A.J. *The New York Arbitration Convention of 1958*. The Hague: T.M.C. Asser Institute, 1981, s. 282

Článek V odst. 1 pís. a) obsahuje dvě kolizní normy pro určení práva rozhodného pro rozhodčí smlouvu.⁴²⁸ Tyto kolizní normy by měly být interpretovány jednotně a použity přednostně před kolizními normami země, kde je nález uplatňován.⁴²⁹ Newyorská úmluva potvrzuje možnost stran zvolit si právo pro rozhodčí smlouvu. Diskutabilní je podoba, v jaké musí být právo pro rozhodčí smlouvu zvoleno. Pochybnosti nejsou v případě výslovné volby práva, což je však zejména v případě rozhodčí doložky velmi vzácné. Pojem v *nedostatku odkazu v tomto směru* obsažený v článku V odst. 1 pís. a) naznačuje, že toto ustanovení připouští i implicitní volbu práva. Teoreticky existují dvě skutečnosti, ze kterých je možné volbu práva pro rozhodčí smlouvu (doložku) dovodit – volba práva pro smlouvu hlavní a volba sídla rozhodčího řízení. Názor na tuto otázku není jednotný.

Berg k tomuto problému uvádí, že hlavní smlouva a rozhodčí doložka plní odlišné cíle. Pokud si strany zvolí právo pro smlouvu hlavní, dávají rozhodci vodítko, které právo aplikovat ve věci samé. Newyorská úmluva připouští implicitní volbu práva rozhodného pro rozhodčí smlouvu, ale v případě rozhodčí doložky ji lze spíše vyvozovat z volby sídla rozhodčího řízení než z volby práva pro smlouvu hlavní.⁴³⁰ Rovněž *Rozehnalová* uvádí, že přímým důsledkem uplatnění zásady autonomie rozhodčí doložky je samostatná existence obou smluv. V mezinárodním rozhodčím řízení se tak obě smlouvy mohou řídit jiným právem.⁴³¹ Právo rozhodné pro rozhodčí smlouvu mohou strany ovlivnit volbou sídla rozhodčího řízení.

Pokud strany právo rozhodné pro rozhodčí smlouvu nezvolí, řídí se právem státu, kde byl rozhodčí nález vydán. Výše bylo uvedeno, že podle převažujících názorů je rozhodčí nález vydán v zemi, kde se nachází sídlo rozhodčího řízení. Podle tohoto pravidla se platnost rozhodčí smlouvy posoudí podle *lex loci arbitri*.⁴³²

428 FOUCHARD, P. *Fouchard, Gaillard, Goldman on International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 1999. s. 985.

429 BERG, A.J. *The New York Arbitration Convention of 1958*. The Hague: T.M.C. Asser Institute, 1981. s. 291; PAULSSON, J. The New York Convention in International Practice – Problems of Assimilation. In *The New York Convention of 1958: A Collection of Reports and Materials Delivered at the ASA Conference held in Zürich on 2nd February 1996*. Zürich: ASA, 1996, s. 63.

430 BERG, A.J. *The New York Arbitration Convention of 1958*. The Hague: T.M.C. Asser Institute, 1981. s. 293.

431 ROZEHNALOVÁ, N. Zásada autonomie a zásada rozhodování rozhodců o své pravomoci – dvě stránky jednoho problému. *Časopis pro právní vědu a praxi*. 2008, č. 2, s. 118.

432 Viz např. rozhodnutí Oberlandesgericht Schleswig, Německo ze dne 30.3.2000, sp. zn. 16 SchH 5/99, Strany neuvedeny; rozhodnutí Tribunal Fédéral, Švýcarsko ze dne 21.3.1995, Pojišťovna v Zajišťovna; rozhodnutí Bezirksgericht Affoltern am Albis, Švýcarsko ze dne 26.5.1994, Strany neuvedeny; rozhodnutí High Court of Justice, Queen's Bench Division, Commercial Court, Velká Británie ze dne 24.3.2006, Y.M.Halpern,

Je třeba si rovněž zodpovědět, jaký okruh otázek spadá do rámce „neplatnosti rozhodčí smlouvy“ ve smyslu článku V odst. 1 pís. a). Jistě sem nespadá způsobilost stran uzavřít rozhodčí smlouvu. Podle převažujícího názoru sem nespadá ani forma rozhodčí smlouvy, která se posuzuje podle jednotného pravidla obsaženého v článku II Newyorské úmluvy. Na tuto otázku existují dva názory, jejichž protichůdnost vyplývá z odlišné interpretace textu pís. a), který začíná slovy *strany dohody zmíněné v článku II*. První názor vychází z toho, že pís. a) odkazuje výslovně na článek II, který upravuje formu rozhodčí smlouvy. Forma rozhodčí smlouvy se tak neřídí právem rozhodným pro rozhodčí smlouvu, ale jednotným pravidlem obsaženým přímo v Newyorské úmluvě.⁴³³

Druhý názor naopak uvádí, že forma se rovněž řídí právem rozhodným pro rozhodčí smlouvu a odkaz na článek II je pouze zbytečný dodatečný popis rozhodčí smlouvy. Článek II představuje pouze maximální požadavek, přes který národní zákonodárce nemůže jít.⁴³⁴

Soudní praxe se přiklání spíše k prvnímu názoru. K druhému názoru se přiklonil italský *Corte di Cassazione* v rozhodnutí *Lanificio Walter Banci S.a.S. v Bobbie Brooks Inc.*⁴³⁵ Podle něj nelze článek II aplikovat ve fázi uznání a výkonu rozhodčího nálezu. „Článek II upravuje derogaci pravomoci soudů smluvních států Newyorské úmluvy a uznává výlučnou pravomoc rozhodců. Zavazuje proto soudy odkázat na rozhodčí řízení v případě, že existuje písemná rozhodčí smlouva. (...) Článek V se používá v zcela jiné souvislosti. Upravuje výkon rozhodčích nálezů vydaných v zahraničí. (...) V případě výkonu rozhodčího nálezu vydaného v USA musí být použit článek V odst. 1 pís. a), nikoli článek II. (...) Platnost rozhodčí smlouvy musí být posouzena podle práva státu,

S. Halpern v N.M. Halpern, D.M.Halpern, B.Y. Halpern, A.A. Halpern, E. Vaisfiche; rozhodnutí Corte di Cassazione, Itálie ze dne 21.1.2000, č. 671, De Maio Giuseppe e Fratelli snc v Interskins Ltd.

433 BERG, A.J. *The New York Arbitration Convention of 1958*. The Hague: T.M.C. Asser Institute, 1981. s. 284–187; POUURET, J.F.; BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd edition. London: Sweet & Maxwell, 2007. s. 831; ROZEHNALOVÁ, N. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. 2. vyd. Praha: Aspi Wolters Kluwer, 2008. s. 329; BORN, G.B. *International Commercial Arbitration*. Volume II. Austin: Wolters Kluwer, 2009. s. 2787.

434 DIPIETRO, D.; PLATTE, M. *Enforcement of International Arbitration Awards – The New York Convention*. London: Cameron May, 2001. s. 83–87.

435 Rozhodnutí Corte di Cassazione, Itálie ze dne 15.4.1980, Lanificio Walter Banci S.a.S. v Bobbie Brooks Inc. Společnost Bobbie Brooks žádala o výkon rozhodčího nálezu vydaného v Ohio podle Pravidel AAA. Corte di Appello žádosti vyhověl. Zamítl mimo jiné námitku povinného, že rozhodčí smlouva nespĺňovala formální požadavky článku II Newyorské úmluvy. Corte di Cassazione rozhodnutí potvrdil.

*kde byl rozhodčí nález vydán.*⁴³⁶ Tento přístup je ojedinělý, samotné italské soudy o něj později upustily.⁴³⁷ Berg proti tomuto názoru argumentuje legislativní historií a vnitřní jednotou Newyorské úmluvy. Na základě tohoto přístupu by mohlo dojít k situaci, kdy rozhodčí smlouva bude na základě článku II shledána neplatnou ve fázi vykonatelnosti rozhodčí smlouvy, ale platnou ve fázi uznání a výkonu rozhodčích nálezů. Ustanovení Newyorské úmluvy je třeba chápat propojeně.⁴³⁸

Většina národních soudů aplikuje ve fázi uznání a výkonu článek II. Pokud rozhodčí smlouva nesplňuje požadavky článku II, není možné rozhodčí nález uznat a vykonat podle Newyorské úmluvy. Stále je možné žádat o uznání rozhodčího nálezu na základě jiné mezinárodní smlouvy nebo vnitrostátní úpravy ve smyslu článku VII.⁴³⁹

Německé soudy konstantně aplikují článek II ve fázi uznání a výkonu rozhodčího nálezu. *Bundesgerichtshof* v rozhodnutí č. III ZB 18/05⁴⁴⁰ dospěl k závěru, že „výkon rozhodčího nálezu podle Newyorské úmluvy musí být odmítnut, protože rozhodnutí rozhodců není založeno na písemné dohodě ve smyslu článků V odst. 1 pís. a) a II úmluvy.(...)“ Článek II ve fázi uznání a výkonu nálezu použily i další německé soudy.⁴⁴¹ Podle německé judikatury je nedostatek formy zhojitelný v průběhu rozhodčího řízení. Výslovné prohlášení zájmu stran projednat spor před rozhodci učiněné ve výměně písemných dokumentů ve fázi ustanovení rozhodců nebo alespoň vyjádření se k věci samé bez vznesení námítky nepravomoci rozhodců mohou zhojit nedostatek formy. K tomuto závěru dospěl například *Bayerisches Oberstes Landesgericht v rozhodnutí č. 4Z Sch 16/02*.⁴⁴²

436 Podobně rozhodnutí Corte di Cassazione, Itálie ze dne 20.1.1995, č. 637, Conceria G. de Maio & F. snc v EMAG AG.

437 Viz např. rozhodnutí Corte di Cassazione, Itálie ze dne 21.1.2000, č. 671, De Maio Giuseppe e Fratelli snc v Interskins Ltd.; rozhodnutí Corte di Cassazione, Itálie zde dne 2.3.1996, č. 1649, Molini Lo Presti SpA v Continentale Italiana.

438 BERG, A.J. *The New York Arbitration Convention of 1958*. The Hague: T.M.C. Asser Institute, 1981. s. 285–286.

439 Tamtéž, s. 286–287.

440 Rozhodnutí Bundesgerichtshof, Německo ze dne 21.9.2005, sp. zn. III ZB 18/05, Strany neuvedeny. Žalobce a žalovaný uzavřely smlouvu o provedení bagrovacích prací. Smlouva byla uzavřena ústně. Žalobce následně zaslal fakturu za provedené práce, která odkazovala na obchodní podmínky. Obchodní podmínky obsahovaly rozhodčí doložku ve prospěch rozhodčího řízení v Nizozemí. Žalovaný nezaplatil a žalobce zahájil rozhodčí řízení. Rozhodci vydali nález v jeho prospěch, žalobce požádal o výkon nálezu v Německu.

441 Viz např. rozhodnutí Oberlandesgericht Celle, Německo ze dne 18.9.2003, sp. zn. 8 Sch 12-02, Prodávající v Kupující; rozhodnutí Bayerisches Oberstes Landesgericht, Německo ze dne 12.12.2002, sp. zn. 4Z Sch 16/02, Vývozce v Dovozce; rozhodnutí Brandenburgisches Oberlandesgericht, Německo ze dne 13.6.2002, sp. zn. 8 Sch 2/01, Zástupce v Prodejce.

442 Rozhodnutí Bayerisches Oberstes Landesgericht, Německo ze dne 12.12.2002, sp. zn. 4Z Sch 16/02, Vývozce v Dovozce. V roce 1999 vývozce ovoce a zeleniny z Jugoslávie

Rovněž švýcarské soudy ve fázi uznání a výkonu rozhodčího nálezu aplikují jednotné pravidlo obsažené v článku II. *Obergericht Basel* v rozhodnutí *DIEFT Ltd. v RF AG*⁴⁴³ uvádí, že „článek II stanoví nejen maximální, ale i minimální požadavek. Smluvní státy nemohou stanovit přísnější formální podmínky, ani nemohou přijmout podmínky mírnější. Toto ustanovení neumožňuje akceptovat platnost rozhodčí doložky, která nespĺňuje stanovené požadavky. (...)“⁴⁴⁴

Řecký *Areios Pagos* v případě *Agrimpex SA v J.F. Braun & Sons Inc.*⁴⁴⁵ odmítl uznat rozhodčí nález, protože forma rozhodčí smlouvy neodpovídala článku II odst. 2. Španělský *Tribunal Supremo* odmítl na základě článku V odst. 1 pís. a) uznat a vykonat rozhodčí nález v několika případech s odkazem na to, že rozhodčí smlouva nespĺňovala požadavky článku II odst. 2 Úmluvy.⁴⁴⁶

a dovozce z Německa zahájili jednání o dovozu ovoce a zeleniny do Německa. Na začátku jednání vývozce telefonicky informoval dovozce o tom, že jeho obchodní podmínky obsahují rozhodčí doložku. Další jednání probíhala v červnu a červenci 2000. Vývozce dodal tři zásilky hub a švestek do velkoobchodu v Mnichově, který dovozce určil. Smlouvy na tyto zásilky byly sepsány fotokopii smluvních podmínek a podpisem vývozce na prázdném listu papíru, který obsahoval hlavičku, razítko a podpis dovozce. Tyto dokumenty byly odeslány dovozci, který je ani nepotvrdil, ani proti nim neměl námitky. Dodané zboží vykazovalo vady a dovozce nezaplatil kupní cenu. Vývozce zahájil rozhodčí řízení v Jugoslávii. Dovožce se rozhodčího řízení nezúčastnil, ačkoli o něm byl informován. Rozhodci vydali nález ve prospěch dovozce, který se domáhal jeho výkonu v Německu. Podobně viz např. rozhodnutí *Oberlandesgericht Schleswig*, Německo ze dne 30.3.2000, sp. zn. 16 SchH 5/99, Strany neuvedeny; rozhodnutí *Bayerisches Oberstes Landesgericht*, Německo ze dne 23.9.2004, sp. zn. 4Z Sch 005/04, K Obchodní společnost v BMW AG.

443 Rozhodnutí *Obergericht Basel*, Švýcarsko ze dne 5.7.1994, *DIEFT Ltd. v RF AG*. Skutkový stav byl uveden výše.

444 Viz rovněž rozhodnutí *Tribunal Fédéral*, Švýcarsko ze dne 31.5.2002, *A Ltd. v B A.G.*; rozhodnutí *Appellationsgericht Basel*, Švýcarsko ze dne 27.2.1989, *N.Z. v I.*; rozhodnutí *Obergericht Basel*, Švýcarsko ze dne 3.6.1971, *Nizozemský prodávající v Švýcarský kupující*.

445 Rozhodnutí *Areios Pagos*, Řecko ze dne 14.1.1977, *Agrimpex SA v J.F. Braun & Sons Inc.*, citováno podle BERG, A.J. Why are some Awards not Enforceable. In *Berg, A.J. New Horizons in International Commercial Arbitration and Beyond*. The Hague: Kluwer Law International, 2005. s. 293.

446 Rozhodnutí *Tribunal Supremo*, Španělsko ze dne 6.10.1998, *Delta Cereales Ispana SL. v Barredo Hermann SA*, 6.10.1998, citováno podle BERG, A.J. Why are some Awards not Enforceable. In *Berg, A.J. New Horizons in International Commercial Arbitration and Beyond*. The Hague: Kluwer Law International, 2005. s. 294; rozhodnutí *Tribunal Supremo*, Španělsko ze dne 26.5.1998, Strany neuvedeny, citováno podle BERG, A.J. Why are some Awards not Enforceable. In *Berg, A.J. New Horizons in International Commercial Arbitration and Beyond*. The Hague: Kluwer Law International,

Spornou je otázka, zda článek V odst. 1 pís. a) dopadá i na neplatnost rozhodčí smlouvy v důsledku nearbitrability sporu. *Berg* uvádí, že neplatnost rozhodčí smlouvy z důvodu nearbitrability nespadá do působnosti článku V odst. 1 pís. a). Otázka arbitrability je ve fázi uznání a výkonu rozhodčího nálezu řešena pouze v článku V odst. 2 pís. a) a posuzována podle práva státu, kde se o uznání a výkon žádá.⁴⁴⁷ Existuje i opačný názor.⁴⁴⁸ Pokud by arbitrability byla zahrnuta do rozsahu práva rozhodného pro rozhodčí smlouvu podle článku V odst. 1 pís. a), pak by Newyorská úmluva připouštěla možnost volby práva i pro otázku arbitrability. Pokud se však vezme v úvahu, že právě arbitrability je pravidelně upravena kogentními normami *lex loci arbitri* a právní řády nepřipouštějí volbu práva pro tuto otázku, zdá se první názor oprávněnější. Úmluva navíc rozlišuje mezi platností rozhodčí smlouvy a arbitrabilitou.⁴⁴⁹

Článek V odst. 1 pís. a) tak dopadá pouze na materiální platnost rozhodčí smlouvy. Do této oblasti řadíme zejména otázku existence, resp. neexistence smluvního konsenzu, vady vůle a jejího projevu. Prokázání těchto skutečností však bude velmi obtížné zejména tehdy, pokud rozhodčí smlouva splňuje formální požadavky článku II.⁴⁵⁰ Judikatura v této otázce je vzácná. Jako doklad je možné uvést rozhodnutí *Corte di Appello Napoli* ve věci *KG Holzgrosshandlung v Giovanni G. Pecoraro*.⁴⁵¹ Případ se týkal uznání rozhodčího nálezu vydaného v Rakousku. Povinný namítal neplatnost rozhodčí smlouvy, protože byla uzavřena podvodem. Při podpisu smlouvy ho zástupce oprávněného neupozornil na rozhodčí doložku obsaženou ve smlouvě, která byla v němčině, jež povinný neovládal. Italský soud dospěl k závěru, že tuto otázku je

2005. s. 294; rozhodnutí Tribunal Supremo, Španělsko ze dne 7.7. 1998, *Union de Cooperativas Agrícolas Epis-Centre v Aguicersa SL*, citováno podle BERG, A.J. Why are some Awards not Enforceable. In *Berg, A.J. New Horizons in International Commercial Arbitration and Beyond*. The Hague: Kluwer Law International, 2005. s. 295.

447 BERG, A.J. *The New York Arbitration Convention of 1958*. The Hague: T.M.C. Asser Institute, 1981. s. 288–289.

448 ROZEHNALOVÁ, N. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. 2. vyd. Praha: Aspi Wolters Kluwer, 2008. s. 328; POUDRET, J.F.; BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd edition. London: Sweet & Maxwell, 2007. s. 831.

449 BREKOUKAKIS, S.L. On Arbitrability: Persisting Misconceptions and New Areas of Concern. In *Mistelis, L.A., Brekoukakis, S.L. Arbitrability International & Comparative Perspective*. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2009, s. 38.

450 BERG, A.J. *The New York Arbitration Convention of 1958*. The Hague: T.M.C. Asser Institute, 1981. s. 287.

451 Rozhodnutí Corte di Appello Napoli, Itálie ze dne 13.2.1978, *G.A.Pap – KG Holzgrosshandlung v Giovanni G. Pecoraro*, citováno podle BERG, A.J. *The New York Arbitration Convention of 1958*. The Hague: T.M.C. Asser Institute, 1981. s. 288.

třeba posoudit podle rakouského práva jako práva rozhodného pro rozhodčí smlouvu, protože Rakousko je místem vydání rozhodčího nálezu.⁴⁵²

S nedostatkem smluvního konsenzu souvisí i neplatnost rozhodčí smlouvy z důvodu ekonomické či sociální převahy jedné ze stran. Tento případ neplatnosti může vyplývat z výslovného ustanovení určitého právního řádu.⁴⁵³ Neplatnost rozhodčí smlouvy byla namítána před *Oberlandesgericht Hamburg*,⁴⁵⁴ který rozhodoval o uznání a výkonu rozhodčího nálezu vydaného v tehdejší Československu. Povinný se domáhal neplatnosti na základě §1025 odst. 2 německého ZPO, který výslovně upravoval neplatnost rozhodčí smlouvy na základě výše uvedeného důvodu. Odvolací soud námitku zamítl s tím, že na základě článku V odst. 1 pís. a) Newyorské úmluvy je právem rozhodným pro rozhodčí smlouvu právo československé, které podobné ustanovení neobsahuje.⁴⁵⁵ Tento důvod neplatnosti může být v současné době aktuální zejména v souvislosti se spotřebitelskými smlouvami.

V neposlední řadě je nutné zmínit skutečnost, že povinná strana může svým chováním ztratit možnost se dovolat neplatnosti rozhodčí smlouvy ve fázi uznání a výkonu rozhodčího nálezu. Národní úpravy rozhodčího řízení pravidelně stanoví, že námitku neplatnosti rozhodčí smlouvy je nutné vznést v průběhu (na začátku) rozhodčího řízení, jinak nebude možné ji uplatnit později.⁴⁵⁶ Newyorská úmluva tuto otázku výslovně neřeší. Neuplatnění námítky neplatnosti rozhodčí smlouvy v rozhodčím řízení však bude hrát zásadní roli při uvážení soudu, zda uznání rozhodčího nálezu odmítne.⁴⁵⁷ Pokud povinná strana nenamítla neplatnost rozhodčí smlouvy v průběhu rozhodčího řízení, nemůže se jí dovolávat ve fázi uznání a výkonu rozhodčího nálezu.⁴⁵⁸

452 BERG, A.J. *The New York Arbitration Convention of 1958*. The Hague: T.M.C. Asser Institute, 1981. s. 288.

453 Tamtéž, s. 288.

454 Rozhodnutí *Oberlandesgericht, Hamburg*, Německo ze dne 14.10.1964, citováno BERG, A.J. *The New York Arbitration Convention of 1958*. The Hague: T.M.C. Asser Institute, 1981. s. 288.

455 BERG, A.J. *The New York Arbitration Convention of 1958*. The Hague: T.M.C. Asser Institute, 1981. s. 288.

456 Např. §15 odst. 2 ve spojení s §33 ZRŘ, §31 ve spojení s §73 AA, článek 16 odst. 2 Vzorového zákona, §1040 ZPO.

457 BERG, A.J. The Application of the New York Convention by the Court. In *Berg, A.J. Improving the Efficiency of Arbitration Agreements and Awards: 40 Years of Application of the New York Convention, ICCA Congress Series, No. 9 (1998)*. The Hague: Kluwer Law International, 1999, s. 30.

458 BORN, G.B. *International Commercial Arbitration*. Volume II. Austin: Wolters Kluwer, 2009. s. 2796; rozhodnutí *Oberlandesgericht Hamm*, Německo ze dne 27.9.2005, sp. zn. 29 Sch 1/05, Konzultant v Německá společnost; rozhodnutí *Oberlandesgericht*

Podle článku V odst. 1 pís. a) je možné odmítnou uznání a výkon rozhodčího nálezu v případě, že je rozhodčí smlouva neplatná. Toto ustanovení dopadá pouze na materiální platnost rozhodčí smlouvy. Forma rozhodčí smlouvy se posoudí na základě jednotného pravidla obsaženého v článku II Newyorské úmluvy, arbitrabilitu pokrývá článek V odst. 2 pís. a). Materiální platnost rozhodčí smlouvy bude posuzována podle práva rozhodného pro tuto smlouvu. Rozhodným právem je primárně právo, které si strany zvolí. Strany zřídka výslovně volí právo pro rozhodčí smlouvu. Článek V odst. 1 pís. a) připouští i implicitní volbu práva, kterou lze podle převažujícího názoru vyvodit z volby sídla rozhodčího řízení. Pokud si strany právo nezvolí, bude právem rozhodným právo státu, kde byl rozhodčí nález vydán. Tímto právem je právo státu, kde se nacházelo sídlo rozhodčího řízení. V případě tohoto důvodu tak budou soudy smluvních států zohledňovat *lex loci arbitri*. Soudy však k tomuto důvodu nebudou přihlížet, pokud povinná strana podle *lex loci arbitri* nebo rozhodčích pravidel nenamítla neplatnost rozhodčí smlouvy v průběhu rozhodčího řízení, ačkoli tak učinit mohla.

5.7.3 Vady řízení – porušení zásady spravedlivého procesu (článek V odst. 1 pís. b))

Článek V odst. 1 pís. b) umožňuje odmítnou uznání a výkon rozhodčího nálezu v případě, kdy rozhodčí řízení vykazovalo závažné vady, které lze souhrnně označit jako porušení zásady spravedlivého procesu v rozhodčím řízení. Konkrétně článek V odst. 1 pís. b) sankcionuje situace, kdy povinná stran nebyla řádně vyrozuměna o ustanovení rozhodce či o rozhodčím řízení nebo nemohla z jakýchkoli jiných důvodů uplatnit své požadavky. V případě, kdy strana není řádně vyrozuměna o ustanovení rozhodce nebo o rozhodčím řízení, nemůže v rozhodčím řízení uplatnit své požadavky. Článek V odst. 1 pís. b) je však širší. I v případě, že strana byla řádně vyrozuměna, může nastat situace, kdy nemůže své požadavky uplatnit z jiného důvodu. Ustanovení pís. b) tak pokrývá jakoukoli závažnou vadu řízení.⁴⁵⁹

Článek V odst. 1 pís. b) musí být vykládán v souladu s tzv. pro uznávacím cílem Newyorské úmluvy.⁴⁶⁰ Toto ustanovení vede k odepření uznání a výkonu rozhodčího nálezu pouze v případě, kdy vady řízení byly natolik závažné, že došlo k porušení základních procesních zásad platících v rozhodčím řízení.

Článek V odst. 1 pís. b) však neobsahuje pravidlo, které by určovalo, podle jakého práva je třeba hodnotit, co patří mezi základní procesní zásady. Jinými slovy, podle

Koblenz, Německo ze dne 28.7.2005, sp. zn. 2 Sch 04/05, Strany neuvedeny.

459 BERG, A.J. *The New York Arbitration Convention of 1958*. The Hague: T.M.C. Asser Institute, 1981. s. 306.

460 BORN, G.B. *International Commercial Arbitration*. Volume II. Austin: Wolters Kluwer, 2009. s. 2738.

kterého práva je třeba hodnotit „standard spravedlivého procesu.“ V úvahu přichází především právní řád státu výkonu nebo *lex loci arbitri*.⁴⁶¹ Obě možnosti nacházejí svoji podporu v judikatuře národních soudů, odkaz na právní řád určitého státu je však v této otázce výjimečný. Ve známém rozhodnutí *Parsons & Whittemore Overseas v RAKTA* dospěl *Court of Appeals for the Second Circuit* k závěru, že článek V odst. 1 pís. b) chrání aplikaci standardů spravedlivého procesu fora.⁴⁶²

Kammgericht Berlin v rozhodnutí *20 Sch 02/08*⁴⁶³ aplikoval *lex loci arbitri* na posouzení otázky, zda byl povinný vyrozuměn o rozhodčím řízení. Soud dospěl k závěru, že „žaloba a rozhodčí nález byly povinnému zaslány doporučenými dopisy, které se ukrajinskému rozhodčímu soudu vrátily s tím, že si je povinný nevyzvedl. Podle článku 3 odst. 1 ukrajinského zákona o mezinárodním rozhodčím řízení se dokumenty v takovémto případě považují za doručené.“ *Oberlandesgericht Dresden lex loci arbitri* použil na posouzení nestrannosti rozhodce v rozhodnutí č. *11 Sch 02/08*.⁴⁶⁴

461 Tamtéž, s. 2740–2741.

462 Rozhodnutí *Court of Appeals for the Second Circuit, USA* ze dne 23.12.1974, *Parsons & Whittemore Overseas Co. Inc. v Société Générale de l'Industrie du Papier (RAKTA)*, citováno podle BERG, A.J. Why are some Awards not Enforceable. In *Berg, A.J. New Horizons in International Commercial Arbitration and Beyond*. The Hague: Kluwer Law International, 2005. s. 297. V roce 1962 uzavřely americká společnost *Overseas* a egyptská společnost *RAKTA* smlouvu o stavbě továrny na lepenku v Egyptě. Stavba byla financována Agenturou USA pro mezinárodní rozvoj (AID). Těsně před dokončením stavby vypukla tzv. šestidenní válka mezi Egyptem a Izraelem. Egypt vykázal ze země všechny Američany. AID oznámila společnosti *Overseas*, že stahuje slíbenou finanční podporu. Společnost *Overseas* zrušila stavbu z důvodu existence okolnosti vyšší moci. Společnost *RAKTA* nesouhlasila s tímto ukončením smlouvy a zahájila rozhodčí řízení, ve kterém uspěla. Následně požádala o výkon nálezu v USA.

463 Rozhodnutí *Kammgericht Berlin, Německo* ze dne 17.4.2008, sp. zn. 20 Sch 02/08. Dostupné z: <<http://www.dis-arb.de/en/47/datenbanken/rsprspezial-id2>>. Žalobce žádal o výkon rozhodčího nálezu vydaného na Ukrajině. Žalovaný namítal, že došlo k porušení práva na spravedlivý proces, protože nikdy neobdržel ani žalobu ani rozhodčí nález, a proto se neúčastnil rozhodčího řízení. Rovněž *Bayern Oberlandesgericht* aplikoval *lex loci arbitri* na posouzení otázky, zda bylo žalovanému doručeno řádné vyrozumění o rozhodčím řízení. V tomto případě soud dospěl k závěru, že nebylo, a odmítl uznání a výkon rozhodčího nálezu (rozhodnutí *Bayern Oberlandesgericht, Německo* ze dne 16.3.2000, sp. zn. 4Z Sch 50/99, Prodávajíc v Kupující).

464 Rozhodnutí *Oberlandesgericht Dresden, Německo* ze dne 6.8.2008, sp. zn. 11 Sch 02/08. Dostupné z: <<http://www.dis-arb.de/en/47/datenbanken/rsprspezial-id2>>. Žalobce žádal o výkon rozhodčího nálezu vydaného rozhodci v Norsku. Žalovaný namítal, že došlo k porušení jeho práva na spravedlivý proces z několika důvodů. Vyjádření žalobce mu bylo doručeno poštou teprve 29. a 30.8. 2007, přičemž ústní jednání se konalo 3.9.2007. Dokumenty byly předtím zaslány mailem, který ovšem spadl do spamu. Rozhodci však při ústním jednání z vyjádření vycházeli, a tím žalovanému znemožnili se

V případech, kdy soudy aplikují národní standard spravedlivého procesu, měly by zohlednit mezinárodní povahu rozhodčího řízení a rozlišovat tak mezi vnitrostátním a mezinárodním rozhodčím řízením. Toto rozlišování vede k tomu, že k odmítnutí uznání a výkonu rozhodčího nálezu dochází pouze v nejzávažnějších případech.⁴⁶⁵

Podle řady názorů článek V odst. 1 pís. b) představuje mezinárodní pravidlo, není nutné se tedy obracet k některému právnímu řádu. Článek V odst. 1 pís. b) tak sám představuje standard spravedlivého procesu.⁴⁶⁶ Fouchard uvádí, že článek V odst. 1 pís. b) není vytvořen v kolizním duchu. Newyorská úmluva vytváří mezinárodní pravidlo a porušení tohoto pravidla je dostačující k odmítnutí uznání a výkonu rozhodčího nálezu.⁴⁶⁷ Podobně Poudret a Besson uvádějí, že v případě absence kolizní normy, článek V odst. 1 pís. b) obsahuje standardní a jednotné požadavky.⁴⁶⁸ Podle Borna musí být článek V odst. 1 pís. b) chápán jako jednotný mezinárodní standard procesní spravedlnosti. Toto je souladu s cílem Newyorské úmluvy vytvořit jednotný mezinárodní soubor pravidel usnadňujících uznání a výkon rozhodčích nálezů.⁴⁶⁹

Tento přístup se odráží i v judikatuře národních soudů, kdy v řadě rozhodnutí nedochází k odkazu na národní právní řád. Koneckonců porušení zásad spravedlivého procesu je především skutkovou otázkou, kterou musí povinná strana prokázat.⁴⁷⁰

k němu vyjádřit. Žalovaný rovněž namítal, že předseda rozhodčího senátu byl podjatý, protože právní zástupce žalobce v průběhu řízení nastoupil do advokátní kanceláře předsedy.

465 BORN, G.B. *International Commercial Arbitration*. Volume II. Austin: Wolters Kluwer, 2009. s. 2743; BERG, A.J. *The New York Arbitration Convention of 1958*. The Hague: T.M.C. Asser Institute, 1981. s. 298.

466 BERG, A.J. *The New York Arbitration Convention of 1958*. The Hague: T.M.C. Asser Institute, 1981. s. 298; LEW, J.D.M.; MISTELIS, L.A.; KRÖLL, S.M. *Comparative International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 2003. s. 711; FOUCHARD, P. *Fouchard, Gaillard, Goldman on International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 1999. s. 986; POUDRET, J.F.; BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd edition. London: Sweet & Maxwell, 2007. s. 835; BORN, G.B. *International Commercial Arbitration*. Volume II. Austin: Wolters Kluwer, 2009. s. 2745; MISTELIS, L.A. Arbitrability – International and Comparative Perspectives. In *Mistelis, L.A., Brekoulakis, S.L. Arbitrability International & Comparative Perspective*. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2009, s. 1.

467 FOUCHARD, P. *Fouchard, Gaillard, Goldman on International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 1999. s. 986.

468 POUDRET, J.F.; BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd edition. London: Sweet & Maxwell, 2007. s. 835.

469 BORN, G.B. *International Commercial Arbitration*. Volume II. Austin: Wolters Kluwer, 2009. s. 2744–2745.

470 LEW, J.D.M.; MISTELIS, L.A.; KRÖLL, S.M. *Comparative International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 2003. s. 711; viz rovněž roz-

Porušení zásad spravedlivého procesu může být uplatněno i v rámci článku V odst. 2 pís. b), tedy v rámci rozporu s veřejným pořádkem státu výkonu. V tomto případě soudy uplatňují standardy vycházející z jejich právních řádů.⁴⁷¹

hodnutí Oberlandesgericht Karlsruhe, Německo ze dne 4.7.2008, sp. zn. 9 Sch 01/08. Dostupné z: <<http://www.dis-arb.de/en/47/datenbanken/rsprspezial-id2>>; rozhodnutí Oberlandesgericht Karlsruhe, Německo ze dne 27.3.2006, sp. zn. 9 Sch 02/05. Dostupné z: <<http://www.dis-arb.de/en/47/datenbanken/rsprspezial-id2>>; rozhodnutí Oberlandesgericht Dresden, Německo ze dne 6.8.2008, sp. zn. 11 Sch 02/08. Dostupné z: <<http://www.dis-arb.de/en/47/datenbanken/rsprspezial-id2>>; rozhodnutí Oberlandesgericht Köln, Německo ze dne 26.10.2004, sp. zn. 9 Sch 12/04, Strany neuvedeny; rozhodnutí Bayerisches Oberstes Landesgericht, Německo ze dne 22.11.2002, sp. zn. 4 Z Sch 13/02, Filmový distributor v Filmový producent; rozhodnutí Oberlandesgericht Stuttgart, Německo ze dne 18.10.1999, sp. zn. 5 U 89/98, Vlastník lodi v Prodejce dobytka a masa; rozhodnutí Oberlandesgericht Schleswig, Německo ze dne 24.6.1999, sp. zn. 16 SchH 01/99, Výrobce v Výhradní distributor; rozhodnutí Oberlandesgericht Dresden, Německo ze dne 20.10.1998, sp. zn. 11 Sch 04/98, Strany neuvedeny; rozhodnutí Oberlandesgericht Hamburg, Německo ze dne 30.7.1998, Vlastník lodi v Nájemce; rozhodnutí Hanseatisches Oberlandesgericht Hamburg, Německo ze dne 12.3.1998, sp. zn. 6 U 110/97, Strany neuvedeny; rozhodnutí Bundesgerichtshof, Německo ze dne 26.4.1990, Prodávající v Kupující; rozhodnutí Tribunal Fédéral, Švýcarsko ze dne 12.1.1989 G SA v T. Ltd.; rozhodnutí Bezirksgericht Zúrich, Švýcarsko ze dne 14.2.2003, Italská strana v Švýcarská společnost; rozhodnutí Obergericht Basel, Švýcarsko ze dne 3.6.1971, Nizozemský prodávající v Švýcarský kupující; rozhodnutí Corte di Cassazione, Itálie ze dne 21.1.2000, De Maio Giuseppe e Fratelli snc v Interskins Ltd.; rozhodnutí Corte di Cassazione, Itálie ze dne 23.4.1997, Dalmine SpA v M. & M. Sheet Metal Forming Machinery A.G.; rozhodnutí Corte di Cassazione, Itálie ze dne 20.1.1995, Conceria G De Maio & F. snc. v EMAG AG;

471 POUDRET, J.F.; BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd edition. London: Sweet & Maxwell, 2007. s. 835; LEW, J.D.M.; MISTELIS, L.A.; KRÖLL, S.M. *Comparative International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 2003. s. 711; BERG, A.J. *The New York Arbitration Convention of 1958*. The Hague: T.M.C. Asser Institute, 1981. s. 299–300; rozhodnutí Oberlandesgericht München, Německo ze dne 28.11.2005, sp. zn. 34 Sch 019/05, Stavební společnost v Natěrači; rozhodnutí Oberlandesgericht Köln, Německo ze dne 23.4.2004, sp. zn. 9 Sch 01/03, Obchodní společnost v Kupující; rozhodnutí Oberlandesgericht Stuttgart, Německo ze dne 6.12.2001, sp. zn. 1 Sch 12/01, Prodávající v Kupující; rozhodnutí Hanseatisches Oberlandesgericht Bremen, Německo ze dne 30.9.1999, sp. zn. Sch 04/99, Strany neuvedeny; rozhodnutí Oberlandesgericht Brandenburg, Německo ze dne 2.9.1999, sp. zn. 8 Sch 01/99, Prodávající v Kupující; rozhodnutí Hanseatisches Oberlandesgericht Hamburg, Německo ze dne 12.3.1998, sp. zn. 6 U 110/97, Strany neuvedeny.

Škála vad řízení potencionálně spadajících do působnosti článku V odst. 1 pís. b) je široká, ne všechny však mohou vést k odmítnutí uznání a výkonu rozhodčích nálezů. První vadu uvádí výslovně text článku V odst. 1 pís. b) – povinný nebyl řádně vyrozuměn o ustanovení rozhodce nebo rozhodčím řízení. Závažnou vadou řízení bude situace, kdy povinný nebyl vyrozuměn vůbec. Vyrozumění však musí být řádné. Pojem „řádne“ má být interpretován ve smyslu adekvátní či přiměřené.⁴⁷² Otázka, zda je vyrozumění adekvátní, závisí na okolnostech případu.⁴⁷³ Adekvátnost se týká časového hlediska (zda byl povinný vyrozuměn dostatečně včas), způsobu vyrozumění i jeho obsahu. Krátká lhůta pro jmenování rozhodce, přípravu obhajoby či oznámení o konání ústního jednání obecně nevede k odmítnutí uznání rozhodčího nálezu.⁴⁷⁴ Soudy zde zkoumají skutečnost, zda povinnému bylo či nebylo znemožněno jmenovat rozhodce nebo se zúčastnit ústního jednání.⁴⁷⁵ Podle převažujícího názoru nemusí vyrozumění splňovat žádné formální požadavky, které jsou právními řády stanoveny pro soudní řízení.⁴⁷⁶ *Bezirksgericht Zürich*⁴⁷⁷ uvádí, že „v mezinárodním rozhodčím řízení neexistují žádné formální požadavky pro doručování do zahraničí.“ Povinný rovněž nemusí obdržet všechna sdělení od rozhodců, stačí pokud obdrží zásadní informace jako například výzvu k žalobní odpovědi. K tomuto závěru dospěl *Oberlandesgericht*

472 BERG, A.J. *The New York Arbitration Convention of 1958*. The Hague: T.M.C. Asser Institute, 1981. s. 303; LEW, J.D.M.; MISTELIS, L.A.; KRÖLL, S.M. *Comparative International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 2003. s. 711.

473 BERG, A.J. *The New York Convention: Summary of Court Decisions*. In *The New York Convention of 1958: A Collection of Reports and Materials Delivered at the ASA Conference held in Zürich on 2nd February 1996*. Zürich: ASA, 1996, s. 39.

474 Viz např. rozhodnutí Corte di Cassazione, Itálie ze dne 21.1.2000, De Maio Giuseppe e Fratelli snc v Interskins Ltd.; rozhodnutí Corte di Cassazione, Itálie ze dne 16.11.1992, ILET – Industria Legnami Trentina S.r.l. v Ditta Holzindustrie Schweighofer.

475 BERG, A.J. *The New York Convention: Summary of Court Decisions*. In *The New York Convention of 1958: A Collection of Reports and Materials Delivered at the ASA Conference held in Zürich on 2nd February 1996*. Zürich: ASA, 1996, s. 40.

476 BERG, A.J. *The New York Convention: Summary of Court Decisions*. In *The New York Convention of 1958: A Collection of Reports and Materials Delivered at the ASA Conference held in Zürich on 2nd February 1996*. Zürich: ASA, 1996, s. 39; BORN, G.B. *International Commercial Arbitration*. Volume II. Austin: Wolters Kluwer, 2009. s. 2750; LEW, J.D.M.; MISTELIS, L.A.; KRÖLL, S.M. *Comparative International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 2003. s. 711.

477 Rozhodnutí *Bezirksgericht Zürich*, Švýcarsko ze dne 14.2.2003, Italská strana v Švýcarská společnost, potvrzeno rozhodnutím *Obergericht Zürich*, Švýcarsko ze dne 17.7.2003. Strany uzavřely licenční smlouvu, která obsahoval rozhodčí doložku. Po vzniku sporu zahájila italská strana rozhodčí řízení u Švýcarské obchodní komory v Itálii. Rozhodci vydali nálezu v její prospěch.

Karlsruhe v rozhodnutí č. 9 Sch 01/08.⁴⁷⁸ Pojem řádné v článku V odst. 1 pís. b) zahrnuje i „řádné“ zastoupení povinné strany v rozhodčím řízení.⁴⁷⁹

Vyrozumění o ustanovení rozhodce zahrnuje i vyrozumění o jménu rozhodce. Tato skutečnost vedla k odepření uznání rozhodčího nálezu v často uváděném případě *Oberlandesgericht Köln*.⁴⁸⁰ Rozhodčí řízení probíhalo podle Rozhodčích pravidel Kodaňské rozhodčí komise pro obchod se zrnem a krmivem. Podle těchto pravidel strany neznaly jména rozhodců, s výjimkou předsedy rozhodčího senátu. Strany obdržely kopii nálezu, který byl podepsán pouze předsedou. Německý soud rozhodující o vykonatelnosti nálezu v Německu dospěl k závěru, že tato skutečnost je v rozporu s článkem V odst. 1 pís. b) Newyorské úmluvy, který vyžaduje, aby povinná strana byla vyrozuměna o ustanovení rozhodce.⁴⁸¹

Pod pojem „strana nemohla z jakýchkoli jiných důvodů uplatnit své požadavky“ lze zahrnout každou závažnou vadu řízení, především porušení stejné příležitosti uplatnění práva na slyšení. Stejná příležitost uplatnění práva na slyšení znamená, že oběma stranám musí poskytnuta příležitost uplatnit své požadavky a předložit důkazy na podporu svých tvrzení. Pokud se však povinná strana odmítne účastnit rozhodčího řízení nebo je v rozhodčím řízení neaktivní, této příležitosti se vzdává.⁴⁸² Rozhodčí nálezy vydané v nepřítomnosti žalovaného nezakládají samy o sobě důvod pro odepření jejich uznání a výkonu. *Oberlandesgericht Hamburg*⁴⁸³ uvádí, že není

478 Rozhodnutí *Oberlandesgericht Karlsruhe*, Německo ze dne 4.7.2008, sp. zn. 9 Sch 01/08, Dostupné z: <<http://www.dis-arb.de/en/47/datenbanken/rsrspezial-id2>>. Rozhodčí nález byl vydán v Litvě podle Rozhodčích pravidel Obchodního rozhodčího soudu ve Vilniusu. Žalobce se domáhal výkonu rozhodčího nálezu v Německu. Žalovaný namítal, že rozhodci porušili jeho právo být slyšen tím, že nezměnili datum ústního jednání, i když věděli, že se žalovaný nemůže dostavit a rovněž tím, že neobdržel od rozhodců všechna sdělení.

479 BERG, A.J. *The New York Arbitration Convention of 1958*. The Hague: T.M.C. Asser Institute, 1981. s. 311; rozhodnutí *Bayerisches Oberstes Landesgericht*, Německo ze dne 23.9.2004. sp. zn. 4Z Sch 005/04, K Obchodní společnost v BMW AG.

480 Rozhodnutí *Oberlandesgericht Köln*, Německo ze dne 10.6.1976, Dánský prodávající a Německý kupující, citováno podle BERG, A.J. Why are some Awards not Enforceable. In *Berg, A.J. New Horizons in International Commercial Arbitration and Beyond*. The Hague: Kluwer Law International, 2005. s. 297.

481 BERG, A.J. *The New York Arbitration Convention of 1958*. The Hague: T.M.C. Asser Institute, 1981. s. 305.

482 BERG, A.J. *The New York Arbitration Convention of 1958*. The Hague: T.M.C. Asser Institute, 1981. s. 307; FOUCHARD, P. *Fouchard, Gaillard, Goldman on International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 1999. s. 986.

483 Rozhodnutí *Oberlandesgericht Hamburg*, Německo ze dne 30.7.1998, Vlastník lodi v Nájemce. V roce 1996 sjednal žalovaný (nájemce) s žalobcem (vlastník lodi) smlouvu o pronájmu lodi M/S. Strany podepsaly souhrnnou dohodu navrženou žalovaným. Ta

dán důvod pro odmítnutí uznání podle článku V odst. 1 pís. b). „Žalovaný byl řádně vyrozuměn o rozhodčím řízení a mohl uplatnit své požadavky. Rozhodci vyhověli požadavku spravedlivého procesu, který vyžaduje, aby strana nebyla dotčena právním nástrojem, aniž by měla příležitost se k němu vyjádřit. To, zda se strana skutečně vyjádří, je její věc. Žalovaný věděl, že rozhodci byli ustanoveni a že žalobce uplatnil svůj nárok. Měl proto věnovat náležitou pozornost tomu, že v řízení budou dotčeny jeho zájmy.“

Court of Appeals for the Second Circuit ve známém případě *Avco*⁴⁸⁴ dospěl závěru, že právo povinného na uplatnění svých požadavků bylo porušeno. Avco si nebyla vědoma, že rozhodci požadují vlastní faktury k prokázání nároků. Poté, co rozhodci přesvědčili Avco o tom, že použila správný způsob prokázání nároků, zamítli její nárok pro nedostatek důkazů. Rozhodci tak Avco odepřeli příležitost uplatnit nároky smysluplným způsobem.

Stejná příležitost uplatnění práva na slyšení neznamená, že se v rozhodčím řízení nutně musí konat ústní jednání. Možnost či nutnost konání ústního jednání závisí především na dohodě stran, rozhodčích pravidlech a *lex arbitri*. Pokud jedna ze stran žádá o konání ústního jednání a její žádost je bez dalšího zamítnuta, může se jednat o důvod k odmítnutí uznání.⁴⁸⁵ Skutečnost, že rozhodci odmítli změnit datum konání

odkazovala na nájemní smlouvu, kterou žalovaný dříve uzavřel s třetí stranou na formuláři NYPE. Tato smlouva obsahovala rozhodčí doložku. Po vzniku sporu oznámil žalobce žalovanému úmysl zahájit rozhodčí řízení v Londýně a požádal ho o jmenování rozhodce. Žalovaný jmenoval kapitána S jako rozhodce pro všechny spory týkající se nájemní smlouvy na loď M/S. V průběhu rozhodčího řízení žalovaný žádal o prodloužení lhůty pro vyjádření z důvodu nepřítomnosti generálního manažera. Žádosti bylo vyhověno, ale žalovaný vyjádření neučinil. Ústní jednání se nekonalo. Žalobce požadoval zaplacení nájemného s úrokem. Rozhodci vydali náleze v jeho prospěch.

484 Rozhodnutí *Court of Appeals for the Second Circuit*, USA ze dne 24.11.1994, *Iran Aircraft Industries and Iran Helicopter Support and Renewal Company v Avco Corporation*, citováno podle BERG, A.J. *Why are some Awards not Enforceable*. In *Berg, A.J. New Horizons in International Commercial Arbitration and Beyond*. The Hague: Kluwer Law International, 2005. s. 298. Rozhodčí náleze vzešel z rozhodčího řízení před *Iran – US Claims Tribunal*. Po předběžném slyšení předseda rozhodčího senátu výslovně Avco vyzval, aby rozhodce nezatěžovala stohy faktur. Místo toho schválil způsob, který Avco navrhla – předložení knihy účtů dlužníků, která prošla auditem. Ani iránská strana, ani iránský rozhodce se slyšení nezúčastnili. Avco následně dodala místopřisežné prohlášení, že kniha účtů odpovídá originálním fakturám. V době, kdy se mělo konat ústní jednání o meritu věci, předseda rozhodčího senátu odstoupil a byl nahrazen novým. V průběhu jednání iránský rozhodce vyžadoval předložení faktur, Avco se odvolávala na výsledek předběžného šetření. Rozhodci nakonec zamítli nároky Avco, které se opíraly pouze o knihu účtů.

485 BERG, A.J. *The New York Arbitration Convention of 1958*. The Hague: T.M.C. Asser Institute, 1981. s. 307; BORN, G.B. *International Commercial Arbitration*. Volume II.

ústního jednání, protože se povinný nemohl osobně zúčastnit ústního jednání, není zpravidla důvodem pro odepření uznání. *Oberlandesgericht Karlsruhe* v již uvedeném rozhodnutí č. 9 Sch 01/08 uvádí: „Skutečnost, že se žalovaný nemohl dostavit na ústní jednání není relevantní, protože žalovaný (jako právnická osoba) v každém případě potřebuje v řízení zastoupení a mohl si zajistit vhodného zástupce za účelem konání ústního jednání.“⁴⁸⁶

Rozhodci mají povinnost informovat povinnou stranu o tvrzeních a důkazech předložených druhou stranou a umožnit jí se k nim vyjádřit. Porušení této zásady může vést k odmítnutí uznání rozhodčího nálezu na základě článku V odst. 1 pís. b). Totéž platí v případě, kdy rozhodci vyjdou ze skutečností, které nebyly tvrzeny stranami, aniž by jim dali možnost se k těmto skutečnostem vyjádřit (tzv. překvapivé rozhodnutí).⁴⁸⁷ Ne tak jistý je případ, kdy rozhodci opřeli své rozhodnutí o právní posouzení, které nebylo navrženo žádnou ze stran. Podle některých soudů se rovněž jedná o překvapivé rozhodnutí, ostatní se přiklání k názoru, že právní posouzení je věcí rozhodců. Jak již bylo uvedeno výše, krátká lhůta poskytnutá povinnému k vyjádření obecně nevede k odepření uznání.⁴⁸⁸ Anglický *High Court* v rozhodnutí *Minmetals v Ferco Steel*⁴⁸⁹

Austin: Wolters Kluwer, 2009. s. 2746.

486 Podobně viz rozhodnutí *Oberlandesgericht Karlsruhe*, Německo ze dne 27.3.2006, sp. zn. 9 Sch 02/05. Dostupné z: <<http://www.dis-arb.de/en/47/datenbanken/rsrspezial-id2>>.

487 Viz např. rozhodnutí *Oberlandesgericht Schleswig*, Německo ze dne 24.6.1999, sp. zn. 16 SchH 01/99, Výrobce v Výhradní distributor. Tady soud dopěl k závěru, že se nejedná o překvapivé rozhodnutí, protože rozhodci vysvětlili, co je vedlo k novému hodnocení skutkové a právní situace, a povinná strana měla možnost se vyjádřit.

488 BORN, G.B. *International Commercial Arbitration*. Volume II. Austin: Wolters Kluwer, 2009. s. 2747–2750; BERG, A.J. *The New York Arbitration Convention of 1958*. The Hague: T.M.C. Asser Institute, 1981. s. 307–309; rozhodnutí *Oberlandesgericht Dresden*, Německo ze dne 6.8.2008, sp. zn. 11 Sch 02/08. Dostupné z: <<http://www.dis-arb.de/en/47/datenbanken/rsrspezial-id2>>.

489 Rozhodnutí *High Court Queen's Bench Division, Commercial Court*, Velká Británie ze dne 20.1.1999, *Minmetals Germany GmbH v Ferco Steel Ltd*. Společnosti *Minmetals* a *Ferco* v roce 1993 uzavřely smlouvu, na základě které měla *Ferco* dodat ocelové kanály. Smlouva obsahovala rozhodčí doložku, podle které se mělo rozhodčí řízení konat u Rozhodčí komise pro zahraniční obchod Čínské rady pro podporu mezinárodního obchodu. *Minmetals* uzavřela kupní smlouvu na kanály stejné kvality a kvantity se společností *China Resources*. Mezi *Ferco* a *Minmetals* následně vznikl spor o kvalitu oceli. *Minmetals* zahájila rozhodčí řízení u Čínské mezinárodní ekonomické a obchodní rozhodčí komise (CIETAC). Rozhodci vydali rozhodčí nález (nález I), kterým *Minmetals* přiznávali náhradu škody za porušení smlouvy ze strany *Ferco*. Výše náhrady byla zjevně určena na základě rozhodčího nálezu vydaného stejnými rozhodci v řízení mezi *Minmetals* a *China Resources* (nález II). Tento rozhodčí nález však nebyl v řízení mezi *Minmetals* a *Ferco*

uvádí, že „článek V Newyorské úmluvy chrání požadavky přirozené spravedlnosti, která se odráží v pravidle *audi alteram partem*. Tam, kde mají rozhodci oprávnění provádět skutková zjištění, může dojít k odmítnutí uznání nálezu opírajícího se o taková zjištění, pokud strany neměly přiměřenou možnost se k těmto zjištěním vyjádřit.“

Důvodem pro odepření uznání podle článku V odst. 1 pís. b) bude situace, kdy je jedné ze stran poskytnuta určitá výhoda a je porušena zásada rovného zacházení. Rozhodci mají možnost uvážení, pokud jde o otázku, které důkazy budou v rozhodčím řízení provedeny. K odepření uznání tak povede pouze situace, kdy rozhodce nepovolí straně předložit zásadní důkaz.⁴⁹⁰

Do působnosti článku V odst. 1 pís. b) spadá i otázka nestrannosti a nezávislosti rozhodců. Tam, kde rozhodce není nestranný a nezávislý, strana nemá skutečnou příležitost uplatnit své požadavky.⁴⁹¹ Nestrannost a nezávislost rozhodců je častěji posuzována v rámci rozporu s veřejným pořádkem podle článku V odst. 2 pís. b).

V rámci článku V odst. 1 pís. b) byla řešena i otázka odůvodnění rozhodčího nálezu. Většina soudů dospěla k závěru, že absence odůvodnění není důvodem k odepření uznání rozhodčího nálezu. Podle některých soudů však právo uplatnit své požadavky zahrnuje i právo na odůvodnění rozhodčího nálezu.⁴⁹²

Při posuzování důvodu podle článku V odst. 1 pís. b) některé soudy zvažovaly, zda povinná strana rovněž uplatnila tyto důvody v řízení o zrušení rozhodčího nálezu ve státě, kde se konalo rozhodčí řízení. Německé soudy zastávají názor, že pokud povinný nepodal návrh na zrušení rozhodčího nálezu ve státě konání rozhodčího řízení, nemůže se ve fázi uznání a výkonu rozhodčího nálezu dovolávat článku

vůbec zmíněn. Ferco podala k čínskému soudu návrh na zrušení nálezu z důvodu, že neměla možnost se k nálezu II vyjádřit. Soud dal Ferco za pravdu a vrátil náleze rozhodcům k novému projednání. Rozhodci vyzvali Ferco k předložení kopie žádosti o zrušení nálezu I, advokát Ferco toto odmítl. Advokát Ferco před konáním ústního jednání zaslal vyjádření, které však vůbec nezmiňovalo otázku nálezu II ani výzvu rozhodcům, aby tento náleze předložili. Rozhodci v novém rozhodčím řízení vydali náleze se stejným obsahem jako v původním řízení. Ferco opět podala návrh na zrušení, kterému nebylo vyhověno. Minmetals požádala o povolení výkonu rozhodčího nálezu v Anglii.

490 BORN, G.B. *International Commercial Arbitration*. Volume II. Austin: Wolters Kluwer, 2009. s. 2751–2753; rozhodnutí Bayerisches Oberstes Landesgericht, Německo ze dne 22.11.2002, sp. zn. 4 Z Sch 13/02, Filmový distributor v Filmový producent; rozhodnutí Oberlandesgericht Stuttgart, Německo ze dne 6.12.2001, sp. zn. 1 Sch 12/01, Prodávající v kupující; rozhodnutí Oberlandesgericht Schleswig, Německo ze dne 24.6.1999, sp. zn. 16 SchH 01/99, Výrobce v Výhradní distributor; rozhodnutí Landesgericht Hamburg, Německo ze dne 18.9.1997, Banka A v Banka B; rozhodnutí Corte di Cassazione, Itálie ze dne 23.4.1997, Dalmine SpA v M. & M. Sheet Metal Forming Machinery A.G.

491 BORN, G.B. *International Commercial Arbitration*. Volume II. Austin: Wolters Kluwer, 2009. s. 2755–2756.

492 Tamtéž, s. 2758–2759.

V odst. 1 pís. b). *Oberlandesgericht Karlsruhe* v již uváděném rozhodnutí č. 9 Sch 01/08 dospěl k závěru, že „povinný se nemůže dovolávat odmítnutí uznání cizího rozhodčího nálezu, protože nepodal návrh na zrušení rozhodčího nálezu ve státě původu (Litva). Podle litevské úpravy rozhodčího řízení musí být návrh na zrušení rozhodčího nálezu z důvodu porušení práva na spravedlivý proces podán do tří měsíců po doručení rozhodčího nálezu. (...) Podle německé úpravy rozhodčího řízení platné do 31.12.1997 bylo dle ustálené judikatury možné namítnout důvody pro odepření uznání cizího nálezu v řízení o prohlášení vykonatelnosti pouze tehdy, pokud bylo stále možné z těchto důvodů podat návrh na zrušení rozhodčího nálezu ve státě, kde byl nálezn vydán. I přesto, že není jisté, zda se tato judikatura použije i pro novou úpravu platnou od 1.1.1998, protože Newyorská úmluva tuto otázku neřeší, soud považuje za dostačující, že úmluva nebrání německým soudům uplatnit restriktivní přístup k důvodům pro odmítnutí uznání cizích nálezů. Pokud jde o německé nálezy, německá úprava výslovně zakazuje uplatnit důvody pro odmítnutí vykonatelnosti, pokud již není možné podat návrh na zrušení nálezu. Je proto nutné vzít v úvahu i podobná ustanovení cizího práva. (...)“⁴⁹³

Článek V odst. 1 pís. b) podle teorie představuje mezinárodní pravidlo, standard spravedlivého procesu. Při uplatnění tohoto ustanovení není třeba odkazovat na právní řád určitého státu. Výjimečně se v soudních rozhodnutích objevil odkaz na právo státu výkonu nebo na *lex loci arbitri*. S odkazem na právo státu výkonu autorka nesouhlasí. Standard spravedlivého procesu práva státu výkonu se použije v případě, kdy je porušení spravedlivého procesu zkoumáno v rámci rozporu s veřejným pořádkem podle článku V odst. 2 pís. b). *Lex loci arbitri* může v případě článku V odst. 1 pís. b) hrát i jinou roli. Výše bylo uvedeno, že v případě, kdy povinný nepodá návrh na zrušení rozhodčího nálezu v souladu s *lex loci arbitri*, ztrácí možnost se dovolávat článku V odst. 1 pís. b) Newyorské úmluvy. Pokud tak učiní, některé soudy se ve fázi uznání a výkonu rozhodčího nálezu přiklonily k názoru, že jsou vázány rozhodnutím soud ve státě vydání rozhodčího nálezu.⁴⁹⁴

Většina soudních rozhodnutí při posuzování toho, zda došlo k porušení zásady spravedlivého procesu v rozhodčím řízení, neodkazuje na právní řád státu, ale hodnotí tuto otázku autonomně, pouze na základě Newyorské úmluvy. V průběhu existence úmluvy tak judikatura upřesnila pravidla či zásady, jejichž porušení v rozhodčím řízení může vést k odmítnutí uznání podle článku V odst. 1 pís. b).

493 Viz také rozhodnutí Kammgericht Berlin, Německo ze dne 17.4.2008, sp. zn. 20 Sch 02/08, Dostupné z: <<http://www.dis-arb.de/en/47/datenbanken/rsprspezial-id2>>; rozhodnutí Oberlandesgericht Karlsruhe, Německo ze dne 27.3.2006, sp. zn. 9 Sch 02/05, Dostupné z: <<http://www.dis-arb.de/en/47/datenbanken/rsprspezial-id2>>.

494 BORN, G.B. *International Commercial Arbitration*. Volume II. Austin: Wolters Kluwer, 2009. s. 2762.

5.7.4 Překročení pravomoci rozhodce (článek V odst. 1 pís. c)

Text článku V odst. 1 pís. c) vykazuje odlišnosti v jednotlivých jazykových verzích. Český text Newyorské úmluvy uvádí, že uznání a výkon rozhodčího nálezu bude možné odmítnout v případech, kdy *nález se týká sporu, pro který nebyla uzavřena rozhodčí smlouva nebo který není v mezích rozhodčí doložky nebo nález obsahuje rozhodnutí přesahující dosah úmluvy o rozhodci nebo rozhodčí doložky*. Anglická verze jako jedna z oficiálních verzí zní „*the award deals with a difference not contemplated by or not falling within the terms of the submission to arbitration, or it contains decisions on matters beyond the scope of the submission to arbitration*.“ Verze francouzská jako rovněž oficiální znění úmluvy uvádí „*que la sentence porte sur un différend non visé dans le compromis ou n'entrant pas dans les prévisions de la clause compromissoire, ou qu'elle contient des décisions qui dépassent les termes du compromis ou de la clause compromissoire*“ Zatímco anglická verze hovoří pouze o „*submission to arbitration*“, francouzská verze rozlišuje mezi „*compromis*“ a „*clause compromissoire*.“ Pojmy „*submission to arbitration*“ a „*compromis*“ bychom mohli přeložit jako ujednání o rozhodčím řízení, „*clause compromissoire*“ je pak rozhodčí doložka. Anglická verze tak vztahuje článek V odst. 1 pís. c) k fázi po uzavření rozhodčí smlouvy, kdy strany vymezují jaké spory a nároky budou rozhodci rozhodovat a dochází k vymezení mandátu rozhodců.⁴⁹⁵ Španělský text jako další z oficiálních verzí má stejné znění jako verze francouzská.⁴⁹⁶ Česká verze se nám v tomto světle jeví jako nepříliš zdařilá kombinace překladu anglického a francouzského textu.

I když se oficiální verze liší, oba texty je třeba číst dohromady. Anglickou verzi je nutné vykládat ve světle francouzské a naopak.⁴⁹⁷ Článek V odst. 1 pís. c) tak obsahuje dva důvody pro odepření uznání. První z nich se týká otázky rozsahu rozhodčí smlouvy. Uznání nálezu může být odepřeno, pokud rozhodci rozhodovali spor, který nespadá do rozsahu rozhodčí smlouvy (věcného či osobního). V české odborné literatuře je v této souvislosti používán termín subjektivní arbitrabilita.⁴⁹⁸ Druhý důvod pokrývá překročení pravomoci rozhodce, tedy situaci, kdy rozhodce rozhodl o věci, která leží mimo jeho mandát (*ultra petita*).⁴⁹⁹ Zatímco první důvod se zakládá na rozhodčí

495 Viz např. známé Terms of Reference podle článku 23 Pravidel rozhodčího řízení MOK z roku 2012.

496 BERG, A.J. *The New York Arbitration Convention of 1958*. The Hague: T.M.C. Asser Institute, 1981. s. 315.

497 Tamtéž, s. 316.

498 ROZEHNALOVÁ, N. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. 2. vyd. Praha: Aspi Wolters Kluwer, 2008. s.

499 BERG, A.J. *The New York Arbitration Convention of 1958*. The Hague: T.M.C. Asser Institute, 1981. s. 314; POUDRET, J.F.; BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd edition. London: Sweet & Maxwell, 2007. s. 837; LEW, J.D.M.; MISTELIS, L.A.;

smlouvě samotné, druhý důvod vychází z mandátu, který strany daly rozhodcům. Mandát může být užší než rozhodčí smlouva.⁵⁰⁰ Je-li například rozhodčí doložka obsažena v kupní smlouvě, rozsahem rozhodčí smlouvy bude právě kupní smlouva, respektive spory z ní vzniklé. Mandát rozhodce pak bude vymezen konkrétně uplatněným nárokem, například nárokem z dodání vadného plnění.⁵⁰¹ Článek V odst. 1 pís. c) umožňuje částečné uznání a výkon, pokud pouze část rozhodčího nálezu naplňuje důvody obsažené v tomto ustanovení.

Oba důvody obsažené v článku V odst. 1 pís. c) předpokládají existenci platné rozhodčí smlouvy. Otázka neplatnosti rozhodčí smlouvy spadá do rámce článku V odst. 1 pís. a).⁵⁰² Vymezení rozsahu rozhodčí smlouvy je záležitostí jejího výkladu. Výklad rozhodčí smlouvy vychází samozřejmě primárně z jejího textu. Rozsah a výklad rozhodčí smlouvy spadají do působnosti práva rozhodného pro rozhodčí smlouvu.⁵⁰³ Jak autorka uvedla výše, pokud si strany právo pro rozhodčí smlouvu nezvolí, je právem rozhodným *lex loci arbitri*. Soudy ve fázi uznání a výkonu tendují k široké interpretaci rozhodčí smlouvy. Článek V odst. 1 pís. c) vykládají restriktivně, jeho uplatnění je naprosto výjimečné.⁵⁰⁴ *Court of Appeals* v rozhodnutí *Parsons & Whittemore Overseas v RAKTA* uvádí, že článek V odst. 1 pís. c) umožňuje straně napadnout rozhodčí nález, který je výsledkem rozhodčího řízení, jehož předmět nespadá do rozsahu ujednání o rozhodčím řízení. Tento důvod by měl být vykládán restriktivně.⁵⁰⁵

KRÖLL, S.M. *Comparative International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 2003. s. 714; BORN, G.B. *International Commercial Arbitration*. Volume II. Austin: Wolters Kluwer, 2009. s. 2798–2799; KURKELA, M.S. *Due Process in International Commercial Arbitration*. New York: Oceana Publications, 2005. s. 26.

500 BERG, A.J. *The New York Arbitration Convention of 1958*. The Hague: T.M.C. Asser Institute, 1981. s. 314.

501 KURKELA, M.S. *Due Process in International Commercial Arbitration*. New York: Oceana Publications, 2005. s. 28.

502 BORN, G.B. *International Commercial Arbitration*. Volume II. Austin: Wolters Kluwer, 2009. s. 2798; LEW, J.D.M.; MISTELIS, L.A.; KRÖLL, S.M. *Comparative International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 2003. s. 714; BERG, A.J. *The New York Arbitration Convention of 1958*. The Hague: T.M.C. Asser Institute, 1981. s. 312.

503 POUURET, J.F.; BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd edition. London: Sweet & Maxwell, 2007. s. 256–257; KURKELA, M.S. *Due Process in International Commercial Arbitration*. New York: Oceana Publications, 2005. s. 26.

504 BORN, G.B. *International Commercial Arbitration*. Volume II. Austin: Wolters Kluwer, 2009. s. 2799; POUURET, J.F.; BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd edition. London: Sweet & Maxwell, 2007. s. 837; BERG, A.J. *The New York Arbitration Convention of 1958*. The Hague: T.M.C. Asser Institute, 1981. s. 313.

505 BERG, A.J. *The New York Arbitration Convention of 1958*. The Hague: T.M.C. Asser Institute, 1981. s. 313.

Rozsah rozhodčí smlouvy posuzoval *Hanseatisches Oberlandesgericht Hamburg* v rozhodnutí č. 6 U 110/97.⁵⁰⁶ Soud dospěl k závěru, že „veškerá činnost oprávněného a odpovídající povinnost povinného za tuto činnost zaplatit byly předmětem rozhodčího řízení. (...) Rozhodci proto mohli rozhodnout o celém předmětu ve spojení se smlouvou z 29.10.1992. Nedošlo k porušení rozhodčí doložky mezi stranami, protože strany se ve smlouvě z 29.10.1992 dohodly, že veškeré spory vzniklé mezi stranami týkající se této smlouvy spadají do působnosti rozhodčí doložky.“ Soud vyšel pouze z textu rozhodčí doložky, odkaz na rozhodné právo nebyl třeba.

Osobní rozsahem rozhodčí smlouvy se zabýval *Hanseatisches Oberlandesgericht Bremen* v rozhodnutí č. 2 Sch 04/99.⁵⁰⁷ Žalovaný (povinný) tvrdil, že rozhodčí nález se týká sporu, který nespadá do rozsahu rozhodčí doložky, protože doložka ve smlouvě pokrývá spory vztahující se k Atlanta Türkiye Ltd. Sirketi, zatímco rozhodčí nález řeší spor mezi společníky ve společnosti s jiným jménem. Soud námitku žalovaného zamítl s tím, že došlo pouze ke změně jména společnosti, nikoli k založení nové. Navíc rozhodl, že je vázán rozhodnutím tureckých soudů, které dospěly k závěru, že rozhodci měli pravomoc. I v tomto případě soud neodkázal na právní řád, podle kterého se posuzuje rozsah rozhodčí smlouvy.

S osobním rozsahem rozhodčí smlouvy souvisí i rozhodnutí *Oberlandesgericht Stuttgart* č. 1 Sch 12/01.⁵⁰⁸ Žalovaný namítal, že spor nespadá do rozsahu rozhodčí

506 Rozhodnutí *Hanseatisches Oberlandesgericht Hamburg*, Německo ze dne 12.3.1998, sp. zn. 6 U 110/97, Strany neuvedeny. V květnu 1992 získal povinný veřejnou zakázku na stavbu továrny na zpracování bavlny v Sýrii. 11.10.1992 uzavřel smlouvu s oprávněným, kterou se zavázal zaplatit 4% z ceny zakázky za realizaci určitých aktivit. Tato dohoda byla 29.10.1992 nahrazena novou, která snížila sumu na 3%. Obě dohody obsahovaly rozhodčí doložku. V prosinci 1992 podepsal povinný smlouvu o stavbě továrny se syrskými orgány. V srpnu 1993 povinný ukončil smlouvu s oprávněným, protože oprávněný údajně nerealizoval sjednané aktivity a dohoda neodpovídala syrskému právu. Povinný nezaplatil sjednanou částku. Oprávněný zahájil rozhodčí řízení ve Švýcarsku v souladu s rozhodčí doložkou. Rozhodci rozhodli v jeho prospěch.

507 Rozhodnutí *Hanseatisches Oberlandesgericht Bremen*, Německo ze dne 30.9.1999, sp. zn. 2 Sch 04/99, Strany neuvedeny. V roce 1992 strany uzavřely dohodu, na základě které založily společnost podle tureckého práva, ve které měly stejný podíl. Smlouva obsahovala rozhodčí doložku. Mezi stranami vznikl spor, protože žalovaný údajně zabránil společnosti pod svou kontrolou, aby zaplatila za dodávky učinění žalobcem. Žalobce zahájil rozhodčí řízení, žalovaný se obrátil na soud v Turecku s žádostí o prohlášení nepravomoci rozhodců. Soud zamítl žádost žalovaného, toto rozhodnutí potvrdil i turecký Nejvyšší soud. Mezitím rozhodci vydali první rozhodčí nález ve prospěch žalobce. Žalovaný podal návrh na zrušení nálezu, protože rozhodci nevyčkali konečného rozhodnutí tureckých soudů o jejich pravomoci. Soud návrhu vyhověl. Rozhodci vydali druhý rozhodčí nález se stejným obsahem. Návrh na jeho zrušení byl tentokrát neúspěšný.

508 Rozhodnutí *Oberlandesgericht Stuttgart*, Německo ze dne 6.12.2001, sp. zn. 1 Sch

smlouvy, protože došlo k postoupení kupní smlouvy na mateřskou společnost prodávajícího (žalobce). Soud dospěl k závěru, že „předmětný spor spadá do rozsahu rozhodčí doložky, protože všechny spory vzniklé mezi stranami z kupní smlouvy mají být řešeny v rozhodčím řízení. Žalobce se v rozhodčím řízení domáhal peněžitého plnění na základě kupní smlouvy. To, zda byl žalobce k tomuto plnění oprávněn nebo na ně v důsledku postoupení ztratil nárok, nemá žádný vliv na otázku, zda spor spadá do rozsahu rozhodčí doložky. Spíše se týká otázky, která byla předložena rozhodci, tedy zda je žalobce oprávněn k tomuto plnění. (...)“

Otázka překročení mandátu rozhodce (*ultra petita*) je převážně otázkou skutkovou. Problém rozhodného práva není v této souvislosti obvykle vůbec řešen. Ve většině případů řešených před národními soudy povinný namítal, že rozhodci přiznali více než bylo žádáno. Německý *Oberlandesgericht Hamburg*⁵⁰⁹ posuzoval námitku povinného, že rozhodci překročili svoji pravomoc, protože přiznali oprávněnému úrok za dobu po vydání nálezu, i když nebyl žádán. Soud dospěl k závěru, že „rozhodci mohou dle svého uvážení a z vlastní iniciativy přiznat úroky za dobu do vydání rozhodčího nálezu i za dobu po jeho vydání. Skutečnost, že bylo přiznáno více než bylo žádáno, není v rozporu s nárokem oprávněného. Tento nárok nemůže být vykládán tak, že omezuje mandát rozhodců přiznat více úroků. Rozhodci nepřekročili svoji pravomoc ve smyslu článku V odst. 1 pís. c.“

Podobně *Oberlandesgericht Schleswig* v rozhodnutí č. 16 SchH 01/99⁵¹⁰ zamítl námitku žalovaného, že rozhodci jednali *ultra petita*. „Nárok žalobce, který byl původně správně žalovaným namítán jako nejednoznačný, pokud ne nepřijatelný, protože měl neurčitý předmět, (...) byl následně rádně vymezen a nedostatek tak byl odstraněn. Tato skutečnost nezpůsobila nepřijatelnou změnu předmětu sporu, námitka *ultra petita* je proto irrelevantní.“

12/01, Prodávající v Kupující. V roce 1994 sjednaly strany kupní smlouvu, která obsahovala rozhodčí doložku a volbu italského práva. Rozhodčí řízení se mělo konat v Itálii podle Pravidel MOK. V roce 1996 prodávající postoupil smlouvu mateřské společnosti A. Společnost A smlouvu ukončila. Mezi stranami vznikl spor týkající se peněžitého plnění z kupní smlouvy. Žalobce (prodávající) zahájil rozhodčí řízení v souladu s doložkou obsaženou ve smlouvě. Místem konání rozhodčího řízení byla Itálie, ústní jednání se konala ve Švýcarsku. Rozhodce rozhodl ve prospěch žalobce.

509 Rozhodnutí *Oberlandesgericht Hamburg*, Německo ze dne 30.7.1998, Vlastník lodi v Nájemce. Skutkový stav byl popsán výše.

510 Rozhodnutí *Oberlandesgericht Schleswig*, Německo ze dne 24.6.1999, sp. zn. 16 SchH 01/99, Výrobce v Výhradní distributor. Na základě smlouvy z roku 1991 se žalovaný stal v Německu výhradním distributorem společnosti vlastněné slovinským státem. Smlouva obsahovala rozhodčí doložku a byla sjednána na 5 let. V roce 1992 vznikl spor ohledně kvality zboží. V roce 1993 žalovaný ukončil smlouvu. V roce 1994 žalobce (právní nástupce původní společnosti) zahájil rozhodčí řízení v Paříži. Rozhodci rozhodli v jeho prospěch.

Švédský odvolací soud ve Stockholmu se ve známém rozhodnutí ve věci *Götaverken*⁵¹¹ zabýval námitkou povinného, že rozhodci rozhodli o snížení ceny, aniž o to byli žádáni. Soud dospěl k závěru, že „mandátem rozhodců bylo posoudit, zda GMTC byla povinna převzít lodě a zaplatit poslední splátku. To znamená, že měli pravomoc rozhodnout, že GMTC má převzít dodávku a zaplatit poslední splátku sníženou v důsledku nepodstatných vad zboží. Snížení ceny tak nebylo náhradou škody přiznanou GMTC, ale přizpůsobení ceny spojené s rozhodnutím o tom, zda GMTC dluží poslední splátku.“

Před národními soudy se objevily i případy, kdy se povinný dovolával článku V odst. 1 pís. c), protože smlouva mezi stranami obsahovala určité ustanovení, které měli rozhodci vzít v úvahu.⁵¹² Jedním z případů je rozhodnutí *District Court* ve věci *Fertilizer Company of India v IDI Management*.⁵¹³ Rozhodci rozhodli o náhradě následné škody, ačkoli smlouva obsahovala výslovné vyloučení tohoto druhu škody. Soud dospěl k závěru, že rozhodci nepřekročili svoji pravomoc, protože našli ospravedlnění pro svůj závěr. Soudy jsou v těchto případech velmi opatrné, protože námitky tohoto typu představují skrytý pokus o přezkum rozhodčího nálezu ve věci samé.⁵¹⁴

Anglický *High Court* v rozhodnutí *Minmetals v Ferco Steel* vymezuje rozdíl mezi mandátem rozhodce a procesními pravidly použitými v rozhodčím řízení. Povinný namítal, že rozhodčí nález obsahuje rozhodnutí ležící mimo mandát rozhodce ve smyslu §103 odst. 1 pís. d) AA.⁵¹⁵ „Smyslem tohoto ustanovení je odmítnout výkon rozhodčích nálezů týkajících se otázek ležících mimo rozsah těch, které byly předloženy rozhodcům. Nedostatek, který povinný rozhodčímu nálezu vytýká, spočívá v tom, že rozhodci vyšli ze svých vlastních skutkových zjištění, která nebyla povinnému sdělena. Tato zjištění se týkala hlavní otázky řešené v rozhodčím řízení, výše škody způsobené oprávněnému ze strany povinného. Zda je tento postup rozhodců v souladu s pravidly CIETAC nebo jinými procesními ustanoveními čínského práva je zcela irrelevantní pro otázku, zda rozhodnutí rozhodců spadá do jejich mandátu. Rozsah mandátu rozhodce

511 Rozhodnutí Odvolacího soudu Stockholm, Švédsko ze dne 13.8.1979, AB *Götaverken* v *GMTC* a *Libye*.

512 BERG, A.J. *The New York Arbitration Convention of 1958*. The Hague: T.M.C. Asser Institute, 1981. s. 316.

513 Rozhodnutí District Court, Southern District of Ohio, USA ze dne 9.6.1981, *Fertilizer Company of India v IDI Management. Inc.*, citováno podle PAULSSON, J. *The New York Convention in International Practice – Problems of Assimilation*. In *The New York Convention of 1958: A Collection of Reports and Materials Delivered at the ASA Conference held in Zürich on 2nd February 1996*. Zürich: ASA, 1996, s. 66.

514 BERG, A.J. *The New York Arbitration Convention of 1958*. The Hague: T.M.C. Asser Institute, 1981. s. 317.

515 Provedení článku V odst. 1 pís. c) Newyorské úmluvy.

je vymezen otázkami, které jsou předloženy rozhodcům k rozhodování, nikoli procesními pravidly použitelnými na toto rozhodování. (...)“

Sporná je otázka, zda článek V odst. 1 pís. c) pokrývá situaci, kdy rozhodci aplikovali jiné právo než zvolené stranami či rozhodovali jako *amiable compositeurs* nebo podle ekvity, aniž k tomu byli zmocněni stranami. *Poudret a Besson* i *Fouchard* se domnívají, článek V odst. 1 pís. c) se na tuto záležitost nevztahuje, protože by tím došlo k příliš široké interpretaci Newyorské úmluvy.⁵¹⁶ K tomuto se lze přiklonit. Přezkum této otázky by dle názoru autorky byl v rozporu se zákazem přezkumu ve věci samé. Existuje i přístup opačný.⁵¹⁷ Například italský *Corte di Appello Milano* v rozhodnutí *De Agostini a Germani v Milloil, Germani a De Agostini*⁵¹⁸ dospěl k závěru, že „článek V odst. 1 pís. c) omezuje možnost odmítnout uznání a výkon rozhodčího nálezu na situace, kdy rozhodci rozhodli mimo rozsah rozhodčí smlouvy. Rozhodnutí podle ekvity a nikoli podle práva může představovat takovou situaci. (...)“

Článek V odst. 1 pís. c) nepatří mezi často uplatňované důvody, velmi zřídka vede k odepření uznání a výkonu rozhodčího nálezu v důsledku restriktivního výkladu.⁵¹⁹ Národní soudy při posuzování tohoto důvodu v převážné většině případů neodkazují na právní řád určitého státu. Rozsah rozhodčí smlouvy závisí na její interpretaci. Při interpretaci rozhodčí smlouvy vycházejí soudy především ze samotného textu rozhodčí smlouvy. Otázka interpretace rozhodčí smlouvy je otázkou spadající do působnosti práva rozhodného pro rozhodčí smlouvu, což je ve smyslu Newyorské úmluvy převážně *lex loci arbitri*. Výslovný odkaz na *lex loci arbitri* v rozhodnutích národních soudů většinou není možné najít. V případě překročení mandátu rozhodců se soudy obvykle omezují pouze na přezkum toho, zda rozhodci nerozhodli o něčem, co leží zjevně mimo jejich mandát vymezený předloženými otázkami. K odkazu na právní řád nedochází.

516 POUDRET, J.F.; BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd edition. London: Sweet & Maxwell, 2007. s. 837; FOUCHARD, P. *Fouchard, Gaillard, Goldman on International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 1999. s. 988.

517 Viz POUDRET, J.F.; BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd edition. London: Sweet & Maxwell, 2007. s. 837.

518 Rozhodnutí Corte di Appello Milano, Itálie ze dne 24.3.1998, Virgilio de Agostini, Loris a Enrico Germani v Milloil SpA, Pia a Gabriella Germani, Andrea de Agostini. V roce 1996 Anna Milla a Virgilio Agostini prodali svým jménem a jménem Enrica, Loris, Pia a Gabrielly Germani akcie ve společnosti Milloil společnosti Ficosa International. Smlouva obsahovala rozhodčí doložku ve prospěch rozhodčího řízení MOK v Paříži a volbu italského práva. Rozhodčí nález vydaný v Paříži rozhodl o společné odpovědnosti prodávajících .

519 BORN, G.B. *International Commercial Arbitration* . Volume II. Austin: Wolters Kluwer, 2009. s. 2801.

5.7.5 Vady složení rozhodčího senátu nebo průběhu rozhodčího řízení (článek V odst. 1 pís. d))

Článek V odst. 1 pís. d) obsahuje dva důvody pro odmítnutí uznání a výkonu rozhodčího nálezu. Prvním z nich je vada ve složení rozhodčího senátu, druhým pak vada průběhu rozhodčího řízení. Rozhodná je v této souvislosti primárně dohoda stran, chybí-li tato dohoda, je rozhodným právem *lex loci arbitri*.

Článek V odst. 1 pís. d) je výsledkem touhy tvůrců Newyorské úmluvy omezit roli práva státu, kde se konalo rozhodčí řízení, ve fázi uznání a výkonu rozhodčího nálezu. Ženevská úmluva z roku 1927 umožňovala odmítnout uznání a výkon, jestliže složení rozhodčího senátu či průběh rozhodčího řízení byly v rozporu s ujednáním stran a s právem země, kde se rozhodčí řízení konalo.⁵²⁰

Článek V odst. 1 pís. d) potvrzuje skutečnost, že většina moderních úprav rozhodčího řízení přiznává stranám širokou volnost, pokud jde o složení a ustanovení rozhodců a volbu procesních pravidel použitelných v řízení před rozhodci. Tato volnost stran je pravidelně omezena pouze kogentní normami *lex loci arbitri*. Ve fázi uznání a výkonu rozhodčího nálezu podle Newyorské úmluvy je autonomie vůle stran primární, *lex loci arbitri* plní pouze subsidiární a doplňující roli. Použije se tedy pouze v případě, že zcela chybí ujednání stran o složení rozhodčího senátu nebo procesních pravidlech, nebo v případě, že ujednání stran neřeší všechny aspekty.⁵²¹

Příkladem podpůrného použití *lex loci arbitri* může být rozhodnutí *Corte di Appello Venezia* ve věci *S.A. Pando Compania Naviera v S.a.S. Filmo*.⁵²² Rozhodčí doložka

520 BERG, A.J. *The New York Arbitration Convention of 1958*. The Hague: T.M.C. Asser Institute, 1981. s. 323.

521 BERG, A.J. *The New York Arbitration Convention of 1958*. The Hague: T.M.C. Asser Institute, 1981. s. 325; BORN, G.B. *International Commercial Arbitration*. Volume II. Austin: Wolters Kluwer, 2009. s. 2770; LEW, J.D.M.; MISTELIS, L.A.; KRÖLL, S.M. *Comparative International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 2003. s. 715; BERG, A.J. *The New York Convention: Summary of Court Decisions*. In *The New York Convention of 1958: A Collection of Reports and Materials Delivered at the ASA Conference held in Zürich on 2nd February 1996*. Zürich: ASA, 1996, s. 86; FOUCHARD, P. *Fouchard, Gaillard, Goldman on International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 1999. s. 990; BERG, A.J. *Why are some Awards not Enforceable*. In *Berg, A.J. New Horizons in International Commercial Arbitration and Beyond*. The Hague: Kluwer Law International, 2005. s. 302; REDFERN, A. *Law and Practice of International Commercial Arbitration*. London: Sweet & Maxwell, 2004. bod 10-43.

522 Rozhodnutí Corte di Appello Venezia, Itálie ze dne 21.5.1976, S.A. Pando Compania Naviera v S.a.S. Filmo. Panamská lodní společnost Pando sjednala s italskou společností smlouvu o nájmu lodi. Rozhodčí doložka obsažená ve smlouvě zněla následovně: „Pokud dojde ke vzniku jakéhokoli sporu mezi majitelem a nájemcem, tento spor bude předlo-

obsažená ve smlouvě stanovila, že jakékoli spory z uvedené smlouvy budou řešeny v rozhodčím řízení v Londýně třemi rozhodci, kdy každá ze stran jmenuje po jednom rozhodci a ti pak jmenují třetího rozhodce. Rozhodčí doložka však neobsahovala náhradní mechanismus pro případ, že některá ze stran nejmenuje rozhodce, což se skutečně stalo. Když žalovaný odmítl jmenovat rozhodce, žalobce postupoval v souladu s anglickou úpravou rozhodčího řízení. *Corte di Appello* dospěl k závěru, že tento postup byl platný podle anglického práva a není dán důvod pro odmítnutí uznání podle článku V odst. 1 pís. d).

Ujednání stran o složení rozhodčího senátu či o procesních pravidlech může mít podobu výslovné dohody či odkazu na rozhodčí pravidla nebo na právní řád určitého státu. O možnostech takového ujednání bylo pojednáno výše v této práci. Volba sídla rozhodčího řízení však automaticky neznamená volbu všech procesních pravidel právního řádu státu, kde se toto sídlo nachází. Tento závěr je v souladu s textem článku V odst. 1 pís. d).⁵²³ Švýcarský *Tribunal Fédéral* v rozhodnutí *Joseph Müller AG v Sigval Bergesen*⁵²⁴ uvádí, že „*přednost, kterou Newyorská úmluva dává vůli stran, umožňuje stranám vytvořit si vlastní procesní pravidla, vybrat si již existující soukromá procesní pravidla nebo zvolit procesní normy určitého státu.*“

Odkaz na právní řád státu sídla rozhodčího řízení neznamená, že rozhodčí řízení musí být v souladu se všemi procesními normami daného právního řádu určenými pro soudní řízení. Moderní úpravy rozhodčího řízení představují právní rámec rozhodčího řízení, který dává rozhodcům při vedení rozhodčího řízení značnou možnost uvážení, která je limitována omezeným rozsahem kogentních norem. Pouze porušení těchto kogentních norem *lex loci arbitri* může být důvodem pro odepření uznání a výkonu rozhodčího nálezu ve smyslu článku V odst. 1 pís. d).⁵²⁵

V rozhodnutí *Hanseatisches Oberlandesgericht Bremen č. 2 Sch 04/99* povinný namítal, že rozhodčí řízení nebylo v souladu s tureckým občanským soudním řádem (Turecko bylo sídlem rozhodčího řízení), protože rozhodci nevyhověli jeho žádosti o ústní jednání a odmítl jeho žádost o předložení důkazu. Povinný rovněž namítal

žen třem osobám v Londýně, kdy každá strana jmenuje jednu osobu a ti pak třetí. Jejich rozhodnutí nebo rozhodnutí alespoň dvou z nich bude konečné. Tyto osoby musí být obchodníky.“ Společnost *Filmo* nezaplatila, *Pando* zahájila rozhodčí řízení. *Pando* jmenovala rozhodce, *Filmo* tak nečinila. *Pando* proto určila svého rozhodce jako jediného v souladu s §7 Arbitration Act z roku 1950. Rozhodce vydal náleze ve prospěch *Pando*.

523 FOUCHARD, P. *Fouchard, Gaillard, Goldman on International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 1999. s. 990.

524 Rozhodnutí *Tribunal Fédéral*, Švýcarsko ze dne 26.2.1982, *Joseph Müller AG v Sigval Bergesen*. Skutkový stav byl uveden výše v souvislosti s rozhodnutím *Court of Appeals for the Second Circuit, USA*.

525 BORN, G.B. *International Commercial Arbitration*. Volume II. Austin: Wolters Kluwer, 2009. s. 2770.

rozpor s občanským soudním řádem, protože odůvodnění nálezu se nezabývalo argumenty povinného vznesenými v průběhu rozhodčího řízení. Soud dospěl k závěru, že „podle článku V odst. 1 pís. d) se průběh rozhodčího řízení řídí primárně dohodou stran. Tím, že strany zvolily Rozhodčí komisi Istanbulské komory obchodu a průmyslu, rovněž souhlasily s aplikací jejich rozhodčích pravidel. Pravidla skutečně upravují ústní jednání, které probíhá v turečtině a je neveřejné. Nicméně podle článku 27 pravidel jsou rozhodci oprávněni rozhodnout o ústním jednání na žádost stran nebo z vlastní iniciativy, nejsou však povinni jednání nařídit.(...)“

Klíčovým problémem článku V odst. 1 pís. d) je situace, kdy je ujednání stran v rozporu s kogentními normami *lex loci arbitri*. Z textu článku V odst. 1 pís. d) a z výše uvedeného vyplývá, že dohoda stran má přednost před ustanoveními *lex loci arbitri*. Z toho vyplývá, že nelze odmítnout uznání a výkon rozhodčího nálezu z důvodu, že složení rozhodčího tribunálu či průběh rozhodčího řízení odpovídají dohodě stran, ale jsou v rozporu s kogentními normami *lex loci arbitri*. Naopak uznání a výkon by bylo možné odmítnout v případě, kdy složení tribunálu nebo průběh řízení sice odpovídají kogentním normám práva sídla rozhodčího řízení, ale jsou v rozporu s ujednáním stran.⁵²⁶ Tento závěr je rovněž v souladu se záměrem autorů Newyorské úmluvy.

Tento vztah mezi ujednáním stran a *lex loci arbitri* se použije pouze ve fázi uznání a výkonu rozhodčího nálezu podle Newyorské úmluvy. Toto pravidlo však neplatí v zemi, kde se koná rozhodčí řízení. Rozhodce se tak může ocitnout v zapeklité situaci. Nebude-li respektovat dohodu stran, která je v rozporu s kogentními normami *lex loci arbitri*, nehrozí návrh na zrušení rozhodčího nálezu v místě sídla rozhodčího řízení, ale je zde dán důvod pro odmítnutí uznání podle článku V odst. 1 pís. d). A naopak.⁵²⁷ Je třeba si ale uvědomit, že porušení kogentních norem *lex loci arbitri* není ani ve fázi uznání a výkonu rozhodčího nálezu zcela pominuto. Za prvé, je-li nález zrušen ve státě svého vydání, existuje možnost odeprít jeho uznání podle článku V odst. 1 pís. e). Ujednání stran o složení rozhodčího senátu či o rozhodčím řízení musí rovněž obstát proti dalším ustanovením Newyorské úmluvy, především článku V odst. 1 pís. b) a článku V odst. 2 pís. b).⁵²⁸

526 BERG, A.J. *The New York Arbitration Convention of 1958*. The Hague: T.M.C. Asser Institute, 1981. s. 327; BORN, G.B. *International Commercial Arbitration*. Volume II. Austin: Wolters Kluwer, 2009. s. 2768–2769; FOUCHARD, P. *Fouchard, Gaillard, Goldman on International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 1999. s. 990–991.

527 BERG, A.J. *The New York Arbitration Convention of 1958*. The Hague: T.M.C. Asser Institute, 1981. s. 326; FOUCHARD, P. *Fouchard, Gaillard, Goldman on International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 1999. s. 990.

528 BERG, A.J. *The New York Arbitration Convention of 1958*. The Hague: T.M.C. Asser Institute, 1981. s. 331;

Fouchard zastává názor, že nerespektování ujednání stran ze strany rozhodce nemůže být důvodem pro odepření uznání rozhodčího nálezu, pokud je odůvodněno povinností rozhodce dodržovat kogentní normy *lex loci arbitri*.⁵²⁹ Ke stejnému závěru se přiklání i *Poudret a Besson*.⁵³⁰ Ačkoli ne plně v souladu s textem článku V odst. 1 pí. d) je tento názor konzistentní s ostatními ustanoveními Newyorské úmluvy, zejména článkem V odst. 1 pí. b) a e) a odst. 2 pí. b). Je možné si představit situaci, kdy rozhodci nerespektovali ujednání stran, protože bylo v rozporu se zásadou spravedlivého procesu. Kdyby tak neučinili, byl by dán důvod pro zrušení rozhodčího nálezu i důvod pro odmítnutí uznání rozhodčího nálezu podle článku V odst. 1 pí. b) i V odst. 2 pí. b), resp. i článku V odst. 1 pí. e). Je tedy správné, aby v této situaci bylo odepřeno uznání rozhodčího nálezu podle článku V odst. 1 pí. d)? Tento závěr je opodstatněný pouze v případě, kdy je dohoda stran skutečně v rozporu s takovou kogentní normou *lex loci arbitri*, jejíž porušení může být důvodem pro zrušení rozhodčího nálezu a jeho následné neuznání podle článku V odst. 1 pí. e) nebo důvodem pro odepření uznání nálezu podle článku V odst. 1 pí. b) nebo V odst. 2 pí. b).

Švýcarský *Tribunal Fédéral* v již uváděném rozhodnutí *Joseph Müller AG v Sigval Bergesen* dospěl k závěru, že „*autonomie vůle stran není neomezená. Je předmětem soudní kontroly, protože strany jsou vždy vázány principy veřejného pořádku státu výkonu. (...)*“

Příkladem rozhodnutí, kdy dal soud jednoznačně přednost dohodě stran před kogentní normou *lex loci arbitri*, je rozhodnutí *Corte di Appello Firenze* ve věci *Rederi Aktiebolaget Sally v S.r.l. Termarea*.⁵³¹ Rozhodčí řízení se konalo v Londýně. Podle

DIPIETRO, D.; PLATTE, M. *Enforcement of International Arbitration Awards – The New York Convention*. London: Cameron May, 2001. s. 165; BORN, G.B. *International Commercial Arbitration*. Volume II. Austin: Wolters Kluwer, 2009. s. 2769.

529 FOUCHARD, P. *Fouchard, Gaillard, Goldman on International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 1999. s. 991.

530 POUURET, J.F.; BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd edition. London: Sweet & Maxwell, 2007. s. 839.

531 Rozhodnutí Corte di Appello Firenze, Itálie ze dne 13.4.1978, Rederi Aktiebolaget Sally v S.r.l. Termarea. Společnosti Sally a Termarea uzavřely smlouvu o nájmu lodí. Smlouva obsahovala rozhodčí doložku následujícího znění: „Veškeré spory z této smlouvy budou řešeny v rozhodčím řízení buď v Londýně nebo v New Yorku, podle toho, které místo je uvedeno v části I této smlouvy, podle práva upravujícího rozhodčí řízení v daném místě. Rozhodčí senát se bude skládat ze tří rozhodců. Každá ze stran jmenuje jednoho rozhodce a ti pak určí rozhodce třetího. Jakékoli rozhodnutí alespoň dvou z těchto tří rozhodců bude konečné. Kterákoli strana se může dovolat rozhodčího řízení zasláním oznámení druhé straně, které bude obsahovat jméno rozhodce a stručný popis sporných otázek. Pokud druhá strana nejmenuje rozhodce do dvaceti dnů od doručení oznámení, jmenuje první strana druhého rozhodce. Toto jmenování má stejný účinek, jako kdyby tak učinila druhá strana.“ Pokud se rozhodci jmenovaní stranami do dvaceti dnů

rozhodčí doložky měli spory rozhodovat tři rozhodci. Každá ze stran měla jmenovat po jednom rozhodci a ti měli vybrat třetího. Rozhodčí doložka rovněž obsahovala přesný postup pro případ, že některá ze stran rozhodce nejmenuje nebo se jmenovaní rozhodci neshodnou na osobě třetího rozhodce. Po vzniku sporu každá ze stran jmenovala rozhodce, ti však nejmenovali třetího. V rozhodčím nálezu to zdůvodnili tím, že jejich jednání bylo v souladu se zněním §9 odst. 1 Arbitration Act z roku 1950, který byl považován za kogentní. Italský soud dospěl k závěru, že rozhodčí nález nemůže být prohlášen za vykonatelný, protože rozhodci nejednali v souladu s ustanovením rozhodčí doložky. K použití §9 odst. 1 uvedl, že podle článku V odst. 1 pís. d) bude soulad složení rozhodčího senátu s právem země, kde se rozhodčí řízení konalo, posuzován pouze tehdy, pokud si strany složení senátu nedohodli.

Strana může ztratit právo dovolat se článku V odst. 1 pís. d), pokud vadu složení rozhodčího senátu nebo průběhu rozhodčího řízení nenamítne už v průběhu rozhodčího řízení.⁵³² Anglický *High Court* v rozhodnutí *Minmetals v Fero Steel* rozhodl, že povinný ztratil možnost se dovolat nedodržení procesních pravidel. „*Není pochyb, že právní zástupci Fero Steel věděli, že rozhodci nejednali v souladu s pravidly, když podali návrh na zrušení nálezu a poté se účastnili nového řízení. Nicméně se účastnili, aniž výslovně namítali porušení pravidel. Ve smyslu článku 45 pravidel CIETAC ztratili právo namítat, že rozhodci opomněli předložit nález. Je těžké si představit zjevnější ztrátu práva namítat procesní vadu než v tomto případě. Fero tak nemůže spoléhat na tuto procesní vadu ve fázi výkonu rozhodčího nálezu. Výslovné či implicitní vzdání se procesní námitky je v kontextu mezinárodního rozhodčího řízení pevně zakotveno.*“

V rámci článku V odst. 1 pís. d) byly zvažovány nejrůznější vady složení rozhodčího senátu nebo průběhu rozhodčího řízení. Jednalo se o nedodržení lhůty pro vydání rozhodčího nálezu⁵³³ či jiného úkonu v rámci řízení, nekonání rozhodčího řízení

od jmenování druhého rozhodce nedohodou na osobě třetího rozhodce, kterýkoli z nich může požádat soudce námořního soudu ve výše uvedeném městě, aby jmenoval třetího rozhodce. Toto jmenování má stejný účinek, jako by byl rozhodce určen dvěma rozhodci. Část I smlouvy určila jako místo konání rozhodčího řízení Londýn. Společnost Sally zahájila rozhodčí řízení v souladu s doložkou. Obě strany jmenovaly rozhodce. Jmenovaní rozhodci neurčili třetího rozhodce. V rozhodčím nálezu to zdůvodnili takto. Článek 24 smlouvy vyžaduje rozhodčí řízení před tříčlenným senátem, kdy třetí rozhodce je určen rozhodci jmenovanými stranami. §9 odst. 1 Arbitration Act z roku 1950 uvádí, že takovéto ustanovení ve smlouvě musí být chápáno s úmyslem jmenovat rozhodčího („umpire“). Protože se v tomto případě rozhodci shodli, rozhodčí nebyl potřeba.

532 BORN, G.B. *International Commercial Arbitration*. Volume II. Austin: Wolters Kluwer, 2009. s. 2777; rozhodnutí Bayerisches Oberstes Landesgericht, Německo ze dne 23.9.2004, sp. zn. 4Z Sch 5/04, K Obchodní společnost v BMW AG.

533 Např. rozhodnutí Oberlandesgericht Dresden, Německo ze dne 6.8.2008, sp. zn. 11 Sch 02/08; rozhodnutí Bayerisches Oberstes Landesgericht, Německo ze dne 23.9.2004, sp.

na sjednaném místě,⁵³⁴ vydání neodůvodněného nálezu,⁵³⁵ nenařízení ústního jednání,⁵³⁶ neaplikace sjednaných procesních pravidel,⁵³⁷ výběr jazyka řízení,⁵³⁸ nedodržení postupu při ustanovení rozhodců,⁵³⁹ jiný počet rozhodců apod. Ve většině případů soudy posuzovaly soulad s ujednáním stran. Článek V odst. 1 pís. d) zřídka vede k odepření uznání. Smyslem pís. d) není přezkoumávání každého procesního kroku rozhodců.

Příkladem, kdy došlo k odmítnutí uznání, je rozhodnutí švýcarského *Appellationsgericht Kanton Baselstadt* ve věci *Firma v Hamburku Y v Korporace v Basileji X*.⁵⁴⁰ Prodávající ze Švýcarska souhlasil s rozhodčím řízením v Hamburku, kdy veškeré spory měly být řešeny v jednom a stejném rozhodčím řízení. Rozhodčí řízení však proběhlo ve dvou fázích – první fáze zahrnovala zjištění kvality, druhá fáze řádné rozhodčí řízení. Prodávající se nezúčastnil ani jedné z fází. Německý kupující namítal, že tento postup je zvyklostí. Soud dospěl k závěru, že „*tento postup byl v rozporu s ujednáním stran a tato zvyklost nebyla prodávajícímu známa. Prodávající v dobré víře spoléhal na tištěná Pravidla, která tento postup neupravují.*“

Článek V odst. 1 pís. d) pokrývá vady složení rozhodčího senátu a průběhu rozhodčího řízení. Stejně jako ostatní důvody pro odepření uznání obsažené v Newyorské úmluvě je vykládán restriktivně. Pouhé technické nedostatky tak nejsou dostačující k tomu, aby vedly k odmítnutí uznání rozhodčího nálezu. Primárně se posuzuje soulad složení rozhodčího senátu a průběhu rozhodčího řízení s ujednáním stran. *Lex loci arbitri* plní pouze podpůrnou a doplňující roli. Cílem autorů Newyorské úmluvy bylo omezit vliv *lex loci arbitri* ve fázi uznání a výkonu rozhodčího nálezu. Ujednání stran tak má v této fázi přednost i před kogentními normami *lex loci arbitri*. *Rozehmalová* uvádí, že

zn. 4Z Sch 5/04, K Obchodní společnost v BMW AG;

- 534 Rozhodnutí High Court Queen's Bench Division, Commercial Court, Velká Británie ze dne 19.1.2001, Tongyuan International Trading Group v Uniclan Limited.
- 535 Rozhodnutí Hanseatisches Oberlandesgericht Bremen, Německo ze dne 30.9.1999, sp. zn. 2 Sch 04/99, Strany neuvedeny.
- 536 Rozhodnutí Hanseatisches Oberlandesgericht Bremen, Německo ze dne 30.9.1999, sp. zn. 2 Sch 04/99, Strany neuvedeny; rozhodnutí Oberlandesgericht Hamburg, Německo ze dne 30.7.1998, Vlastník lodi v Nájemce
- 537 Rozhodnutí High Court Queen's Bench Division, Commercial Court, Velká Británie ze dne 20.1.1997, China Agribusiness Development Corporation v Balli Trading.
- 538 Rozhodnutí Oberlandesgericht Schleswig, Německo ze dne 30.3.2000, sp. zn. 16 SchH 5/99, Strany neuvedeny.
- 539 Rozhodnutí Oberlandesgericht Dresden, Německo ze dne 20.10.1998, sp. zn. 11 Sch 04/98, Strany neuvedeny; rozhodnutí Corte di Cassazione, Itálie ze dne 20.1.1995, Conceria G. De Maio & F. snc v EMAG AG
- 540 Rozhodnutí Appellationsgericht Kanton Baselstadt, Švýcarsko ze dne 6.9.1968, Firma v Hamburku Y v Korporace v Basileji X.

tolerance k principu autonomie vůle je větší v případě, kdy je hodnocena aplikace procesních pravidel ve fázi uznání a výkonu rozhodčího nálezu.⁵⁴¹ Autonomie vůle stran nicméně není neomezená ani ve fázi uznání a výkonu rozhodčího nálezu. Je třeba mít na paměti, že limity autonomie vůle ve fázi uznání představují především ustanovení článku V odst. 1 pís. b) a e) a odst. 2 pís. b). Autorka se proto přiklání k názoru, podle kterého nerespektování ujednání stran ze strany rozhodce nemůže být důvodem pro odepření uznání rozhodčího nálezu, pokud je odůvodněno povinností rozhodce dodržovat kogentní normy *lex loci arbitri*. Tento závěr je opodstatněný pouze v případě, kdy je dohoda stran skutečně v rozporu s takovou kogentní normou *lex loci arbitri*, jejíž porušení může být důvodem pro zrušení rozhodčího nálezu a jeho následné neuznání podle článku V odst. 1 pís. e) nebo důvodem pro odepření uznání nálezu podle článku V odst. 1 pís. b) nebo V odst. 2 pís. b).

5.7.6 Rozhodčí nález se nestal závazným (článek V odst. 1 pís. e))

Článek V odst. 1 pís. e) obsahuje celkem tři důvody, proč je možné uznání a výkon rozhodčího nálezu odmítnout – rozhodčí nález se nestal závazným, rozhodčí nález byl zrušen nebo výkon rozhodčího nálezu byl odložen. Tento oddíl se bude zabývat prvním z důvodů, dva zbývající budou předmětem následujícího oddílu.

Na začátku je třeba uvést několik skutečností, které vedly k přijetí současné podoby tohoto ustanovení. Ženevská úmluva z roku 1927 vyžadovala pro uznání a výkon, aby se rozhodčí nález stal konečným ve státě, kde byl vydán. Podle Ženevské úmluvy to byl navíc oprávněný, kdo byl povinen prokázat, že se rozhodčí nález stal konečným ve státě vydání. V praxi to vedlo k tomu, že jediným způsobem, jak tuto skutečnost, prokázat, bylo získat prohlášení vykonatelnosti (*exequatur*) ve státě vydání. Protože *exequatur* byl rovněž vyžadován ve státě, kde oprávněný žádal o uznání a výkon, Ženevská úmluva přispěla k zavedení systému dvojitého prohlášení vykonatelnosti (*double exequatur*).⁵⁴² Cílem autorů Newyorské úmluvy bylo zrušit tento systém. Text

541 ROZEHNALOVÁ, N. Institutu zrušení rozhodčího nálezu. *Časopis pro právní vědu a praxi*. 1999, č. 4, s. 353.

542 BERG, A.J. *The New York Arbitration Convention of 1958*. The Hague: T.M.C. Asser Institute, 1981. s. 333; BORN, G.B. *International Commercial Arbitration*. Volume II. Austin: Wolters Kluwer, 2009. s. 2815; FOUCHARD, P. *Fouchard, Gaillard, Goldman on International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 1999. s. 971; TWEEDDALE, A.; TWEEDDALE, K. *Arbitration of Commercial Disputes: International and English Law and Practice*. Oxford: Oxford University Press, 2005. s. 420; DIPIETRO, D.; PLATTE, M. *Enforcement of International Arbitration Awards – The New York Convention*. London: Cameron May, 2001. s. 165; POUDRET, J.F.; BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd edition. London: Sweet & Maxwell, 2007. s. 842; LEW, J.D.M.; MISTELIS, L.A.; KRÖLL, S.M. *Comparative International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 2003.

článku V odst. 1 pís. e) se stal předmětem řady návrhů a diskuse. Nakonec bylo spojení konečný rozhodčí nález nahrazeno spojením závazný rozhodčí nález, aniž by byl tento pojem blíže definován.⁵⁴³

Newyorská úmluva blíže nespecifikuje kdy a za jakých podmínek se rozhodčí nález stane závazným. Pouze dvě věci lze tvrdit s jistotou. Za prvé, smyslem zavedení pojmu závazný rozhodčí nález bylo vyloučit systém *double exequatur*. A za druhé, je úkolem strany povinné prokázat, že se rozhodčí nález závazným nestal, aby mohl dojít k odmítnutí uznání a výkonu rozhodčího nálezu.

Pojem závazný tak může být interpretován autonomně na základě Newyorské úmluvy nebo podle právního řádu určitého státu.⁵⁴⁴ Tímto právním řádem je v souladu s textem článku V odst. 1 pís. e) právní řád státu, kde byl rozhodčí nález vydán nebo právní řád státu, podle něhož byl rozhodčí nález vydán. Již výše bylo uvedeno, že rozhodčí nález je vydán ve státě, kde se konalo rozhodčí řízení, resp. kde se nacházelo sídlo rozhodčího řízení. Právní řád státu, kde byl rozhodčí nález vydán, je *lex loci arbitri*. Druhá možnost souvisí s funkčním kritériem, které rozšiřuje působnost Newyorské úmluvy. Počítá se situací, kdy strany zvolily *lex arbitri* odlišné od práva sídla rozhodčího řízení. V této práci autorka dospěla k závěru, že hlavním kritériem pro určení *lex arbitri* je v současné době sídlo konání rozhodčího řízení, nikoli přímá volba stran. Proto použití druhé možnosti obsažené v článku V odst. 1 pís. e) bude naprosto výjimečné. Pro zjednodušení budeme nadále hovořit o právním řádu státu původu rozhodčího nálezu. V naprosté většině případů se bude jednat o *lex loci arbitri*.

Fouchard uvádí, že pro hodnocení závaznosti rozhodčího nálezu podle práva státu původu hovoří několik argumentů. Prvním z nich je samotná struktura článku V odst. 1 pís. e). Zrušení a odložení výkonu rozhodčího nálezu jsou výslovně spjata s právem státu původu. Bylo by paradoxní, kdyby totéž neplatilo pro závaznost rozhodčího nálezu, která v pís. e) figuruje vedle zrušení a odložení výkonu. Za druhé, závazná povaha rozhodčího nálezu nemůže existovat sama o sobě, ale musí vyplývat z právního řádu, který ji uznává. A za třetí, v době vzniku Newyorské úmluvy byla role místa konání rozhodčího řízení významná. Lze si tedy stěží představit, že by autoři úmluvy počítali s tím, že závazná povaha rozhodčího nálezu může být odvozena pouze z úmluvy samotné.⁵⁴⁵ S prvním argumentem autorka souhlasí. Pokud jde o dva

s. 716; STEWART, D.P. National Enforcement of Arbitral Awards under Treaties and Convention. In *International Arbitration in the 21st century: Towards Judicialization and Uniformity?*. Irvington, New York: Transnational Publishers, Inc., 1994, s. 183.

543 K legislativní historii viz blíže BERG, A.J. *The New York Arbitration Convention of 1958*. The Hague: T.M.C. Asser Institute, 1981. s. 333–337.

544 FOUCHARD, P. *Fouchard, Gaillard, Goldman on International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 1999. s. 972.

545 Tamtéž, s. 974.

zbývající, domnívá se, že otázka výkladu pojmu závazný v článku V odst. 1 pís. e) není otázkou, co dává rozhodčímu nálezu závaznost. To je zcela bezpochyby právní řád státu původu (*lex loci arbitri*). Otázkou zde je, jaké podmínky musí rozhodčí nález splnit, aby byl závazný a jeho uznání nemohlo být odmítnuto podle článku V odst. 1 pís. e). Musí to být všechny podmínky stanovené právem státu původu? Nebo stačí, splňuje-li rozhodčí nález určité „autonomní“ podmínky stanové Newyorskou úmluvou a jejím výkladem?

Soudy, které aplikovaly právo státu původu, zvažovaly buď okamžik, kdy se rozhodčí nález stal připraveným pro výkon nebo okamžik, kdy rozhodčí nález naplnil podmínky pojmu, který je podle práva státu původu ekvivalentní pojmu závazný.⁵⁴⁶ Tento okamžik se však v právních úpravách jednotlivých států liší. Může se jednat o okamžik vydání rozhodčího nálezu, jeho doručení, registraci či potvrzení soudem.

Švýcarský *Bezirksgericht Zürich*⁵⁴⁷ aplikoval *lex loci arbitri* na zjištění, zda se stal rozhodčí nález závazným, ale zdůraznil, že pro účely Newyorské úmluvy se nevyžaduje *double exequatur*. „Není podmínkou uznání a výkonu podle úmluvy, aby byl rozhodčí nález prohlášen za vykonatelný ve státě vydání. Je věcí povinné strany prokázat, že se nález závazným nestal. Otázka, zda se rozhodčí nález stal pro strany závazným vydáním, ústním sdělením, písemným vyhotovením či doručením, se primárně řídí právem rozhodným pro rozhodčí řízení.“⁵⁴⁸

Z Newyorské úmluvy, resp. spíše její legislativní historie vyplývá minimálně jeden autonomní aspekt pojmu závazný, a tím je zákaz *double exequatur*.⁵⁴⁹ Pro to, aby byl rozhodčí nález závazný pro účely úmluvy, nemusí být ve státě původně soudně

546 BERG, A.J. *The New York Arbitration Convention of 1958*. The Hague: T.M.C. Asser Institute, 1981. s. 341.

547 Rozhodnutí *Bezirksgericht Zürich*, Švýcarsko ze dne 14.2.2003, Italská strana v Švýcarská společnost, potvrzeno rozhodnutím *Obergericht Zürich*, Švýcarsko ze dne 17.7.2003. Skutkový stav byl uveden výše.

548 Viz rovněž rozhodnutí *Tribunal Fédéral*, Švýcarsko ze dne 14.3.1984, *Denysiana SA v Jassica SA*; rozhodnutí *Tribunal Fédéral*, Švýcarsko ze dne 26.2.1982, *Joseph Müller AG v Sigval Bergesen*.

549 Viz např. rozhodnutí *Bezirksgericht Zürich*, Švýcarsko ze dne 14.2.2003, Italská strana v Švýcarská společnost, potvrzeno rozhodnutím *Obergericht Zürich*, Švýcarsko ze dne 17.7.2003; rozhodnutí *Tribunal Fédéral*, Švýcarsko ze dne 9.1.1995, *Inter Maritime Management SA v Russin & Vecchi*; rozhodnutí *Tribunal Fédéral*, Švýcarsko ze dne 26.2.1982, *Joseph Müller AG v Sigval Bergesen*; rozhodnutí *Corte di Cassazione*, Itálie zde dne 3.11.1992, *Franco a Elisabetta Consolata Lucchetti a Maria Teresa Togna v CO. SI.AC. Compagnia Siciliana di Applalti e Construzione SpA*; rozhodnutí *Cour de Cassation*, Belgie ze dne 5.6.1998, *Inter-Arab Investment Guarantee Corporation v Banque Arabe et Internationale d'Investissements*; rozhodnutí *Högsta Domstolen*, Švédsko ze dne 13.8.1979, *AB Götaverken v GMTC a Libye*.

prohlášen za vykonatelný. Nemohl by tedy být autonomní výklad rozšířen i na další aspekty závaznosti rozhodčího nálezu, především na určení okamžiku, od kdy je nález závazný?⁵⁵⁰

I autonomní definice pojmu závazný má více podob. První z nich vychází z rozlišování mezi řádnými a mimořádnými opravnými prostředky. Rozhodčí nález, který může být předmětem řádného opravného prostředku, ať už před rozhodci nebo před soudem, není závazný. Řádným opravným prostředkem je pouze takový prostředek, který umožňuje skutečný přezkum ve věci samé. Rozlišování řádných a mimořádných opravných prostředků má svoji podporu i v legislativní historii Newyorské úmluvy. Na konferenci v New Yorku bylo navrhováno použít rozlišení mezi řádnými a mimořádnými opravnými prostředky k vymezení závaznosti rozhodčího nálezu. Od tohoto záměru bylo nakonec upuštěno především z důvodu, že některé právní řády neznají tento rozdíl. Podle tohoto chápání není rozhodčí nález závazný, pokud může být ještě přezkoumán ve věci samé. Naopak například možnost podat návrh na zrušení nálezu jeho závaznosti nebrání.⁵⁵¹ Tato definice nicméně opět odkazuje na právní řád státu původu, protože ten může stanovit možnost opravných prostředků.

K tomuto přístupu se výslovně přiklonil i *Bayerisches Oberstes Landesgericht* v již uváděném rozhodnutí č. 4 Z Sch 13/02. Soud dospěl k závěru, že „rozhodčí nález je pro strany závazný, pokud nemůže být napaden v odvolacím rozhodčím řízení nebo před soudem. Strany si v rozhodčím řízení neujednaly druhý stupeň. Řízení o zrušení rozhodčího nálezu zahájené žalovaným ve státě původu nebrání výkonu, protože je pouze prostředkem, jak následně zrušit rozhodčí nález, a nemá vliv na závaznost nálezu.“ Podobně rozhodl i *Landesgericht Hamburg*.⁵⁵² „Rozhodčí nález je řádně odůvodněn, podepsán rozhodci, je konečný a závazný, není nadále předmětem opravného prostředku před rozhodci či před soudem (zvýraznění přidáno K.D.) a byl doručen stranám.(...)“

550 BERG, A.J. *The New York Arbitration Convention of 1958*. The Hague: T.M.C. Asser Institute, 1981. s. 341; GHARAVI, H.G. *The International Effectiveness of the Annulment of an Arbitral Award*. The Hague: Kluwer Law International, 2002. s. 61; BORN, G.B. *International Commercial Arbitration*. Volume II. Austin: Wolters Kluwer, 2009. s. 2819.

551 BERG, A.J. *The New York Arbitration Convention of 1958*. The Hague: T.M.C. Asser Institute, 1981. s. 342; FOUCHARD, P. *Fouchard, Gaillard, Goldman on International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 1999. s. 972; GHARAVI, H.G. *The International Effectiveness of the Annulment of an Arbitral Award*. The Hague: Kluwer Law International, 2002. s. 60; BORN, G.B. *International Commercial Arbitration*. Volume II. Austin: Wolters Kluwer, 2009. s. 2821.

552 Rozhodnutí *Landesgericht Hamburg*, Německo ze dne 18.9.1997, *Banka A v Banka B*.

Švýcarský Tribunal Fédéral⁵⁵³ dospěl k závěru, že „výkon musí být odmítnut, může-li být rozhodčí nález stále napaden řádnými opravnými prostředky. (...) Důkazní břemeno nese strana povinná. Aby mohl být nález vykonán, nemusí být vykonatelný ve státě původu. Postačí, že může být vykonán ve státě, kde je o výkon žádáno, protože Newyorská úmluva nevyžaduje double exequatur.(...) Prodávající pouze uvedl, že anglického právo (rozhodčí řízení se konalo v Londýně – poznámka K.D.) umožňuje u anglického soudu opravný prostředek proti rozhodčímu nálezu, který znemožňuje ipso iure, aby se nález stal závazným. Prodávající ale nepředložil žádný důkaz na podporu svého tvrzení. Především neprokázal, že tento opravný prostředek je řádným opravným prostředkem.(...)“

Belgický Cour de Cassation⁵⁵⁴ dospěl k závěru, že „z článku V odst. 1 pís. e) nevyplývá, že by závaznost rozhodčího nálezu měla být posuzována podle práva státu, kde byl nález vydán. Smyslem článku V odst. 1 pís. e) bylo vyloučit nutnost žádat o prohlášení vykonatelnosti nálezu ve státě původu. (...) Rozhodčí nález je pro strany závazný, pokud není předmětem přezkumu ve věci samé. To, zda je rozhodčí nález předmětem takového přezkumu, musí být vyřešeno primárně podle rozhodčí smlouvy nebo podle práva zvoleného za tímto účelem nebo podle práva státu, kde byl nález vydán.“

- 553 Rozhodnutí Tribunal Fédéral, Švýcarsko ze dne 8.12.2003, A SA v B Co Ltd a C SA. V roce 1999 prodala společnost A ze Švýcarska společnosti B z Britských panenských ostrovů umělé hnojivo, které mělo být dodáno společnosti C z Ekvádoru. Smlouva obsahovala rozhodčí doložku ve prospěch rozhodčího řízení podle pravidel MOK s místem konání rozhodčího řízení v Londýně. Po vzniku sporu zahájily společnosti B a C rozhodčí řízení. Společnost A namítala nepravomoc rozhodce. Rozhodce rozhodl o své pravomoci nálezem. Následně vydal částečný rozhodčí nález příkazující společnosti A zaplatit určitou částku. Konečný rozhodčí nález byl rovněž vydán ve prospěch společnosti B a C. Společnost A se domáhala zrušení konečného nálezu u anglického soudu, zatímco společnosti B a C požádaly o výkon částečného nálezu ve Švýcarsku.
- 554 Rozhodnutí Cour de Cassation, Belgie ze dne 5.6.1998, Inter-Arab Investment Guarantee Corporation v Banque Arabe et Internationale d'Investissements. Inter-Arab Investment Guarantee Corporation (IAIGC) je mezinárodní organizací se sídlem v Kuvajtu. Byla založena v roce 1975 mezinárodní smlouvou a poskytuje pojistné krytí arabským investorům tím, že uzavírá pojistné a jiné smlouvy s vhodnými stranami. V roce 1984 Banque Arabe et Internationale d'Investissements (BAII) a Baghdad Sewage Board (BSB) uzavřeli smlouvu o půjčce. Následně BAII uzavřela smlouvu s několika bankami, které měly financovat 65% hodnoty půjčky. BAII rovněž uzavřela záruční smlouvu s IAIGC, kterou se IAIGC zavázala uhradit BAII případné ztráty, které by ji vznikly ze smlouvy o půjčce. Součástí záruční smlouvy byla i rozhodčí doložka. BAII skutečně utrpěla ztrátu a žádala její kompenzaci na základě záruční smlouvy. Nicméně v mezičase se většinovým akcionářem BAII stala Banque Nationale de Paris a BAII tak přestala splňovat požadavek arabské národnosti ve smyslu mezinárodní smlouvy z roku 1975. IAIGC pozastavila plnění, BAII zahájila rozhodčí řízení, které se konalo v Jordánsku.

Rovněž švédský *Högsta domstolen*⁵⁵⁵ ve známém případě *Götaverken* uvádí, že „možnost podat návrh na zrušení rozhodčího nálezu neznamená, že nález není závazný. Rozhodčí nález není závazný v případě, kdy je přezkoumatelný ve věci samé. (...)“

Podle druhého chápání pojmu závazný rozhodčí nález jsou situace, kdy nález nebude závazný, omezeny na minimum. Příčiny nezávaznosti vyplývají pouze z rozhodčího řízení nebo z nálezu samotného, bez ohledu na stanovisko právního řádu státu původu. Rozhodčí nález nebude závazný pouze v případě, že existuje možnost druhého stupně v rozhodčím řízení nebo byl vydán s podmínkou.⁵⁵⁶ Podle třetí možnosti je rozhodčí nález závazný, pokud nebyl zrušen nebo jeho výkon nebyl odložen.⁵⁵⁷

Oberlandesgericht Celle v rozhodnutí č. 8 Sch 2/03⁵⁵⁸ uvádí, že „není dán důvod pro odmítnutí uznání a výkonu podle článku V odst. 1 pís. e). Rozhodčí nález je závazný a výslovně označený jako konečný. Jeho konečnost rovněž vyplývá z článku 36 Rozhodčích pravidel Rozhodčího institutu obchodní komory ve Stockholmu. Možnost žádat o zrušení nálezu není překážkou konečnosti nálezu.“ Německý soud tady neodvozoval závaznost rozhodčího nálezu z právního řádu státu původu, ale pouze z nálezu samotného a rozhodčích pravidel.

Podle článku V odst. 1 pís. e) může dojít k odmítnutí uznání a výkonu v případě, kdy se rozhodčí nález nestal pro strany závazným. Sama Newyorská úmluva závaznost rozhodčího nálezu blíže nespecifikuje. Aby byl rozhodčí nález závazný ve smyslu úmluvy, nemusí být prohlášen za vykonatelný ve státě původu. Úmluva nevyžaduje

555 Rozhodnutí *Högsta Domstolen*, Švédsko ze dne 13.8.1979, AB *Götaverken* v GMTC a Libye. Skutkový stav byl uveden výše.

556 FOUCHARD, P. *Fouchard, Gaillard, Goldman on International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 1999. s. 972–973; GHARAVI, H.G. *The International Effectiveness of the Annulment of an Arbitral Award*. The Hague: Kluwer Law International, 2002. s. 63.

557 GHARAVI, H.G. *The International Effectiveness of the Annulment of an Arbitral Award*. The Hague: Kluwer Law International, 2002. s. 63.

558 Rozhodnutí *Oberlandesgericht Celle*, Německo ze dne 20.11.2003, sp. zn. 8 Sch 2/03, Dodavatel v Dopravce. V roce 1999 strany sjednaly přepravní smlouvu, podle které se žalovaný (dopravce) zavázal přepravit chemickou látku po moři ve speciálních kontejnerech. Dodavatel se zavázal k určitému minimálnímu objemu přepravy za rok. Strany se rovněž dohodly, že pokud ukončí smlouvu předčasně, dopravce na zbytek doby pronajme dodavateli kontejnery. Smlouva obsahovala rozhodčí doložku. Strany se později ústně dohodly, že dopravce bude přepravovat i jiné látky. Podle dopravce se rovněž dohodly na zvýšení minimálního objemu a dopravce se zavázal použít více kontejnerů a 4 lodě. Dodavatel nedodal sjednaný minimální objem a dopravce utrpěl finanční ztrátu a následně se stal insolventním. Dopravce zahájil rozhodčí řízení ve Švédsku v souladu s doložkou pro porušení smlouvy a žádal úhradu přepravy a náhradu škody. Dodavatel uplatnil protinárok. Rozhodce rozhodl ve prospěch dodavatele.

double exequatur. Tento závěr potvrzují legislativní historie úmluvy, odborné publikace i judikatura národních soudů. Pokud jde o ostatní aspekty závaznosti, především určení okamžiku, od kdy je nález závazný, existují při aplikaci článku V odst. 1 pís. e) dva přístupy. Oba tyto přístupy nachází podporu v odborné literatuře i soudní praxi. Podle prvního přístupu je nutné závaznost rozhodčího nálezu hodnotit podle práva státu původu rozhodčího nálezu (*lex loci arbitri*). Druhý přístup hodnotí závaznost rozhodčího nálezu autonomně. Vychází z rozlišování mezi řádnými opravnými prostředky, resp. prostředky směřujícími k přezkumu merita věci a mimořádnými opravnými prostředky, nejčastěji zrušením rozhodčího nálezu. Pouze první jmenované mohou ovlivnit závaznost rozhodčího nálezu. Je třeba ale poznamenat, že i v případě druhého přístupu někdy dochází k odkazu na *lex loci arbitri*, aby bylo možné zjistit, jakou má daný opravný prostředek povahu. Na závěr je nutné dodat, že rozhodčí nález je ve fázi uznání a výkonu považován za závazný, dokud povinná strana neprokáže opak.

5.7.7 Rozhodčí nález byl zrušen nebo jeho výkon byl odložen (článek V odst. 1 pís. e))

Článek V odst. 1 pís. e) ve své druhé části obsahuje dva důvody, pro které je možné uznání a výkon rozhodčího nálezu odmítnout. První důvod pokrývá situaci, kdy byl rozhodčí nález zrušen. Druhý důvod spočívá v odložení výkonu rozhodčího nálezu. Tyto skutečnosti však mohou vést k odepření uznání pouze v případě, pokud se odehrály ve státě, kde byl rozhodčí nález vydán nebo ve státě, podle jehož práva byl rozhodčí nález vydán (dále jen stát původu). V předchozích částech práce bylo zdůvodněno, že v současné době je státem původu zásadně stát, kde se konalo rozhodčí řízení. Druhá možnost, se kterou počítá článek V odst. 1 pís. e), bude naprosto výjimečná. Jedná se o situaci, kdy strany jako *lex arbitri* zvolily právo státu odlišné od práva státu, kde se rozhodčí řízení koná. Podle článku V odst. 1 pís. e) je právem státu původu v převažující většině případů *lex loci arbitri*.

1) Rozhodčí nález byl ve státě původu zrušen

Institut zrušení rozhodčího nálezu je institutem národního práva, který je realizován státními orgány (soudy).⁵⁵⁹ V současné době neexistuje žádná úprava, která by sjednocovala právní regulaci této otázky. Je to tedy národní právo, které dává odpověď na dvě zásadní otázky související s tímto institutem. Za prvé je to otázka, které soudy mají pravomoc ke zrušení rozhodčího nálezu nebo jinými slovy, které rozhodčí nálezy mohou soudy konkrétního státu zrušit. Druhým problémem je pak otázka rozsahu soudní kontroly.⁵⁶⁰ Jistý stupeň harmonizace přinesl do této otázky Vzorový zákon,

559 ROZEHNALOVÁ, N. Institutu zrušení rozhodčího nálezu. *Časopis pro právní vědu a praxi*. 1999, č. 4, s. 350.

560 GHARAVI, H.G. *The International Effectiveness of the Annulment of an Arbitral Award*.

nicméně i právní úpravy vytvořené na jeho základě vykazují v tomto směru odchylky. Právní úpravy většiny států vycházejí ze zásady, že jejich soudy mají pravomoc zrušit pouze domácí rozhodčí nálezy. Kritérium odlišení domácího a cizího rozhodčího nálezů závisí na stanovisku toho kterého právního řádu. Jak bylo analyzováno výše, v současné době dominuje sídlo rozhodčího řízení.⁵⁶¹ Za domácí jsou tak považovány rozhodčí nálezy vydané v rozhodčím řízení, které se konalo na území daného státu. Pravomoc soudů ve státě sídla rozhodčího řízení je považována za výlučnou.⁵⁶² Z této zásady vychází Vzorový zákon,⁵⁶³ ale i řada dalších právních úprav.⁵⁶⁴

Tento závěr potvrzuje i Newyorská úmluva v článku V odst. 1 pís. e). Úmluva zakotvuje zásadu, že pouze soud ve státě původu má výlučnou pravomoc rozhodnout o zrušení rozhodčího nálezů.⁵⁶⁵ Pís. e) v žádném případě neupravuje samotné zrušení rozhodčího nálezů. Toto ustanovení pouze přiznává zrušení rozhodčího nálezů určité účinky, jsou-li splněny předpokládané podmínky. Za prvé se musí jednat o rozhodčí nález spadající do působnosti Newyorské úmluvy. Za druhé rozhodčí nález musel být příslušným orgánem skutečně zrušen. A za třetí úmluva přiznává zrušení účinky pouze tehdy, pokud byl nález zrušen orgánem země původu. Newyorská úmluva tak nepřímou stanovuje výlučnou pravomoc ke zrušení nálezů soudům státu původu. Přiznaným účinkem zrušení je možnost odmítnutí uznání a výkonu rozhodčího nálezů. Zrušení rozhodčího nálezů tak získává extraterritoriální účinky.

Rozhodčí nález, který byl zrušen ve státě původu, ztrácí výhody dané Newyorskou úmluvou. Úmluva tak v tomto ohledu přiznává značnou roli právu státu původu a potvrzuje spojení mezi rozhodčím nálezem a právem státu, kde se konalo rozhodčí řízení.⁵⁶⁶ Úmluva rozlišuje mezi primární a sekundární pravomocí ke kontrole

The Hague: Kluwer Law International, 2002. s. 11.

561 Vybraná soudní rozhodnutí k této otázce viz WEBSTER, T.H. *Evolving Principles in Enforcing Awards Subject to Annulment Proceedings*. *Journal of International Arbitration*, 2006, roč. 23, č. 3 [cit. 15-02-2013], s. 206–212. Dostupné z Kluwer Law Online: <<http://www.kluwerlawonline.com/document.php?id=JOIA2006013&type=toc&num=1&>>>.

562 GHARAVI, H.G. *The International Effectiveness of the Annulment of an Arbitral Award*. The Hague: Kluwer Law International, 2002, s. 12.

563 Článek 1 odst. 2 a článek 34.

564 Viz např. §1025 ZPO, článek 176 IPRG, §2 AA, ZRŘ.

565 BERG, A.J. *The New York Arbitration Convention of 1958*. The Hague: T.M.C. Asser Institute, 1981. s. 350; FOUCHARD, P. *Fouchard, Gaillard, Goldman on International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 1999. s. 978.

566 FOUCHARD, P. *Fouchard, Gaillard, Goldman on International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 1999. s. 978; PARK, W.W. *Arbitration of International Business Disputes: Studies in Law and Practice*. Oxford: Oxford University Press, 2006. s. 197; POUDRET, J.F.; BESSON, S. *Comparative Law of International*

rozhodčího nálezu. Pouze soudy s primární pravomocí mohou zrušit rozhodčí nález. Soudům se sekundární pravomocí náleží pouze možnost odmítnout uznání a výkon rozhodčího nálezu. Primární pravomoc mají pouze soudy ve státě původu. Newyorská úmluva tak umožňuje dvojitou kontrolu rozhodčího nálezu – ve státě původu i ve státě výkonu.⁵⁶⁷

Court of Appeals for the Fifth Circuit v rozhodnutí *Petramina*⁵⁶⁸ uvádí, že „Newyorská úmluva poskytuje dobře strukturovaný rámec přezkumu a výkonu rozhodčích nálezů. Pouze soud ve státě s primární pravomocí může zrušit rozhodčí nález. Soudy v jiných zemích mají sekundární pravomoc. Soud ve státě se sekundární pravomocí může pouze rozhodnout, zda bude nález v dané zemi vykonán. Úmluva počítá s rozdílnými režimy pro přezkum rozhodčích nálezů – 1) v zemi, kde byl rozhodčí nález vydán nebo podle jejíhož práva byl vydán a 2) v ostatních zemích, kde je žádáno o uznání a výkon. Podle Newyorské úmluvy má primární pravomoc nad rozhodčím nálezem země, kde byl rozhodčí nález vydán nebo podle jejíhož práva byl vydán. Ostatní smluvní státy mají sekundární pravomoc.(...)“

Zrušení rozhodčího nálezu je institutem, kterým národní soudy uplatňují kontrolní funkci vůči rozhodčímu řízení. Vzhledem k tomu, že zrušení rozhodčího nálezu je

Arbitration. 2nd edition. London: Sweet & Maxwell, 2007. s. 845.

567 BERG, A.J. Annulment of Awards in International Arbitration. In *International Arbitration in the 21st century: Towards Judicialization and Uniformity?*. Irvington, New York: Transnational Publishers, Inc., 1994, s. 138.

568 Rozhodnutí Court of Appeals for the Fifth Circuit, USA ze dne 24.3.2004, *Kahara Bodas Co., L.L.C. v Perusahaan Pertambangan Minyak Dan Gas Bumi Negara et al. & Perusahaan Petrambangan Minyak Dan Gas Bumi Negara (Petramina II)*, citováno podle KOCH, CH. The Enforcement of Awards Annulled in their Place of Origin. The French and U.S. Experience. *Journal of International Arbitration*, 2009, roč. 26, č. 2, [cit. 15-02-2013], s. 284. Dostupné z Kluwer Law Online: < <http://www.kluwerlawonline.com/document.php?id=JOIA2009014&type=toc&num=5&c>>. V roce 1994 společnosti Kahara Bodas Co., L.L.C. (KBC) a Perusahaan Pertambangan Minyak Dan Gas Bumi Negara (Petramina), indonéská státní společnost uzavřely smlouvu o realizaci projektu na Jávě v Indonésii. Strany si zvolily indonéské právo. Smlouva obsahovala rozhodčí doložku ve prospěch rozhodčího řízení ve Švýcarsku podle Pravidel UNCITRAL. V roce 1997 indonéská vláda nejprve pozastavila a poté zcela ukončila předmětný projekt. KBC zahájila rozhodčí řízení ve Švýcarsku. Rozhodci vydali nález v její prospěch. Petramina neúspěšně žádala o zrušení nálezu ve Švýcarsku. V roce 2002 podala Petramina návrh na zrušení nálezu v Indonésii. KBC se obrátila na District Court for the Southern District of Texas s žádostí o vydání anti-suit injunction, který by společnosti Petramina přikazoval vzít zpět návrh podaný v Indonésii. District Court žádosti vyhověl, Petramina se odvolala. Court of Appeals for the Fifth Circuit v rozhodnutí *Petramina I* rozhodnutí District Court zrušil. V Indonésii došlo ke zrušení nálezu a Court of Appeals se v rozhodnutí *Petramina II* zabýval otázkou, zda zrušení nálezu v Indonésii brání uznání v USA, pokud byl nález vydán ve Švýcarsku.

výkonem soudní moci daného státu, je teritoriálně omezené. Zrušení rozhodčího nálezů tak bez dalšího vyvolává účinky pouze na území státu, jehož soudy rozhodčí nález zrušily. Je-li rozhodčí nález v daném státě zrušen, přestává existovat, nevyvolává žádné účinky a nemůže zde být vykonán. Zrušení rozhodčího nálezů ale automaticky nevyvolává tytéž účinky ve státě jiném. Ve fázi uznání a výkonu rozhodčího nálezů v cizím státě může zrušení rozhodčího nálezů vyvolat účinky pouze tehdy, pokud mu jsou nějaké účinky přiznány.⁵⁶⁹ V mezinárodním rozhodčím řízení se zde střetávají dvě tendence. Za prvé přístup teritoriální, který respektuje roli práva sídla rozhodčího řízení a pravomoc jeho soudů ke zrušení rozhodčího nálezů. A za druhé přístup delokalizační, který roli sídla rozhodčího řízení popírá. V rámci obou přístupů se však liší stupeň respektu, se kterým národní soudy přistupují k rozhodnutím soudů jiného státu o zrušení rozhodčího nálezů. Tento stupeň se pohybuje mezi povinností odmítnout uznání a výkon rozhodčího nálezů v případě, že byl zrušen ve státě původu, a chápáním mezinárodního rozhodčího nálezů jako nestátního, který neodvozuje svoji závaznost z *lex loci arbitri*, ale pouze z vůle stran.⁵⁷⁰

Newyorská úmluva představuje umírněnější formu teritoriality. Uznává zásadu, že stát je na svém území suverénním a jeho soudy mají právo posoudit legalitu aktů vydaných na daném území. Soudy tak budou zásadně respektovat rozhodnutí cizího soudu, který měl pravomoc ke zrušení rozhodčího nálezů, pokud nebude dán závažný důvod proč tak neučinit. Článek V odst. 1 pís. e) dává soudům možnost uvážení.⁵⁷¹

Možnost uvážení vyplývá především ze samotného textu Newyorské úmluvy. Čtyři z pěti oficiálních jazykových verzí úmluvy uvádějí, že uznání a výkon *mohou* být odepřeny. Výjimkou je pouze francouzský text, o jehož interpretaci však existují pochybnosti. O možnosti uvážení při použití článku V bylo podrobně pojednáno výše a závěry tam uvedené dopadají i na článek V odst. 1 pís. e).

Pokud národní soudy skutečně aplikují článek V odst. 1 pís. e), ve většině případů dochází k odmítnutí uznání a výkonu rozhodčího nálezů zrušeného ve státě původu. K nerespektování rozhodnutí o zrušení rozhodčího nálezů by mělo dojít tehdy, bylo-li toto rozhodnutí vydáno v rozporu se zásadou spravedlivého procesu nebo je toto rozhodnutí v rozporu s veřejným pořádkem státu výkonu.⁵⁷²

Německá soudní praxe respektuje rozhodnutí o zrušení rozhodčího nálezů vydaná

569 GOODE, R. The Role of the Lex Loci Arbitri in International Commercial Arbitration. *Arbitration International*. 2001, č. 1, [cit. 15-02-2013], s. 28. Dostupné z Kluwer Law Online: <http://www.kluwerlawonline.com/document.php?id=316050&type=toc&num=2&>>.

570 Tamtéž, s. 24–25.

571 Tamtéž, s. 24–25.

572 PARK, W.W. *Arbitration of International Business Disputes: Studies in Law and Practice*. Oxford: Oxford University Press, 2006. s. 190.

ve státě původu. Pokud byl rozhodčí nález zrušen ve státě původu, není možné ho v Německu vykonat. Rozhodnutí cizího soudu o zrušení rozhodčího nálezu by však mělo splňovat podmínky pro uznání cizích rozhodnutí. Mělo by tedy být v souladu se zásadou spravedlivého procesu a nemělo by být v rozporu s veřejným pořádkem.⁵⁷³ Například *Bundesgerichtshof* v rozhodnutí III ZB 14/07⁵⁷⁴ dospěl k závěru, že výkon rozhodčího nálezu podléhá Newyorské úmluvě, která je přímo aplikovatelná.(...) *Rozhodnutí Oberlandesgericht o odmítnutí uznání podle článku V odst. 1 pís. e) bylo správně odůvodněno zrušením rozhodčího nálezu soudem v Bělorusku.*

I přesto, že z praxe soudů USA je pravděpodobně nejznámější rozhodnutí *Chromalloy*, které vedlo k uznání nálezu zrušeného ve státě původu, je toto rozhodnutí ojedinělé. Soudy USA zásadně odmítají uznání a výkon rozhodčích nálezů zrušených ve státě původu. *Court of Appeals for the Second Circuit* v rozhodnutí *Baker Marine*⁵⁷⁵ odmítl uznat a vykonat nález zrušený ve státě vydání. Soud na rozdíl od rozhodnutí *Chromalloy* odmítl aplikovat FAA jako příznivější národní úpravu ve smyslu článku VII Newyorské úmluvy, protože se rozhodčí řízení konalo v Nigérii a strany se nikdy nedohodly na aplikaci FAA.⁵⁷⁶ *District Court for the Southern District of New York*

573 PARK. W.W. *Arbitration of International Business Disputes: Studies in Law and Practice*. Oxford: Oxford University Press, 2006. s. 186; SACHS, K. The Enforcement of Awards Nullified in the Country of Origin: The German Perspective. In *Berg, A.J. Improving the Efficiency of Arbitration Agreements and Awards: 40 Years of Application of the New York Convention, ICCA Cogress Series, No. 9 (1998)*. The Hague: Kluwer Law International, 1999, s. 555.

574 Rozhodnutí Bundesgerichtshof, Německo ze dne 21.5.2007, sp. zn. III ZB 14/07, Dostupné z: <<http://www.dis-arb.de/en/47/datenbanken/rsprspezial-id2>>. Rozhodčí nález byl vydán v Bělorusku. Nejvyšší soud v Bělorusku zrušil na návrh povinného rozhodčí nález, protože byl nález vydán v rozporu se zvolenými rozhodčími pravidly.

575 Rozhodnutí Court of Appeals for the Second Circuit, USA ze dne 12.8.1999, *Baker Marine Ltd. v Chevron Ltd. & Chevron Corp., Inc.; Baker Marine Ltd. v Danos and Curole Marine Contractors, Inc.*, citováno podle KOCH, CH. The Enforcement of Awards Annulled in their Place of Origin. The French and U.S. Experience. *Journal of International Arbitration*, 2009, roč. 26, č. 2, [cit. 15-02-2013], s. 280. Dostupné z Kluwer Law Online: <<http://www.kluwerlawonline.com/document.php?id=JOIA2009014&type=toc&num=5&>>. Společnost Baker Marine se zavázala poskytnout služby pro společnost Danos a Chevron zabývající se těžbou ropy v Nigérii. Spor, který mezi stranami vznikl, byl řešen v rozhodčím řízení v Nigérii. Rozhodci vydali nález ve prospěch Baker Marine. Soudy v Nigérii nález zrušily z důvodu, že závěry rozhodců nebyly podloženy důkazy a rozhodci neoprávněně přiznali „punitive damages.“ Baker Marine se domáhala uznání rozhodčího nálezu v USA. District Court of the Northern District of New York žádost zamítl s tím, že není podle Newyorské úmluvy možné vykonat nález, který byl v Nigérii zrušen. Court of Appeals rozhodnutí potvrdil.

576 KOCH, CH. The Enforcement of Awards Annulled in their Place of Origin. The French

v rozhodnutí *Spier*⁵⁷⁷ rovněž odmítl uznat rozhodčí nález zrušený ve státě, kde byl vydán. Soud dospěl k závěru, že se jedná o cizí rozhodčí nález a není tudíž dán žádný prostor pro aplikaci FAA. Uznání a výkon tohoto nálezu zcela podléháji článku V odst. 1 pís. e) Newyorské úmluvy.⁵⁷⁸ *Court of Appeals for the District of Columbia* v rozhodnutí *Termorio*⁵⁷⁹ odmítl uznat rozhodčí nález zrušený ve státě vydání. Soud uvádí, že „*Newyorská úmluva nepodporuje režim, podle kterého soudy se sekundární pravomocí mohou soudit rozhodnutí soudu s primární pravomocí, který jednal v souladu se zákonem jako orgán příslušný ke zrušení nálezu vydaného v dané zemi. Odvolatel zašel příliš daleko, když navrhoval, že soud se sekundární pravomocí může ignorovat rozhodnutí o zrušení rozhodčího nálezu ve státě, který má primární pravomoc. Pouhé tvrzení o tom, že rozhodnutí o zrušení nálezu je v rozporu s veřejným pořádkem státu výkonu, nestačí k překonání článku V odst. 1 pís. e).*“

Newyorská úmluva přiznává soudům státu původu výlučnou pravomoc ke zrušení rozhodčího nálezu a zároveň zajišťuje takovému rozhodnutí o zrušení extraterritoriální

and U.S. Experience. *Journal of International Arbitration*, 2009, roč. 26, č. 2, [cit. 15-02-2013], s. 280–281. Dostupné z Kluwer Law Online: <<http://www.kluwerlawonline.com/document.php?id=JOIA2009014&type=toc&num=5&>>.

577 Rozhodnutí District Court for the Southern District of New York, USA ze dne 22.10.1999, *Martin Spier v Calzaturificio Tecnica SpA*, citováno podle KOCH, CH. The Enforcement of Awards Annulled in their Place of Origin. The French and U.S. Experience. *Journal of International Arbitration*, 2009, roč. 26, č. 2, [cit. 15-02-2013], s. 281–282. Dostupné z Kluwer Law Online: <<http://www.kluwerlawonline.com/document.php?id=JOIA2009014&type=toc&num=5&>>. V roce 1969 uzavřel M. Spier konzultační smlouvu s italským výrobcem lyžařských bot společností Calzaturificio Tecnica SpA. Spor mezi stranami byl řešen v rozhodčím řízení v Itálii a rozhodci vydali nález ve prospěch M. Spiera. V roce 1987 District Court pozastavil výkon rozhodčího nálezu podle článku VI Newyorské úmluvy, protože v Itálii byl podán návrh na jeho zrušení. Nález byl italskými soudy skutečně zrušen. M. Spier obnovil vykonávací řízení v roce 1999.

578 KOCH, CH. The Enforcement of Awards Annulled in their Place of Origin. The French and U.S. Experience. *Journal of International Arbitration*, 2009, roč. 26, č. 2, [cit. 15-02-2013], s. 282. Dostupné z Kluwer Law Online: <<http://www.kluwerlawonline.com/document.php?id=JOIA2009014&type=toc&num=5&>>.

579 Rozhodnutí Court of Appeals for the District of Columbia, USA ze dne 25.5.2007, *Termorio S.A.E.S.P. & Leaseco Group, L.L.C. v Electranta S.P. et al.*, citováno podle KOCH, CH. The Enforcement of Awards Annulled in their Place of Origin. The French and U.S. Experience. *Journal of International Arbitration*, 2009, roč. 26, č. 2, [cit. 15-02-2013], s. 285–286. Dostupné z Kluwer Law Online: <<http://www.kluwerlawonline.com/document.php?id=JOIA2009014&type=toc&num=5&>>. Rozhodčí řízení se konalo v Kolumbii. Kolumbijské soudy následně zrušily rozhodčí nález pro neplatnost rozhodčí smlouvy, protože ta v době svého uzavření porušovala kolumbijské právo.

účinky. Je-li rozhodčí nález zrušen ve státě původu, vede to k nemožnosti jeho výkonu nejen v tomto státě, ale i v ostatních smluvních státech úmluvy. Článek V odst. 1 pís. e) ovšem nevyklučuje použití úmluvy v případě, kdy právo státu původu umožňuje stranám vzdát se možnosti zrušení rozhodčího nálezu. Úmluva pouze přiznává soudům státu původu pravomoc rozhodnout o zrušení rozhodčího nálezu. Nestanoví však, zda a jakým způsobem má být tato pravomoc realizována. Nevyklučuje tedy možnost, aby právní řád upravitel vzdání se práva na zrušení rozhodčího nálezu. Vzdání se tohoto práva neznamena, že se rozhodčí nález stává nestátním. Soudy ve státě původu mají nadále pravomoc vykonávat pomocné funkce a rozhodci jsou povinni respektovat kogentní normy *lex loci arbitri*.⁵⁸⁰

Newyorská úmluva nicméně soudům ve státě výkonu přiznává možnost uvážení, zda skutečně uznání zrušeného nálezu odmítnou. K uznání nálezu by mohlo dojít v případě, kdy rozhodnutí o zrušení nálezu vykazuje zásadní vady, pro které k němu není možné přihlídnout.

Možnost uvážení rovněž otevírá možnost přihlížet k důvodu, pro který byl nález ve státě původu zrušen. Může totiž dojít k situaci, kdy bude rozhodčí nález zrušen z ryze lokálního důvodu, který nemá v mezinárodním rozhodčím řízení své opodstatnění. *Střelec*⁵⁸¹ uvádí příklad, že rozhodčí nález bude ve státě vydání zrušen jen proto, že jedním z rozhodců byla žena. V takovéto situaci asi nebude vhodné, aby zrušení nálezu vedlo k odmítnutí uznání a výkonu tohoto nálezu v jiném státě. Jaké důvody pro zrušení jsou však dostatečně relevantní proto, aby byly respektovány i ve fázi uznání a výkonu?

*Paulsson*⁵⁸² přišel se známým dělením na místní standard zrušení (*local standard annulment LSA*) a mezinárodní standard zrušení (*international standard annulment ISA*). Pouze ISA může zabránit uznání a výkonu rozhodčího nálezu v jiném státě, LSA nikoliv. ISA koresponduje článku V odst. 1 pís. a)–d) Newyorské úmluvy. Toto dělení je jisté v souladu s možností uvážení, kterou dává úmluva. Konkrétní aplikace tohoto dělení je však záležitostí soudů, kdy bude záležet především na interpretaci v konkrétním případě. Z omezeného mezinárodního účinku zrušení rozhodčího nálezu vychází i Evropská úmluva. Článek IX odst. 1 přiznává zrušení rozhodčího nálezu účinky v jiném státě

580 BERG, A.J. Annulment of Awards in International Arbitration. In *International Arbitration in the 21st century: Towards Judicialization and Uniformity?*. Irvington, New York: Transnational Publishers, Inc., 1994, s. 140–146; FOUCHARD, P. *Fouchard, Gaillard, Goldman on International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 1999. s. 979–980.

581 STŘELEČEK, K. K možnosti uznání a výkonu zrušeného cizího rozhodčího nálezu. *Bulletin advokacie*. 2004, č. 3, s. 40.

582 PAULSSON, J. Enforcing Arbitral Awards Notwithstanding a Local Standard Annulment. *ICC Bulletin*, 1998, roč. 9, č. 1, citováno podle GHARAVI, H.G. *The International Effectiveness of the Annulment of an Arbitral Award*. The Hague: Kluwer Law International, 2002. s. 148.

pouze tehdy, pokud byl zrušen z tam uvedených důvodů. Tyto důvody kopírují důvody obsažené v článku V odst. 1 pís. a)–d) Newyorské úmluvy. Článek IX odst. 2 Evropské úmluvy výslovně uvádí, že mezi státy, které jsou smluvními státy jak Newyorské, tak Evropské úmluvy, omezuje použití článku V odst. 1 pís. e).⁵⁸³

I přes možnost uvážení z Newyorské úmluvy vyplývá, že soudy státu původu jsou nejvhodnějším fórem ke kontrole rozhodčího nálezu v podobě jeho zrušení. Tento závěr lze podložit řadou argumentů, kdy některé z nich byly uvedeny již v části této práce, která se věnovala sídlu rozhodčího řízení jako klíčovému kritériu určení *lex arbitri*.

Za prvé je možné zopakovat argument, že rozhodčí nález odvozuje svoji závaznost z konkrétního právního řádu, nikoli pouze z vůle stran. I největší zastánci priority autonomie vůle stran v rozhodčím řízení uznávají, že rozhodčí řízení nemůže existovat zcela mimo právo. Pro ně je však rozhodujícím právním řádem právo státu výkonu. Podle tohoto názoru by však rozhodčí řízení existovalo v právním vakuu do doby, než by byl podán návrh na výkon rozhodčího nálezu. V okamžiku vydání by tak rozhodčí nález nevyvolával žádné právní účinky, byl by pouhou dohodou stran. Ta však získává právní sílu pouze tehdy, je-li jí přiznána relevantním právním řádem. A v případě rozhodčího nálezu to může být pouze *lex loci arbitri*.⁵⁸⁴

Zastánci autonomie vůle stran tvrdí, že rozhodčí nález odvozuje svoji závaznost od vůle stran, nikoli od *lex loci arbitri*. Tato vůle musí být respektována. Nicméně, strany si ve většině případů volí sídlo rozhodčího řízení, a tím i určitý právní řád, který má být rozhodný pro jejich rozhodčí řízení. Pokud tedy není tento právní řád respektován, dochází i k nerespektování vůle stran.⁵⁸⁵

Nerespektováním *lex loci arbitri* dochází rovněž k rozporu s legitimním očekáváním stran. Strany si sídlo rozhodčího řízení nevolí náhodou, i když se často jedná o neutrální fórum. Výběru sídla rozhodčího řízení věnují strany velkou pozornost a jedním z hlavních kritérií je právě obsah *lex arbitri* v daném státě. Totéž platí i v případě, kdy si strany volí stálý rozhodčí soud, který posléze sídlo určí. Argument, že stát sídla rozhodčího řízení nemá často k případu žádnou vazbu, není dostačující. Totéž může platit i pro stát výkonu.⁵⁸⁶

583 Viz např. BERG, A.J. Annulment of Awards in International Arbitration. In *International Arbitration in the 21st century: Towards Judicialization and Uniformity?*. Irvington, New York: Transnational Publishers, Inc., 1994, s. 152–156.

584 GOODE, R. The Role of the Lex Loci Arbitri in International Commercial Arbitration. *Arbitration International*. 2001, č. 1, [cit. 15-02-2013], s. 29–30. Dostupné z Kluwer Law Online: <<http://www.kluwerlawonline.com/document.php?id=316050&type=toc&num=2&>>.

585 Tamtéž, s. 31.

586 GOODE, R. The Role of the Lex Loci Arbitri in International Commercial Arbitration. *Arbitration International*. 2001, č. 1, [cit. 15-02-2013], s. 31–33. Dostupné z Kluwer Law Online: <<http://www.kluwerlawonline.com/document.php?id=316050&type=toc&>>.

Jedním z účelů mezinárodního práva soukromého je napomoci konečnému řešení sporů z mezinárodním prvkem. Pokud posouzení platnosti rozhodčího nálezu náleží výlučně do působnosti *lex loci arbitri*, bude tento účel naplněn. V opačném případě může být platnost nálezu posuzována v každém státě, kde má povinný majetek. Povinný tak musí čelit řadě soudních řízení i přesto, že ve státě původu úspěšně dosáhl zrušení nálezu. Tato situace bude rovněž v rozporu se zásadou hospodárnosti řízení.⁵⁸⁷

Nerespektování zrušení rozhodčího nálezu ve státě původu může vést k existenci vzájemně si odporujících rozhodnutí. Vezměme si například situaci, kdy je rozhodčí nález zrušen a v novém rozhodčím řízení je žalobci přiznána náhrada škody pouze v poloviční výši. Pokud se žalobce pokusí nechat uznat a vykonat první (zrušený) rozhodčí nález v zemi, která zrušení rozhodčího nálezu nerespektuje, mohou vedle sebe v různých zemích existovat a vyvolávat účinky různá rozhodnutí. V některých zemích dochází po zrušení rozhodčího nálezu k automatickému obnovení pravomoci obecných soudů. Pokud tyto vydají rozhodnutí ve věci samé, soudy jiných států mohou být zavázány uznat a vykonat takové soudní rozhodnutí na základě mezinárodní smlouvy či unijní úpravy.⁵⁸⁸

Systematické odmítání rozhodnutí o zrušení rozhodčího nálezu vydaných soudy státu původu je rovněž v rozporu se zásadami mezinárodního práva soukromého i s vzájemným respektem, který by státy a jejich soudy měly vykazovat vůči jiným státům a jejich soudům. V oblasti uznání a výkonu cizích rozhodnutí v současné době panuje trend maximálního respektování cizích soudních rozhodnutí. Mezinárodní

[num=2&num=2](http://www.kluwerlawonline.com/document.php?id=JOIA2009014&type=toc&num=5&num=2&num=2&num=2); KOCH, CH. The Enforcement of Awards Annulled in their Place of Origin. The French and U.S. Experience. *Journal of International Arbitration*, 2009, roč. 26, č. 2, [cit. 15-02-2013], s. 288. Dostupné z Kluwer Law Online: <<http://www.kluwerlawonline.com/document.php?id=JOIA2009014&type=toc&num=5&num=2&num=2>>; BERG, A.J. Annulment of Awards in International Arbitration. In *International Arbitration in the 21st century: Towards Judicialization and Uniformity?*. Irvington, New York: Transnational Publishers, Inc., 1994, s. 157.

587 GOODE, R. The Role of the Lex Loci Arbitri in International Commercial Arbitration. *Arbitration International*. 2001, č. 1, [cit. 15-02-2013], s. 34–35. Dostupné z Kluwer Law Online: <<http://www.kluwerlawonline.com/document.php?id=316050&type=toc&num=2&num=2&num=2>>; KOCH, CH. The Enforcement of Awards Annulled in their Place of Origin. The French and U.S. Experience. *Journal of International Arbitration*, 2009, roč. 26, č. 2, [cit. 15-02-2013], s. 288. Dostupné z Kluwer Law Online: <<http://www.kluwerlawonline.com/document.php?id=JOIA2009014&type=toc&num=5&num=2&num=2>>; BERG, A.J. Annulment of Awards in International Arbitration. In *International Arbitration in the 21st century: Towards Judicialization and Uniformity?*. Irvington, New York: Transnational Publishers, Inc., 1994, s. 160.

588 GOODE, R. The Role of the Lex Loci Arbitri in International Commercial Arbitration. *Arbitration International*. 2001, č. 1, [cit. 15-02-2013], s. 35–36. Dostupné z Kluwer Law Online: <<http://www.kluwerlawonline.com/document.php?id=316050&type=toc&num=2&num=2&num=2>>.

spolupráce v oblasti rozhodčího řízení by byla významně narušena, pokud by státy braly potaz pouze své právo a svá soudní rozhodnutí.⁵⁸⁹

Soudy ve státě vydání rozhodčího nálezu jsou nejlépe povolány ke kontrole rozhodčího nálezu. Jejich rozhodnutím by měly být v maximální míře přiznány účinky i za hranicemi tohoto státu. K uznání a výkonu zrušeného nálezu by mělo docházet pouze ve výjimečných případech. V tomto duchu je nutné přistupovat k článku V odst. 1 pís. e) Newyorské úmluvy.

2) Případy uznání a výkonu rozhodčího nálezu zrušeného ve státě původu

I přes výše uvedené došlo a dochází v oblasti mezinárodního rozhodčího řízení k situaci, kdy byl uznán a vykonán rozhodčí nález zrušený ve státě původu. Tyto situace můžeme rozdělit do dvou skupin. První skupinu tvoří francouzská praxe, která je v tomto ohledu zcela ojedinělá, a druhou skupinu představují ostatní případy.

Francouzské soudy byly první, kdo přišel s uznáním rozhodčího nálezu zrušeného ve státě původu. V průběhu doby vznikla ve Francii ustálená praxe, kdy francouzské soudy zásadně neberou v potaz zrušení nálezu ve státě původu. Francouzský přístup je založen především na známých rozhodnutích: *Norsolor*,⁵⁹⁰ *Polish Ocean Line*,⁵⁹¹ *Hilmarton*⁵⁹² a *Chromalloy*,⁵⁹³ z novějších se jedná o rozhodnutí *Bechtel*⁵⁹⁴ a *Putrabali*.⁵⁹⁵

V případě *Norsolor* zrušil francouzský *Cour de cassation* rozhodnutí *Cour d'appel Paris*, kterým tento soud odmítl na základě článku V odst. 1 pís. e) Newyorské úmluvy uznat a vykonat nález zrušený ve státě vydání. *Cour de cassation* dospěl k závěru, že „článek VII Newyorské úmluvy umožňuje uznání nálezu na základě francouzského práva a článek 12 NCPC vyžaduje, aby *Cour d'appel* přezkoumal, do jaké míry francouzské

589 GOODE, R. The Role of the Lex Loci Arbitri in International Commercial Arbitration. *Arbitration International*. 2001, č. 1, [cit. 15-02-2013], s. 37–38. Dostupné z Kluwer Law Online: <<http://www.kluwerlawonline.com/document.php?id=316050&type=toc&num=2&>>>; KOCH, CH. The Enforcement of Awards Annulled in their Place of Origin. The French and U.S. Experience. *Journal of International Arbitration*, 2009, roč. 26, č. 2, [cit. 15-02-2013], s. 288. Dostupné z Kluwer Law Online: <<http://www.kluwerlawonline.com/document.php?id=JOIA2009014&type=toc&num=5&>>>.

590 Rozhodnutí *Cour de cassation* Francie ze dne 9.10.1984, *Pabalk Ticaret Limited Sirketi v Norsolor S.A.*

591 Rozhodnutí *Cour de cassation* Francie ze dne 10.3.1993, *Polish Ocean Line v Jolasry*.

592 Rozhodnutí *Cour de cassation* Francie ze dne 23.3.1994, *Omnium de Traitement et de Valorisation – OTV v Hilmarton*.

593 Rozhodnutí *Cour d'appel Paris* Francie ze dne 14.1.1997, *Chromalloy Aeroservices, Inc. v Egypt*.

594 Rozhodnutí *Cour d'appel Paris*, Francie ze dne 29.9.2005, *Generální ředitelství civilního letectví emirátu Dubaj v International Bechtel C. Limited Liability Company*.

595 Rozhodnutí *Cour de cassation*, Francie ze dne 29.7.2007, *PT Putrabali Adyamulia v Rena Holding*.

právo brání výkonu nálezu.“ K tomu však *Cour d'appel* už neměl příležitost, protože rozhodnutí o zrušení nálezu bylo ve státě vydání mezitím zrušeno. *Cour de cassation* tady dospěl k závěru, že odmítnutím uznání a výkonu pouze na základě článku V odst. 1 pís. e) Newyorské úmluvy, aniž by soud přezkoumal, zda není možné nález uznat na základě francouzského práva, došlo k porušení článku VII úmluvy.⁵⁹⁶

Ve věci *Polish Ocean Line*⁵⁹⁷ dospěl *Cour de cassation* k závěru, že „s ohledem na článek VII Newyorské úmluvy nemůže francouzský soud odmítnout žádost o uznání a výkon rozhodčího nálezu, který byl zrušen nebo jehož výkon byl odložen příslušným orgánem ve státě, kde byl vydán, jestliže tento důvod není uveden ve výčtu článku 1502 NCPC.“ V tomto případě už *Cour de cassation* jednoznačně upřednostnil článek VII Newyorské úmluvy a francouzskou národní úpravu před článkem V odst. 1 pís. e).⁵⁹⁸

V případě *Hilmarton*⁵⁹⁹ bylo žádáno uznání a výkon nálezu, který byl zrušen švýcarskými soudy. Rozhodnutí *Tribunal de grande instance Paris* o vykonatelnosti nálezu bylo potvrzeno *Cour d'appel Paris* i *Cour de cassation*. *Cour de cassation* vyslovil závěr, že „oprávněný v souladu s článkem VII Newyorské úmluvy může spoléhat na francouzskou úpravu mezinárodního rozhodčího řízení v otázce uznání a výkonu rozhodčích nálezů vydaných v cizině a zejména na článek 1502 NCPC. Navíc, rozhodčí nález vydaný ve Švýcarsku je mezinárodní rozhodčí nález, který není součástí právního systému této země, a tudíž existuje i přesto, že byl zrušen, a jeho uznání ve Francii není v rozporu s mezinárodním veřejným pořádkem.“⁶⁰⁰ Stejně odůvodnil uznání zrušeného nálezu i *Cour d'appel Paris* ve věci

596 KOCH, CH. The Enforcement of Awards Annulled in their Place of Origin. The French and U.S. Experience. *Journal of International Arbitration*, 2009, roč. 26, č. 2, [cit. 16-02-2013], s. 271. Dostupné z Kluwer Law Online: <<http://www.kluwerlawonline.com/document.php?id=JOIA2009014&type=toc&num=5&>>.

597 Společnosti *Polish Ocean Line* a *Jolasry* sjednaly v roce 1988 smlouvu o obchodním zastoupení, která obsahovala rozhodčí doložku. V roce 1990 byl v Gdaňsku vydán rozhodčí nález ve prospěch *Jolasry*. *Polish Ocean Line* podala k polskému soudu návrh na zrušení nálezu. Polský soud svým rozhodnutím odložil výkon nálezu. Rozhodčí nález byl však prohlášen za vykonatelný ve Francii.

598 KOCH, CH. The Enforcement of Awards Annulled in their Place of Origin. The French and U.S. Experience. *Journal of International Arbitration*, 2009, roč. 26, č. 2, [cit. 16-02-2013], s. 271. Dostupné z Kluwer Law Online: <<http://www.kluwerlawonline.com/document.php?id=JOIA2009014&type=toc&num=5&>>.

599 V tomto případě šlo o spor mezi britskou společností *Hilmarton* a francouzskou společností OTV o zaplacení provize za zprostředkování uzavření smlouvy v Alžírsku. *Hilmarton* se domáhala zaplacení provize v rozhodčím řízení ve Švýcarsku v souladu s rozhodčí doložkou obsaženou ve smlouvě. Rozhodci však nárok *Hilmarton* zamítli. *Hilmarton* podala návrh na zrušení rozhodčího nálezu u švýcarských soudů. Nález byl zrušen rozhodnutím *Cour de Justice Genève*, které bylo potvrzeno švýcarským *Tribunal Fédéral*.

600 Případ *Hilmarton* měl však další vývoj. Společnost *Hilmarton* se domáhala uznání rozhodnutí švýcarského *Tribunal Fédéral* o zrušení nálezu ve Francii. Rozhodnutí bylo

Chromalloy. Navíc v tomto rozhodnutí soud jednoznačně potvrdil, že mezinárodní rozhodčí nález vydaný v jiném státě není součástí právního řádu tohoto státu.

V rozhodnutí *Bechtel*⁶⁰¹ *Cour d'appel* uvádí, že „rozhodnutí Nejvyššího soudu v Dubaji, kterým byl zrušen rozhodčí nález, není uznatelné ve Francii. Rozhodnutí vydaná v řízení o zrušení, stejně jako rozhodnutí o vykonatelnosti, nemají mezinárodní účinek, protože jsou použitelná pouze na území daného státu. Tato rozhodnutí nejsou cizím soudcem v nepřímém řízení brána v potaz.“

Rozhodnutí *Cour de cassation* ve věci *Putrabali*⁶⁰² přineslo francouzskému postoji ještě další rozměr. Soud zde dospěl k závěru, že „mezinárodní rozhodčí nález, který není

prohlášeno za vykonatelné před Tribunal de grande instance Nanterre. OTV se proti tomuto rozhodnutí odvolala. Poté, co byl ve Švýcarsku nález zrušen, zde bylo zahájeno nové rozhodčí řízení. Rozhodci tentokrát rozhodli ve prospěch Hilmarton. Na žádost Hilmarton rozhodl Tribunal de grande instance Nanterre o vykonatelnosti tohoto rozhodnutí ve Francii. OTV se odvolala i proti tomuto rozhodnutí. *Cour d'appel Versailles* projednal odvolání v obou případech společně a potvrdil obě rozhodnutí soudu prvního stupně. Tečku za celým případem udělal až *Cour de cassation*, který rozhodnutí *Cour d'appel Versailles* zrušil. Druhý rozhodčí nález byl však uznán ve Velké Británii. Ve třech evropských státech se tak stala vykonatelná vzájemně si odporující rozhodnutí.

- 601 V roce 1992 uzavřely společnost Bechtel a Oddělení civilního letectví dubajské vlády (DCA) smlouvu, jejímž předmětem byl návrh a stavba zábavního parku a přilehlých obchodních a residenčních prostor. Součástí smlouvy byla rozhodčí doložka a volba dubajského práva. Po vzniku sporu týkajícího se nezaplacení za realizované plnění proběhlo v Dubaji rozhodčí řízení a rozhodce vydal nález ve prospěch Bechtel. Rozhodčí nález byl následně zrušen soudy v Dubaji. Společnost Bechtel požádala o uznání a výkon nálezu ve Francii. Francouzské soudy žádosti vyhověly.
- 602 Indonéska společnost Putrabali prodala náklad pepře francouzské společnosti Rena Holding. Součástí smlouvy byly podmínky Mezinárodní všeobecné asociace producentů (IGPA). Zboží bylo naloženo v Indonésii 27.1.2000. Následující den zaslal prodávající oznámení o odeslání zboží k rukám kupujícího. 1.2.2000 se kontejnery se zbožím potopily. Mezi stranami vznikl spor, protože prodávající trval na zaplacení kupní ceny. Prodávající zahájil v Londýně rozhodčí řízení v souladu s podmínkami IGPA. Protože se dva rozhodci nemohli dohodnout, nález vydal rozhodčí (umpire) ve prospěch prodávajícího. Na základě podmínek IGPA se kupující odvolal a odvolací orgán zrušil nález rozhodčího s tím, že kupující neporušil smlouvu. Proti tomuto nálezu byl podán návrh na základě §69 AA a High Court nález částečně zrušil a případ vrátil k novému projednání v rozhodčím řízení. Druhý nález přikazoval kupujícímu zaplatit prodávajícímu určitou částku. V mezičase požádal kupující o uznání a výkon prvního nálezu ve Francii. Nález byl ve Francii prohlášen za vykonatelný. Skutkový stav byl převzat z PINSOLLE, P. The Status of Vacated Awards in France: the Cour de Cassation Decision in Putrabali. *Arbitration International*, 2008, č. 2, [cit. 16-02-2013], s. 278. Dostupné z Kluwer Law Online: <http://www.kluwerlawonline.com/document.php?id=ARBI2008017&type=toc&num=4&>>.

*součástí žádného právního řádu, je mezinárodním soudním rozhodnutím, jehož platnost musí být posuzována podle pravidel použitelných ve státě výkonu.*⁶⁰³

Francouzský přístup vychází ze dvou základních bodů. Jednak je to článek VII Newyorské úmluvy, který dává možnost aplikovat příznivější vnitrostátní úpravu, a jednak je to koncepce mezinárodního rozhodčího nálezu. Francouzská úprava, konkrétně článek 1520 NCPC neuvádí zrušení rozhodčího nálezu jako důvod pro odmítnutí uznání a výkonu. Pokud jde o koncepci mezinárodního rozhodčího nálezu, francouzské soudy tvrdí, že není součástí *lex loci arbitri*. V rozhodnutí *Putrabali* však *Cour de cassation* udělal ještě krok dále. Mezinárodní rozhodčí nález není součástí žádného právního řádu. Navíc je rozhodčí nález mezinárodním soudním rozhodnutím. *Cour de cassation* tak uznal existenci mezinárodního rozhodčího právního řádu, který existuje nezávisle na národních právních řádech.⁶⁰⁴

Francouzský přístup odráží silné delokalizační tendence, které popírají stěžejní roli práva sídla rozhodčího řízení. Argumenty proti tomuto přístupu byly uvedeny výše. Francouzské soudy neberou v potaz důvody, pro které byl rozhodčí nález zrušen. Jediným důvodem, proč by pravděpodobně odmítly uznání a výkon rozhodčího nálezu, by byl zjevný rozpor s francouzským mezinárodním veřejným pořádkem. Výše naznačený přístup dopadá na všechny rozhodčí nálezy, které by vydány v jiném státě v mezinárodním rozhodčím řízení.⁶⁰⁵ Paradoxní je, že francouzské soudy mají na základě NCPC pravomoc zrušit nálezy vydané ve Francii.

Kromě Francie se případy uznání zrušeného nálezu objevily i v jiných zemích, kde se však jedná o výjimky. Na prvním místě uvedme rozhodnutí *District Court for the District of Columbia* ve věci *Chromalloy*.⁶⁰⁶ V tomto případě byl uznán rozhodčí nález, který byl ve státě vydání (v Egyptě) zrušen z důvodu, že rozhodci neaplikovali ve věci

603 PINSOLLE, P. The Status of Vacated Awards in France: the Cour de Cassation Decision in *Putrabali*. *Arbitration International*, 2008, č. 2, [cit. 16-02-2013], s. 280. Dostupné z Kluwer Law Online: < <http://www.kluwerlawonline.com/document.php?id=AR-BI2008017&type=toc&num=4&>>.

604 Blíže viz tamtéž, s. 282–292.

605 GAILLARD, E. Enforcement of Awards Set Aside in the Country of Origin: The French Experience. In Berg, A.J. *Improving the Efficiency of Arbitration Agreements and Awards: 40 Years of Application of the New York Convention*, ICCA Cogress Series, č. 9 (1998). The Hague: Kluwer Law International, 1999, s. 513–516.

606 Rozhodnutí District Court for the District of Columbia, USA ze dne 31.7.1996, *Chromalloy Aeoroservices, Inc. v The Arab Republic of Egypt*, citováno podle KOCH, CH. The Enforcement of Awards Annulled in their Place of Origin. The French and U.S. Experience. *Journal of International Arbitration*, 2009, roč. 26, č. 2, [cit. 16-02-2013], s. 276. Dostupné z Kluwer Law Online: < <http://www.kluwerlawonline.com/document.php?id=JOIA2009014&type=toc&num=5&>>.

samé právo zvolené stranami.⁶⁰⁷ *District Court* založil svoje rozhodnutí na několika předpokladech. Článek VII Newyorské úmluvy dává oprávněné straně právo žádat o výkon rozhodčího nálezu na základě příznivější domácí úpravy rozhodčího řízení. Otázka výkonu rozhodčího nálezu tak musí být řešena na základě FAA, nikoli článku V odst. 1 pís. e) úmluvy. Pouze pokud by rozhodčí nález byl natolik vadný, že by mohl být zrušen podle §10 FAA, může dojít k odmítnutí jeho uznání a výkonu. Protože platnost rozhodčího nálezu může být znovu přezkoumána podle §10 FAA, soudy v místě konání rozhodčího řízení nemají převažující pravomoc posoudit platnost nálezu. Veřejný pořádek ve prospěch rozhodčího řízení je dostatečně silný, aby převážil otázky zdvořilosti při uznávání cizích soudních rozhodnutí.⁶⁰⁸ *District Court* tak aplikoval příznivější národní úpravu na základě článku VII Newyorské úmluvy. Na rozdíl od francouzského přístupu rozlišoval, z jakého důvodu byl nález v zemi vydání zrušen. Zabýval se rovněž otázkou uznání cizího soudního rozhodnutí.

Jak jsme uvedli výše, soudy USA se následně odvrátily od všech závěrů rozhodnutí *Chromalloy*. Současná pozice se blíží spíše automatickému uznání rozhodnutí o zrušení nálezu vydaného ve státě jeho vydání.

Zkušenost s uznáním zrušeného nálezu má i Belgie. Na rozhodnutí ve věci *Sonatrach*⁶⁰⁹ Newyorská úmluva vůbec nedopadala. Jednalo se o rozhodčí nález vydaný v Alžírsku, které v té době nebylo smluvním státem úmluvy. Belgický soud tak automaticky aplikoval národní úpravu a nález uznal s odůvodněním, že povinná strana nenamítala žádný z důvodů pro neuznání.⁶¹⁰

607 V roce 1988 uzavřeli Egypt a společnost Chromalloy smlouvu o dodávce náhradních dílů a servisu helikoptér patřících egyptskému letectvu. Egypt později smlouvu vypověděl, což společnost Chromalloy odmítla a zahájila rozhodčí řízení v Egyptě. Rozhodci vydali nález v její prospěch. Egypt podal návrh na zrušení rozhodčího nálezu k egyptskému soudu, kterému bylo vyhověno. Společnost Chromalloy požádala o uznání nálezu v USA a později i ve Francii. V obou zemích bylo žádosti vyhověno kladně (francouzské rozhodnutí viz výše). Skutkový stav převzatý z KOCH, CH. The Enforcement of Awards Annulled in their Place of Origin. The French and U.S. Experience. *Journal of International Arbitration*, 2009, roč. 26, č. 2, [cit. 16-02-2013], s. 276. Dostupné z Kluwer Law Online: <<http://www.kluwerlawonline.com/document.php?id=JOIA2009014&type=toc&num=5&>>>.

608 KOCH, CH. The Enforcement of Awards Annulled in their Place of Origin. The French and U.S. Experience. *Journal of International Arbitration*, 2009, roč. 26, č. 2, [cit. 16-02-2013], s. 278. Dostupné z Kluwer Law Online: <<http://www.kluwerlawonline.com/document.php?id=JOIA2009014&type=toc&num=5&>>>.

609 Rozhodnutí Tribunal de Première Instance Bruxelles, Belgie ze dne 6.12.1988, Société National pour la Recherche, La Transport et la Commercialisation des Hydrocarbures (Sonatrach) v F. Bacon and Davis Incorporated, citováno podle GHARAVI, H.G. *The International Effectiveness of the Annulment of an Arbitral Award*. The Hague: Kluwer Law International, 2002. s. 87.

610 GHARAVI, H.G. *The International Effectiveness of the Annulment of an Arbitral Award*.

Uznání zrušeného nálezu objevíme i v rakouské soudní praxi. Rakouský *Oberster Gerichtshof* ve věci *Radenska*⁶¹¹ zrušil rozhodnutí soudu nižšího stupně o odmítnutí uznání rozhodčího nálezu. Rozhodčí nález vydaný v Bělehradě byl zrušen slovinským Nejvyšším soudem z důvodu rozporu s veřejným pořádkem. Rakouský *Oberster Gerichtshof* aplikoval článek V odst. 1 píš e) Newyorské úmluvy společně s článkem IX Evropské úmluvy, který důvod veřejného pořádku neuvádí. Zrušení rozhodčího nálezu z důvodu veřejného pořádku není důvodem pro jeho neuznání v jiném státě.⁶¹² Rakouské rozhodnutí vychází z aplikace výslovné úpravy v Evropské úmluvě.

V žádném z výše uvedených rozhodnutí nedošlo přímo k aplikaci článku V odst. 1 píš. e). Přesto samotná Newyorská úmluva nevylučuje uznání a výkon rozhodčího nálezu zrušeného ve státě původu. Cílem úmluvy je maximálně usnadnit uznání a výkon rozhodčích nálezů. Úmluva zakazuje použití přísnějšího režimu uznání a výkonu, ale nebrání použití režimu liberálnějšího. Úmluva neunifikuje úpravu uznání a výkonu rozhodčích nálezů ve smluvních státech, protože výslovně počítá s existencí národních úprav. Úmluva přináší pouze minimální standard uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů. Úmluva v žádném případě nezakazuje uznání nálezu, který byl ve státě původu zrušen. Na druhou stranu si lze stěžít představit, že úmyslem autorů úmluvy bylo bez dalšího připustit uznávání zrušených rozhodčích nálezů. Řada argumentů však svědčí pro závěr, že Newyorská úmluva nebrání uznání rozhodčího nálezu zrušeného ve státě vydání.

Na prvním místě je nutné zmínit článek VII umožňující využití příznivější právní úpravy. V našem případě to znamená takové úpravy, která neobsahuje důvod uvedený v článku V odst. 1 píš. e). Příkladem je právě úprava francouzská. To, že národní právo neobsahuje důvod pro odmítnutí uznání spočívající ve zrušení rozhodčího nálezu, ještě automaticky nemusí znamenat, že nález bude uznán. Bude záležet především na soudu daného státu, jak k této situaci přistoupí a zda neodmítne uznání na základě jiného důvodu (např. pro rozpor s veřejným pořádkem).⁶¹³ Přístup soudu tak odrazí především příklon buď k teritoriální nebo delokalizační koncepci rozhodčího řízení a rozhodčího nálezu.

Newyorská úmluva nabízí i další argumenty pro podporu tvrzení, že nebrání uznání zrušeného rozhodčího nálezu. Argumentem, který se často objevuje proti

The Hague: Kluwer Law International, 2002. s. 87–89.

611 Rozhodnutí Oberster Gerichtshof Rakousko ze dne 20.10.1993, DO Zdravilisce Radenska v Kajo-Erzeugnisse Essenzen GmbH, citováno podle GHARAVI, H.G. *The International Effectiveness of the Annulment of an Arbitral Award*. The Hague: Kluwer Law International, 2002. s. 90.

612 GHARAVI, H.G. *The International Effectiveness of the Annulment of an Arbitral Award*. The Hague: Kluwer Law International, 2002. s. 89–92.

613 Tamtéž, s. 81.

možnosti uznání zrušeného nálezu, je tvrzení, že rozhodčí nález, který byl zrušen, nadále neexistuje. Z tohoto důvodu nemůže být ani rozhodčím nálezem ve smyslu úmluvy. Systematický výklad úmluvy ale svědčí o opak. Žádné ustanovení úmluvy (a především článek I) výslovně nevyklučují zrušené nálezy z působnosti úmluvy. Jediné ustanovení úmluvy, které hovoří o zrušeném nálezu, je článek V odst. 1 pís. e). Článek V dopadá na rozhodčí nálezy v působnosti úmluvy a stanoví důvody, pro které je možné odmítnout jejich uznání a výkon. Aby měl článek V odst. 1 pís. e) nějaký smysl, musí být zrušený rozhodčí nález nálezem ve smyslu úmluvy. Je-li zrušený nález nálezem pro účely úmluvy, dopadají na něj všechna ustanovení úmluvy včetně článku VII. Zrušený rozhodčí nález tak může těžit z příznivějších národních úprav. Je-li na základě národní úpravy uznán, jedná se o aplikaci ustanovení samotné Newyorské úmluvy, konkrétně článku VII.⁶¹⁴

Jazykovým výkladem článku V, o kterém bylo pojednáno výše, lze dospět k závěru, že Newyorská úmluva dává soudu možnost uvážení, zda uznání nálezu odmítne i přesto, že existuje některý z důvodů pro neuznání. Pouze samotný jazykový výklad by však nebyl dostatečně přesvědčivý, kdyby nebyl podpořen dalšími závěry.

Je-li odmítnuto uznání rozhodčího nálezu z jiného důvodu než uvedeného v článku V, dojde k porušení Newyorské úmluvy. Úmluva stanoví podmínky, za kterých nelze uznání odmítnout. Nestanoví však podmínky, pro které by státy musely uznání odmítnout. Uznání rozhodčího nálezu na základě národní úpravy není v žádném případě porušením úmluvy. Úmluva zakazuje použití přísnějšího režimu uznání a výkonu rozhodčího nálezu, umožňuje však použití režimu liberálnějšího. Úmluva nestaví žádné hranice „liberality“ příznivějších úprav. Text úmluvy nenaznačuje, že by její autoři měli v úmyslu zcela zakázat uznání zrušených rozhodčích nálezů. Pokud toto bylo jejich úmyslem, nabízela se jim řada cest, jak toho dosáhnout – vyloučením zrušených nálezů z působnosti úmluvy, vyloučením použití článku VII na zrušené nálezy, vyloučením uvážení podle článku V. Nic z toho však neučinili.⁶¹⁵

3) Výkon rozhodčího nálezu byl odložen

Článek V odst. 1 pís. e) umožňuje odmítnout uznání a výkon rozhodčího nálezu i v případě, kdy byl příslušným orgánem ve státě původu odložen výkon rozhodčího nálezu. U tohoto důvodu se zastavme pouze krátce. Pís. e) má pokrýt i situaci, kdy

614 LASTENOUSE, P. Why Setting an Arbitral Award is not Enough to Remove it from the International Scene. *Journal of International Arbitration*. 1999, č. 2, [cit. 16-02-2013], s. 26–28. Dostupné z Kluwer Law Online: <<http://www.kluwerlawonline.com/document.php?id=JOIA1999009>>.

615 LASTENOUSE, P. Why Setting an Arbitral Award is not Enough to Remove it from the International Scene. *Journal of International Arbitration*. 1999, č. 2, [cit. 16-02-2013], s. 31–34. Dostupné z Kluwer Law Online: <<http://www.kluwerlawonline.com/document.php?id=JOIA1999009>>; STŘELEČ, K. K možnosti uznání a výkonu zrušeného cizího rozhodčího nálezu. *Bulletin advokacie*. 2004, č. 3, s. 38–39.

soud či jiný orgán ve státě původu odloží výkon nálezu, protože se domnívá, že existuje vada nálezu ovlivňujícího jeho platnost.⁶¹⁶ K odložení výkonu musí skutečně dojít rozhodnutím příslušného orgánu. Automatické odložení výkonu na základě zákona není dostačující.⁶¹⁷

4) Článek VI Newyorské úmluvy

S článkem V odst. 1 pís. e) souvisí i článek VI. Článek V odst. 1 pís. e) lze použít pouze v případě, kdy ve státě původu skutečně došlo ke zrušení či odložení výkonu rozhodčího nálezu. V případě, kdy je ve státě původu pouze podán návrh na zrušení či odložení výkonu rozhodčího nálezu, může soud ve státě výkonu využít možnost, kterou mu dává článek VI. Článek VI umožňuje soudu odložit rozhodnutí o výkonu nálezu, pokud to považuje za vhodné. Soud rovněž může na základě žádosti oprávněné strany nařídit, aby strana povinná složila přiměřenou jistotu. Článek VI dává soudu výslovně možnost uvážení.

Článek VI nestanoví žádná kritéria, která by měl soud vzít v úvahu. Uvážení soudu na základě článku VI bude ovlivněno především tím, jaký přístup soudy daného státu zastávají k uznání zrušených rozhodčích nálezů.⁶¹⁸ Soudy státu, který neuznává zrušení rozhodčího nálezu ve státě původu, nebudou o odložení výkonu příliš uvažovat. Naopak soudy státu, který přiznává účinky rozhodnutí o zrušení rozhodčího nálezu, budou zvažovat, do jaké míry je pravděpodobné, že bude nález ve státě původu zrušen.⁶¹⁹

5) Shrnutí

Článek V odst. 1 pís. e) přiznává klíčovou roli *lex loci arbitri* ve fázi uznání a výkonu rozhodčího nálezu. Newyorská úmluva potvrzuje soudům v sídle rozhodčího řízení

616 FOUCHARD, P. *Fouchard, Gaillard, Goldman on International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 1999. s. 981.

617 BERG, A.J. *The New York Arbitration Convention of 1958*. The Hague: T.M.C. Asser Institute, 1981. s. 352.

618 WEBSTER, T.H. Evolving Principles in Enforcing Awards Subject to Annulment Proceedings. *Journal of International Arbitration*, 2006, roč. 23, č. 3, [cit. 16-02-2013], s. 217. Dostupné z Kluwer Law Online: < <http://www.kluwerlawonline.com/document.php?id=JOIA2006013&type=toc&num=1&>>.

619 K aplikaci článku VI viz blíže GHIKAS, G.W. A Principled Approach to Adjourning the Decision to Enforce Under the Model Law and the New York Convention. *Arbitration International*, 2006, roč. 22, č. 1, [cit. 16-02-2013], s. 53–71. Dostupné z Kluwer Law Online: < <http://www.kluwerlawonline.com/document.php?id=ARBI2006002&type=toc&num=4&>>; WEBSTER, T.H. Evolving Principles in Enforcing Awards Subject to Annulment Proceedings. *Journal of International Arbitration*, 2006, roč. 23, č. 3, [cit. 16-02-2013], s. 217–221. Dostupné z Kluwer Law Online: < <http://www.kluwerlawonline.com/document.php?id=JOIA2006013&type=toc&num=1&>>; BERG, A.J. *The New York Arbitration Convention of 1958*. The Hague: T.M.C. Asser Institute, 1981. s. 353–354.

primární pravomoc ke kontrole rozhodčího nálezu, která spočívá v možnosti jejich zrušení. Tato pravomoc je výlučná a soudy ostatních smluvních států úmluvy jsou povinny ji respektovat. Úmluva přiznává rozhodnutí o zrušení rozhodčího nálezu vydaného soudy ve státě původu účinky i v jiných smluvních státech.

V oblasti mezinárodního rozhodčího řízení výjimečně dochází k uznání a výkonu rozhodčího nálezu zrušeného ve státě původu. Kromě francouzské praxe se jedná o ojedinělé případy. K uznání zrušeného nálezu nikdy nedošlo přímo na základě článku V odst. 1 pís. e) Newyorské úmluvy. Úmluva samotná nicméně tomuto nebrání. I když úmluva umožňuje uznání a výkon zrušeného rozhodčího nálezu, v žádném případě to neznámá, že toto je jejím cílem. Úmluva zásadně přiznává mezinárodní účinky rozhodnutí soudu státu, kde byl rozhodčí nález vydán. Opačná situace je proto naprostou výjimkou. Platnost a účinky rozhodčího nálezu se odvíjí od *lex loci arbitri* a tyto účinky s sebou nález nese i ve fázi uznání a výkonu v jiném státě.

5.7.8 Rozpor s veřejným pořádkem (článek V odst. 2 pís. b))

1) *Obecně k veřejnému pořádku*

Článek V odst. 2 Newyorské úmluvy obsahuje dva důvody, pro které je možné odmítnout uznání a výkon rozhodčího nálezu. Jedná se o nearbitrabilitu sporu (pís. a) a rozpor s veřejným pořádkem (pís. b). V obou případech se jedná o důvod, který soud zkoumá *ex officio*, tedy i bez návrhu strany. Smyslem těchto ustanovení je umožnit soudy ve státě výkonu, aby se přesvědčil, že rozhodčí nález v dané zemi splňuje základní požadavky spravedlnosti a že předmětný spor je podle práva této země arbitrabilní.⁶²⁰

Veřejný pořádek je tradičním institutem mezinárodního práva soukromého. Největším problémem tohoto institutu je jeho přesné vymezení.⁶²¹ Teorie a praxe se obecně shoduje na tom, že veřejný pořádek reflektuje morální, sociální, ekonomické či právní hodnoty natolik důležité, že je nutné je chránit za všech okolností a bez výjímky. Účelem veřejného pořádku je chránit základní principy společnosti.⁶²² Některé státy upravují veřejný pořádek s důrazem na jeho právní stránku, jinde se do jeho rámce zahrnují zásady společenského zřízení či dobré mravy.⁶²³ Rozdíl panuje

620 TWEEDDALE, A.; TWEEDDALE, K. *Arbitration of Commercial Disputes: International and English Law and Practice*. Oxford: Oxford University Press, 2005. s. 423.

621 SHALEVA, V. The Public Policy Exception to the Recognition and Enforcement of Arbitral Awards in the Theory and Jurisprudence of the Central and East European States and Russia. *Arbitration International*, 2003, roč. 19, č. 1, [cit. 16-02-2013], s. 67. Dostupné z Kluwer Law Online: <http://www.kluwerlawonline.com/document.php?id=ARBI2003005&type=toc&num=5&>.

622 Tamtéž, s. 67–68.

623 KAPITÁN, Z. Teorie veřejného pořádku kritéria jeho použití. *Časopis pro právní vědu a praxi*. 2004, č. 3, s. 214.

mezi kontinentálním a anglosaským přístupem k veřejnému pořádku. Kontinentální přístup má svůj původ ve francouzském institutu *ordre public*. *Ordre public* má základ v zásadních institutech tuzemského práva, na jejichž dodržování je nutné trvat. Jde především o základ soukromoprávní. Proti tomu stojí anglosaská koncepce *public policy*, která rovněž umožňuje zohlednění zásad soukromoprávní povahy, ale klade důraz i na zájmy veřejnoprávní, zájmy státu. Tento rozdíl má význam především v oblasti kolizní výhrady veřejného pořádku.⁶²⁴

Hodnoty a principy tvořící součást veřejného pořádku konkrétního státu se odvíjí od ekonomického, politického, sociálního a právního systému daného státu. Chráněné hodnoty se tak mohou lišit stát od státu a rovněž se mění v čase.⁶²⁵ Veřejný pořádek se v mezinárodním právu soukromém používá jako důvod pro odmítnutí aplikace cizího práva,⁶²⁶ jako podmínka výkonu právní pomoci a jako důvod pro odmítnutí uznání a výkonu cizího soudního rozhodnutí či rozhodčího nálezu.⁶²⁷ V posledně jmenovaných případech hovoříme o procesním veřejném pořádku nebo lépe o veřejném pořádku v oblasti mezinárodního práva procesního. V těchto případech dochází ke zkoumání slučitelnosti účinků cizího rozhodnutí či procesního úkonu se zásadami tuzemského právního řádu. Účinky procesního veřejného pořádku jsou podle řady názorů širší než v případě kolizní výhrady veřejného pořádku.⁶²⁸

2) Veřejný pořádek podle Newyorské úmluvy

Při uznání a výkonu cizího rozhodčího nálezu jsou národní soudy oprávněny uznání a výkon odmítnout, pokud je rozhodčí nález v rozporu s veřejným pořádkem státu uznání.⁶²⁹ Toto právo státu uznání je zakotveno v článku V odst. 2 pís. b) Newyorské

624 BĚLOHLÁVEK, A.J. *Rozhodčí řízení, ordre public a trestní právo*. Komentář I. díl. Praha: C.H. Beck, 2008. s. 395–397.

625 SHALEVA, V. The Public Policy Exception to the Recognition and Enforcement of Arbitral Awards in the Theory and Jurisprudence of the Central and East European States and Russia. *Arbitration International*, 2003, roč. 19, č. 1, [cit. 16-02-2013], s. 67–93. Dostupné z Kluwer Law Online: <<http://www.kluwerlawonline.com/document.php?id=ARBI2003005&type=toc&num=5&>>.

626 V tomto případě se jedná o kolizní veřejný pořádek. Viz např. KUČERA, Z. *Mezinárodní právo soukromé*. 7.vyd. Brno – Plzeň: Doplněk a Aleš Čeněk, s.r.o., 2009. s. 193–199; BĚLOHLÁVEK, A.J. *Rozhodčí řízení, ordre public a trestní právo*. Komentář I. díl. Praha: C.H. Beck, 2008. s. 377–415.

627 KAPITÁN, Z. Teorie veřejného pořádku kritéria jeho použití. *Časopis pro právní vědu a praxi*. 2004, č. 3, s. 215–216.

628 BĚLOHLÁVEK, A.J. *Rozhodčí řízení, ordre public a trestní právo*. Komentář I. díl. Praha: C.H. Beck, 2008. s. 415–417.

629 MAYER, P; SHEPPARD, A. Final ILA Report on Public Policy as a Bar to Enforcement of International Arbitral Awards. *Arbitration International*, 2003, roč. 19, č. 2, [cit. 17-02-2013], s. 250. Dostupné z Kluwer Law Online: <<http://www.kluwerlawonline.com/document.php?id=ARBI2003016&type=toc&num=7&>>.

úmluvy. Bylo zakotveno rovněž v Ženevské úmluvě. Rozpor s veřejným pořádkem je důvodem pro odmítnutí uznání rozhodčích nálezů i v národních právních řádech,⁶³⁰ použitá terminologie se však různí.

Veřejný pořádek je pojmem, jehož konkrétní obsah je naplněn až činností národního soudu. Záleží tedy na konkrétním soudu, jaký obsah veřejnému pořádku přizná a za jakých okolností bude uznání rozhodčího nálezu odmítnuto pro rozpor s veřejným pořádkem. *Bělohávek* uvádí, že neexistuje žádná či dokonce mezinárodně unifikovaná definice veřejného pořádku. Každý stát definoval ve své právní historii svou vlastní koncepci toho, co je jeho veřejným pořádkem vyžadováno. To platí i pro rozhodčí řízení.⁶³¹

Pro účely uznání a výkonu rozhodčích nálezů podle Newyorské úmluvy je podle převažujících názorů nutné rozlišovat mezi vnitrostátním a mezinárodním veřejným pořádkem. Pouze rozpor s mezinárodním veřejným pořádkem může vést k odmítnutí uznání rozhodčího nálezu.⁶³² *Bělohávek* velmi výstižně uvádí, že povinnost státu uzнат a vykonat cizí rozhodnutí obvykle vyplývá ze závazků vůči jiným státům. Základ těchto závazků je v mezinárodním právu veřejném. Jedná se tak o kvalitativně jinou povinnost než v případě výkonu tuzemských rozhodnutí. Uznání a výkon cizích rozhodnutí představuje postup, který v sobě nese mezinárodní charakter. Soudy by tak měly aplikovat veřejný pořádek do značné míry nadřazený tomu, který by jinak byl aplikován v případě vnitrostátních vztahů.⁶³³

Dělení na vnitrostátní a mezinárodní veřejný pořádek vychází z restriktivního výkladu pojmu veřejný pořádek. To, co vede k porušení veřejného pořádku v případě čistě vnitrostátních situací, nemusí nutně vést k porušení veřejného pořádku, pokud se jedná o situaci mezinárodní, tedy situaci s mezinárodním prvkem.⁶³⁴ Okruh

630 Viz např. článek 1502 bod 5 NCPC, §39 pís. c) ZRŘ.

631 BĚLOHLÁVEK, A.J. *Rozhodčí řízení, ordre public a trestní právo*. Komentář I. díl. Praha: C.H. Beck, 2008. s. 494.

632 SHALEVA, V. The Public Policy Exception to the Recognition and Enforcement of Arbitral Awards in the Theory and Jurisprudence of the Central and East European States and Russia. *Arbitration International*, 2003, roč. 19, č. 1, [cit. 17-02-2013], s. 73. Dostupné z Kluwer Law Online: <<http://www.kluwerlawonline.com/document.php?id=ARBI2003005&type=toc&num=5&v=5>>.

633 BĚLOHLÁVEK, A.J. *Rozhodčí řízení, ordre public a trestní právo*. Komentář I. díl. Praha: C.H. Beck, 2008. s. 419–420.

634 SHALEVA, V. The Public Policy Exception to the Recognition and Enforcement of Arbitral Awards in the Theory and Jurisprudence of the Central and East European States and Russia. *Arbitration International*, 2003, roč. 19, č. 1, [cit. 17-02-2013], s. 73. Dostupné z Kluwer Law Online: <<http://www.kluwerlawonline.com/document.php?id=ARBI2003005&type=toc&num=5&v=5>>; BERG, A.J. *The New York Arbitration Convention of 1958*. The Hague: T.M.C. Asser Institute, 1981. s. 360.

otázek chráněných v rámci mezinárodního veřejného pořádku je užší než v případě vnitrostátního veřejného pořádku.⁶³⁵ Důvodem tohoto dělení je rozdílný účel vnitrostátních vztahů a vztahů s mezinárodním prvkem.⁶³⁶

Samotná Newyorská úmluva je pramenem mezinárodního původu, podléhá proto výkladu, který je vlastní mezinárodnímu právu. Aplikace mezinárodního veřejného pořádku je zdůvodněna už mezinárodní povahou úmluvy. Stát, který by úmluvu interpretoval výlučně podle národních kritérií, by ji v zásadě porušoval. I přesto, že článek V odst.2 pís. b) hovoří o veřejném pořádku státu výkonu, nelze dané ustanovení takto doslova vykládat. Je nutné vycházet především z účelu úmluvy. Tím je maximální podpora uznání a výkonu rozhodčích nálezů.⁶³⁷

I přesto, že mezinárodní veřejný pořádek zohledňuje některé základní všeobecně aplikovatelné zásady právních řádů, je stále veřejným pořádkem založeným na národním právu státu uznání a výkonu. Okruh chráněných hodnot je však v mezinárodních situacích užší. Chráněny jsou pouze takové hodnoty či taková pravidla, jejichž důležitost je pro daný právní systém naprosto klíčová.⁶³⁸

V roce 2002 představila Mezinárodní právní asociace⁶³⁹ Závěrečnou zprávu o veřejném pořádku jako překážce výkonu mezinárodních rozhodčích nálezů (dále jen Zpráva).⁶⁴⁰ Zpráva obsahuje doporučení, jak má být veřejný pořádek aplikován před národními soudy především v kontextu Newyorské úmluvy. Podle doporučení 1(a): „Konečnost nálezů vydaných v mezinárodním rozhodčím řízení by měla být respektována, pokud neexistují výjimečné okolnosti.“⁶⁴¹ Podle doporučení 1(b): „Tyto výjimečné

635 BERG, A.J. *The New York Arbitration Convention of 1958*. The Hague: T.M.C. Asser Institute, 1981. s. 360.

636 Tamtéž s. 360.

637 BĚLOHLÁVEK, A.J. *Rozhodčí řízení, ordre public a trestní právo*. Komentář I. díl. Praha: C.H. Beck, 2008. s. 510–512.

638 SHALEVA, V. The Public Policy Exception to the Recognition and Enforcement of Arbitral Awards in the Theory and Jurisprudence of the Central and East European States and Russia. *Arbitration International*, 2003, roč. 19, č. 1, [cit. 17-02-2013], s. 74. Dostupné z Kluwer Law Online: <http://www.kluwerlawonline.com/document.php?id=ARBI2003005&type=toc&num=5&>; BĚLOHLÁVEK, A.J. *Rozhodčí řízení, ordre public a trestní právo*. Komentář I. díl. Praha: C.H. Beck, 2008. s. 507.

639 International Law Association, <http://www.ila-hq.org/>.

640 Final ILA Report on Public Policy as a Bar to Enforcement of International Arbitral Awards – obsah viz MAYER, P.; SHEPPARD, A. Final ILA Report on Public Policy as a Bar to Enforcement of International Arbitral Awards. *Arbitration International*, 2003, roč. 19, č. 2, [cit. 17-02-2013], s. 249–263. Dostupné z Kluwer Law Online: <http://www.kluwerlawonline.com/document.php?id=ARBI2003016&type=toc&num=7&>.

641 MAYER, P.; SHEPPARD, A. Final ILA Report on Public Policy as a Bar to Enforcement of International Arbitral Awards. *Arbitration International*, 2003, roč. 19, č. 2, [cit. 17-02-2013], s. 250. Dostupné z Kluwer Law Online: <http://www.kluwerlawonline.com/>

okolnosti mohou existovat v případě, kdy by uznání a výkon mezinárodního rozhodčího nálezů byly v rozporu s mezinárodním veřejným pořádkem.⁶⁴² Zpráva rovněž rozlišuje mezi vnitrostátním a mezinárodním veřejným pořádkem, přičemž pouze druhý uvedený je důvodem pro odmítnutí uznání rozhodčího nálezů. Mezinárodní veřejný pořádek je podle Zprávy chápán ve smyslu, který má v oblasti mezinárodního práva soukromého. Jedná se o část veřejného pořádku státu, jejíž porušení brání aplikaci cizího práva, uplatnění cizího rozhodnutí či rozhodčího nálezů.⁶⁴³

Pro úplnost dodejme, že s pojmem mezinárodní veřejný pořádek je možné se setkat i v jiném smyslu. Mezinárodní veřejný pořádek můžeme chápat jako prostředek ochrany mezinárodního veřejného práva.⁶⁴⁴ V oblasti mezinárodního rozhodčího řízení se objevil i pojem skutečně mezinárodní či transnacionální veřejný pořádek.⁶⁴⁵ Takto chápaný veřejný pořádek zahrnuje základní pravidla přirozeného práva, principy univerzální spravedlnosti, *ius cogens* mezinárodního veřejného práva a obecné zásady morálky.⁶⁴⁶ Účelem tohoto veřejného pořádku je vymezit společné základní principy a hodnoty civilizovaných států.⁶⁴⁷ Zatímco mezinárodní veřejný pořádek je založen na právu národním, transnacionální veřejný pořádek se pokouší o vytvoření jednotného normativního systému stojícího mimo národní právní řády.⁶⁴⁸

V členských státech EU nesmíme rovněž zapomínat na existenci evropského veřejného pořádku, který chrání hodnoty práva EU. Jeho standardy vyplývají z judikatury Soudního dvora. Pro oblast mezinárodního rozhodčího řízení je významné především rozhodnutí ve věci *Eco Swiss* týkající se unijního soutěžního práva. Nelze zapomínat ani na otázku nekalých rozhodčích doložek ve spotřebitelských sporech a příslušnou judikaturu Soudního dvora, která vnímá směrnici 93/13/EHS o nekalých ujednáních ve spotřebitelských smlouvách jako součást veřejného pořádku.⁶⁴⁹ Problematika

[document.php?id=ARBI2003016&type=toc&num=7&>](#).

642 Tamtéž, s. 250.

643 Tamtéž s. 251.

644 KAPITÁN, Z. Teorie veřejného pořádku kritéria jeho použití. *Časopis pro právní vědu a praxi*. 2004, č. 3, s. 218.

645 Truly international public policy, ordre public réellement international.

646 BERG, A.J. *The New York Arbitration Convention of 1958*. The Hague: T.M.C. Asser Institute, 1981. s. 361.

647 KAPITÁN, Z. Teorie veřejného pořádku kritéria jeho použití. *Časopis pro právní vědu a praxi*. 2004, č. 3, s. 219.

648 K transnacionálnímu veřejnému pořádku detailně viz BĚLOHLÁVEK, A.J. *Rozhodčí řízení, ordre public a trestní právo*. Komentář I. díl. Praha: C.H. Beck, 2008. s. 530–556.

649 Viz např. NOVÝ, Z. Arbitration Clause as Unfair Contract Term: Some Observations on the ECJ's *Claro* Case. In *Cofola 2008*. Brno: Masarykova univerzita, 2008, [cit. 17-02-2013]. Dostupné z: http://www.law.muni.cz/sborniky/dny_prava_2009/files/roz-hodci_rizeni.html; NOVÝ, Z. Arbitration Clause as Unfair Contract Term from the

rozhodčích doložek ve spotřebitelských smlouvách je však častější spíše ve vnitrostátním kontextu.

Mezinárodní veřejný pořádek se dočkal i výslovného legislativního zakotvení. Za všechny uvedme článek 1520 bod 5 francouzského NCPC, který hovoří výslovně o mezinárodním veřejném pořádku. Podobnou úpravou disponují i jiné státy.⁶⁵⁰

3) *Judikatura*

Koncept mezinárodního veřejného pořádku získal širokou podporu v judikatuře národních soudů, které výslovně či mlčky rozlišují mezi vnitrostátním a mezinárodním veřejným pořádkem. Pouze porušení mezinárodního veřejného pořádku může vést k odepření uznání rozhodčího nálezu. K odepření uznání z tohoto důvodu tak odchází velmi zřídka.⁶⁵¹

Nejčastěji uváděným rozhodnutím, ze kterého vyplývá rozdíl mezi vnitrostátním a mezinárodním veřejným pořádkem, je již uváděné rozhodnutí *Court of Appeals for the Second Circuit* ve věci *Parsons & Whittemore Overseas Inc. v RAKTA*. V tomto rozhodnutí dospěl soud k závěru, že veřejný pořádek podle Newyorské úmluvy musí být vykládán restriktivně. „Výkon cizího rozhodčího nálezu může být odmítnut pouze tehdy, pokud by odporoval nejzákladnějším představám morálky a spravedlnosti státu výkonu.“⁶⁵² Toto rozhodnutí výslovně nehovoří o mezinárodním veřejném pořádku, je z něho však patrné velmi restriktivní použití veřejného pořádku při uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů.⁶⁵³

Švýcarské soudy přistupují k článku V odst. 2 pís. b) Newyorské úmluvy restriktivně a chápou rozpor s veřejným pořádkem především jako netolerovatelný rozpor se švýcarským pojmem spravedlnosti. V roce 1976 *Cour de Justice de Genève* v rozhodnutí *Léopold Lazarus Ltd. v Chrome Ressources S.A.*⁶⁵⁴ dospěl k závěru, že

Perspective of Czech and EC Law. *Global Jurist*. Berkeley: The Berkeley Electronic Press, roč. 9, č. 4, 2009.

650 Viz MAYER, P.; SHEPPARD, A. Final ILA Report on Public Policy as a Bar to Enforcement of International Arbitral Awards. *Arbitration International*, 2003, roč. 19, č. 2, [cit. 17-02-2013], s. 251. Dostupné z Kluwer Law Online: <<http://www.kluwerlawonline.com/document.php?id=ARBI2003016&type=toc&num=7&>>.

651 BERG, A.J. Why are some Awards not Enforceable. In *Berg, A.J. New Horizons in International Commercial Arbitration and Beyond*. The Hague: Kluwer Law International, 2005. s. 309.

652 BERG, A.J. *The New York Arbitration Convention of 1958*. The Hague: T.M.C. Asser Institute, 1981. s. 363.

653 Další rozhodnutí soudů USA viz přehledně např. BĚLOHLÁVEK, A.J. *Rozhodčí řízení, ordre public a trestní právo*. Komentář I. díl. Praha: C.H. Beck, 2008. s. 611–628.

654 Rozhodnutí *Cour de Justice Genève*, Švýcarsko ze dne 17.9.1976, *Léopold Lazarus Ltd. v Chrome Ressources S.A.* V roce 1970 uzavřely anglická společnost Lazarus a švýcarská společnost Chrome Ressources smlouvu o dodávce chrómu. Dodaný chróm vykazoval

„rozsah švýcarského veřejného pořádku je užší pokud jde o uznání a výkon cizího nálezu než v případě aplikace cizího práva švýcarskými soudy.(...) Toto omezení znamená, že ne každý nedostatek v řízení nutně vede k odmítnutí výkonu cizího nálezu, i když by takový nedostatek mohl vést ke zrušení rozhodčího nálezu vydaného ve Švýcarsku. Musí dojít k porušení základních zásad švýcarského právního řádu, které netolerovatelně porušuje pocit spravedlnosti.(...)“ Stejný závěr najdeme v již citovaném rozhodnutí Tribunal Fédéral z roku 2003 ve věci *A SA v B Co Ltd a C SA*. „Veřejný pořádek musí být vykládán restriktivně, zvláště v kontextu uznání a výkonu cizích rozhodnutí, kde je jeho rozsah užší než v případě aplikace cizího práva. K porušení veřejného pořádku dojde v případě, kdy uznání a výkon cizího rozhodnutí netolerovatelně odporují švýcarskému pojmu spravedlnosti.“ Švýcarská judikatura je ve vymezení veřejného pořádku konstantní.⁶⁵⁵ Vykládá ho velmi restriktivně, tedy v duchu koncepce mezinárodního veřejného pořádku, i když tento pojem výslovně nepoužívá. Veřejný pořádek chápe jako švýcarský veřejný pořádek, založený na švýcarském právu.

Německé soudy rovněž vykládají pojem veřejného pořádku v článku V odst. 2 pís. b) Newyorské úmluvy restriktivně. Z již uvedeného rozhodnutí *Oberlandesgericht Mnichov č. 34 Sch 019/05* vyplývá, že „rozhodčí nález porušuje veřejný pořádek, pokud je v rozporu s pravidlem regulujícím základní principy státu a ekonomického života nebo je v rozporu s německým chápáním spravedlnosti. Základní zásady ústavního práva jsou rovněž součástí veřejného pořádku.(...)“ *Bayerisches Oberstes Landesgericht* v rozhodnutí č. *4Z Sch 17/03*⁶⁵⁶ výslovně aplikuje standard mezinárodního veřejného

kvalitativní vady a společnost Lazarus zahájila rozhodčí řízení v Nizozemí. Rozhodci vydali rozhodčí nález ve prospěch Lazarus, která požádala o jeho výkon ve Švýcarsku. Chrome Ressources namítala, že rozhodci jednali v rozporu se švýcarským veřejným pořádkem, když vyslechli znalce bez přítomnosti stran a ani jim nedali možnost se k tomu vyjádřit. Tribunal du Canton de Genève výkon odmítl. Toto rozhodnutí bylo zrušeno odvolacím soudem. Rozhodnutí odvolacího soudu bylo potvrzeno i rozhodnutím Tribunal Fédéral.

655 Viz např. rozhodnutí Bezirksgericht Zürich, Švýcarsko ze dne 14.2.2003, Italská strana v Švýcarská společnost; rozhodnutí Bezirksgericht Affoltern am Albis, Švýcarsko ze dne 26.5.1994, Strany neuvedeny; rozhodnutí Tribunal Fédéral, Švýcarsko ze dne 9.1.1995, *Inter Maritime Management SA v Russin & Vecchi*; rozhodnutí Obergericht Basle, Švýcarsko ze dne 3.6.1971, Nizozemský prodávající v Švýcarský kupující; rozhodnutí Camera di Esecuzione e Fallimenti Tessin, Švýcarsko ze dne 19.6.1990, *K.S. AG v C.C. SA*;

656 Rozhodnutí Bayerisches Oberstes Landesgericht, Německo ze dne 20.11.2003, sp. zn. *4Z Sch 17/03*, *Prodávající v Kupující*. V roce 1999 uzavřely strany smlouvu, podle které měl žalobce dodávat žalovanému hydraulické válce. Součástí smlouvy byla rozhodčí doložka ve prospěch Soudu mezinárodního rozhodčího řízení při Komodě obchodu a průmyslu Ruské federace. Mezi stranami vznikl spor ohledně zaplacení kupní ceny. Během rozhodčího řízení strany uzavřely smír a žalobce se zavázal ukončit rozhodčí řízení. To

pořádku. „Standard veřejného pořádku je primárně odvozen z *lex fori*. Porušení veřejného pořádku může mít jak hmotněprávní, tak procesní povahu. Rozhodčí nález odporuje veřejnému pořádku, pokud porušuje normu upravující základní zásady německého státu a ekonomického života. (...) Výkon musí být rovněž odepřen, pokud vezmeme v úvahu, že cizí rozhodčí nález může ve značném rozsahu odporovat normám a právním zásadám, které tvoří základ německého právního řádu v souladu s pojmem mezinárodního veřejného pořádku.(...) Jednání žalobce vážně porušuje základní principy spravedlnosti, důvěry a spolupráce, které jsou nezbytné pro účinnou realizaci mezinárodního obchodu. Došlo k porušení mezinárodního veřejného pořádku.“ Rozhodnutí *Oberlandesgericht Schleswig 16 SchH 5/99*⁶⁵⁷ výslovně rozlišuje mezi mezinárodním a vnitrostátním veřejným pořádkem.⁶⁵⁸ „Podle německého práva porušení veřejného pořádku existuje, pokud rozhodčí nález porušuje normu upravující zásady státu či ekonomického života nebo je v rozporu s německou představou spravedlnosti v netolerovatelné míře. Tento přístup je v souladu s převažujícím názorem, že na cizí rozhodčí nálezy je aplikován méně přísný režim veřejného pořádku než na nálezy domácí, protože musíme činit rozdíl mezi vnitrostátním a mezinárodním veřejným pořádkem. Výkon cizího rozhodčího nálezu bude odmítnut pouze v případech zjevné a vážné vady, která se dotýká zásadních právních hodnot a způsobí, že dané rozhodnutí je netolerovatelné a neakceptovatelné.“ Německá judikatura také rozlišuje mezi vnitrostátním a mezinárodním veřejným pořádkem, kdy mezinárodní veřejný pořádek je vykládán úžeji.

Francouzské soudy rozlišují mezi vnitrostátním a mezinárodním veřejným pořádkem,⁶⁵⁹ což ostatně vyplývá přímo z francouzské právní úpravy uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů. Na základě článku VII Newyorské úmluvy francouzské soudy v současné době nepoužívají úmluvu, ale národní úpravu jako úpravu příznivější.

však neučinil a rozhodci vydali nález v jeho prospěch. Žalobce požádal o výkon nálezu v Německu. Německý soud výkon odmítl pro rozpor nálezu s veřejným pořádkem.

657 Rozhodnutí *Oberlandesgericht Schleswig*, Německo ze dne 30.3.2000, sp. zn. 16 SchH 5/99, Strany neuvedeny. Strany uzavřely kupní smlouvu na formuláři žalobce. Na přední straně formulář byl odkaz na obchodní podmínky otištěné na zadní straně. Součástí podmínek byla i rozhodčí doložka. Rozhodčí řízení proběhlo v Maďarsku, rozhodci vydali nejprve nález potvrzující jejich pravomoc a poté konečný nález ve věci samé. Žalobce podal návrh na výkon konečného nálezu v Německu. Německý soud výkon povolil.

658 Viz rovněž rozhodnutí *Oberlandesgericht Köln*, Německo ze dne 15.2.2000, sp. zn. 9 Sch 13/99, Výhradní distributor v Prodávající; rozhodnutí *Bundesgerichtshof*, Německo ze dne 1.2.2001, sp. zn. III ZR 332/99, Vlastník lodí v Dealer dobytka a masa; rozhodnutí *Hanseatisches Oberlandesgericht Brémy*, Německo ze dne 30.9.1999, sp. zn. (2) Sch 04/99, strany neuvedeny; rozhodnutí *Oberlandesgericht Schleswig*, Německo ze dne 24.6.1999, sp. zn. 16 SchH 01/99, Výrobce v Výhradní distributor.

659 FOUCHARD, P. *Fouchard, Gaillard, Goldman on International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 1999. s. 954.

Cour de cassation v rozhodnutí *Excelsior Film TV, srl v UGC-PH*⁶⁶⁰ však uvádí, že „ustanovení článku V odst. 2 pís. b) úmluvy a článku 1502 bod 5 NCPC (dnes článek 1520 NCPC – přidáno K.D.) jsou identická v tom, že obě umožňují odmítnout výkon cizího rozhodčího nálezu pro rozpor s veřejným pořádkem. (...) Neloajálnost rozhodce, který byl spojen s jednou ze stran, způsobila nerovnost mezi stranami, která porušuje právo na spravedlivý proces. Rozhodčí nález vydaný za těchto podmínek porušuje francouzský veřejný pořádek ve smyslu obou ustanovení.“ Francouzské soudy aplikovaly mezinárodní veřejný pořádek ještě před přijetím úpravy v článku 1502 NCPC (dnes článek 1520 NCPC). V rozhodnutí *Denis Coakley Ltd. v Sté Michel Reverdy Cour d'appel Reims* uvádí, že „Newyorská úmluva použitelná na tento případ stanoví, že uznání a výkon rozhodčího nálezu by neměly být v rozporu s veřejným pořádkem země, kde se o uznání žádá. (...) Veřejný pořádek v otázce uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů není domácí veřejný pořádek, ale mezinárodní veřejný pořádek státu uznání.“⁶⁶¹

Anglické soudy ve svých rozhodnutích na mezinárodní veřejný pořádek neodkazují. Hovoří vždy o anglickém veřejném pořádku. Chápou však veřejný pořádek jako něco zcela výjimečného a k jeho aplikaci přistupují pouze zřídka. Tím se neutralizuje použití tuzemského veřejného pořádku. Pro odmítnutí uznání a výkonu cizího rozhodčího nálezu v Anglii nestačí, jedná-li se pouze o porušení spravedlnosti a morálky. Musí dojít rovněž k porušení veřejného statku.⁶⁶² Anglické soudy v rámci veřejného pořádku zvažují teorii protiprávnosti (*illegality*), tzn. že odmítají smlouvy a závazky, které obecně porušují právo.⁶⁶³ Anglické chápání veřejného pořádku je

660 Rozhodnutí *Cour de cassation* ze dne 24.3.1998, *Excelsior Film TV, srl v UGC-PH*. Stejný rozhodce byl jmenován stejnou stranou do dvou rozhodčích řízení, která paralelně probíhala v Itálii a ve Francii. Rozhodce senátu v Itálii poskytl nepravdivou informaci, která ovlivnila rozhodnutí senátu o pravomoci. *Excelsior Film* požádal o výkon nálezu ve Francii. *Cour d'appel* výkon odmítl pro rozpor nálezu s veřejným pořádkem, protože rozhodce nebyl nestranný. *Cour de cassation* rozhodnutí potvrdil.

661 Rozhodnutí *Cour d'appel Reims*, Francie, *Denis Coakley Ltd. Sté Michel Reverdy*. Společnost *Reverdy* prodala prostřednictvím nizozemské pobočky společnosti *Coakly* čtyři náklady obilí. Smlouva obsahovala rozhodčí doložku, podle které mělo rozhodčí řízení proběhnout podle Rozhodčích pravidel GAFTA. *Reverdy* náklad nedodala a bylo zahájeno rozhodčí řízení. Podle pravidel GAFTA každá ze stran jmenovala jednoho rozhodce a ti jmenovali třetího. Rozhodci vydali nález ve prospěch *Coakley*. *Reverdy* v souladu s pravidly GAFTA podala odvolání, rozhodci v druhém stupni však rozhodli stejně. Jeden z rozhodců, kteří rozhodoval v prvním stupni, jednal ve druhém stupni jako zástupce *Coakley*. Při rozhodování o výkonu obou nálezů ve Francii *Reverdy* proto namítala rozpor s mezinárodním veřejným pořádkem.

662 BĚLOHLÁVEK, A.J. *Rozhodčí řízení, ordre public a trestní právo*. Komentář I. díl. Praha: C.H. Beck, 2008. s. 598–604.

663 Tamtéž, s. 600.

velmi restriktivní. *Court of Appeal* v rozhodnutí *Lemenda*⁶⁶⁴ dospěl k závěru, že „není důvod proč by jednání, která nespádají do sféry všeobecně odsuzovaných aktivit jako je terorismus, obchod s drogami, prostituce, pedofilie, korupce či podvod v mezinárodním obchodě, měla být v rozporu s veřejným pořádkem, kdy k plnění smlouvy nedochází v Anglii.“ *High Court* v rozhodnutí *Westacre Investments*⁶⁶⁵ uvádí, že „v anglickém právu je doktrína veřejného pořádku extrémně úzká. Pouze v naprosto výjimečných případech dochází k odmítnutí výkonu rozhodčího nálezu. K odmítnutí výkonu dojde pouze tehdy, pokud by výkon porušoval zásadní pojmy spravedlnosti a morálky státu výkonu.“ Anglické soudy zvažují veřejný pořádek potvrzení rozhodčích smluv a rozhodčích nálezů proti odmítnutí uznání rozhodčího nálezu z důvodu porušení veřejného pořádku. V rozhodnutí *Westacre Investments* *High Court* dospěl soud k závěru, že „veřejný pořádek potvrzení mezinárodních rozhodčích nálezů převažuje nad veřejným pořádkem zabránění mezinárodní obchodní korupci.“

Jak bylo uvedeno výše, mezinárodní veřejný pořádek má svůj základ v právu státu výkonu. Určení jeho obsahu je tak právem a úkolem soudů daného státu. Toto právo uznává i Zpráva. Zároveň však vybízí soudy, aby přihlíželi k rozhodovací činnosti

664 Rozhodnutí *Court of Appeal*, Velká Británie z roku 1998, *Lemenda Trading Co Ltd v African Modele East Petroleum Co*, citováno podle TWEEDDALE, A.; TWEEDDALE, K. *Arbitration of Commercial Disputes: International and English Law and Practice*. Oxford: Oxford University Press, 2005. s. 427.

665 Rozhodnutí *High Court Queen's Bench Division, Commercial Court*, Velká Británie ze dne 19.12.1997, *Westacre Investments Inc. v Judoimport-SDPR Holdings Co. Ltd.*, *Beogradska Banka, The Federal Directorate of Supply and Procurement of the Federal Republic of Yugoslavia, Beogradska Banka DD. Společnost Westacre Investments Inc.* sjednala smlouvu se společností *Judoimport-SDPR Holdings Co. Ltd.* a *Beogradskou Bankou* („staré ředitelství“). Touto smlouvou se *Westacre* za úplaty zavázala smluvními stranám pomoci získat zakázku na tanky M-84 pro kuvajtské Ministerstvo obrany. *Westacre* předložila Ministerstvu nabídku. Staré ředitelství následně oznámilo *Westacre*, že ukončuje smlouvu, protože je v rozporu s kogentními normami kuvajtského práva. Příslušné ustanovení zakazovalo využití zástupců pro sjednávání smluv s Ministerstvem. Staré ředitelství a Ministerstvo uzavřelo smlouvu. *Westacre* zahájila rozhodčí řízení v souladu s rozhodčí doložkou obsaženou ve smlouvě. Rozhodčí doložka byla sjednána ve prospěch rozhodčího řízení MOK s místem konání v Ženevě a obsahovala volbu švýcarského práva. Rozhodci rozhodli ve prospěch *Westacre*. Rozhodci dospěli k závěru, že smlouva nebyla neplatná pro rozpor s dobrými mravy. Nebylo rovněž prokázáno, že zmíněné ustanovení kuvajtského práva bylo kogentní nebo bylo součástí mezinárodního veřejného pořádku. Rozhodci rovněž rozhodli, že žalovaní neprokázali, že smlouva byla neplatná z důvodu, že strany souhlasily s tím, aby *Westacre* při sjednávání smlouvy použila nezákonných prostředků. Žalovaní podali návrh na zrušení nálezu ve Švýcarsku. *Tribunal Fédéral* nález potvrdil. *Westacre* se domáhala výkonu nálezu v Kuvajtu, na Kypru a v Anglii. V Anglii byl výkon nálezu nařízen, žalovaní žádali o zrušení nařízení výkonu.

soudů jiných států a aplikovali veřejný pořádek souladně.⁶⁶⁶ Podle doporučení 1(d) mezinárodní veřejný pořádek kteréhokoli státu zahrnuje: 1) základní principy spravedlnosti či morálky, které stát chrání, i když není přímo dotčen; 2) pravidla chránící základní politické, sociální nebo ekonomické zájmy státu označovaná jako pravidla veřejného pořádku; 3) povinnost státu respektovat mezinárodní závazky.⁶⁶⁷

V rámci veřejného pořádku podle Newyorské úmluvy byly národními soudy zvažovány jak aspekty procesního, tak hmotněprávního veřejného pořádku. Procesní veřejný pořádek chrání hodnoty obsažené v procesním právu, hmotný naopak hodnoty spočívající v hmotném právu.⁶⁶⁸ Veřejný pořádek ale nesmí sloužit k přezkumu ve věci samé. Národní soudy se zabývaly především těmito skutečnostmi – porušení spravedlivého procesu a rovnosti stran,⁶⁶⁹ nezávislostí a nestranností rozhodce,⁶⁷⁰ nedostatkem odůvodnění rozhodčího nálezů,⁶⁷¹ podpisy rozhodců na rozhodčím

666 MAYER, P.; SHEPPARD, A. Final ILA Report on Public Policy as a Bar to Enforcement of International Arbitral Awards. *Arbitration International*, 2003, roč. 19, č. 2, [cit. 17-02-2013], s. 253. Dostupné z Kluwer Law Online: <http://www.kluwerlawonline.com/document.php?id=ARBI2003016&type=toc&num=7&>>.

667 Tamtéž s. 255.

668 KAPITÁN, Z. Teorie veřejného pořádku kritéria jeho použití. *Časopis pro právní vědu a praxi*. 2004, č. 3, s. 217.

669 Rozhodnutí Cour de Justice Genève, Švýcarsko ze dne 17.9.1976, Léopold Lazarus Ltd. v Chrome Ressources S.A.; rozhodnutí Obergericht Basle, Švýcarsko ze dne 3.6.1971, Nizozemský prodávající v Švýcarský kupující; rozhodnutí Tribunal Fédéral, Švýcarsko ze dne 8.12.2003, A SA v B Co Ltd a C SA; rozhodnutí Bezirksgericht Zürich, Švýcarsko ze dne 14.2.2003, Italská strana v Švýcarská společnost; rozhodnutí Oberlandesgericht München, Německo ze dne 28.11.2005, sp. zn. 34 Sch 019/05, Stavební společnost v Natěrači; rozhodnutí Oberlandesgericht Köln, Německo ze dne 23.4.2004, Obchodní společnost v Kupující; rozhodnutí Oberlandesgericht Stuttgart, Německo ze dne 6.12.2001, Prodávající v Kupující; rozhodnutí Hanseatisches Oberlandesgericht Brémy, Německo ze dne 30.9.1999, sp. zn. (2) Sch 04/99, Strany neuvedeny.

670 Rozhodnutí Obergericht Basle, Švýcarsko ze dne 3.6.1971, Nizozemský prodávající v Švýcarský kupující; rozhodnutí Camera di Esecuzione e Fallimenti Tessin, Švýcarsko ze dne 19.6.1990, K.S. AG v C.C. SA; rozhodnutí Tribunal Fédéral, Švýcarsko ze dne 12.1.1989, G. SA v T. Ltd.; rozhodnutí Bezirksgericht Affoltern am Albis, Švýcarsko ze dne 26.5.1994, Strany neuvedeny; rozhodnutí Oberlandesgericht Stuttgart, Německo ze dne 18.10.1999, Vlastník lodí v Dealer dobytka a masa.

671 Rozhodnutí Hanseatisches Oberlandesgericht Brémy, Německo ze dne 30.9.1999, sp. zn. (2) Sch 04/99, Strany neuvedeny.

nálezu,⁶⁷² otázkou promlčení,⁶⁷³ protiprávností,⁶⁷⁴ korupcí,⁶⁷⁵ podvodem,⁶⁷⁶ měnovými předpisy,⁶⁷⁷ porušením soutěžního práva.⁶⁷⁸

Přestože text Newyorské úmluvy hovoří o veřejném pořádku státu výkonu, teorie i převažující soudní praxe se shoduje na tom, že se jedná o mezinárodní veřejný pořádek. Mezinárodní veřejný pořádek je však založen na právu státu výkonu. Jedná se skutečně o fundamentální zásady a hodnoty daného státu a jeho právního řádu. Dochází k rozlišování mezi vnitrostátními případy a případy s mezinárodním prvkem, vnitrostátním veřejným pořádkem a mezinárodním veřejným pořádkem. K potvrzení tohoto rozdílu i naplnění obsahu mezinárodního veřejného pořádku přispěla především soudní praxe, ale i například Zpráva ILA z roku 2002. Právem rozhodným pro tento důvod pro odepření uznání je právo státu výkonu, nikoli *lex loci arbitri*.

5.7.9 Nearbitrabilita sporu (článek V odst. 2 pís. a))

Článek V odst. 2 pís. a) umožňuje odmítnout uznání a výkon rozhodčího nálezu v případech, že spor, v němž byl vydán, není podle práva státu výkonu arbitrabilní. Pís. a) odkazuje na hodnocení arbitrability podle práva státu, kde je žádáno o uznání a výkon. V současné době neexistuje univerzální konsensus o tom, které spory jsou arbitrabilní. Vymezení arbitrability je záležitostí jednotlivých právních řádů, které se mohou navzájem lišit. Zatímco všechny právní řády se shodnou na tom, že v rozhodčím řízení nelze projednat trestní věc a že rozhodci nemohou rozhodnout o rozvodu manželství, existuje řada oblastí, kde závěr tak jednoznačný není. Jedná se o tradiční citlivé oblasti jako je soutěžní právo, práva duševního vlastnictví či konkurzy.⁶⁷⁹ Kromě toho

672 Rozhodnutí Camera di Esecuzione e Fallimenti Tessin, Švýcarsko ze dne 19.6.1990, K.S. AG v C.C. SA.

673 Rozhodnutí Hanseatisches Oberlandesgericht Brémy, Německo ze dne 30.9.1999, sp. zn. (2) Sch 04/99, strany neuvedeny.

674 Rozhodnutí High Court Queen's Bench Division, Commercial Court, Velká Británie ze dne 19.12.1997, Westacre Investments Inc. v Judoimport-SDPR Holdings Co. Ltd., Beogradska Banka, The Federal Directorate of Supply and Procurement of the Federal Republic of Yugoslavia, Beogradska Banka DD.

675 Rozhodnutí Hanseatisches Oberlandesgericht Hamburg, Německo ze dne 12.3.1998, Strany neuvedeny.

676 Rozhodnutí Oberlandesgericht Dresden, Německo ze dne 20.10.1998, Strany neuvedeny.

677 Rozhodnutí Hanseatisches Oberlandesgericht Hamburg, Německo ze dne 12.3.1998, Strany neuvedeny.

678 LEW, J.D.M.; MISTELIS, L.A.; KRÖLL, S.M. *Comparative International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 2003. s. 723.

679 KIRRY, A. Arbitrability: Current Trends in Europe. *Arbitration International*, 1996, roč. 12, č. 4, [cit. 17-02-2013], s. 386. Dostupné z Kluwer Law Online: <<http://www>

se objevily i nové citlivé oblasti s tím, jak dochází k rozšiřování rozhodčího řízení mimo jeho klasickou doménu obchodních sporů. Různí se tak přístup k arbitrabilitě pracovních a spotřebitelských sporů.⁶⁸⁰

Čistě na základě textu článku V odst. 2 pís. a) by bylo nutné konstatovat, že soud může odmítnout uznání a výkon rozhodčího nálezu kdykoli, pokud je nález výsledkem sporu, který je podle jeho práva nearbitrabilní. Mohlo by tak dojít k odmítnutí uznání i v případech, kdy stát výkonu zastává nepříznivý postoj k rozhodčímu řízení a arbitrabilitu vymezuje úzce. To by však bylo v přímém rozporu s hlavním cílem Newyorské úmluvy a její „pro uznávací“ tendencí.

V průběhu existence Newyorské úmluvy se v odborné literatuře i judikatuře vytvořil přístup, kdy se rozlišuje mezi vnitrostátním a mezinárodním rozhodčím řízením. Zatímco u vnitrostátního rozhodčího řízení je akceptována vyšší ingerence státu, u řízení mezinárodního mají být zásahy minimální. Tento přístup se odráží především v koncepci mezinárodního veřejného pořádku, o které bylo pojednáno výše.

Řada autorů považuje arbitrabilitu za součást veřejného pořádku a zastává názor, že článek V odst. 2 Newyorské úmluvy by mohl obsahovat pouze jeden důvod. *Berg* uvádí, že důvod, proč arbitrabilita figuruje samostatně, je historický. Byla samostatným důvodem v Ženevské úmluvě z roku 1927, v návrhu MOK z roku 1953 i v návrhu ECOSOC z roku 1955.⁶⁸¹ Rovněž *Lew, Mistelis a Kröll* považují arbitrabilitu za jeden aspekt veřejného pořádku.⁶⁸² Naproti tomu *Fouchard* nesouhlasí s úplným podřazením arbitrability pod veřejný pořádek.⁶⁸³ Důvodem nearbitrability je v určitých případech skutečně ochrana hodnot tvořící součást veřejného pořádku daného státu.⁶⁸⁴ Netýká se to však všech situací.⁶⁸⁵ Samotný veřejný pořádek není rozhodujícím testem pro posouzení toho, zda je spor arbitrabilní či nikoli.⁶⁸⁶ Některé

kluwerlawonline.com/document.php?id=ARBI1996026&type=toc&num=2&>.

680 Tamtéž, s. 387–389.

681 BERG, A.J. *The New York Arbitration Convention of 1958*. The Hague: T.M.C. Asser Institute, 1981. s. 368.

682 LEW, J.D.M.; MISTELIS, L.A.; KRÖLL, S.M. *Comparative International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 2003. s. 720.

683 FOUCHARD, P. *Fouchard, Gaillard, Goldman on International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 1999. s. 994.

684 Například rozvod manželství.

685 FOUCHARD, P. *Fouchard, Gaillard, Goldman on International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 1999. s. 994.

686 KIRRY, A. Arbitrability: Current Trends in Europe. *Arbitration International*, 1996, roč. 12, č. 4, [cit. 17-02-2013], s. 374. Dostupné z Kluwer Law Online: <<http://www.kluwerlawonline.com/document.php?id=ARBI1996026&type=toc&num=2&>>>.

právní úpravy při vymezení arbitrability odkazují na veřejný pořádek.⁶⁸⁷ Toto vymezení může být vykládáno různě. Při úzkém výkladu pouze určité specifické otázky nejsou arbitrabilní, v případě široké interpretace budou nearbitrabilní všechny spory, kde by rozhodci měli aplikovat jakékoli pravidlo veřejného pořádku. V současné době převládá rozlišování mezi situací, kdy se předmět sporu týká veřejného pořádku, a mezi situací, kdy by rozhodci měli aplikovat pravidlo veřejného pořádku. Pouze v prvním případě je spor nearbitrabilní.⁶⁸⁸

Na základě textu Newyorské úmluvy by soud arbitrabilitu vždy hodnotil podle své vnitrostátní úpravy. Lokální odlišnosti v úpravě arbitrability by pak mohli působit jako překážka uznání a výkonu rozhodčích nálezů. Pokud by byla arbitrabilita považována za součást mezinárodního veřejného pořádku ve smyslu pís. b), mohlo by být uznání rozhodčího nálezu odmítnuto pouze tehdy, pokud by byl spor nearbitrabilní a zároveň by nearbitrabilita byla v rozporu s fundamentálními zásadami právního řádu státu výkonu.⁶⁸⁹ I kdyby arbitrabilita nebyla považována za součást mezinárodního veřejného pořádku, článek V odst. 2 pís. a) lze interpretovat v podobném duchu jako článek V odst. 2 pís. b), tedy činit rozdíl mezi vnitrostátním rozhodčím řízením a mezinárodním rozhodčím řízením. To, že je spor nearbitrabilní podle národního práva, by nemuselo automaticky vést k odmítnutí uznání rozhodčího nálezu.⁶⁹⁰

Národní soudy článek V odst. 2 pís. a) aplikují pouze zřídka. Otázkou arbitrability se zabývaly nejčastěji soudy v USA. Známým případem, kdy soud výslovně učinil rozdíl mezi arbitrabilitou ve vnitrostátních případech a mezinárodních případech, je rozhodnutí *Supreme Court Fritz Scherk v Alberto-Culver*.⁶⁹¹ Nejedná se však přímo

687 Viz např. článek 2060 francouzského Code civil, podle kterého rozhodčí smlouvu nelze uzavřít mimo jiné ve věcech, kterými je dotčen veřejný pořádek.

688 KIRRY, A. Arbitrability: Current Trends in Europe. *Arbitration International*, 1996, roč. 12, č. 4, [cit. 17-02-2013], s. 375. Dostupné z Kluwer Law Online: <<http://www.kluwerlawonline.com/document.php?id=ARBI1996026&type=toc&num=2&>>.

689 FOUCHARD, P. *Fouchard, Gaillard, Goldman on International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 1999. s. 994.

690 Tamtéž s. 995.

691 Rozhodnutí Supreme Court, USA ze dne 17.6.1974, *Fritz Scherk v Alberto-Culver Co.*, citováno podle BERG, A.J. *The New York Arbitration Convention of 1958*. The Hague: T.M.C. Asser Institute, 1981. s. 362–363. V roce 1969 německý občan Fritz Scherk smlouvou převedl na společnost Alberto-Culver ze státu Delaware vlastnictví svého podniku se všemi právy k obchodním známkám ke kosmetickým produktům. Součástí smlouvy byla rozhodčí doložka, podle které mělo rozhodčí řízení proběhnout podle pravidel MOK. Společnost Alberto-Culver následně tvrdila, že pan Scherk ji nepravdivě informoval o tom, že vlastnictví ochranných známek není nijak zatíženo. Alberto-Culver proto podala žalobu na náhradu škody u US District Court v Illinois. Scherk vznesl námitku existence rozhodčí doložky, Alberto-Culver se domáhala vydání zákazu rozhodčího řízení. Soud zamítl námitku pana Scherka a vyhověl žádosti Alberto-Culver. Soud

o hodnocení arbitrability ve fázi uznání a výkonu rozhodčího nálezu, ale o otázku vykonatelnosti rozhodčí smlouvy. Soud však v rozhodnutí odkazuje na Newyorskou úmluvu. Soud v úvodu rozhodnutí vymezil rozdíl mezi vnitrostátním charakterem transakce v případě *Wilko v Swan*, na který se odvolával soud prvního stupně, a mezinárodním charakterem tohoto případu. Podle soudu smlouva s mezinárodním prvkem plní podstatně jiný účel než plnila transakce v případě *Wilko*. V rozhodnutí *Wilko* nebylo pochyb, že smlouva se řídí právem USA, přesněji federálními zákony o cenných papírech. V současném případě není jisté, zda by se federální úprava uplatnila. Podle soudu v případě smluv, které se dotýkají dvou a více zemí mající vlastní hmotné a kolizní právo, nevyhnutelně existuje nejistota. Smluvní ustanovení dopředu určující fórum, kde budou řešeny spory, je téměř nepostradatelným předpokladem k dosažení uspořádanosti a předvídatelnosti nezbytných pro jakoukoli mezinárodně obchodní transakci. Provinční odmítnutí vykonatelnosti mezinárodní rozhodčí smlouvy soudy jedné země nejen odporuje těmto účelům, ale podporuje manévrování stran za účelem získání taktické výhody v řízení.(...) *Supreme Court* rovněž uvedl, že jeho závěry podporuje i Newyorská úmluva, jejímž hlavním účelem je podpořit vykonatelnost rozhodčích smluv ve smlouvách s mezinárodním prvkem a sjednotit standardy, za kterých budou rozhodčí smlouvy respektovány a rozhodčí nálezy vykonány.⁶⁹² *Supreme Court* tak v kontextu úmluvy učinil rozdíl mezi arbitrabilitou ve vnitrostátním případě a v případě s mezinárodním prvkem.

Tento rozdíl *Supreme Court* potvrdil v rozhodnutí *Mitsubishi v Soler*.⁶⁹³ „Ačkoli nároky týkající se ochrany hospodářské soutěže jsou v USA tradičně nearbitrabilní, podle tohoto rozhodnutí mohou být řešeny v rozhodčím řízení, pokud se jedná o transakci s mezinárodním prvkem.“

Arbitrability soutěžní otázky se týkal i případ *Audi v Overseas Motor* rozhodovaný *District Court Michigan*.⁶⁹⁴ Spor vznikl mezi německým výrobcem aut Audi a jeho

se odvolával na rozhodnutí US Supreme Court ve věci *Wilko v Swan*, podle kterého rozhodčí smlouva nebrání kupujícímu cenných papírů domáhat se proti podvodu soudní ochrany podle zákona o cenných papírech (Securities Act). Odvolací soud (US Court of Appeals for the Seventh Circuit) rozhodnutí soudu prvního stupně potvrdil. Supreme Court byl však opačného názoru.

692 BERG, A.J. *The New York Arbitration Convention of 1958*. The Hague: T.M.C. Asser Institute, 1981. s. 362–363.

693 Rozhodnutí Supreme Court, USA ze dne 2.7.1985, *Mitsubishi Motors Corporation v Soler Chrysler-Plymouth, Inc.*, citováno podle BERG, A.J. *The New York Convention: Summary of Court Decisions*. In *The New York Convention of 1958: A Collection of Reports and Materials Delivered at the ASA Conference held in Zürich on 2nd February 1996*. Zürich: ASA, 1996, s. 46.

694 Rozhodnutí US District Court of Michigan, USA ze dne 15.3.1977, *Audi-NSU Auto Union A.G. v Overseas Motor Inc.*, citováno podle BERG, A.J. *The New York Arbitration*

distributorem v USA, společností Overseas Motor. Součástí distributorské smlouvy byla rozhodčí doložka. Overseas z důvodu údajně tajné protisoutěžní dohody podala žalobu u *District Court*. *District Court* zamítl návrh Overseas na zákaz pokračování rozhodčího řízení. Rozhodci ve Švýcarsku vydali rozhodčí nález ve prospěch Audi. V rámci výkonu nálezu v USA Overseas znovu namítala, že předmět sporu nebyl arbitrabilní, protože se dotýká soutěžního práva. Soud dospěl k závěru, že „některá skutková zjištění byla společná sporu ze smlouvy i soutěžnímu nároku. To však neznamená, že první uvedený je nearbitrabilní. V případě nedostatku tvrzení, že samotná smlouva skutečně porušuje soutěžní právo, tento soud nemá vylučnou pravomoc nad takovouto žalobou. V tomto případě nebyla otázka hospodářské soutěže hlavním předmětem sporu, byla pouze otázkou, která figurovala ve sporu týkajícím se porušení smlouvy.“⁶⁹⁵ Nicméně *Supreme Court* později potvrdil arbitrabilitu i v případě, kdy otázka hospodářské soutěže byla hlavním předmětem sporu.

Soudy USA však v několika situacích shledaly spor nearbitrabilní. Prvním z nich byl případ *LIAMCO v Libye*.⁶⁹⁶ LIAMCO byla společnost z USA, jejíž majetek v Libyi byl v roce 1973 zestátněn. LIAMCO následně zahájila rozhodčí řízení v souladu s rozhodčí doložkou obsaženou v koncesi. Rozhodci v Ženevě vydali rozhodčí nález ve prospěch LIAMCO, která požádala o jeho výkon v USA. *District Court of Columbia* odmítl výkon nálezu podle článku V odst. 2 Newyorské úmluvy s odůvodněním, že „zestátnění je „aktem státu“ a není arbitrabilní. Předmětem sporu v tomto případě je zestátnění majetku společnosti LIAMCO a určení výše kompenzace. (...) Pokud by o této otázce rozhodoval tento soud, nemohl by strany odkázat na rozhodčí řízení, protože by musel posoudit platnost libyjské úpravy zestátnění. Tato úprava ruší veškeré koncese a světuje rozhodování o kompenzaci výlučně speciální komisi. Zdrženlivost soudu posuzovat akty cizího státu je odůvodněna doktrínou „akt státu.“ Doktrína „akt státu“ formulovaná *Supreme Court* spočívá v tom, že každý stát je povinen respektovat nezávislost ostatních států a že žádný soud nebude soudit akty státní moci jiného státu.“⁶⁹⁷ Toto rozhodnutí je považováno za nepřilíš šťastné, protože aplikovalo instituty specifické pouze pro USA a týkající se pouze jurisdikce.⁶⁹⁸

Convention of 1958. The Hague: T.M.C. Asser Institute, 1981. s. 374.

695 BERG, A.J. *The New York Arbitration Convention of 1958*. The Hague: T.M.C. Asser Institute, 1981. s. 374.

696 Rozhodnutí US District Court for the District of Columbia, USA ze dne 18.1.1980, Libyan American Oil Co (LIAMCO) v Libyan Arab Republic, citováno podle BERG, A.J. *The New York Arbitration Convention of 1958*. The Hague: T.M.C. Asser Institute, 1981. s. 371–372.

697 BERG, A.J. *The New York Arbitration Convention of 1958*. The Hague: T.M.C. Asser Institute, 1981. s. 371–372

698 Blíže viz FOUCHARD, P. *Fouchard, Gaillard, Goldman on International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 1999. s. 995; BERG, A.J. *The New*

Spojené státy učinily podle článku I Newyorské úmluvy výhradu a používají ji pouze na obchodní věci. Z tohoto důvodu *District Court* shledal nearbitrabilní spor v případě *Wijsmuller v United States*.⁶⁹⁹ Wijsmuller a kapitán válečné lodi USA uvízli na nizozemském pobřeží a podepsali „*Lloyd's Open Form salvage agreement*“, tedy dohodu o záchraně. Součástí dohody byla i rozhodčí doložka pro nároky zachránce na úhradu nákladů záchran. Rozhodčí řízení se mělo konat v Londýně podle anglického práva. *District Court* zamítl námitku Wijsmullera ohledně existence rozhodčí smlouvy, protože *Public Vessels Act* dovoluje uplatnění nároků vůči USA pouze cestou žaloby u příslušného *District Court*. „*Vydáním Public Vessels Act se Spojené státy nezamýšlely vzdát imunity do té míry, aby musely předložit spor rozhodcům. (...) Vztahy týkající se aktivit válečných lodí nejsou vztahy obchodí a vzhledem k výhradě nespádají do působnosti Newyorské úmluvy.*“⁷⁰⁰ V tomto případě se jednalo spíše o otázku samotné působnosti úmluvy, nikoli o otázku arbitrability.

Nearbitrabilita sporu vedla k odmítnutí uznání rozhodčího nálezu belgický *Cour de cassation* ve známém případě *Audi v Adelin Petit*.⁷⁰¹ Příklad se týkal belgického zákona z roku 1961 o jednostranném ukončení výhradní distributorské smlouvy uzavřené na dobu neurčitou.⁷⁰² *Cour de cassation* odmítl uznání a výkon rozhodčího nálezu

York Arbitration Convention of 1958. The Hague: T.M.C. Asser Institute, 1981. s. 372–373.

699 Rozhodnutí US District Court of New York, USA ze dne 21.12.1976, B.V Bureau Wijsmuller v United States of America, citováno podle BERG, A.J. *The New York Arbitration Convention of 1958*. The Hague: T.M.C. Asser Institute, 1981. s. 373–374.

700 BERG, A.J. *The New York Arbitration Convention of 1958*. The Hague: T.M.C. Asser Institute, 1981. s. 373–374.

701 Rozhodnutí *Cour de cassation*, Belgie ze dne 28.6.1979, Audi-NBSU Union AG v SA Adelin Petit & Cie, citováno podle BERG, A.J. *The New York Convention: Summary of Court Decisions*. In *The New York Convention of 1958: A Collection of Reports and Materials Delivered at the ASA Conference held in Zürich on 2nd February 1996*. Zürich: ASA, 1996, s. 47 a BERG, A.J. *The New York Arbitration Convention of 1958*. The Hague: T.M.C. Asser Institute, 1981. s. 370–371. Německý výrobce aut Audi informoval výhradního distributora v Belgii, společnost Adelin Petit o plánovaném ukončení smlouvy. Adelin Petit nebyla ochotna ukončení přijmout bez přiměřené kompenzace. Audi v souladu s rozhodčí doložkou obsaženou ve smlouvě zahájil rozhodčí řízení ve Švýcarsku. Strany si ve smlouvě zvolily německé právo. Adelin Petit namítala nepravomoc rozhodců. Rozhodci rozhodli o svoji pravomoci a vydali rozhodčí nález, podle kterého byla smlouva ukončena a Adelin Petit nemá nárok na kompenzaci. Adelin Petit zahájila řízení před belgickým soudem a domáhala se, aby soud prohlásil, že má výlučnou pravomoc a odmítl uznat a vykonat rozhodčí nález. Soud prvního stupně i odvolací soud žádosti Adelin Petit vyhověly.

702 Zákon přiznává výhradnímu distributorovi na území Belgie nárok na kompenzaci v případě ukončení smlouvy. Pokud se strany na kompenzaci nedohodnou, na žádost rozhod-

vydaného ve Švýcarsku, který se týkal ukončení distributorské smlouvy. Soud dospěl k následujícím závěrům. „Podle zákona z roku 1961 může distributor při ukončení distributorské smlouvy realizované zcela nebo částečně v Belgii žalovat svého smluvního partnera před belgickým soudem, který bude aplikovat belgické právo. Ustanovení tohoto zákona se použijí bez ohledu na jakoukoli opačnou dohodu stran. Tato kogentní ustanovení mají za cíl umožnit belgickému distributorovi dovolat se ochrany belgického práva.“⁷⁰³ Belgický soud zde aplikoval vnitrostátní standard veřejného pořádku. Kdyby činil rozdíl mezi vnitrostátní situací a situací s mezinárodním prvkem, výsledek by byl pravděpodobně jiný.⁷⁰⁴

Švýcarský *Bezirksgericht Zürich* posuzoval otázku arbitrability v již uvedeném případě *Italská strana v Švýcarská společnost*. Dospěl k závěru, že v tomto případě rozhodci rozhodovali o peněžních nárocích, které mohou být předmětem rozhodčího řízení podle švýcarského práva. Soud zde jednoznačně aplikoval švýcarskou úpravu arbitrability obsaženou v článku 177 odst. 1 IPRG.⁷⁰⁵ I když soud výslovně nehovoří o rozdílu mezi vnitrostátním a mezinárodním rozhodčím řízením, je třeba mít na paměti, že článek 177 dopadá pouze na mezinárodní rozhodčí řízení a švýcarské soudy jej aplikují jak v případě mezinárodního rozhodčího řízení konaného ve Švýcarsku, tak v případě uznání a výkonu cizího rozhodčího nálezu.⁷⁰⁶

Francouzská úprava výslovně neobsahuje arbitrabilitu jako důvod pro odepření uznání cizího nálezu, podle řady názorů však bude hodnocena v rámci mezinárodního veřejného pořádku.⁷⁰⁷ *Fouchard* však arbitrabilitu řadí pod neplatnost rozhodčí smlouvy (článek 1520 bod 1 NCPC).⁷⁰⁸ Nicméně, francouzské soudy v současné době posuzují platnost rozhodčí smlouvy podle hmotného pravidla francouzské úpravy mezinárodního rozhodčího řízení. Platnost a existence rozhodčí smlouvy podléhají pouze imperativním normám francouzského práva a mezinárodnímu veřejnému pořádku.⁷⁰⁹

ne belgický soud.

703 BERG, A.J. *The New York Arbitration Convention of 1958*. The Hague: T.M.C. Asser Institute, 1981. s. 370–371.

704 Nearbitrabilitu sporů v podobných případech shledaly belgické soudy i v novějších rozhodnutích. Viz např. Rozhodnutí Cour de cassation, Belgie ze dne 15.10.2004, Colvi N.V. v Interdica; rozhodnutí Tribunal de Commerce Bruxelles, Belgie ze dne 20.9.1990, Matmaco SA v PPM Cranes Inc.

705 Všechny peněžité nároky jsou arbitrabilní.

706 K aplikaci článku 177 viz např. rozhodnutí Tribunal Fédéral, Švýcarsko ze dne 23.6.1992, Fincantieri-Cantieri navali italiani SpA a Oto Melara Spa v M. a rozhodčí soud.

707 POUURET, J.F.; BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd edition. London: Sweet & Maxwell, 2007. s. 856.

708 FOUCHARD, P. *Fouchard, Gaillard, Goldman on International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 1999. s. 934.

709 Tamtéž, s. 932.

Arbitrabilita ve smyslu článku V odst. 2 pís. a) je hodnocena na základě práva státu výkonu. *Lex loci arbitri* zde nehraje roli. Stejně jako v případě veřejného pořádku i v případě arbitrability je u většiny národních soudů patrné rozlišování mezi mezinárodními a vnitrostátními spory. V případě sporů mezinárodních je důvod podle pís. a) vykládán restriktivně. Spor, který by byl nearbitrabilní ve vnitrostátním případě, nemusí být nutně nearbitrabilní v situaci s mezinárodním prvkem.

5.8 Dílčí závěr II

Cílem druhé části práce bylo zhodnocení role *lex loci arbitri* ve fázi uznání a výkonu rozhodčího nálezu za předpokladu, že k nim dochází na území jiného státu, než kde se rozhodčí řízení konalo. Tato část se omezila pouze na uznání a výkon cizích rozhodčích nálezů v režimu Newyorské úmluvy. Úmluva neupravuje samotný proces uznání a výkonu rozhodčích nálezů. Stanoví pouze smluvním státům povinnost uznávat rozhodčí nálezy za závazné, pokud jsou splněny podmínky dané úmluvou. Úmluva tak obsahuje podmínky pro uznání a výkon rozhodčích nálezů spadajících do její působnosti. Vliv *lex loci arbitri* byl zkoumán na těchto aspektech – vymezení pojmů rozhodčí nález a cizí rozhodčí nález, které jsou klíčové pro vlastní aplikaci úmluvy, a jednotlivé důvody pro odepření uznání obsažené v článku V.

Nejprve byl analyzován pojem rozhodčího nálezu pro účely Newyorské úmluvy. Úmluva samotná obsahuje definici nálezu pouze v tom smyslu, že se může jednat o rozhodnutí stálého rozhodčího soudu i rozhodců ad hoc. Bližší vymezení v úmluvě není možné najít. Vystala tedy otázka, podle jakého práva je třeba hodnotit, že dané rozhodnutí je rozhodčím nálezem. Podle *lex loci arbitri* nebo podle práva státu výkonu? Nebo existuje autonomní definice, kterou lze dovodit z účelu a systému Newyorské úmluvy? Na základě analýzy odborné literatury a judikatury národních soudů aplikujících úmluvu autorka dospěla k závěru, že ačkoli se někteří autoři přiklánějí k použití *lex loci arbitri*, nejedná se o názor jednotný. Judikatura se právem rozhodným pro vymezení rozhodčího nálezu více méně nezabývá. V průběhu existence úmluvy teorie i soudní praxe vymežila, která rozhodnutí rozhodců jsou považována za rozhodčí nález pro účely úmluvy. Vznikla tak autonomní definice pojmu rozhodčí nález pro účely úmluvy. Stanovisko *lex loci arbitri* není v tomto ohledu rozhodující.

Newyorská úmluva dopadá pouze na cizí rozhodčí nálezy. Pro vymezení cizího rozhodčího nálezu obsahuje úmluva dvě kritéria – teritoriální a funkční. Prvním a základním je teritoriální hledisko, tedy místo vydání rozhodčího nálezu. Žádné další podmínky jako např. mezinárodní prvek v rozhodčím řízení nejsou stanoveny. Rozhodčí nález je pro účely úmluvy vydán ve státě, kde se nachází sídlo rozhodčího řízení. V případě úmluvy je tak *lex loci arbitri* rozhodující pro určení příslušnosti nálezu a tedy pro samotnou aplikaci úmluvy.

Funkční kritérium rozšiřuje aplikaci Newyorské úmluvy. Na základě tohoto kritéria se může úmluva použít i na rozhodčí nálezy vydané ve státě uznání a výkonu, které nejsou v tomto státě považovány za domácí. Určení, zda se jedná o domácí či cizí rozhodčí nález je v zásadě ponecháno na soudu státu výkonu. Podle převažující interpretace funkční kritérium pokrývá situaci, kdy se rozhodčí řízení řídilo *lex arbitri* odlišnou od *lex loci arbitri*. Toto použití úmluvy se v současné době považuje za překonané. Jiný rozměr přinesly funkčnímu kritériu soudy USA. Dle názoru autorky tady však došlo ke smíchání pojmů cizí a domácí rozhodčí řízení a mezinárodní a vnitrostátní rozhodčí řízení.

Problematickou stále zůstává otázka aplikace Newyorské úmluvy na tzv. nestátní rozhodčí nálezy, tj. nálezy, které jsou výsledkem právně delokalizovaného rozhodčího řízení. Autorka se přiklání k názoru, že pro účely úmluvy musí rozhodčí řízení podléhat právnímu řádu určitého státu. Rozhodčí nálezy, které by byly výsledkem rozhodčího řízení podřízeného pouze vůli stran, nespádají do působnosti úmluvy. Pokud jde o mezinárodní rozhodčí řízení mezi soukromými osobami, je tato možnost v zásadě nereálná. Rozhodčí řízení podléhá minimálně kogentním normám *lex loci arbitri*. Úplná právní delokalizace nepřichází v úvahu. Zajímavější je otázka aplikace úmluvy na nálezy, kde bylo v rozhodčím řízení jako *lex arbitri* aplikováno mezinárodní právo veřejné. Jednalo se především o spory mezi státem na straně jedné a soukromou osobou na straně druhé. V těchto případech nedochází k úplné právní delokalizaci, aplikace úmluvy by mohla být schůdnější. Nicméně se rozhodčí řízení neřídí právem určitého státu.

Klíčovou roli *lex loci arbitri* ve fázi uznání a výkonu přiznává článek V odst. 1 pís. e) Newyorské úmluvy. Úmluva potvrzuje soudům v místě sídla rozhodčího řízení primární pravomoc ke kontrole rozhodčího nálezu. Ta spočívá v možnosti jeho zrušení. Tato pravomoc je výlučná a soudy ostatních smluvních států úmluvy jsou povinny ji respektovat. Je-li rozhodčí nález zrušen ve státě svého vydání, existuje podle úmluvy důvod pro odmítnutí jeho uznání a výkonu v jiném státě. Úmluva přiznává zrušení rozhodčího nálezu ve státě vydání rozhodčího nálezu účinky i v ostatních smluvních státech. Úmluva tak potvrzuje, že rozhodčí řízení a rozhodčí nález v současné době odvíjejí svoji závaznost od *lex loci arbitri*.

Vliv *lex loci arbitri* potvrzují i další důvody pro odmítnutí uznání a výkonu. Podle článku V odst. 1 pís. a) je důvodem pro odmítnutí uznání neplatnost rozhodčí smlouvy. Neplatnost rozhodčí smlouvy se posoudí podle práva rozhodného pro tuto smlouvu. Pro určení práva rozhodného obsahuje Newyorská úmluva dvě kolizní pravidla. Právo rozhodné pro rozhodčí smlouvu je právo, které si strany pro tuto smlouvu zvolily. Pokud si strany právo nezvolily, je právem rozhodným *lex loci arbitri*. Článek V odst. 1 pís. a) hovoří o právu rozhodném pro rozhodčí smlouvu, tímto právem je však nejčastěji *lex loci arbitri*. Strany si zřídka výslovně volí právo rozhodné pro rozhodčí smlouvu. Implicitně lze tuto volbu dovodit spíše z volby sídla rozhodčí řízení než z volby práva pro smlouvu hlavní. Pokud volbu dovodit nelze, posuzuje se

platnost rozhodčí smlouvy podle *lex loci arbitri*. Podle práva rozhodného pro rozhodčí smlouvu se však posuzuje pouze materiální platnost rozhodčí smlouvy. Forma rozhodčí smlouvy se vždy posoudí podle jednotného pravidla obsaženého v článku II úmluvy.

Článek V odst. 1 pís. d) pokrývá vady složení rozhodčího senátu a průběhu rozhodčího řízení. Primárně se posuzuje soulad složení rozhodčího senátu a průběhu rozhodčího řízení s ujednáním stran. *Lex loci arbitri* plní pouze podpůrnou a doplňující roli. Ujednání stran má ve fázi uznání a výkonu přednost i před kogentními normami *lex loci arbitri*. Autonomie vůle stran nicméně není neomezená ani v této fázi. Musíme mít na paměti, že limity autonomie vůle ve fázi uznání představují především ustanovení článku V odst. 1 pís. b) a e) a odst. 2 pís. b). Autorka se proto přiklání k názoru, podle kterého nerespektování ujednání stran ze strany rozhodce by nemělo být důvodem pro odepření uznání rozhodčího nálezu, pokud je odůvodněno povinnostmi rozhodce dodržovat kogentní normy *lex loci arbitri*. Tento závěr je opodstatněný pouze v případě, kdy je dohoda stran skutečně v rozporu s takovou kogentní normou *lex loci arbitri*, jejíž porušení může být důvodem pro zrušení rozhodčího nálezu a jeho následné neuznání podle článku V odst. 1 pís. e) nebo důvodem pro odepření uznání nálezu podle článku V odst. 1 pís. b) nebo V odst. 2 pís. b). *Lex loci arbitri* tak hraje významnou roli i v případě důvodu podle článku V odst. 1 pís. d).

Podle řady autorů i národních soudů je *lex loci arbitri* rozhodující i pro posouzení závaznosti rozhodčího nálezu. Z Newyorské úmluvy samotné nicméně vyplývá minimálně jeden autonomní požadavek, a to je zákaz *double exequatur*. Pro to, aby byl nález závazný pro účely úmluvy, není nutné, aby byl prohlášen za vykonatelný ve státě vydání. Ostatní podmínky závaznosti, především okamžik, od kterého je nález závazný, se řídí *lex loci arbitri*. Proti tomu ale stojí názor, podle kterého musí být závaznost rozhodčího nálezu stanovena zcela autonomně.

Lex loci arbitri má svůj význam i pro ustanovení článku V odst. 1 pís. c). Uznání rozhodčího nálezu může být odepřeno, pokud rozhodci rozhodovali spor, který nespadá do rozsahu rozhodčí smlouvy, nebo překročili svůj mandát. Rozsah rozhodčí smlouvy i mandát rozhodců se odvíjejí od samotné rozhodčí smlouvy. Mandát rozhodců je vymezen uplatněnými nároky stran a může být užší než rozsah rozhodčí smlouvy. Vymezení rozsahu rozhodčí smlouvy je záležitostí jejího výkladu. Výklad rozhodčí smlouvy vychází primárně z její konstrukce. Rozsah a výklad rozhodčí smlouvy spadají do působnosti práva rozhodného pro rozhodčí smlouvu. Otázka překročení mandátu rozhodců je převážně otázkou skutkovou. Problém rozhodného práva zde nebývá vůbec řešen. Role *lex loci arbitri* je tedy spíše okrajová. Národní soudy převážně neodkazují na právní řád určitého státu. Při interpretaci rozhodčí smlouvy vycházejí z jejího textu, u zkoumání překročení mandátu rozhodců se omezují pouze na to, zda rozhodci zjevně nerozhodli o něčem, co leží mimo uplatněné nároky stran.

V případě některých důvodů pro neuznání se *lex loci arbitri* neuplatní. Způsobilst stran uzavřít rozhodčí smlouvu ve smyslu článku V odst. 1 pís. a) se řídí osobním

statutem fyzické či právnické osoby určeným na základě kolizních norem práva státu výkonu. Pravidelně se bude jednat o jiný právní řád než *lex loci arbitri*. V případě státu a jiných veřejnoprávních subjektů navíc v současné době převažuje pravidlo, podle kterého se státy nemohou dovolávat omezujících ustanovení svého práva, aby popřely platnost rozhodčí smlouvy, kterou dobrovolně uzavřely.

Článek V odst. 1 pís. b) představuje mezinárodní pravidlo, standard spravedlivého procesu. Dodržení či porušení zásady spravedlivého procesu v rozhodčím řízení se tak nehodnotí podle *lex loci arbitri*, ale pouze na základě Newyorské úmluvy. Soudní praxe v průběhu existence úmluvy upřesnila, co může vést k odepření uznání a výkonu rozhodčího nálezu. A samozřejmě jsou tu důvody obsažené v článku V odst. 2, které jsou založeny na právu státu výkonu.

Lex loci arbitri je klíčová pro hodnocení většiny důvodů pro odmítnutí uznání obsažených v Newyorské úmluvě. Ve všech případech se však jedná o důvody návrhové. Soud ve státě výkonu tedy k *lex loci arbitri* nikdy nepřihlíží *ex officio*, ale pouze k návrhu povinné strany. Je to rovněž povinná strana, která musí existenci těchto důvodů prokázat. Rovněž chování strany v průběhu rozhodčího řízení může ovlivnit uplatnění těchto důvodů. Soudy ve státě výkonu nezřídka používají pravidlo, kdy povinná strana svým chováním ztratila právo dovolávat se důvodů pro odmítnutí uznání rozhodčího nálezu. Jedná se o situaci, kdy strana mohla důvod uplatnit už v rozhodčím řízení, ale neučinila tak. Toto pravidlo tak ovlivňuje zohlednění *lex loci arbitri* ve fázi uznání a výkonu rozhodčího nálezu. Navíc článek V úmluvy má fakultativní povahu. I když bude prokázána existence některého důvodu pro odepření uznání, je na uvážení soudu, zda uznání skutečně odmítne.

Vliv *lex loci arbitri* tedy nekončí vydáním rozhodčího nálezu, ale promítne se i ve fázi uznání a výkonu tohoto nálezu v jiném státě, a to především při vymezení cizího rozhodčího nálezu pro účely Newyorské úmluvy a při hodnocení většiny důvodů pro odepření uznání. V případě hodnocení jednotlivých důvodů pro odmítnutí uznání je tento závěr relativizován několika skutečnostmi. *Lex loci arbitri* bude v rámci těchto důvodů zkoumána pouze k návrhu povinné strany, nikoli z úřední povinnosti soudu ve státě výkonu. Strana sama může svým chováním ztratit právo se těchto důvodů dovolávat. A v neposlední řadě, soudy ve státě výkonu mají možnost uvážení, zda uznání skutečně odmítnou.

6. Závěr

Rozhodčí řízení je v současné době všeobecně uznávaným způsobem řešení sporů, který existuje vedle řízení soudního a tzv. alternativních způsobů řešení sporů. Nikdo nepochybuje o tom, že rozhodčí řízení není výkonem státního soudnictví, nicméně se jedná o kvalitativně jiný institut než například mediace. Neexistuje však jednotná odpověď na otázku, co dává rozhodčímu řízení jeho právní postavení a účinky. V průběhu doby se vytvořily základní teorie (doktríny) rozhodčího řízení, které se pokoušejí dát odpověď na tuto otázku. Od této odpovědi se pak odvíjí hodnocení různých aspektů rozhodčího řízení. Zjednodušeně řečeno, doktríny považují za základ rozhodčího řízení a pravomoci rozhodců buď státní moc (právní řád) nebo vůli stran.

Bělohlávek velmi výstižně uvádí, že „je to právě moc veřejná, která bez ohledu na to, zda se přikloníme ke koncepci jurisdikční či ke koncepci smluvní, pokud jde o základ rozhodčího řízení, výsledek a ostatně i průběh rozhodčího řízení aprobuje. Jakýkoli jiný závěr by byl pokusem o tvorbu fikce vzdálené reality, jestliže si uvědomíme, že právě v současnosti a zejména v současnosti by bez podpory této veřejné moci a bez zohlednění reálné hodnoty aprobace rozhodnutí vydaného v řízení před rozhodci konkrétní státní mocí představovalo rozhodčí řízení pouhý diskusní klub a dostávalo by se na úroveň mediace nebo jakéhokoli jiného pokusu nalezení shody mezi stranami, který by ovšem bez jeho vynutitelnosti donucovacími prostředky závisel na tom, zda se strany tomuto doporučení podrobí či nikoliv.“⁷¹⁰

S tímto názorem se autorka zcela ztotožňuje. **Bez zásahu veřejné moci v určité fázi rozhodčího řízení by rozhodčí řízení nebylo skutečně ničím víc než snahou o nalezení dohody stran.** Zastánci smluvní koncepce však tento zásah připouštějí pouze ve fázi výkonu rozhodčího nálezu, kdy veřejná moc uznává výsledek rozhodčího řízení. Základem samotného rozhodčího řízení je však vůle stran. Jurisdikční i smíšená koncepce přiznávají veřejné moci roli významnější, kdy tato je základem samotného rozhodčího řízení.

Snahou této práce bylo propojit fázi průběhu samotného rozhodčího řízení s fází uznání a výkonu jeho výsledku. Práce se zaměřila na otázku, co je základem rozhodčího řízení a jak se tento základ projevuje ve fázi uznání a výkonu rozhodčího nálezu.

Tato práce si kladla dva cíle, z nichž dosažení prvního podmiňovalo naplnění druhého. Prvním cílem práce bylo vymezení pojmu *lex arbitri*, jeho identifikace pro případ konkrétního rozhodčího řízení a jeho role ve fázi průběhu rozhodčího řízení.

710 BĚLOHLÁVEK, A.J. *Rozhodčí řízení, ordre public a trestní právo*. Komentář I. díl. Praha: C.H. Beck, 2008. s. 554.

Druhým cílem práce bylo zhodnocení působení *lex arbitri* ve fázi uznání a výkonu rozhodčího nálezu v jiném státě.

Protože se tato práce omezila pouze na mezinárodní rozhodčí řízení, došlo nejprve k jeho vymezení a odlišení od rozhodčího řízení vnitrostátního. V současné době neexistuje jednotná definice mezinárodního rozhodčího řízení, záleží vždy na stanovisku konkrétního právního řádu. Kritérium odlišení mezinárodního rozhodčího řízení od řízení vnitrostátního spočívá v subjektech rozhodčího řízení, jeho objektu či v kombinaci těchto kritérií.

V další části práce byla věnována stručná pozornost jednotlivým doktrínám rozhodčího řízení, jejich charakteristice a vlivu na jednotlivé instituty rozhodčího řízení. Doktríny rozhodčího řízení jsou teoretické koncepce rozhodčího řízení. Nelze však zapomínat na pozitivní právní úpravy rozhodčího řízení, které odrážejí nejen doktrínu rozhodčího řízení, ale i další zájmy státu. Na právní úpravy rozhodčího řízení měl zásadní vliv Vzorový zákon, který přišel s koncepcí sídla rozhodčího řízení.

První stěžejní část práce se věnovala vymezení pojmu *lex arbitri*. Po obecném vymezení tohoto pojmu došlo na řešení otázky, jak se určuje *lex arbitri* pro konkrétní rozhodčí řízení a jakou roli v jeho průběhu hraje. V této souvislosti byl analyzován pojem místa konání rozhodčího řízení.

Na základě analýzy odborné literatury, právních úprav, rozhodčích nálezů a judikatury autorka dospěla k závěru, že ***lex arbitri* je právní řád určitého státu.** Jedná se o část právního řádu, která dopadá na rozhodčí řízení. Tato úprava nemusí být nutně obsažena v právním předpise určeném speciálně pro rozhodčí řízení, ale najdeme ji i na jiných místech právního řádu. **Tento právní řád je tím, od čeho rozhodčí řízení odvozuje svoje právní účinky.**

Především na základě analýzy vybraných právních úprav autorka dospěla k závěru, že **dominujícím kritériem při určování *lex arbitri* pro konkrétní rozhodčí řízení je v současné době místo konání rozhodčího řízení.** Všechny zde zkoumané úpravy vychází z tohoto kritéria. Druhé kritérium vůle stran, tedy přímá volba *lex arbitri*, se uplatní ve velmi omezené míře. Místo konání rozhodčího řízení jako kritérium pro určení *lex arbitri* chápou všechny zkoumané úpravy jako **místo konání v právním smyslu**, tedy ústřední jednotící bod rozhodčího řízení. V zahraniční literatuře bývá označováno jako **sídlo rozhodčího řízení.** Tento pojem byl proto použit i v této práci. Určení sídla rozhodčího řízení je primárně věcí stran. Protože zde dotčené právní řády v zásadě umožňují, aby se jednotlivá jednání či úkony v rozhodčím řízení konala v jiném státě, může se sídlo rozhodčího řízení stát pouhou fikcí. Volba sídla rozhodčího řízení pak není ničím jiným než volbou *lex arbitri*. Nicméně je to pořád právní řád určitého státu, který toto umožňuje. I když existuje řada důvodů proti sídlu rozhodčího řízení jako kritériu pro určení *lex arbitri*, jeho hlavní výhodou je praktičnost pro oblast mezinárodního rozhodčího řízení. *Lex arbitri* pro konkrétní rozhodčí řízení je v současné době *lex loci arbitri*.

***Lex loci arbitri* určuje meze, ve kterých se strany a rozhodci mohou pohybovat, a rozsah intervence státu do rozhodčího řízení. Strany a rozhodci jsou povinni dodržovat alespoň kogentní normy *lex loci arbitri*.** Právní řády výjimečně výslovně označují některé normy za kogentní. Kogentní jsou pravidelně ty normy *lex loci arbitri*, jejichž porušení může být důvodem pro zrušení rozhodčího nálezu. Jedná se především o úpravu arbitrability, formy rozhodčí smlouvy, základní procesní zásady, požadavky kladené na rozhodce, náležitosti rozhodčího nálezu a normy tvořící součást veřejného pořádku. Role *lex arbitri* ve fázi konání rozhodčího řízení spočívá ve stanovení mantinelů autonomie vůle stran a rozhodců v rozhodčím řízení, kdy tyto mantinely jsou dány kogentními normami *lex loci arbitri*. *Lex arbitri* také stanoví rozsah intervence státních orgánů do rozhodčího řízení.

Druhá část práce byla věnována vlivu, který má *lex loci arbitri* ve fázi uznání a výkonu rozhodčího nálezu v jiném státě. Tato část se omezila pouze na uznání a výkon rozhodčích nálezů v režimu Newyorské úmluvy. Nejprve byly vymezeny pojmy uznání, vykonatelnost a výkon rozhodčího nálezu a význam úmluvy pro tyto fáze. Dále byl hodnocen vliv *lex loci arbitri* na působnost úmluvy (pojmy rozhodčí nález a cizí rozhodčí nález) a jednotlivé důvody pro odepření uznání stanovené úmluvou.

Newyorská úmluva neupravuje samotný proces uznání a výkonu rozhodčích nálezů. Stanoví pouze smluvním státům povinnost uznávat rozhodčí nálezy za závazné, pokud jsou splněny podmínky dané úmluvou. Úmluva tak obsahuje podmínky pro uznání a výkon rozhodčích nálezů spadajících do její působnosti.

Newyorská úmluva obsahuje definici rozhodčího nálezu pouze v tom smyslu, že se může jednat o rozhodnutí stálého rozhodčího soudu i rozhodců ad hoc. Bližší vymezení v úmluvě nenajdeme. Na základě analýzy odborné literatury a judikatury národních soudů aplikujících úmluvu autorka dospěla k závěru, že ačkoli se někteří autoři přiklánějí k použití *lex loci arbitri*, nejedná se o názor jednotný. Judikatura se právem rozhodným pro vymezení rozhodčího nálezu více méně nezabývá. V průběhu existence úmluvy teorie i soudní praxe vymezila, která rozhodnutí rozhodců jsou považována za rozhodčí nález pro účely úmluvy. Vznikla tak autonomní definice pojmu rozhodčí nález pro účely úmluvy. Stanovisko *lex loci arbitri* není v tomto ohledu rozhodující.

Newyorská úmluva dopadá pouze na cizí rozhodčí nálezy. Pro vymezení cizího rozhodčího nálezu obsahuje úmluva dvě kritéria – teritoriální a funkční. Prvním a základním je teritoriální hledisko, tedy místo vydání rozhodčího nálezu. Rozhodčí nález je pro účely úmluvy vydán ve státě, kde se nachází sídlo rozhodčího řízení. V případě úmluvy je tak *lex loci arbitri* rozhodující pro určení příslušnosti nálezu, a tedy pro samotnou aplikaci úmluvy.

Funkční kritérium rozšiřuje aplikaci Newyorské úmluvy. Na základě tohoto kritéria se může úmluva použít i na rozhodčí nálezy vydané ve státě uznání a výkonu,

kteří nejsou v tomto státě považovány za domácí. Určení, zda se jedná o domácí či cizí rozhodčí nález, je v zásadě ponecháno na soudu státu výkonu. Podle převažující interpretace funkční kritérium pokrývá situaci, kdy se rozhodčí řízení řídilo *lex arbitri* odlišnou od *lex loci arbitri*. Toto použití úmluvy se v současné době považuje za překonané.

Klíčovou roli *lex loci arbitri* ve fázi uznání a výkonu přiznává článek V odst. 1 pís. e) Newyorské úmluvy. Úmluva potvrzuje soudům v místě sídla rozhodčího řízení primární pravomoc ke kontrole rozhodčího nálezu. Ta spočívá v možnosti jeho zrušení. Tato pravomoc je výlučná a soudy ostatních smluvních států úmluvy jsou povinny ji respektovat. Je-li rozhodčí nález zrušen ve státě svého vydání, existuje podle úmluvy důvod pro odmítnutí jeho uznání a výkonu v jiném státě. Úmluva přiznává zrušení rozhodčího nálezu ve státě vydání rozhodčího nálezu účinky i v ostatních smluvních státech. Úmluva tak potvrzuje, že rozhodčí řízení a rozhodčí nález v současné době odvíjejí svoji závaznost od *lex loci arbitri*.

Vliv *lex loci arbitri* potvrzují i další důvody pro odmítnutí uznání a výkonu. Podle článku V odst. 1 pís. a) je důvodem pro odmítnutí uznání neplatnost rozhodčí smlouvy. Neplatnost rozhodčí smlouvy se posoudí podle práva rozhodného pro tuto smlouvu. Pro určení práva rozhodného obsahuje Newyorská úmluva dvě kolizní pravidla. Právo rozhodné pro rozhodčí smlouvu je právo, které se strany pro tuto smlouvu zvolily. Pokud si strany právo nezvolily, je právem rozhodným *lex loci arbitri*. Článek V odst. 1 pís. a) hovoří o právu rozhodném pro rozhodčí smlouvu, tímto právem je však nejčastěji *lex loci arbitri*. Strany si zřídka výslovně volí právo rozhodné pro rozhodčí smlouvu. Implicitně lze tuto volbu dovodit spíše z volby sídla rozhodčího řízení než z volby práva pro smlouvu hlavní. Pokud volbu dovodit nelze, posuzuje se platnost rozhodčí smlouvy podle *lex loci arbitri*. Podle práva rozhodného pro rozhodčí smlouvu se však posuzuje pouze materiální platnost rozhodčí smlouvy. Forma rozhodčí smlouvy se vždy posoudí podle jednotného pravidla obsaženého v článku II úmluvy.

Článek V odst. 1 pís. d) pokrývá vady složení rozhodčího senátu a průběhu rozhodčího řízení. Primárně se posuzuje soulad složení rozhodčího senátu a průběhu rozhodčího řízení s ujednáním stran. *Lex loci arbitri* plní pouze podpůrnou a doplňující roli. Ujednání stran má ve fázi uznání a výkonu přednost i před kogentními normami *lex loci arbitri*. Autonomie vůle stran nicméně není neomezená ani v této fázi. Je třeba mít na paměti, že limity autonomie vůle ve fázi uznání představují především ustanovení článku V odst. 1 pís. b) a e) a odst. 2 pís. b). Autorka se proto přiklání k názoru, podle kterého nerespektování ujednání stran ze strany rozhodce by nemělo být důvodem pro odepření uznání rozhodčího nálezu, pokud je odůvodněno povinností rozhodce dodržovat kogentní normy *lex loci arbitri*. Tento závěr je opodstatněný pouze v případech, kdy je dohoda stran skutečně v rozporu s takovou kogentní normou *lex loci arbitri*, jejíž porušení může být důvodem pro zrušení rozhodčího nálezu a jeho

následně neuznání podle článku V odst. 1 pís. e) nebo důvodem pro odepření uznání nálezu podle článku V odst. 1 pís. b) nebo V odst. 2 pís. b). *Lex loci arbitri* tak hraje významnou roli i v případě důvodu podle článku V odst. 1 pís. d).

Podle řady autorů i národních soudů je *lex loci arbitri* rozhodující i pro posouzení závaznosti rozhodčího nálezu. Z Newyorské úmluvy samotné nicméně vyplývá minimálně jeden autonomní požadavek, a to je zákaz *double exequatur*. Pro to, aby byl nálezu závazný pro účely úmluvy, není nutné, aby byl prohlášen za vykonatelný ve státě vydání. Ostatní podmínky závaznosti, především okamžik, od kterého je nálezu závazný, se řídí *lex loci arbitri*. Proti tomu ale stojí názor, podle kterého musí být závaznost rozhodčího nálezu stanovena zcela autonomně.

Lex loci arbitri má svůj význam i pro ustanovení článku V odst. 1 pís. c). Uznání rozhodčího nálezu může být odepřeno, pokud rozhodci rozhodovali spor, který nespadá do rozsahu rozhodčí smlouvy, nebo překročili svůj mandát. Rozsah rozhodčí smlouvy i mandát rozhodců se odvíjejí od samotné rozhodčí smlouvy. Mandát rozhodců však může být užší než rozsah rozhodčí smlouvy. Vymezení rozsahu rozhodčí smlouvy je záležitostí jejího výkladu. Výklad rozhodčí smlouvy vychází primárně z její konstrukce. Rozsah a výklad rozhodčí smlouvy spadají do působnosti práva rozhodného pro rozhodčí smlouvu. Otázka překročení mandátu rozhodců je převážně otázkou skutkovou. Problém rozhodného práva zde nebývá vůbec řešen. Role *lex loci arbitri* je tedy spíše okrajová. Národní soudy převážně neodkazují na právní řád určitého státu. Při interpretaci rozhodčí smlouvy vycházejí z jejího textu, u zkoumání překročení mandátu rozhodců se omezují pouze na to, zda rozhodci zjevně nerozhodli o něčem, co leží mimo uplatněné nároky stran.

V případě některých důvodů pro neuznání se *lex loci arbitri* neuplatní. Způsobnost stran uzavřít rozhodčí smlouvu ve smyslu článku V odst. 1 pís. a) se řídí osobním statutem fyzické či právnické osoby určeným na základě kolizních norem práva státu výkonu. Pravidelně se bude jednat o jiný právní řád než *lex loci arbitri*. V případě státu a jiných veřejnoprávních subjektů navíc v současné době převažuje pravidlo, podle kterého se státy nemohou dovolávat omezujících ustanovení svého práva, aby popřely platnost rozhodčí smlouvy, kterou dobrovolně uzavřely.

Článek V odst. 1 pís. b) představuje mezinárodní pravidlo, standard spravedlivého procesu. Dodržení či porušení zásady spravedlivého procesu v rozhodčím řízení se tak nehodnotí podle *lex loci arbitri*, ale pouze na základě Newyorské úmluvy. Soudní praxe v průběhu existence úmluvy upřesnila, co může vést k odepření uznání a výkonu rozhodčího nálezu. A samozřejmě jsou tu důvody obsažené v článku V odst. 2, které jsou založeny na právu státu výkonu.

Lex loci arbitri je klíčové pro hodnocení většiny důvodů pro odmítnutí uznání obsažených v Newyorské úmluvě. Ve všech případech se však jedná o důvody návrhové. Soud ve státě výkonu tedy k *lex loci arbitri* nikdy nepřihlíží *ex officio*, ale pouze k návrhu povinné strany. Je to povinná strana, která musí existenci těchto

důvodů prokázat. Rovněž chování strany v průběhu rozhodčího řízení může ovlivnit uplatnění těchto důvodů. Soudy ve státě výkonu nezřídka používají pravidlo, kdy povinná strana svým chováním ztratila právo dovolávat se důvodů pro odmítnutí uznání rozhodčího nálezu. Jedná se o situaci, kdy strana mohla důvod uplatnit už v rozhodčím řízení, ale neučinila tak. Toto pravidlo tak ovlivňuje zohlednění *lex loci arbitri* ve fázi uznání a výkonu rozhodčího nálezu. Navíc článek V úmluvy má fakultativní povahu. I když bude prokázána existence některého důvodu pro odepření uznání, je na uvážení soudu, zda uznání skutečně odmítne.

Vliv *lex loci arbitri* nekončí vydáním rozhodčího nálezu, ale promítne se i ve fázi uznání a výkonu tohoto nálezu v jiném státě, a to především při vymezení cizího rozhodčího nálezu pro účely Newyorské úmluvy a při hodnocení většiny důvodů pro odepření uznání. V případě hodnocení jednotlivých důvodů pro odmítnutí uznání je tento závěr relativizován několika skutečnostmi. *Lex loci arbitri* bude v rámci těchto důvodů zkoumána pouze k návrhu povinné strany, nikoli z úřední povinnosti soudu ve státě výkonu. Strana sama může svým chováním ztratit právo se těchto důvodů dovolávat. A v neposlední řadě, soudy ve státě výkonu mají možnost uvážení, zda uznání skutečně odmítnou.

7. Resumé

Over the course of development, arbitration has gained a position of a recognized method of dispute resolution, which exists alongside the judicial proceedings and alternative dispute resolution. But from what arbitration derives its force and effectiveness? Is it the state power, respectively the legal order or the will of the parties?

The course of the arbitration proceedings is determined by two elements. First, it is the legal regulation of arbitration, which is the manifestation of the legislative power of a state. Secondly, it is the will of the parties as well as of arbitrators. However, what is the basis of arbitration? Is it the legal regulation or the will of the parties? Is it the state law that gives arbitrators their power? If so, which state law? Does the will of the parties and of arbitrators extend only there, where the state law allows? Or is it the party autonomy that gives the arbitrators their power?

The theories of arbitration try to give answers on the previous questions at the theoretical level. For advocates of jurisdictional and mixed theories, it is the law of a state that gives the arbitrators the power. The proponents of the contractual theory see the will of the parties as the basis of arbitration.

However, the reality of arbitration is essentially governed by the existing legal regulations of arbitration. These regulations always reflect the interests of a particular state. They are never reflections of the pure theory. Moreover, under the influence of the UNCITRAL Model Law on International Arbitration (hereinafter “Model Law”) the concept of the “seat of arbitration” has come into existence and has become the key to the legal reality of international commercial arbitration. The concept of the seat of arbitration is based on the key role of legal regulation. However, it provides a wide scope of the autonomous will of the parties and arbitrators.

Even if the scope of party autonomy is large, there must be legal framework which defines the legal status of arbitration. There is the law that is central to the arbitration, from which the arbitration derives its legal effect. The determination of this law is crucial for the conduct of the arbitration proceedings, because it is this law, which provides the boundaries in which the arbitrators and the parties move. This law is known as the law applicable to arbitration or *lex arbitri*. Particular legal regulations of arbitration are different. The scope of party autonomy accorded by these laws is different as well. The course of arbitration proceedings will be significantly affected by the law applicable to arbitration.

The phase of enforcement of arbitral awards states against the course of the arbitration proceedings. Enforcement of arbitral awards is the final, but not necessary phase of the arbitration. The role of arbitrators ends here and the national courts come to the scene. In the international commercial arbitration, the enforcement of arbitral awards is often realized in a country other than where the arbitration took place. Thus, recognition of the award must precede its enforcement. Recognition and enforcement of foreign arbitral awards are areas that show a high degree of unification. The reason is simple: the UN Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards, concluded on 10th June 1958 in New York, known as the New York Convention (“the Convention”). The Convention has currently 148 Contracting States and in most of them the recognition and enforcement of foreign arbitral awards go under the Convention. Many Contracting States does not even have domestic regulation of the recognition and enforcement of foreign arbitral awards.

The course of the arbitration proceedings is controlled by a national legal regulation, from which the will of parties and of arbitrators is derived. Contrary, the phase of recognition and enforcement of arbitral awards is regulated by unified legislation in the form of the Convention. Does the national law regulating the conduct of the arbitration proceedings affect the recognition and enforcement of arbitral awards? Does the Convention respect the national legal regulation?

This work has two goals. The first goal encompasses the definition of the concept *lex arbitri*, the identification of *lex arbitri* of particular arbitration proceedings and the evaluation of role of *lex arbitri* during the arbitration proceedings. The first part of the work seeks to confirm the hypothesis that the *lex arbitri* includes provisions regulating arbitration in a particular legal order and that arbitration is always subject to the legal regulation of a particular state. The second proposition is the assumption that the decisive criterion for determining *lex arbitri* of a particular arbitration is the place of arbitration. *Lex arbitri* can be therefore called *lex loci arbitri*. The objective of the first part is also the definition of place of arbitration.

The second goal of this work is to evaluate the effects of *lex arbitri* during the process of recognition and enforcement of arbitral awards in another State. The second part seeks to confirm the hypothesis that the effect of *lex arbitri* does not end with rendering the arbitral award, but the influence of *lex arbitri* will be reflected in the process of recognition and enforcement of the arbitral award in another State. In this regard, the work is limited to the recognition and enforcement of arbitral awards under the Convention.

The structure of the work follows its objectives. At the beginning it defines the concept of international commercial arbitration, which permeates the entire work. The first big part is devoted to the definition of the *lex arbitri*. First, it describes the theories of arbitration, because the doctrine espoused has great influence on the definition of *lex arbitri*. In the following sections, it defines *lex arbitri*. The definition

of the place of arbitration follows and finally, the work deals with the relation between the place of arbitration and *lex arbitri*.

In the first part, the work comes to the conclusion that the dominating criterion in determining the *lex arbitri* of particular arbitration proceedings is currently the place of arbitration. However, it is not the place in the geographical sense, but in the terms of law. Regularly, it is called the seat of arbitration. The seat of arbitration constitutes a central unifying point of arbitration.

The aim of the concept of the seat of arbitration is to subject arbitration to the legal order of the particular state. Arbitration cannot exist without the legal basis. Party autonomy is only a derivative “product.” Only the law can provide for its breadth. The concept of seat constitutes the criterion that reliably determines the legal framework for arbitration and that avoids potential conflicts of jurisdiction of national courts to carry out supportive and control functions. The concept of seat is now almost universally respected. The law governing the arbitration can be called as *lex loci arbitri*.

The second major part of this work deals with the influence of *lex loci arbitri* on the recognition and enforcement of arbitral awards. At the beginning of this part the concepts of recognition and enforcement are explained. This work deals only with the regulation of the recognition and enforcement in the Convention, because of its importance in this field. At first it deals with the scope of application of the Convention, namely with the concepts arbitral award and foreign arbitral award for the purpose of the Convention. It evaluates the impact of *lex loci arbitri* on these concepts. Then it analyzes the influence of *lex loci arbitri* on grounds for refusing the recognition and enforcement.

In the second part, the work comes to these important conclusions. During the existence of the Convention, the theory and judicial practice have identified what decisions of the arbitrators shall be deemed arbitral awards for the purpose of the Convention. Thus, there is an autonomous definition of arbitral award for the purpose of the Convention. The opinion of *lex loci arbitri* in this respect is not crucial. The Convention contains two criteria for the definition of foreign arbitral award – the territorial one and the functional one. The territorial criterion, namely the place where the award was rendered, is the first and fundamental one. For the purpose of the Convention, the award is rendered in the state where the seat of arbitration was located. In the case of the Convention, *lex loci arbitri* is decisive for determining the nationality of the award and therefore for the application of the Convention itself. Functional criterion extends the application of the Convention. Based on this criterion, the Convention may also apply to arbitral awards issued in the State of recognition and enforcement that are not regarded in this state as domestic. The determination whether the award is domestic or not is in principle left to the courts of the state of enforcement. Under the prevailing interpretation, the functional criterion covers the situation where the arbitration is governed by *lex arbitri* different from *lex loci arbitri*. This way of application of the Convention is currently considered obsolete.

Article V/1 e) of the Convention conferred the key role of *lex loci arbitri* in the process of recognition and enforcement. The Convention confirms that the courts at the seat of arbitration have primary power to control the arbitration award. This power rests in the possibility of annulment of awards. This power is exclusive and the courts of other Contracting States to the Convention are obliged to respect it. If the arbitral award is set aside in the state of its rendering, there is a reason for refusing recognition and enforcement in another State according to the Convention. The Convention gives effect to the annulment of arbitration awards made in the state of origin also in other Contracting States. Thus, the Convention confirms that arbitration and arbitral awards currently derive their validity and effectiveness from *lex loci arbitri*. Also other reasons for refusing recognition and enforcement confirmed the influence of *lex loci arbitri*.

In the second part, the work confirms the hypothesis that the influence of *lex loci arbitri* does not end with issuing of the arbitral award, but it is also reflected in the process of recognition and enforcement of the award in another state, especially in the definition of the foreign arbitral award for the purpose of the Convention and in the evaluation of most of the reasons for refusing recognition and enforcement. However, this conclusion is weakened by several factors. *Lex loci arbitri* will be examined only at the request of the party against whom the award is invoked. The court in the State of enforcement will not examine *lex loci arbitri* on its own motion. The party against whom the award is invoked may lose the right to invoke the reasons for refusing the enforcement by its own conduct. Finally, the courts in the State of enforcement can exercise the discretion as to whether in fact refuse the recognition and enforcement.

8. Literatura a další použité zdroje

Monografie

- BĚLOHLÁVEK, A. *Arbitration Law and Practice in the Czech Republic with Regard to the Arbitration Law in Slovakia*. Svazek 1. Praha: Linde Praha, a.s., 2009. 952 s.
- BĚLOHLÁVEK, A.J. *Rozhodčí řízení, ordre public a trestní právo*. Komentář I. díl. Praha: C.H. Beck, 2008. 1276 s.
- BĚLOHLÁVEK, A.J. *Rozhodčí řízení, ordre public a trestní právo*. Komentář II. díl. Praha: C.H. Beck, 2008. 913 s.
- BĚLOHLÁVEK, A. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů*. Praha: C.H.Beck, 2004. 701 s.
- BERG, A.J. *The New York Arbitration Convention of 1958*. The Hague: T.M.C. Asser Institute, 1981. 466 s.
- BERGER, K.P. *Private Disputes Resolution in International Business: Negotiation, Mediation, Arbitration. Volume I*. The Hague: Kluwer Law International, 2006. 174 s.
- BERGER, K.P. *Private Disputes Resolution in International Business: Negotiation, Mediation, Arbitration. Volume II*. The Hague: Kluwer Law International, 2006. 637 s.
- BINDER, P. *International Commercial Arbitration and Conciliation in UNCITRAL Model Law Jurisdictions*. London: Sweet & Maxwell, 2005. 550 s.
- BORN, G.B. *International Commercial Arbitration* . Volume I. Austin: Wolters Kluwer, 2009. 1738 s.
- BORN, G.B. *International Commercial Arbitration* . Volume II. Austin: Wolters Kluwer, 2009. 1563 s.
- BÜHRING-UHLE, CH. *Arbitration and Mediation in International Business*. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2006. 309 s.
- DIPIETRO, D., PLATTE, M. *Enforcement of International Arbitration Awards – The New York Convention*. London: Cameron May, 2001. 288 s.
- FOUCHARD, P. *Fouchard, Gaillard, Goldman on International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 1999. 1280 s.
- GHARAVI, H.G. *The International Effectiveness of the Annulment of an Arbitral Award*. The Hague: Kluwer Law International, 2002. 204 s.
- KLEIN, B.; DOLEČEK, M. *Rozhodčí řízení*. Praha: Aspi, a.s., 2007. 254 s.

- KUČERA, Z. *Mezinárodní právo soukromé*. 7.vyd. Brno – Plzeň: Doplněk a Aleš Čeněk, s.r.o., 2009. 464 s.
- KURKELA, M.S. *Due Process in International Commercial Arbitration*. New York: Oceana Publications, 2005. 485 s.
- LEW, J.D.M.; MISTELIS, L.A.; KRÖLL, S.M. *Comparative International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 2003. 953 s.
- MISTELIS, L.A.; BREKOULAKIS, S.L. (ed.) *Arbitrability International & Comparative Perspective*. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2009. 375 s.
- PARK, W.W. *Arbitration of International Business Disputes: Studies in Law and Practice*. Oxford: Oxford University Press, 2006. 663 s.
- MOSES, M.L. *Principles and Practice of International Commercial Arbitration*. Cambridge: Cambridge University Press, 2008. 340 s.
- MOTHEJZLÍKOVÁ, J.; STEINER, V. *Zákon o rozhodčím řízení – komentář*. Praha: C.H.Beck, 1996. 214 s.
- PETROCHILOS, G. *Procedural Law in International Arbitration*. Oxford: Oxford University Press, 2004. 436 s.
- POUDRET, J.F.; BESSON, S. *Comparative Law of International Arbitration*. 2nd edition. London: Sweet & Maxwell, 2007. 952 s.
- RABAN, P. *Alternativní řešení sporů, arbitráž a rozhodci v České a Slovenské republice a v zahraničí*. Praha: C.H.Beck, 2004. 745 s.
- REDFERN, A. *Law and Practice of International Commercial Arbitration*. London: Sweet & Maxwell, 2004. 613 s.
- ROZEHNALOVÁ, N. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. 2. vyd. Praha: Aspi Wolters Kluwer, 2008. 388 s.
- ROZEHNALOVÁ, N.; TÝČ, V. *Evropský justiční prostor v civilních otázkách*. Brno: Masarykova univerzita, 2003. 401 s.
- RUBINO-SAMMARTANO, M. *International Arbitration Law and Practice*. 2nd Edition. The Hague: Kluwer Law International, 2001. 1058 s.
- RŮŽIČKA, K. *Mezinárodní obchodní arbitráž*. Praha: Prospektrum, 1997. 163 s.
- RŮŽIČKA, K. *Rozhodčí řízení před Rozhodčím soudem při Hospodářské komoře ČR a Agrární komoře ČR*. 2. vyd. Dobrá voda u Prostějova: Aleš Čeněk, 2005. 254 s.
- SANDERS, P. *Quo Vadis Arbitration?: Sixty Years of Arbitration Practice*. The Hague: Kluwer Law International, 1999. 451 s.
- TWEEDDALE, A.; TWEEDDALE, K. *Arbitration of Commercial Disputes: International and English Law and Practice*. Oxford: Oxford University Press, 2005. 1190 s.
- YEŞİLIRMAK, A. *Provisional Measures in International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 2005. 329 s.

Články a příspěvky

- ALFARO, C.E.; GUIMAREY, F. Who Should Determine Arbitrability? Arbitration in a Changing Economic and Political Environment. *Arbitration International*, 1996, roč. 12, č. 4, s. 415–428.
- BALL, M. The Essential Judge: the Role of the Court in a System of National and International Arbitration. *Arbitration International*, 2006, roč. 22, č. 1, s. 73–94.
- BĚLOHLÁVEK, A. J. Arbitrabilita sporů. *Právní zpravodaj*, 2003, č. 3, s. 6–8.
- BĚLOHLÁVEK, A. Místo konání rozhodčího řízení. *Právní zpravodaj*. 2004, č. 3, s. 13–15.
- BĚLOHLÁVEK, A. Právo použitelné na řízení před rozhodci. *Právo a podnikání*. 2005, č. 11, s. 2–9.
- BĚLOHLÁVEK, A. Procesní předpisy a rozhodčí řízení. *Právní fórum*. 2007, č. 12, s. 431–440.
- BĚLOHLÁVEK, A. Rozhodčí řízení v tzv. smluvních vztazích spotřebitelského typu. *Právní fórum*, 2010, roč. 7, č. 3, s. 89–99.
- BĚLOHLÁVEK, A. J. Vznik rozhodčí smlouvy a oprávnění rozhodců. *Právní zpravodaj*, 2005, č. 7, s. 11–13.
- BĚLOHLÁVEK, A.; PEZL, T. Postavení rozhodčího řízení v systému ochrany práv a ústavního pořádku České republiky a dalších zemí. *Právní rozhledy*. 2004, č. 7, s. 256–261.
- BERG, A.J. Annulment of Awards in International Arbitration. In *International Arbitration in the 21st century: Towards Judicialization and Uniformity?*. Irvington, New York: Transnational Publishers, Inc., 1994, s. 133–161.
- BERG, A.J. Non-domestic Arbitral Awards under the 1958 New York Convention. *Arbitration International*, 1986, roč. 2, č. 3, s. 191–214.
- BERG, A.J. Recent Enforcement Problems under the New York and ICSID Conventions. *Arbitration International*, 1989, roč. 5, č. 1, s. 2–20.
- BERG, A.J. The Application of the New York Convention by the Courts. In *Berg, A.J. Improving the Efficiency of Arbitration Agreements and Awards: 40 Years of Application of the New York Convention, ICCA Cogress Series, No. 9 (1998)*. The Hague: Kluwer Law International, 1999, s. 25–35.
- BERG, A.J. The New York Convention: Summary of Court Decisions. In *The New York Convention of 1958: A Collection of Reports and Materials Delivered at the ASA Conference held in Zürich on 2nd February 1996*. Zürich: ASA, 1996, s. 1–54.
- BERG, A.J. Why are some Awards not Enforceable. In *Berg, A.J. New Horizons in International Commercial Arbitration and Beyond*. The Hague: Kluwer Law International, 2005. s. 291–326.
- BRANSON, C.O.D. The Enforcement of Interim Measures of Protection „Awards.“ In *Berg, A.J. International Commercial Arbitration Important Contemporary*

- Questions*. The Hague: Kluwer Law International, 2003. s. 163–178.
- BREKOUKAKIS, S.L. On Arbitrability: Persisting Misconceptions and New Areas of Concern. In *Mistelis, L.A., Brekoulakis, S.L. Arbitrability International & Comparative Perspective*. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2009, s. 19–45.
- BREKOUKAKIS, S.L. Law Applicable to Arbitrability. In *Mistelis, L.A., Brekoulakis, S.L. Arbitrability International & Comparative Perspective*. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2009, s. 99–119.
- BRULARD, Y.; QUINTIN, Y. European Community Law and Arbitration. National Versus Community Public Policy. *Journal of International Arbitration*. 2001, roč. 18, č. 5, s. 533–547.
- DESHPANDE, V.S. Foreign Awards in the 1958 New York Convention. *Journal of International Arbitration*, 1992, roč. 9, č. 4, s. 51 a násl.
- DESHPANDE, V.S. Jurisdiction Over Foreign and Domestic Awards in the New York Convention, 1958. *Arbitration International*, 1991, roč. 7, č. 2, s. 123–136.
- DIMOLITSA, A. Separability and Kompetenz-Kompetenz. In *Berg, A.J. Improving the Efficiency of Arbitration Agreements and Awards: 40 Years of Application of the New York Convention*, ICCA Congress Series, č. 9 (1998). The Hague: Kluwer Law International, 1999, s. 217–256.
- DI PIETRO, D. General Remarks on Arbitrability Under the New York Convention. In *Mistelis, L.A., Brekoulakis, S.L. Arbitrability International & Comparative Perspective*. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2009, s. 85–98.
- GAILLARD, E. Enforcement of Awards Set Aside in the Country of Origin: The French Experience. In *Berg, A.J. Improving the Efficiency of Arbitration Agreements and Awards: 40 Years of Application of the New York Convention*, ICCA Congress Series, č. 9 (1998). The Hague: Kluwer Law International, 1999, s. 505–527.
- GHIKAS, G.W. A Principled Approach to Adjourning the Decision to Enforce Under the Model Law and the New York Convention. *Arbitration International*, 2006, roč. 22, č. 1, s. 53–71.
- GOODE, R. The Role of the Lex Loci Arbitri in International Commercial Arbitration. *Arbitration International*. 2001, roč. 17, č. 1, s. 19–39.
- HANOTIAU, B. What Law Governs the Issue of Arbitrability? *Arbitration International*, 1996, roč. 12, č. 4, s. 391–404.
- HANOTIAU, B. The Law Applicable to Arbitrability. In *Berg, A.J. Improving the Efficiency of Arbitration Agreements and Awards: 40 Years of Application of the New York Convention*, ICCA Congress Series, No. 9 (1998). The Hague: Kluwer Law International, 1999.
- HERBOCZKOVÁ, J. Aplikace evropského soutěžního práva v rozhodčím řízení. In *Dny práva – 2009 – Days of Law: the Conference Proceedings*. Brno: Masarykova univerzita, 2009.

- HERBOCZKOVÁ, J. Některé otázky týkající se rozhodčího řízení vedeného online. *Právní rozhledy*, 2009, č. 9, s. 317–323.
- HERMANN, G. The 1958 New York Convention: Its Objectives and its Future. In *Berg, A.J. Improving the Efficiency of Arbitration Agreements and Awards: 40 Years of Application of the New York Convention, ICCA Congress Series, No. 9 (1998)*. The Hague: Kluwer Law International, 1999, s. 15–24.
- CHLEBCOVÁ, R. Odraz doktrín rozhodčího řízení v národní legislativě. In *Dny práva – 2009 – Days of Law*. Brno: Masarykova univerzita, 2009.
- CHLEBCOVÁ, R. Prorogace dle čl. 23 Bruselského nařízení a jeho aplikace na třetí státy. In *Milníky práva v stredoeurópskom priestore 2008*. Bratislava: Vydavateľské oddelenie PraF UK, 2008, s. 129–135.
- KAPITÁN, Z. Teorie veřejného pořádku a kritéria jeho použití. *Časopis pro právní vědu a praxi*. 2004, č. 3, s. 214–226.
- KAUFMANN-KOHLER, G.: Identifying and Applying the Law Governing the Arbitration Procedure – The Role of the Law of the Place of Arbitration. In *Berg, A.J. Improving the Efficiency of Arbitration Agreements and Awards: 40 Years of Application of the New York Convention, ICCA Congress Series, No. 9 (1998)*. The Hague: Kluwer Law International, 1999, s. 336–365.
- KESSEDJIAN, C. Court Decisions on Enforcement of Arbitration Agreements and Awards. *Journal of International Arbitration*, 2001, roč. 18, č. 1, s. 1–11.
- KIRRY, A. Arbitrability: Current Trends in Europe. *Arbitration International*, 1996, roč. 12, č. 4, s. 373–389.
- KLEIN, B. Pozapomenuté výhody rozhodčího řízení. *Právní fórum*, 2008, č. 4, s. 128–133.
- KOCH, CH. The Enforcement of Awards Annulled in their Place of Origin. The French and U.S. Experience. *Journal of International Arbitration*, 2009, roč. 26, č. 2, s. 267–292.
- LASTENOUSE, P. Why Setting an Arbitral Award is not Enough to Remove it from the International Scene. *Journal of International Arbitration*. 1999, roč. 16, č. 2, s. 25–48.
- LEW, J.D.M. The Law Applicable to the Form and Substance of the Arbitration Clause. In *Berg, A.J. Improving the Efficiency of Arbitration Agreements and Awards: 40 Years of Application of the New York Convention, ICCA Congress Series, No. 9 (1998)*. The Hague: Kluwer Law International, 1999.
- LIEBSCHER, CH. European Public Policy. A Black Box? *Journal of International Arbitration*. 2000, roč. 17, č. 3, s. 73–88.
- LÖRCHER, G. Enforceability of Agreed Awards in Foreign Jurisdictions. *Arbitration International*, 2001, roč. 17, č. 3, s. 275–285.
- MACUR, J. Důvody neplatnosti rozhodčí smlouvy. *Právní rozhledy*, 2001, č. 12, s. 579–583.

- MANN, F.A. Where is an Award Made. *Arbitration International*, 1985, roč. 1, č.1, s. 107–108.
- MAYER, P. The Trend Towards Delocalisation in the Last 100 Years. In *Hunter, M., Mariott, A., Veeder, V.V. The Internationalisation of International Arbitration: The LCIA Centenary Conference*. LCIA, 1995, s. 37–46.
- MAYER, P., SHEPPARD, A. Final ILA Report on Public Policy as a Bar to Enforcement of International Arbitral Awards. *Arbitration International*, 2003, roč. 19, č. 2, s. 249–263.
- MCCLELLAN, A. Commercial Arbitration and European Community Law. *Arbitration International*, 1989, roč. 5, č. 1, s. 68–79.
- MISTELIS, L.A. Arbitrability – International and Comparative Perspectives. In *Mistelis, L.A., Brekoulakis, S.L. Arbitrability International & Comparative Perspective*. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2009, s. 1–17.
- MOSK, R.M.; NELSON, R.D. The Effects of Confirming and Vacating an International Arbitration Awards on Enforcement in Foreign Jurisdictions. *Journal of International Arbitration*, 2001, roč. 18, č. 4, s. 463–474.
- MOURRE, A.; RADICATI DI BROZOLO, L.G. Towards Finality of Arbitral Awards: Two Steps Forward and One Step Back. *Journal of International Arbitration*, 2006, roč. 23, č. 2, s. 171–188.
- MUSTILL The History of International Commercial Arbitration. In *Neumann, L.W., Hill, R.D. The Leading Arbitrators' Guide to International Arbitration*. New York: Juris Publishing, Inc., 2004, s. 1–30.
- NOVÝ, Z. Arbitrabilita sporů o neplatnost právního úkonu. *Právní fórum*, 2008, č. 11, s. 479–483.
- NOVÝ, Z. Arbitration Clause as Unfair Contract Term: Some Observations on the ECJ's Claro Case. In *Cofola 2008*. Brno: Masarykova univerzita, 2008.
- NOVÝ, Z. Arbitration Clause as Unfair Contract Term from the Perspective of Czech and EC Law. *Global Jurist*. Berkeley: The Berkeley Electronic Press, roč. 9, č. 4, 2009.
- NOVÝ, Z. Nekalá rozhodčí doložka v českém právu. In *Dny práva 2009*. Brno: Masarykova univerzita, 2009.
- PARK, W.W. Judicial Control in the Arbitral Process. *Arbitration International*, 1989, roč. 5, č. 3, s. 230–279.
- PARK, W.W. The Lex Loci Arbitri and International Commercial Arbitration. *International and Comparative Law Quarterly*. 1983, č. 32, s. 21–52
- PAUKNEROVÁ, M. Rozhodčí řízení ve vztahu k zahraniční – otázky rozhodného práva. *Právní rozhledy*. 2003, č. 12, s. 587–594.
- PAULSSON, J. May or Must Under the New York Convention: An Exercise in Syntax and Linguistics. *Arbitration International*. 1998, roč. 14, č. 2, s. 227–230.
- PAULSSON, J. The New York Convention in International Practice – Problems of

- Assimilation. In *The New York Convention of 1958: A Collection of Reports and Materials Delivered at the ASA Conference held in Zürich on 2nd February 1996*. Zürich: ASA, 1996, s. 55–71.
- PAULSSON, J. Towards Minimum Standards of Enforcement: Feasibility of a Model Law. In *Berg, A.J. Improving the Efficiency of Arbitration Agreements and Awards: 40 Years of Application of the New York Convention, ICCA Congress Series, č. 9 (1998)*. The Hague: Kluwer Law International, 1999, s. 574–582.
- PECHA, R. K právní povaze rozhodčích nálezů. *Bulletin advokacie*, 2003, č. 5, s. 41–45.
- PINSOLLE, P. The Status of Vacated Awards in France: the Cour de Cassation Decision in Putrabali. *Arbitration International*, 2008, č. 2, s. 277–295.
- POHL, T. K problematice přezkoumání rozhodčích nálezů soudem. *Právní fórum*, 2008, č. 4, s. 158–167.
- PRYLES, M. Foreign Awards and the New York Convention. *Arbitration International*, 1993, roč. 9, č. 3, s. 259–274.
- REED, L.F. Experience of Practical Problems of Enforcement. In *Berg, A.J. Improving the Efficiency of Arbitration Agreements and Awards: 40 Years of Application of the New York Convention, ICCA Congress Series, č. 9 (1998)*. The Hague: Kluwer Law International, 1999, s. 557–573.
- RENSMANN, T. Anational Arbitral Awards. Legal Phenomenon or Academic Phantom. *Journal of International Arbitration*, 1998, roč. 15, č. 2, s. 37–66
- RIVKIN, D.W. The Enforcement of Awards Nullified in the Country of Origin: The American Experience. In *Berg, A.J. Improving the Efficiency of Arbitration Agreements and Awards: 40 Years of Application of the New York Convention, ICCA Congress Series, č. 9 (1998)*. The Hague: Kluwer Law International, 1999, s. 528–543
- ROZEHNALOVÁ, N. Hlavní doktríny ovládající rozhodčí řízení. In *Dny práva – 2009 – Days of Law*. Brno: Masarykova univerzita, 2009.
- ROZEHNALOVÁ, N. Institut zrušení rozhodčího nálezů. *Časopis pro právní vědu a praxi*. 1999, č. 4, s. 348–358.
- ROZEHNALOVÁ, N. K uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů. *Obchodní právo*, 2003, č. 2, s. 2–9.
- ROZEHNALOVÁ, N. Rozhodčí řízení – alternativa k řízení soudnímu. *Právní fórum*, 2008, č. 4, s. 121–127.
- ROZEHNALOVÁ, N. Určení fóra a jeho význam pro spory s mezinárodním prvkem – I. část. *Bulletin advokacie*. 2005, č. 4, s. 16–23.
- ROZEHNALOVÁ, N. Určení fóra a jeho význam pro spory s mezinárodním prvkem – II. část. *Bulletin advokacie*. 2005, č. 5, s. 12–16.
- ROZEHNALOVÁ, N. Zásada autonomie a zásada rozhodování rozhodců o své pravomoci – dvě stránky jednoho problému. *Časopis pro právní vědu a praxi*. 2008, č. 2, s. 112–121.

- RŮŽIČKA, K. Je rozhodčí smlouva základem rozhodčího řízení. *Bulletin advokacie*, 2005, č. 10, s. 52–54.
- RŮŽIČKA, K. K otázce právní povahy rozhodčího řízení. *Bulletin advokacie*. 2003, č. 5, s. 32–40.
- RŮŽIČKA, K. Mezitímní a částečný rozhodčí nález. *Právní fórum*, 2008, č. 4, s. 153–158.
- SACHS, K. The Enforcement of Awards Nullified in the Country of Origin: The German Perspective. In *Berg, A.J. Improving the Efficiency of Arbitration Agreements and Awards: 40 Years of Application of the New York Convention, ICCA Cogress Series, No. 9 (1998)*. The Hague: Kluwer Law International, 1999, s. 552–556.
- SAMUEL, A. Arbitration, Alternative Dispute Resolution Generally and the European Convention on Human Rights. An Anglo-Centric View. *Journal of International Arbitration*, 2004, roč. 21, č. 5, s. 413–438.
- SANDERS, P. The History of the New York Convention. In *Berg, A.J. Improving the Efficiency of Arbitration Agreements and Awards: 40 Years of Application of the New York Convention, ICCA Cogress Series, No. 9 (1998)*. The Hague: Kluwer Law International, 1999, s. 11–14.
- SHALEVA, V. The Public Policy Exception to the Recognition and Enforcement of Arbitral Awards in the Theory and Jurisprudence of the Central and East European States and Russia. *Arbitration International*, 2003, roč. 19, č. 1, s. 67–93.
- SLATER, M. On Annulled Arbitral Awards and the Death of Chromalloy. *Arbitration International*, 2009, roč. 25, č. 2, s. 271–292.
- SÖDERLUND, CH. A Comparative Overview of Arbitration Laws: Swedish Arbitration Act 1999, English Arbitration Act 1996 and Russian Federal Law on International Commercial Arbitration 1993. *Arbitration International*, 2004, roč. 20, č. 1, s. 73–84.
- STEWART, D.P. National Enforcement of Arbitral Awards under Treaties and Convention. In *International Arbitration in the 21st century: Towards Judicialization and Uniformity?*. Irvington, New York: Transnational Publishers, Inc., 1994, s. 163–197.
- STŘELEČEK, K. K možnosti uznání a výkonu zrušeného cizího rozhodčího nálezu. *Bulletin advokacie*. 2004, č. 3, s. 34–44.
- SVOBODOVÁ, K. Arbitration Exception in the Regulation Brussels I. In *Dny práva – 2008 – Days of Law*. Brno: Masarykova univerzita, 2008.
- SVOBODOVÁ, K. Místo konání rozhodčího řízení – rozhodující kritérium určení „lex arbitri“. In *Dny práva – 2009 – Days of Law*. Brno: Masarykova univerzita, 2008.
- SVOBODOVÁ, K. Newyorská úmluva a autonomie vůle stran v mezinárodním rozhodčím řízení. In *COFOLA 2009: the Conference Proceedings*. Brno: Masarykova univerzita, 2008.

- SVOBODOVÁ, K. Úprava prorogace v nařízení Brusel I. In *Milníky práva v stredo európskom priestore 2008*. Bratislava: Vydavateľské oddelenie PraF UK, 2008, s. 136–143.
- SVOBODOVÁ, K. Uznání a výkon cizích rozhodčích nálezů v ČR. In *Debaty mladých právníků 2007*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, Právnická fakulta, 2007, s. 88–92.
- TANNOCK, Q. Judging the Effectiveness of Arbitration through the Assessment of Compliance with and Enforcement of International Arbitration Awards, *Arbitration International*, 2005, roč. 21, č. 1, s. 71–89.
- THIEFFRY, J. The Finality of Awards in International Arbitration. *Journal of International Arbitration*, 1985, roč. 2, č. 3, s. 27–48.
- WEBSTER, T.H. Evolving Principles in Enforcing Awards Subject to Annulment Proceedings. *Journal of International Arbitration*, 2006, roč. 23, č. 3, s. 201–226.

Soudní rozhodnutí a rozhodčí nálezy

Belgie

- Rozhodnutí Cour de cassation, Belgie ze dne 28.6.1979, Audi-NBSU Union AG v SA Adelin Petit & Cie.
- Rozhodnutí Cour d'appel Bruxelles, Belgie ze dne 4.10.1985, Společnost M v M SA.
- Rozhodnutí Tribunal de Première Instance Bruxelles, Belgie ze dne 6.12.1988, Société National pour la Recherche, La Transport et la Commercialisation des Hydrocarbures (Sonatrach) v F. Bacon and Davis Incorporated.
- Tribunal de Commerce Bruxelles, Belgie ze dne 20.9.1990, Maternaco SA v PPM Cranes Inc.
- Rozhodnutí Cour de Cassation, Belgie ze dne 5.6.1998, Inter-Arab Investment Guarantee Corporation v Banque Arabe et Internationale d'Investissements.
- Rozhodnutí Cour de cassation, Belgie ze dne 15.10.2004, Colvi N.V. v Interdica.

Česká republika

- Usnesení Nejvyššího soudu, ČR ze dne 25.4.2007, sp. zn. 32 Odo 1528/2005
- Usnesení Nejvyššího soudu, ČR ze dne 26.4.2007, sp. zn. 20 Cdo 1612/2006.
- Usnesení Nejvyššího soudu, ČR ze dne 29.5.2007, sp. zn. 20 Cdo 2726/2006.
- Usnesení Nejvyššího soudu, ČR ze dne 11.9.2007, sp. zn. 32 Odo 366/2006.
- Usnesení Nejvyššího soudu, ČR ze dne 2.4.2008, sp. zn. 20 Cdo 848/2007.
- Rozsudek Nejvyššího soudu, ČR ze dne 11.6.2008, sp. zn. 32 Cdo 1201/2007.
- Rozsudek Nejvyššího soudu, ČR ze dne 6.1.2009, sp. zn. 32 Cdo 3837/2007.
- Rozsudek Nejvyššího soudu, ČR ze dne 14.1.2009, sp. zn. 32 Cdo 2227/2007.
- Rozsudek Nejvyššího soudu, ČR ze dne 21.1.2009, sp. zn. 32 Cdo 2312/2007

Rozsudek Nejvyššího soudu, ČR ze dne 28.1.2009, sp. zn. 23 Cdo 1175/2008.
Usnesení Nejvyššího soudu, ČR ze dne 14.5.2009, sp. zn. 20 Cdo 1928/2007.
Usnesení Nejvyššího soudu, ČR ze dne 28.5.2009, sp. zn. 20 Cdo 2103/2007.
Rozsudek Nejvyššího soudu, ČR ze dne 28.5.2009, sp. zn. 23 Cdo 2570/2007.
Usnesení Nejvyššího soudu, ČR ze dne 23.6.2009, sp. zn. 20 Cdo 2909/2007.
Usnesení Nejvyššího soudu, ČR ze dne 18.11.2009, sp. zn. 32 Cdo 4997/2008.

Francie

Rozhodnutí Cour de cassation, Francie ze dne 2.5.1966, Trésor public v Galakis.
Rozhodnutí Cour de cassation, Francie ze dne 4.7.1972.
Rozhodnutí Cour d'appel Paris, Francie ze dne 13.12.1975.
Rozhodnutí Cour de cassation, Francie ze dne 9.10.1984, Pabalk Ticaret Limited Sirketi v Norsolor S.A.
Rozhodnutí Cour d'appel Paris Francie ze dne 17.12.1991, Gatoil v NIOC.
Rozhodnutí Cour de cassation, Francie ze dne 3.3.1992, Sonetex v Charphil.
Rozhodnutí Cour de cassation, Francie ze dne 10.3.1993, Polish Ocean Line v Jolasry.
Rozhodnutí Cour de cassation, Francie ze dne 20.12.1993, Comité populaire de la municipalité de Khoms El Mergeb v Dalico contractors.
Rozhodnutí Cour d'appel Paris, Francie ze dne 24.2.1994, Misterství veřejných prací v Société Bec Frères.
Rozhodnutí Cour de cassation, Francie ze dne 23.3.1994, Hilmarton Ltd. v Omnium de traitement et de valorisation (OTV).
Rozhodnutí Cour d'appel Paris Francie ze dne 14.1.1997, Chromalloy Aeroservices, Inc. v Egypt.
Rozhodnutí Cour de cassation ze dne 24.3.1998, Excelsior Film TV, srl v UGC-PH.
Rozhodnutí Cour d'appel Paris, Francie ze dne 1.7.1999, Braspetro Oil Services Company v Správní a výkonný orgán projektu Great Man-Made River.
Rozhodnutí Cour d'appel Paris, Francie, ze dne 4.12.2002, American Bureau of Shipping (ABS) v Copropriété Maritime Jules Verne.
Rozhodnutí Cour d'appel Paris, Francie ze dne 10.6.2004, Bargins Agro Industrie SA v Young Pecan Company.
Rozhodnutí Cour d'appel Paris, Francie ze dne 29.9.2005, Generální ředitelství civilního letectví emirátu Dubaj v International Bechtel C. Limited Liability Company.
Rozhodnutí Cour de cassation, Francie ze dne 29.7.2007, PT Putrabali Adyamulia v Rena Holding.

Itálie

Rozhodnutí Corte di Appello Venezia, Itálie ze dne 21.5.1976, S.A. Pando Compania Naviera v S.a.S. Filmo.
Rozhodnutí Corte di Appello Firenze, Itálie ze dne 13.4.1978, Rederi Aktiebolaget

- Sally v S.r.l. Termarea.
- Rozhodnutí Corte di Appello Napoli, Itálie ze dne 13.2.1978, G.A.Pap – KG Holzgrosshandlung v Giovanni G. Pecoraro.
- Rozhodnutí Corte di Cassazione, Itálie ze dne 15.4.1980, Lanificio Walter Banci S.a.S. v Bobbie Brooks Inc.
- Rozhodnutí Corte di Cassazione, Itálie ze dne 15.1.1992, č. 405, Privilegiata Fabbrica Maraschino Excelsior Girolamo Luxardo SpA v Agrarcommerz AG .
- Rozhodnutí Corte di Cassazione, Itálie zde dne 3.11.1992, Franco a Elisabetta Consolata Lucchetti a Maria Teresa Togna v CO.SI.AC. Compagnia Siciliana di Applalti e Construzione SpA.
- Rozhodnutí Corte di Cassazione, Itálie ze dne 16.11.1992, ILET – Industria Legnami Trentina S.r.l. v Ditta Holzindustrie Schweighofer.
- Rozhodnutí Corte di Appello Genoa, Itálie ze dne 7.5.1994, Fincantieri – Cantieri Navali Italiani SpA a Oto Melasa SpA v Ministerstvo obrany Iráku, Ředitelství zbraní a dodávek, Irák.
- Rozhodnutí Corte di Cassazione, Itálie ze dne 20.1.1995, č. 637, Conceria G. de Maio & F. snc v EMAG AG.
- Rozhodnutí Corte di Cassazione, Itálie zde dne 2.3.1996, č. 1649, Molini Lo Presti SpA v Continentale Italiana.
- Rozhodnutí Corte di Cassazione, Itálie ze dne 23.4.1997, Dalmine SpA v M. & M. Sheet Metal Forming Machinery A.G.
- Rozhodnutí Corte di Appello Milano, Itálie ze dne 24.3.1998, Virgilio de Agostini a Loris a Enrico Germani v Milloil SpA, Pia a Gabriela Germani a Andrea de Agostini.
- Rozhodnutí Corte di Cassazione, Itálie ze dne 21.1.2000, č. 671, De Maio Giuseppe e Fratelli snc v Interskins Ltd.

Německo

- Rozhodnutí Oberlandesgericht, Hamburg, Německo ze dne 14.10.1964.
- Rozhodnutí Oberlandesgericht Köln, Německo ze dne 10.6.1976, Dánský prodávající a Německý kupující.
- Rozhodnutí Bundesgerichtshof, Německo ze dne 26.4.1990, Prodávající v Kupující.
- Rozhodnutí Landesgericht Hamburg, Německo ze dne 18.9.1997, Banka A v Banka B.
- Rozhodnutí Hanseatisches Oberlandesgericht Hamburg, Německo ze dne 12.3.1998, sp. zn. 6 U 110/97, Strany neuvedeny.
- Rozhodnutí Oberlandesgericht Hamburg, Německo ze dne 30.7.1998, Vlastník lodi v Nájemce.
- Rozhodnutí Oberlandesgericht Dresden, Německo ze dne 20.10.1998, sp. zn. 11 Sch 04/98, Strany neuvedeny.
- Rozhodnutí Oberlandesgericht Schleswig, Německo ze dne 24.6.1999, sp. zn. 16

- SchH 01/99, Výrobce v Výhradní distributor.
 Rozhodnutí Oberlandesgericht Brandenburg, Německo ze dne 2.9.1999, sp. zn. 8 Sch 01/99, Prodávající v Kupující.
 Rozhodnutí Hanseatisches Oberlandesgericht Bremen, Německo ze dne 30.9.1999, sp. zn. Sch 04/99, Strany neuvedeny.
 Rozhodnutí Oberlandesgericht Stuttgart, Německo ze dne 18.10.1999, sp. zn. 5 U 89/98, Vlastník lodi v Prodejce dobytka a masa.
 Rozhodnutí Oberlandesgericht Köln, Německo ze dne 15.2.2000, sp. zn. 9 Sch 13/99, Výhradní distributor v Prodávající.
 Rozhodnutí Bayern Oberlandesgericht, Německo ze dne 16.3.2000, sp. zn. 4Z Sch 50/99, Prodávající v Kupující.
 Rozhodnutí Oberlandesgericht Schleswig, Německo ze dne 30.3.2000, sp. zn. 16 SchH 5/99, Strany neuvedeny.
 Rozhodnutí Bundesgerichtshof, Německo ze dne 1.2.2001, sp. zn. III ZR 332/99, Vlastník lodi v Dealer dobytka a masa.
 Rozhodnutí Oberlandesgericht Stuttgart, Německo ze dne 6.12.2001, sp. zn. 1 Sch 12/01, Prodávající v Kupující.
 Rozhodnutí Brandenburgisches Oberlandesgericht, Německo ze dne 13.6.2002, sp. zn. 8 Sch 2/01, Zástupce v Prodejce.
 Rozhodnutí Bayerisches Oberstes Landesgericht, Německo ze dne 22.11.2002, sp. zn. 4 Z Sch 13/02, Filmový distributor v Filmový producent.
 Rozhodnutí Bayerisches Oberstes Landesgericht, Německo ze dne 12.12.2002, sp. zn. 4Z Sch 16/02, Vývozce v Dovozce.
 Rozhodnutí Oberlandesgericht Celle, Německo ze dne 18.9.2003, sp. zn. 8 Sch 12-02, Prodávající v Kupující.
 Rozhodnutí Oberlandesgericht Celle, Německo ze dne 20.11.2003, sp. zn. 8 Sch 2/03, Dodavatel v Dopravce.
 Rozhodnutí Bayerisches Oberstes Landesgericht, Německo ze dne 20.11.2003, sp. zn. 4Z Sch 17/03, Prodávající v Kupující.
 Rozhodnutí Oberlandesgericht Köln, Německo ze dne 23.4.2004, sp. zn. 9 Sch 01/03, Obchodní společnost v Kupující.
 Rozhodnutí Bayerisches Oberstes Landesgericht, Německo ze dne 23.9.2004, sp. zn. 4Z Sch 005/04, K Obchodní společnost v BMW AG.
 Rozhodnutí Oberlandesgericht Köln, Německo ze dne 26.10.2004, sp. zn. 9 Sch 12/04, Strany neuvedeny.
 Rozhodnutí Oberlandesgericht Koblenz, Německo ze dne 28.7.2005, sp. zn. 2 Sch 04/05, Strany neuvedeny.
 Rozhodnutí Bundesgerichtshof, Německo ze dne 21.9.2005, sp. zn. III ZB 18/05, Strany neuvedeny.
 Rozhodnutí Oberlandesgericht Hamm, Německo ze dne 27.9.2005, sp. zn. 29 Sch

1/05, Konzultant v Německá společnost.

Rozhodnutí Oberlandesgericht Dresden, Německo ze dne 7.11.2005, sp. zn. 11 Sch 07/04, Strana neuvedena v Německá společnost.

Rozhodnutí Oberlandesgericht München, Německo ze dne 28.11.2005, sp. zn. 34 Sch 019/05, Stavební společnost v Natěrači.

Rozhodnutí Oberlandesgericht Karlsruhe, Německo ze dne 27.3.2006, sp. zn. 9 Sch 02/05.

Rozhodnutí Bundesgerichtshof, Německo ze dne 21.5.2007, sp. zn. III ZB 14/07.

Rozhodnutí Kammergericht Berlin, Německo ze dne 17.4.2008, sp. zn. 20 Sch 02/08.

Rozhodnutí Oberlandesgericht Karlsruhe, Německo ze dne 4.7.2008, sp. zn. 9 Sch 01/08.

Rozhodnutí Oberlandesgericht Dresden, Německo ze dne 6.8.2008, sp. zn. 11 Sch 02/08.

Rakousko

Rozhodnutí Oberster Gerichtshof Rakousko ze dne 20.10.1993, DO Zdravilisce Radenska v Kajo-Erzeugnisse Essenzen GmbH.

Řecko

Rozhodnutí Areios Pagos, Řecko ze dne 14.1.1977, Agrimpex SA v J.F. Braun & Sons Inc.

Spojené státy americké

Rozhodnutí Supreme Court, USA ze dne 17.6.1974, Fritz Scherk v Alberto-Culver Co.

Rozhodnutí Court of Appeals for the Second Circuit, USA ze dne 23.12.1974, Parsons & Whittemore Overseas Co. Inc. v Société Générale de l'Industrie du Papier (RAKTA).

Rozhodnutí US District Court of New York, USA ze dne 21.12.1976, B.V Bureau Wijsmuller v United States of America.

Rozhodnutí US District Court of Michigan, USA ze dne 15.3.1977, Audi-NSU Auto Union A.G. v Overseas Motor Inc.

Rozhodnutí US District Court for the District of Columbia, USA ze dne 18.1.1980, Libyan American Oil Co (LIAMCO) v Libyan Arab Republic.

Rozhodnutí District Court, Southern District of Ohio, USA ze dne 9.6.1981, Fertilizer Company of India v IDI Management. Inc.

Rozhodnutí Court of Appeals for the Second Circuit, USA ze dne 17.6.1983, Sigval Bergesen v Joseph Müller AG.

Rozhodnutí Supreme Court, USA ze dne 2.7.1985, Mitsubishi Motors Corporation

- v Soler Chrysler-Plymouth, Inc.
Rozhodnutí Court of Appeals for the Ninth Circuit, USA, ze dne 23.10.1989, Gould Marketing Inc. v Ministry of Defence of the Islamic Republic of Iran.
Rozhodnutí Court of Appeals for the Second Circuit, USA ze dne 24.11.1994, Iran Aircraft Industries and Iran Helicopter Support and Renewal Company v Avco Corporation.
Rozhodnutí District Court for the District of Columbia, USA ze dne 31.7.1996, Chromalloy Aeoroservices, Inc. v The Arab Republic of Egypt.
Rozhodnutí Court of Appeals for the Second Circuit, USA ze dne 12.8.1999, Baker Marine Ltd. v Chevron Ltd. & Chevron Corp., Inc.; Baker Marine Ltd. v Danos and Curole Marine Contractors, Inc.
Rozhodnutí Court of Appeals for the Seventh Circuit, USA ze dne 14.3.2000, Publicis Communications and Publicis SA v True North Communications Inc.
Rozhodnutí Court of Appeals for the Second Circuit, USA ze dne 15.11.2002, Monegasque de Reassurances s.a.m. (Monde Re) v NAK Naftogaz Ukrajina a Ukrajina.
Rozhodnutí Court of Appeals for the Fifth Circuit, USA ze dne 24.3.2004, Kahara Bodas Co., L.L.C. v Perusahaan Pertambangan Minyak Dan Gas Bumi Negara et al. & Perusahaan Petrambangan Minyak Dan Gas Bumi Negara (Petramina II).

Španělsko

- Rozhodnutí Tribunal Supremo, Španělsko ze dne 26.5.1998, Strany neuvedeny.
Rozhodnutí Tribunal Supremo, Španělsko ze dne 7.7. 1998, Union de Cooperativas Agrícolas Epis-Centre v Aguiersa SL.
Rozhodnutí Tribunal Supremo, Španělsko ze dne 6.10.1998, Delta Cereales Ispana SL. v Barredo Hermann SA.

Švédsko

- Rozhodnutí Högsta Domstolen, Švédsko ze dne 13.8.1979, AB Götaverken v GMTC a Libye.

Švýcarsko

- Rozhodnutí Appellationsgericht Kanton Baselstadt, Švýcarsko ze dne 6.9.1968, Firma v Hamburku Y v Korporace v Basileji X.
Rozhodnutí Obergericht Basel, Švýcarsko ze dne 3.6.1971, Nizozemský prodávající v švýcarský kupující.
Rozhodnutí Cour de Justice Genève, Švýcarsko ze dne 17.9.1976, Léopold Lazarus Ltd. v Chrome Ressources S.A.
Rozhodnutí Tribunal Fédéral, Švýcarsko ze dne 26.2.1982, Joseph Miller AG v Sigval Bergesen
Rozhodnutí Cour de Justice Canton Genève, Švýcarsko ze dne 14.4.1983, Carbomin

- S.A. v Ekton Corporation.
Rozhodnutí Tribunal Fédéral, Švýcarsko ze dne 14.3.1984, Denysiana SA v Jassica SA.
Rozhodnutí Tribunal Fédéral, Švýcarsko ze dne 12.1.1989 G SA v T. Ltd.
Rozhodnutí Appellationsgericht Basel, Švýcarsko ze dne 27.2.1989, N.Z. v I.
Rozhodnutí Handelsgericht Zürich, Švýcarsko ze dne 14.12.1989, Nástupce singapurského prodávajícího v Švýcarský kupující.
Rozhodnutí Camera di Esecuzione e Fallimenti Tessin, Švýcarsko ze dne 19.6.1990, K.S. AG v C.C. SA.
Rozhodnutí Tribunal Fédéral, Švýcarsko ze dne 23.6.1992, Fincantieri-Cantieri Navali Italiani SpA a Oto Melara Spa v M. a Rozhodčí soud.
Rozhodnutí Bezirksgericht Affoltern am Albis, Švýcarsko ze dne 26.5.1994, Strany neuvedeny.
Rozhodnutí Obergericht Basel, Švýcarsko ze dne 5.7.1994, DIEFT Ltd. v RF AG.
Rozhodnutí Tribunal Fédéral, Švýcarsko ze dne 9.1.1995, Inter Maritime Management SA v Russin & Vecchi.
Rozhodnutí Tribunal Fédéral, Švýcarsko ze dne 21.3.1995, Pojišťovna v Zajišťovna.
Rozhodnutí Tribunal Fédéral, Švýcarsko, 1995, Compagnie de Navigation et Transports SA v Mediterranean Shipping Company.
Rozhodnutí Tribunal Fédéral, Švýcarsko ze dne 24.3.1997.
Rozhodnutí Tribunal Fédéral, Švýcarsko ze dne 31.5.2002, A Ltd. v B A.G.
Rozhodnutí Bezirksgericht Zürich, Švýcarsko ze dne 14.2.2003, Italská strana v Švýcarská společnost.
Rozhodnutí Tribunal Fédéral, Švýcarsko ze dne 8.12.2003, A SA v B Co Ltd a C SA.

Velká Británie

- Rozhodnutí High Court Queen's Bench Division, Commercial Court, Velká Británie ze dne 20.1.1997, China Agribusiness Development Corporation v Balli Trading.
Rozhodnutí High Court Queen's Bench Division, Commercial Court, Velká Británie ze dne 19.12.1997, Westacre Investments Inc. v Judoimport-SDPR Holdings Co. Ltd., Beogradska Banka, The Federal Directorate of Supply and Procurement of the Federal Republic of Yugoslavia, Beogradska Banka DD.
Rozhodnutí Court of Appeal, Velká Británie z roku 1998, Lemenda Trading Co Ltd v African Modele East Petroleum Co.
Rozhodnutí High Court Queen's Bench Division, Commercial Court, Velká Británie ze dne 20.1.1999, Minmetals Germany GmbH v Ferco Steel Ltd.
Rozhodnutí High Court Queen's Bench Division, Commercial Court, Velká Británie ze dne 28.7.1999, XL Insurance Ltd. v Owens Corning.
Rozhodnutí High Court Queen's Bench Division, Commercial Court, Velká Británie ze dne 19.1.2001, Tongyuan International Trading Group v Uniclun Limited.
Rozhodnutí High Court Queen's Bench Division, Commercial Court, Velká Británie

ze dne 4.10.2001, Sonatrach Petroleum Corporation v Ferrell International Ltd. Rozhodnutí High Court Queen's Bench Division, Commercial Court, Velká Británie ze dne 27.4.2005, IPCO Nigeria Limited v Nigerian National Petroleum Corporation.

Rozhodnutí High Court of Justice, Queen's Bench Division, Commercial Court, Velká Británie ze dne 24.3.2006, Y.M.Halpern, S. Halpern v N.M. Halpern, D.M.Halpern, B.Y. Halpern, A.A. Halpern, E. Vaisfiche.

Soudní dvůr EU

Rozsudek Soudního dvora ze dne 14.12.1995, C-430/93 a C-431/93, Jeroen van Schijndel a Johannes Nicolaas Cornelis van Veen v Stichting Pensioenfonds voor Fysiotherapeuten.

Rozsudek Soudního dvora ze dne 17.11.1998, C-391/95, Van Uden Maritime BV v Komanditgesellschaft in Firma Deco Line.

Stanovisko Generálního advokáta ze dne 25.2.1999, C-126/97, Eco Swiss China Time Ltd v Benetton.

Rozsudek Soudního dvora ze dne 1.6.1999, C-126/97, Eco Swiss China Time Ltd v Benetton.

Rozsudek Soudního dvora ze dne 26.10.2006, C-168/05, Maria Mostaza Claro v Centro Movil Milenium SL.

Právní předpisy

Arbitration Act 1996, Velká Británie. Dostupný z: <http://www.opsi.gov.uk/Acts/acts1996/ukpga_19960023_en_1>.

Bundesgesetz über das Internationale Privatrecht (Loi Fédérale sur le droit international privé), Švýcarsko. Dostupný z: <<http://www.admin.ch/ch/d/sr/c291.html>> (německá verze); <<http://www.admin.ch/ch/f/rs/c291.html>> (francouzská verze); <www.umbricht.com/pdf/SwissPIL.pdf> (anglická verze).

Evropská úmluva o mezinárodní obchodní arbitráži, podepsána 21.4.1961 v Ženevě, v ČR publikována pod č. 176/1964 Sb.

Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod, v ČR publikována pod č. 209/1992 Sb.

Le Nouveau Code de Procédure Civile, Francie. Dostupný z: <<http://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do?cidTexte=LEGITEXT000006070716&dateTexte=20091006>>, anglický překlad z: <http://www.legifrance.gouv.fr/html/codes_traduits/ncpcatext.htm>.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 ze dne 11.7.2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy (Řím II), Úřední věstník EU, L 199/40, 31.7.2007.

- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17.6.2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I), Úřední věstník EU, L 177/6, 4.7.2008.
- Nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech, Úřední věstník EU, L 12/1, 16.1.2001.
- Smlouva o fungování Evropské unie, konsolidovaná verze Úřední věstník EU, C 83, 30.3.2010.
- Úmluva o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy, v ČR publikována pod č. 64/2006 Sb.m.s.
- Úmluva o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů uzavřená 10. června 1958 v New Yorku, v ČR publikována pod číslem 74/1959 Sb.
- Vzorový zákon UNCITRAL o mezinárodním rozhodčím řízení, přijatý dne 21.6.1985, doplněný 7.7.2006. Dostupný z: http://www.uncitral.org/uncitral/en/uncitral_texts/arbitration/1985Model_arbitration.html.
- Zákon č. 99/1963, občanský soudní řád.
- Zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů.
- Zivilprozessordnung, Německo, účinný od 1.1.1998. Dostupný z: <http://www.gesetze-im-internet.de/zpo> (německá verze), <http://www.dis-arb.de/materialien/schiedsverfahrensrecht98-e.html> (anglická verze).

Elektronické zdroje

- British and Irish Legal Information Institute [online]. Dostupné z: <http://www.bailii.org>.
- Deutsche Institution für Schiedsgerichtsbarkeit [online]. Dostupné z: <http://www.dis-arb.de>.
- Die Bundesbehörden der Schweizerischen Eidgenossenschaft: Dokumentation [online]. Dostupné z: <http://www.admin.ch/dokumentation/gesetz/index.html?lang=de>.
- Europa Portál Evropské unie [online]. Dostupné z: <http://europa.eu>.
- Office of Public Sector Information: Legislation [online]. Dostupné z: http://www.opsi.gov.uk/legislation/about_legislation.
- Hein Online [online databáze]. Dostupné z: <http://heinonline.org>.
- Juris Bundesministerium der Justiz [online]. Dostupné z: <http://www.gesetze-im-internet.de>.
- Kluwer Arbitration [online databáze]. Dostupné z: <http://www.kluwerarbitration.com>.
- Kluwer Law Online [online databáze]. Dostupné z: <http://www.kluwerlawonline.com>.
- Legifrance Le service public de la diffusion du droit [online]. Dostupné z: <http://www.legifrance.gouv.fr>.

NALUS: Vyhledávání rozhodnutí Ústavního soudu [online databáze]. Dostupné z: <<http://nalus.usoud.cz>>.

Nejvyšší soud České republiky: Rozhodnutí [online]. Dostupné z: <<http://www.nsoud.cz/rozhod.php>>.

New York Arbitration Convention [online]. Dostupné z: <<http://www.newyorkconvention.org>>.

United Nations Commission on International Trade Law (UNCITRAL) [online]. Dostupné z: <<http://www.uncitral.org/uncitral/en/index.html>>.

Abstrakt: Tato publikace se zabývá vymezením pojmu *lex arbitri*, jeho rolí ve fázi průběhu rozhodčího řízení a zejména jeho vlivem ve fázi uznání a výkonu rozhodčího nálezu. Publikace si klade dva cíle, z nichž dosažení prvního podmiňuje naplnění druhého. Prvním cílem publikace je vymezení pojmu *lex arbitri*, jeho identifikace pro případ konkrétního rozhodčího řízení a jeho role ve fázi průběhu rozhodčího řízení. Druhým cílem je pak zhodnocení působení *lex arbitri* ve fázi uznání a výkonu rozhodčího nálezu v jiném státě.

Klíčová slova: Mezinárodní rozhodčí řízení, *lex arbitri*, místo konání rozhodčího řízení, aplikace *lex arbitri*, Newyorská úmluva, rozhodčí nález, cizí rozhodčí nález, důvody pro odepření uznání a výkonu rozhodčího nálezu

Abstract: This work deals with the concept of *lex arbitri*, its role during the arbitration proceedings and especially its influence on the phase of the recognition and enforcement of arbitral awards. This work has two goals. The first goal encompasses the definition of the concept of *lex arbitri*, the identification of *lex arbitri* of particular arbitration proceedings and the evaluation of the role of *lex arbitri* during the arbitration proceedings. The second goal of this work is to evaluate the effects of *lex arbitri* during the process of recognition and enforcement of the arbitral award in another state.

Keywords: International commercial arbitration, *lex arbitri*, seat of arbitration, application of *lex arbitri*, New York Convention, arbitral award, foreign arbitral award, reasons for refusal of recognition and enforcement

Vědecká redakce MU

prof. PhDr. Ladislav Rabušic, CSc., Mgr. Iva Zlatušková,
prof. RNDr. Zuzana Došlá, DSc., Ing. Radmila Droběnová, Ph.D.,
Mgr. Michaela Hanousková, doc. PhDr. Jana Chamonikolasová, Ph.D.,
doc. JUDr. Josef Kotásek, Ph.D., Mgr. et Mgr. Oldřich Krpec, Ph.D.,
prof. PhDr. Petr Macek, CSc., PhDr. Alena Mizerová,
doc. Ing. Petr Pirožek, Ph.D., doc. RNDr. Lubomír Popelínský,
Ph.D., Mgr. David Povolný, Mgr. Kateřina Sedláčková, Ph.D.,
prof. MUDr. Anna Vašků, CSc., prof. PhDr. Marie Vítková, CSc.,
doc. Mgr. Martin Zvonař, Ph.D.

VLIV LEGIS ARBITRI NA UZNÁNÍ A VÝKON CIZÍHO ROZHODČÍHO NÁLEZU

JUDr. Klára Drličková, Ph.D.

Vydala Masarykova univerzita roku 2013
Spisy Právnické fakulty MU č. 443 (řada teoretická, Edice S)

Ediční rada:

J. Kotásek (předseda), J. Bejček, V. Kratochvíl, N. Rozehnalová,
P. Mrkývka, J. Hurdík, R. Polčák, J. Šabata

Tisk: Point CZ s.r.o., Milady Horákové 890/20, Zábřovice, 602 00 Brno 2
1. vydání, 2013

ISBN 978-80-210-6419-5